

**ARBEIDERNES FAGLIGE LANDS-
ORGANISATION**

BERETNING
OM
VIRKSOMHETEN
I AARET 1911

KRISTIANIA 1912 — ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

Arbeidernes faglige landsorganisation

Beretning

om

virksomheten i aaret 1911

For sekretariat
ved
Ole O. Lian og Sverre Iversen

Kristiania
Arbeidernes aktietrykkeri
1912

17th Annual Report of the Board of Directors

Report

of the Board of Directors

for the year ending December 31, 1911

NEW YORK
THE CHARTERED BANK OF THE CITY

Indholdsfortegnelse.

	Side
Hovedstyret	1
Sekretariatet	8
Agitationen	9
Kooperationen	11
Arbejderbevægelsens arkiv	15
Kontoret for agitation blandt kvinder	16
Arbejdsledighedsforsikringen	17
Folkets hus fond	19
Den 8. skandinaviske arbeiderkongres	20
Den 7. internationale fagforeningskonferanse	21
Landsmøter	22
Journaliststipendium	22
Voldgiftskjendelser:	
Jern- og metalarbejderforbundet. Tvist om verkstedoverensk. § 7 b	23
Lønsbevægelser og konflikter:	
1. Forhandlingerne i jernindustrien	45
2. Bergverkskonflikten	52
3. Den store lockout	57
4. Voldgiftsavgjørelse ang. mindsteløn for grubearbejdere	73
Gjældende tarifoverenskomster, tekst	76
Tarifoverenskomster oprettet i 1911, tekst	77
Arbejdsstansninger i 1911, tekst	78
Andre saker (ang. arbejdsforhold)	79
Hovedresultaterne (av lønsbevægelserne)	82
Tabel I. Tarifoverenskomsternes udløpstid	85
— II. Bestaaende overenskomster pr. 1. januar 1912, ordnet efter bedrifts-	
grupper og organisationer	86
— III. Tarifoverenskomster oprettet i 1911	88
— IV. Arbejdsstansninger i 1911	104
Avdelings- og medlemsbevægelsen, tekst	110
Tabel V. Organisationernes gennemsnitlige medlemsantal for hver maaned i 1911	111
— VI. Avdelings- og medlemsantal pr. $31\frac{1}{2}$ 10 og 11 samt tilsluttede og	
uttraatte avdelinger og medlemmer i 1911	112
— VII. Organisationsforholdene i geografisk henseende	114
— VIII. Opgave over tapte arbejdsdage	130
Tapte arbejdsdage, tekst	131
Organisationernes regnskaper, tekst	132
Tillidsmænd og funktionærer	134
Fagforeningskontingenten, tekst	134
Fagblade	135
Tabel IX. Organisationernes indtægter i 1911	136
— X. ————— utgifter i 1911	138
— XI. ————— kasser ved utgangen av 1910 og 1911	140
— XII. Indtredelsesavgift, ekstra og ordinær aarskontingent i 1911	142
Arb.s fagl. landsorganisations regnskap for tidsrummet 1. jan. til 31. decbr. 1911	144
Status pr. 31. december 1911	148
Kontingentrestanse pr. 31. december 1911	148

Alfabetisk register.

	Side
Agitationen	9
Andre saker (ang. arbejdsforhold)	79
Arbejderbevægelsens arkiv	15
Arb.s fagl. landsorganisations regnskap for tidsrummet 1. jan. til 31. decbr. 1911	144
Arbejdsledighedsforsikringen	17
Arbejdsstansninger i 1911, tekst	78
— — — — — tabel IV	104
Avdelings- og medlemsbevægelsen, tekst	110
Avdelings- og medlemsantal pr. 31/12 10 og 11 samt tilsluttede og uttraadte avdelinger og medlemmer i 1911, tabel VI	112
Bergverkskonflikten	52
Bestaaende overenskomster pr. 1. januar 1912, ordnet efter bedriftsgrupper og organisationer, tabel II	86
Den 7. internationale fagforeningskonferanse	21
Den 8. skandinaviske arbejderkongres	20
Den store lockout	57
Fagblade	135
Fagforeningskontingenten, tekst	134
Folkets hus fond	19
Forhandlingerne i jernindustrien	45
Gjældende tarifoverenskomster, tekst	76
— — — — — pr. 1. januar 1912, ordnet efter bedrifts- grupper og organisationer, tabel II	86
— — — — — udløpstid, tabel I	85
Hovedresultaterne (av lønsbevægelserne)	82
Hovedstyret	1
Indtrædelsesavgift, ekstra og ordinær aarskontingent i 1911, tabel XII	142
Journaliststipendium	22
Kontingentrestanse pr. 31. december 1911	148
Kontoret for agitation blandt kvinder	16
Kooperationen	11
Landsmøter	22
Lønsbevægelser og konflikter	44
Opgave over tapte arbejdsdage, tabel VIII	130
Organisationernes gennemsnitlige medlemsantal for hver maaned i 1911, tab. V	111
— — — — — indtægter i 1911, tabel IX	136
— — — — — utgifter i 1911, tabel X	138
— — — — — kasser ved utgangen av 1910 og 1911, tabel XI	140
— — — — — regnskaper, tekst	132
Organisationsforholdene i geografisk henseende, tabel VII	114
Sekretariatet	8
Status pr. 31. december 1911	148
Tapte arbejdsdage, tekst	131
Tarifoverenskomster oprettet i 1911, tekst	77
— — — — — tabel III	88
Tarifoverenskomsternes udløpstid, tabel I	85
Tillidsmænd og funktionærer	134
Voldgiftsavgjørelse ang. mindsteløn for grubearbejdere	73
Voldgiftskjendelser	23

Hovedstyret.

Landsorganisationens hovedstyre har i 1911 bestaaet av følgende repræsentanter:

Arbeidsmandsforbundet (10 repr.): Kristen Tørres, Petter Fjeld, Anna Pleyrn, H. E. Engebretsen, Alb. Sunde, Kristiania, Johs. Bergersen, Selbak, Thomas Veber, Løveid, Joh. Dokka, Mjøndalen, Joh. Gudmundsen, Bergen, Lars Tørres, Røros.

Baker- og konditorforbundet: Jonas Nygaard, Kristiania.

Bokbinderforbundet: A. Steinhauser, Kristiania.

Centralforening for boktrykkere (2 repr.): M. N. Aarstad, Gunnar Ousland, Kristiania.

Formnerforbundet (2 repr.): Emil Nyhus, Lauritz Olsen, Kristiania.

Guldsmedarbeiderforbundet: E. Gabrielsen, Kristiania.

Hærne- og transportarbeiderforbundet (2 repr.): P. Andersen, Thor Wæraas, Kristiania.

Jern- og metalarbeiderforbundet (4 repr.): Aksel Christiansen, Herman Hansen, Alfred Melgaard, Aksel Knudsen, Kristiania.

Malerforbundet: Ole S. Næss, Kristiania.

Matros- og fyrbøterunion: Gerh. Gulbrandsen, Kristiania.

Murerforbundet: Edv. Evensen, Kristiania.

Møbelsnekkerforbundet: Albert Andersen, Kristiania.

Sag-, tømt- og høvleriarbeiderforbundet (2 repr.): Andr. Juell, Kristiania, Hans Eriksen, Fr.stad.

Skind- og lærindustriarbeiderforbundet: Johs. P. Nilsen, Kristiania.

Skotøiarbeiderforbundet (2 repr.): M. A. Bakke, E. G. Andersen, Kristiania.

Skrædderforbundet: N. Mittet, Kristiania.

Slakter- og pølsemakerforbundet: Sigurd Tresseng, Kristiania.

Sporeisforbundet: E. E. Rudlang, Kristiania.

Stenhuggerforbundet: Alfred Pahlm, Kristiania.

Tobaksarbeiderforbundet: Hjalmar Johansen, Kristiania.

Tricotagearbeiderskernes forbund: Helga Nitteberg, Kristiania.

Træarbeiderforbundet (2 repr.) Thv. Pedersen, M. Rebnord, Kristiania.

De enkelte tilsluttede foreninger: Iver Knudsen, Even Kristiansen, Kristiania.

Ialt 42 repræsentanter.

*

Hovedstyret har i aarets løp avholdt 7 møter, nemlig den 22. april, 24. april, 27. juni, 14. juli, 20. juli, 16. aug. og 14. septbr.

Paa aarsmøte den 22. april forelaa følgende dagsorden:

1) Beretning og regnskap for 1910. 2) Indstilling ang. organisationsarbeidet blandt de kvindelige lønsarbeidere. 3) Ang. laanet til „Smaalenenes Social-Demokrat“.

Punkt 1. Beretning og regnskap for 1910 godkjendtes enstemmig. Under regnskapets behandling fremkom en bemerkning i anledning av at sekretariatet hadde bevilget et beløp av kr. 200.00 under forandens sygdom som bidrag til ophold ved et sanatorium. Et forslag om ansvar for sekretariatet fik 2 stemmer.

Punkt 2. Organisationsforholdene blandt de kvindelige lønsarbeidere.

Landsorganisationens kongres 1910 paala sekretariatet at nedsette en komite, der skulde søke utredet hvad der kunde gjøres til fremme av organisationsarbeidet blandt de kvindelige lønsarbeidere. Denne komite, som bestod av A. E. Gundersen, Rich. Hansen, Elida Hagen, Ole O. Lian og Helga Nitteberg, fremla for sekretariatet følgende indstilling:

Til sekretariatet!

Undertegnede komite, som av sekretariatet er nedsat for at drøfte spørsmålet om, hvorledes organisationsarbeidet blandt de kvindelige lønsarbeidere bedst kan fremmes, skal herved tillate sig at fremkomme med følgende:

Under kongressens behandling av beretningens avsnit om: *Kontoret for agitation blandt kvinder* fremsatte hr. forretningsfører A. E. Gundersen følgende forslag:

„Det paalægges sekretariatet at nedsætte en komite, der faar som opgave at utrede spørsmålet hvorledes organisationsarbeidet blandt de kvindelige lønsarbeidere bedst kan fremmes. Resultatet forelægges hovedstyrets aarsmøte 1911.“

Forslagsstilleren motiverer sit forslag med følgende (Landsorganisationens protokoll fra kongressen 1910, s. 138):

„Kontoret var jo et forsøk, men efter talerens opfatning vilde ikke kvindeagitationen kunne drives i større utstrækning paa denne maate. I skotøiindustrien, hvor der var mange kvinder, hadde man ikke merket nogen fremgang. Uten bebreidelser mot nogen vilde han si, at kontoret som saadant var mislykket. Kvindeagitationen maa drives paa en anden maate. Den falder vanskelig og kvinderne maa bli staaende som halvtbetalende eller i en særskilt kontingentklasse. Desuten mister vi dem let ved ekstrakontingent.“

I henhold hertil har komiteen fundet at burde ta spørsmålet om kontorets fortsatte virksomhet op til drøftelse.

Det var efter at kongressen i september 1907 spesielt hadde heftet oppmerksomheten ved kvindeagitationen at spørsmålet om et saadant kontor kom op. Arbeiderpartiets kvindeforbund hadde drøftet opprettelsen av et kvinnelig fagforbund omfattende alle fag. Dette stred imidlertid mot vore organisationsformer og vilde vistnok været meget upraktisk i mange henseender. De fleste tariffoverenskomster omfatter jo saavel de mandlige som kvindelige arbeidere. Og en saadan emancipation av kvinderne indenfor fagorganisationen vilde idetheletat ikke antages at gavne solidariteten og samarbeidet inden arbeidernes rækker.

Man stanset derfor ved et saadant kontor, som man mente maatte kunne opta et mere planmæssig agitationsarbeide blandt kvinderne. Det var herunder fuldt paa det rene, at kontoret eventuelt ikke utelukkende kunde befatte sig med de rent faglige sider av agitationen, men at det ogsaa maatte ha adgang til at agitere for kvindernes deltagelse i det politiske arbeide, ved kommunale og statspolitiske valg etc. Imidlertid var det nærmest et forsøk, som man gjorde, og

som selvfølgelig senere kunde bli gjenstand for forandringer eller eventuelt avløses av noget andet og bedre.

Kontoret begyndte sin virksomhet 1. april 1909 og har saaledes endnu ikke virket i fuldt 2 aar. Som kontorets sekretær har den hele tid fungert fru Helga Nitteberg, og som medlemmer av styret fru Anna Pleym, Hanna Adolfsen, Mathilde Olsen og Kristine Andresen.

Vi hitsætter her de for kontoret gjældende statuter:

§ 1. Kontorets opgave er:

1) at forestaa agitationen blandt kvinderne for tilslutning til organisationen;
2) at samle statistiske og andre oplysninger vedk. de kvindelige arbeideres antal, løns- og arbeidsforhold samt levevilkaar idethele;

3) bistaa med raad og veiledning og alt forøvrig som kan bidra til at øke og styrke organisationen blandt kvinderne inden de forskjellige fag- og arbeidsbrancher.

§ 2. Kontoret skal ledes i overensstemmelse med Arbeidernes faglige landsorganisations love og principper og skal sekretariatet ha den kontrollerende myndighet over kontorets virksomhet. Alle viktigere beslutninger skal avgjøres i samraad med sekretariatet, til hvem indberetning om virksomheten skal indsendes hvert kvartal.

§ 3. Kontoret skal ha sæte i Kristiania og ledes av et styre paa 5 medlemmer, hvorav sekretæren skal være fastlønnet.

§ 4. Styret vælges av repræsentantskapet for et aar ad gangen. Sekretæren vælges ved særskilt valg.

§ 5. Styret avholder møter saa ofte sekretæren eller 3 styremedlemmer finder det nødvendig, dog mindst en gang om maaneden. Styret har at paase, at kontoret ledes i overensstemmelse med sin opgave, bevilger de løpende utgifter inden budgettets ramme, utarbeider hvert aar forslag til budget, som forelægges sekretariatet. Likeledes forelægges beretning og aarsregnskap i revidert stand til sekretariatets godkjendelse.

§ 6. Repræsentantskapet bestaar av repræsentanter for de kvindelige fagforeninger, grupper eller klubber i Kristiania, som enten direkte eller gjennom et forbund er tilsluttet Arbeidernes faglige landsorganisation.

§ 7. Enhver forening, gruppe eller klub har ret til at vælge 2 repræsentanter til repræsentantskapet for hvert paabegyndte 50-tal medlemmer.

§ 8. Repræsentantskapet har møte hvert aars februar maaned, hvor beretning og regnskap forelægges og hvor valg paa styre, sekretær og revisor foretages.

§ 9. Sekretæren har i overensstemmelse med styret den daglige ledelse av kontoret, besørger agitation, fører regnskapene og korrespondancen, indsamler statistiske oplysninger og leder idethele virksomheten i overensstemmelse med kontorets opgave.

§ 10. De med kontoret forbundne utgifter utredes av landsorganisationen efter bevilgning.

§ 11. Sekretærens løn fastsættes av sekretariatet.

§ 12. Styret kan fastsætte instruks for kontortid, arbeidsordning, bokførsel, revision etc.

De samlede utgifter til kontoret fra 1. april 1909 til utgangen av aaret 1910 har utgjort kr. 2,805.24, heri ogsaa medregnet utenbys agitation. I denne tid er der ved sekretæren avholdt henimot 100 foredrag, hvorav dog en stor del var politiske, særlig i 1909. Desuten har bladet „Kvinden“ indtil for ganske nylig været ekspedert fra kontoret, likesom der til enhver tid har været gjort henvendelser til kontoret med forespørsler om organisationsforhold m. v. Forskjellige spørgeskemaer er utsendt for om mulig at samle bedre oplysninger om de kvindelige lønsarbeideres forhold og sirkulærer er omsendt etc. etc. Det henvises forøvrig til beretningen for 1909 (side 7 o. fl.) og beretningen for 1910 (side 9).

Det maa saaledes kunne ses, at kontoret er av stor betydning for bevægelsen blandt kvinderne, og dets betydning vil øke efterhvert som kontoret blir mer kjendt og benyttet.

Imidlertid er det et spørsmåal, om ikke kontorets virksomhet og agitationsomraade mere er av den art, at det bør underlægges en anden administrationsgren end landsorganisationen. Som foran nævnt betinger de faglige forhold og

organisationsformen i vort land, at kvinder og mænd staar sammen ikke bare i forbund og landsorganisationen, men ogsaa i de engere foreninger. I de fag og brancher, hvor dette er tilfældet, viser det sig, at kvindernes tilslutning blir mere varig. Selvfølgelig er der undtagelser ogsaa i denne henseende, og vi har rene kvindelige fagforeninger, som har virket godt i mange aar. Men vi tror, at hvad vi foran har anført i almindelighet er rigtig.

Av dette forhold følger imidlertid, at organisationernes arbeide for tilslutning til foreningerne i stor utstrækning maa drives samtidig baade for mænd og kvinder. Naar en organisation foranstalter et agitationsmøte inden et fag, en industri eller ved en bedrift, og der beskjæftiges saavel kvinder som mænd inden vedkommende organisations virkeomraade, saa drives jo agitationen med det formaal at faa *alle* arbeidere til at slutte sig til fagforeningen, uanset om de er kvinder eller mænd. Det er derfor tvilsomt, om en speciel *kvinde*agitation paa steder, hvor kvinder og mænd arbeider sammen, kan sies at være særlig paa-krævet eller føre til bedre resultater end almindelig agitation.

Der er dog en række felter, hvor et saadant kontor vil ha en stor arbeids-mark. Først og fremst som et led i det politiske agitations- og oplysningsarbeide blandt kvinderne, og til at ivareta agitationen blandt de kvindelige arbeidere, som ifølge forholdets natur ikke helt kan stilles i række med haandverks- og industriarbeiderne, saasom tjenestepikerne m. fl. Videre har kontoret en stor opgave at løse ved at opta og lede bestræbelserne til bekjæmpelse av hjemme-arbeidet. En række spørsmaal vedrørende de kvindelige lønsarbeidere vil uten tvil ogsaa bedst kunne ordnes ved lovgivningsmagtens hjælp, og her vil kontoret kunne yde veiledning og ta initiativ.

Det er saaledes komiteens opfatning, at kontoret har en række vigtige opgaver at ivareta, og at det derfor absolut bør opretholdes. Men man tror, at kontorets administration og ledelse bør henlægges til arbeiderpartiets kvindeforbund, og at styre og funktionærer vælges paa kvindeforbundets landsmøte. Derved vil ansvaret for virksomheten bli lagt der, hvor det rettelig bør være.

Imidlertid vil det være vanskelig for kvindeforbundet at greie de økonomiske byrder, som et saadant kontor paalægger. Det maatte derfor være landsorganisationens saavel som arbeiderpartiets pligt at støtte med aarlige bidrag. Og i betragtning av den store betydning det vil ha ogsaa for den faglige bevægelse, at kvinderne vaagner til forstaaelse av sin stilling i samfundet, og i forvisningen om, at den faglige kamp direkte og indirekte vil ha fordel av kontorets virksomhet mener komiteen, at landsorganisationen bør bidra med et beløp, som indtil næste kongres antagelig passende kan sættes til kr. 1 000.00 aarlig. Det som forøvrig tiltrænges maatte da bevilges av parti og kvindeforbundet. Komiteen tror, at kontoret ordnet paa denne maate vil kunne utrette meget for fremme av organisationen blandt kvinderne. Ved siden av dette aarlige faste bidrag har jo sekretariatet forøvrig fuld adgang til at bevilge til yderligere kvindeagitation.

Komiteen har dernæst hat under overveielse, hvad der forøvrig kan *gjøres* for at organisationen skal vinde mere fremgang blandt de kvindelige lønsarbeidere.

Man vil herunder særlig fremholde, at der inden de bestaaende foreninger mere end hittil bør tages sigte paa at øke forstaaelsen og interessen for organisationen hos kvinderne. Dette kan fremmes under den almindelige agitation, som utføres av de enkelte medlemmer, av foreningerne og forbundene. Der har kanskje hittil ikke været ntvist den tilbørlige agtsomhet paa dette omraade. Der maa vises al mulig imøtekommenhet overfor de kvindelige arbeidere; man skal ikke alene ta dem ind som medlemmer av foreningen, men ogsaa la dem bli med i arbeidet, søke at binde dem til organisationen ved at de blir representert i foreningsstyrer, klubbstyrer, komiteer m. v., og idethele selvfølgelig behandle dem som fuldt likestilte med de mandlige medlemmer.

Videre har komiteen drøftet *kontingentspørsmålet*. Det har altid været fremholdt, naar spørsmålet om at organisere kvinderne har været oppe, at kontingentspørsmålet spiller en overordentlig stor rolle. Og det kan jo være rimelig, at dette spørsmaal av flere grunde veier mere med hensyn til kvinder end mænd. Kvindernes løn er gjerne mindre, likesom de kanskje har vænnet sig til at være mere noieregne med skillingen. Paa dette omraade bør der derfor tages de hensyn som kan tages uten at det skader organisationen som helhet.

Komiteen er klar over, at der vil kunne reises indvendinger mot at foreta nogen yderligere forandring i kontingentfordelingen end den som nu er. Forholdet nu er jo, at kvinder kan staa som „halvtbetalende“, og at de i almindelighet betaler en lavere *ordinær* kontingent end mændene, likesom *ekstrakontingenten* altid utlignes med det halve beløp av hvad de mandlige maa betale.

Det viser sig imidlertid, at det netop er her, hvor skoen trykker. Særlig har det vist sig, at *ekstrakontingenten* er vanskelig at klare for de kvindelige medlemmer med de smaa indtægter, og at en utligning av ekstrakontingent ofte bringer store frafald i rækkerne. De faglige kamper koncentration bevirker ogsaa, at ekstrakontingenten, naar den utlignes, blir sat til forholdsvis store ukentlige beløp, som de kvindelige medlemmer vanskelig magter at betale.

Komiteen tror derfor, at ekstrakontingenten til landsorganisationen bør indskrænkes for de kvindelige medlemmers vedkommende, som tilhører arbeidsbrancher eller industrier, hvor lønnen endnu er lav.

Dette vil maaske hensigtsmæssigst kunne ske paa den maate, at hovedstyret bemyndiger sekretariatet til at træffe saadan undtagelse fra loven i visse tilfælder. Det fik da bli de tilsluttede organisationers sak at andra sekretariatet om fritagelse for de kvindelige medlemmer tilhørende brancher, hvor arbeidsfortjenesten var liten, og sekretariatet fik prøve hvert enkelt andragende ut fra de foreliggende oplysninger og den forhaandenværende situation. Dog bør ingen helt fritages for ekstrakontingent, hvorfor komiteen mener, at man kunde fastslaa at ekstrakontingenten i saadanne tilfælder ikke overskrider 10 øre pr. uke.

Der vil muligens reises den indvending, at det kun er kongressen som kan fatte en saadan beslutning, idet det er en lovændring. Komiteen tror imidlertid at kunne fortolke kongressens beslutning som en bemyndigelse, der eventuelt ogsaa kan gjælde en dispensation fra lovene. Finder hovedstyret, at spørsmålet om ekstrakontingentens indskrænkning er av betydning for organisationsarbeidets fremme blandt kvinderne, saa maa det antages, at kongressen ved at la saken endelig avgjøre av hovedstyret, har bemyndiget dette til at handle paa sine vegne.

I henhold til foranstaaende vil komiteen foreslaa:

1. Kontoret for agitation blandt kvinder opretholdes, dog saaledes at det underlægges Arbeiderpartiets kvindeforbund, som vælger styre og sekretær.
2. Til bestridelse av kontorets utgifter bevilges et aarlig beløp av kr. 1 000,00 indtil næste kongres. Betingelsen for bevilgningen er at kontorets agitation og virksomhet sker i overensstemmelse med landsorganisationens principper.
3. Sekretariatet bemyndiges til efter andragende fra forbund eller enkeltstaaende forening at kunne nedsætte ekstrakontingenten for kvindelige medlemmer, som tilhører grupper eller arbeidsbrancher, hvor lønnen er lav. Dog maa den iethvertfald ikke sættes lavere end 10 øre pr. uke.

Kristiania, 21. mars 1911.

Ole O. Lian.

A. E. Gundersen.

Rich. Hansen.

Elida Hagen.

Helga Nittberg.

Komiteens medlem fru *Helga Nittberg* ønsker at bemerke følgende til forslagens punkt 1:

Administrationens omlægning til kvindeforbundet vil bli en betydelig indskrænkning i agitationen og oplysningsarbeidet blandt kvindelige lønsarbeidere. Dette fremgaar ogsaa tydelig av motiveringen for samme og i forslaget til bevilgning, idet denne reduceres.

Ved det, at administrationen blir lagt til kvindeforbundet, blir *dets* gjøremaal tillagt kontoret, hvilket selvfølgelig i første række maa varetages, og dette vil indskrænke arbeidet paa fagorganisationens omraade betydelig. Forslaget til bevilgning tilsigter jo, at der kun kan bli tale om én fastlønnet funktionær. Som de fagorganiserte kvinders representant i komiteen og med den interesse, jeg har for fagorganisationens fremgang ogsaa blandt kvinderne, kan jeg ikke være med paa at indskrænke noget i det arbeide, som maa ofres for at faa ogsaa kvinderne med ind i foreningerne. Dette kommer, efter min opfatning, hele den samlede organisation tilgode.

Sekretariatet behandlet saken i møte 11. april og sluttet sig til komiteens indstilling.

Indstillingen vedtoges enstemmig av hovedstyret.

Punkt 3. Som bekjendt fik „Smaalenenes Social-Demokrat“ i 1909 et laan av landsorganisationen, stort 5000 kr., mot pantesikkerhet i Fredrikstads haandverkslags bygning. Dette laan var misligholdt, idet renter og renters renter var forfalt med ialt kr. 323.34. Saken besluttetes utsat forat nærmere oplysninger kunde foreligge fra Fredrikstad.

Grundet den faglige situation i anledning tarifforhandlingerne i jernindustrien besluttetes hovedstyremøte avholdt den 24. april kl. 9 formiddag.

*

Hovedstyremøte 24. april. Fra de respektive forbund inden jernindustrien forelaa meddelelse om avstemningerne over det nye tarifforslag. Avstemningen utviste følgende:

Jern- og metalarbeiderforbundet	3 270	ja	1 052	nei
Formerforbundet	696	„	285	„
Træarbeiderforbundet	330	„	42	„
Arbeidsmandsforbundet	197	„	66	„
Møbelsnekkerforbundet	14	„	39	„
Malerforbundet	7	„	25	„

Tilsammen 4 514 ja 1 509 nei

Hovedstyret godkjendte enstemmig den foreliggende overenskomst for samtlige forbund.

*

Hovedstyremøte 27. juni. Til behandling forelaa forslag fra sekretariatet om utligning av en ekstrakontingent av 1 kr. pr. uke for helt- og 50 øre for halvtbetalende medlemmer at indbetale fra lørdag den 3. juli.

Forslaget var foranlediget ved den faglige situation som var opstaatt i anledning bergverkskonflikten og konflikten ved Kristiania spikerverk m. v. samt den av arbeidsgiverne iverksatte storlockout.

Hovedstyret vedtok enstemmig sekretariatets forslag.

*

Hovedstyremøte 14. juli. Til behandling forelaa den faglige situation. Formanden redegjorde for denne og omtalte den av arbeidsgiverne iverksatte lockout av 32 000 arbeidere. Der vilde stilles store krav til den økonomiske styrke, og det var nødvendig allerede straks at indrette sig med det for øie, at kampen blev langvarig. Sekretariatet hadde derfor besluttet at foreslaa følgende for hovedstyret:

„Idet hovedstyret uttaler sin tilslutning til de forføininger, som vil bli truffet av sekretariatet i anledning storlockouten, godkjendes at

understøttelsen fra landsorganisationen nedsættes til kr. 5.00 pr. uke for heltbetalende og kr. 3.00 for halvtbetalende fra og med 15. juli og indtil videre.“

Dette forslag vedtoges mot 1 stemme.

*

I hovedstyrets møter den 20. juli og 16. august behandledes *stor-lockouten* og *bergverkskonflikten*, hvor sekretariatet redegjorde for stillingen. Sekretariatets forføininger fik paa begge møter hovedstyrets tilslutning.

*

Hovedstyremøte 14. september. Følgende dagsorden var opsat:

1. Andragende fra Norsk sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbund om at dets medlemmer maa bli overført som medlemmer av landsorganisationen med bibehold av tidligere rettigheter.
2. Valg av sekretær for landsorganisationen istedetfor hr. M. Ormestad, der er fratraadt stillingen.

Punkt 1. Fra Norsk sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbund hadde sekretariatet mottat følgende skrivelse:

Til

Arbeidernes faglige landsorganisations sekretariat.

Som det muligens er sekretariatet bekjendt, har 13 foreninger av Sag-, tomt- og høvleriarbeidere, der nu er tilsluttet landsorganisationen gjennom arbeidsmandsforbundet, fundet det paakrævet, for at faa en mer planmæssig agitation og derved en effektiv organisation inden denne industri, at danne et eget forbund.

Fortegnelse over disse foreninger og deres medlemsantal medfølger.

I det vi oversender denne meddelelse skal vi paa disse foreningers vegne anmode om, i henhold til landsorganisationens love § 2 punkt 2, at bli overført som medlemmer av landsorganisationen gjennom vort forbund.

For at bringe paa det rene arbeidsmandsforbundets stilling til denne overføring har vi tilskrevet dette derom.

Copi av det mottagne svar vedlægges.

Det vil herav sees, at arbeidsmandsforbundet ikke har noget imot denne overføring, forutsat at vore avdelinger leverer fuldt opgjør til opsigelsesfristens utløp.

Avdelingerne utgaar av arbeidsmandsforbundet efter 6 maaneders opsigelse. Denne utløper 1. september, fra hvilken tid vort forbund træder i virksomhet.

Da vore avdelinger hittil har opfyldt sine forpliktelser til arbeidsmandsforbundet, er det selvfølgelig at de vil levere opgjør fuldt ut. Dannelsen av vort forbund er ikke gjort for at undra sig nogen forpliktelser; men kun i den hensigt at styrke organisationen. Kontingenten til vort forbund og i avdelingerne er derfor ogsaa sat høiere end før.

Vi gaar ut fra, at vore avdelinger, selv om de herefter vil tilhøre landsorganisationen gjennom vort forbund, beholder de rettigheter, som de allerede har erhvervet.

Likeledes forutsættes at vort forbundsstyre faar ret til at vælge medlemmer til landsorganisationens hovedstyre efter § 4. punkt 2, litra b.

Av forbundets love vedlægges 2 ekspl. Som formand er valgt undertegnede og til hovedkasserer Hr. Jens Teigen. Forbundets kontor er i Folkets hus.

Under forutsetning av, at overførelsen indvilges, annodes sekretariatet om at medvirke til, at de sag- og høvliararbeiderforeninger, der endnu ikke har besluttet at gaa over i vort forbund, kan gjøre dette, hvis de ønsker det, uten at maatte melde sig ut av arbeidsmandsforbundet med 6 maaneders varsel. Hensigtsmæssige og organisationsmæssige grunde skulde tilsi at dette kunde ske.

En av disse foreninger har allerede besluttet at gaa over til vort forbund og ønsker at være med fra begyndelsen; men skal der gives 6 maaneders varsel, kan det ikke ske. Dette maa ansees for mindre heldigt.

Idet vi haaper at motta meddelelse om at overførelsen indvilges

tegnes

Med solidarisk hilsen

Norsk sag-, tomt- og høvliararbeiderforbund

Andr. Juell.

Sekretariatet indstillet paa at forbundet blir at opta i landsorganisationen og at dets medlemmer bibeholder sine erhvervede rettigheter.

Indstillingen vedtoges enstemmig.

Ang. nyindmeldte forbunds stilling m. h. t. valg av hovedstyremedlemmer foreslog sekretariatet, at saadanne forbund fik adgang til at vælge repræsentanter til hovedstyret i henhold til det medlemstal, som der betaltes kontingent for den første maaned efter indmeldelsen.

Dette forslag vedtoges mot 2 stemmer.

Punkt 2. Valg av sekretær.

Paa grund av sekretæren hr. *M. Ormestads* valg til forretningsfører for kredssykekassen i Kristiania, var stillingen som sekretær i landsorganisationen blit ledig.

I henhold til lovenes § 4, punkt 11 skulde suppleringsvalg foretages av hovedstyret.

Sekretariatet indstillet som nr. 1 hr. *Sverre Iversen* og som nr. 2 hr. *Gunnar Ousland*.

Ousland erklærte bestemt ikke at ville motta valg.

Paa hovedstyrets møte blev endvidere foreslaaet *P. Aarøe* og *A. Pedersen*.

Valget hadde det utfald, at hr. *Sverre Iversen* blev valgt med 18 stemmer. Ousland hadde 15 og Aarøe 1 st.

Sekretariatet.

I 1911 har sekretariatet bestaaet av følgende:

Formand: Ole O. Lian. *Sekretær:* M. Ormestad. *Sekretariat-medlemmer:* Rich. Hansen, Sverre Iversen, G. Sethil, Jørgen Borgen, H. Pettersen, P. Aarøe, A. E. Gundersen, M. Nygaard.

Suppleanter: Petter Andersen, Ivar Knudsen, A. Juell, Helga Nitteberg, A. Pedersen.

Tilforordnet medlem fra Det norske arbeiderparti: Magnus Nilsen. *Suppleant:* C. Jeppesen.

Revisorer: D. Jensen, Tobias Olsen, N. Mittet. *Suppleanter:* Edv. Evensen, A. Steinhauser, Randolph Arnesen.

Fra 1. novbr. tiltraadte hr. Sverre Iversen stillingen som sekretær. 1ste suppleant, hr. Albin Pettersen, er ikke længre medlem av organisationen.

2den suppleant, hr. Petter Andersen, er rykket op som fast medlem av sekretariatet, istedetfor hr. Ormestad.

Ved kontoret er ansat, foruten formanden og sekretæren, 2 assistenter: Frk. Hulda Aamodt, ansat 1910, løn kr. 80.00 pr. maaned, og Juhr Haugland, ansat 1907, løn kr. 100.00 pr. maaned.

Sekretariatets repræsentant i centralstyret for Det norske arbeiderparti: J. Borgen. I utvalget for De samv. fagf. i K.a.: A. E. Gundersen.

I aarets løp er holdt 73 møter. 324 forskjellige saker er behandlet. De fleste av disse har angaaet lønskrav, opsigelse av overenskomster og gjennomførelse av nye. Til kontoret er indløpet 1856 indregistrerte skrivelser og avsendt 1858. En række forespørsler om forskjellige forhold vedrørende arbeiderbevægelsen fra offentlige institutioner, organisationer etc. er besvaret. Der er i aarets løp utsendt 17 cirkulærer.

Sekretariatets tid har det hele aar været sterkt beslaglagt med ordningen av den store række lønskonflikter, hvorom beretningen andetsteds indeholder oplysninger. Særlig skal nævnes verkstedskonflikten, bergverkskonflikten og storlockouten.

Agitationen

har i 1911 været særlig virkningsfuld.

Hertil bidrog i høj grad arbejdsgivernes lockouterklæring. Arbejderne samledes i vældige masser landet rundt. Der holdtes i juli og august en mængde møter, stevner og demonstrationer, og arbeidernes talere naadte frem til mange, som kanske tidligere har staat mindre forstaaende overfor organisationen.

Ialt er utbetalt til agitation kr. 6332.58 foruten bidraget til kvindernes kontor kr. 1158.71. En række foredrag er paa sekretariatets foranledning holdt paa forskjellige steder. Den av kongressen besluttede agitation blandt *landarbeidere og fiskere* er begyndt efter en av sekretariatet og centralstyret for Det norske arbeiderparti omforenet plan. Hr. *Magnus Nilssen* har holdt en række foredrag i Nordland, hr. *O. Sæbø* i Nedenes og Stavanger amt, likesom forskjellige beløp er bevilget og foredrag avholdt i de distrikter, hvor denne agitation fortrinsvis bør drives.

Der har været arbeidet for oprettelse av et forbund for skogs- og jordbruksarbeidere og sekretariatet har paa henvendelse tilsagt disse bestræbelser sin støtte. Et beløp er bevilget hertil.

Ogsaa arbeidet for at organisere sjømændene begynder at skyte raskere fart. Norsk matros- og fyrbøterunion har nu stabile afdelinger i flere byer og den internationale forbindelse er i den bedste gjænge. Der paagaar for tiden forhandlinger om en sammenslutning av de to sjømandsorganisationer her i landet og der er opsat et grundlag herfor, som vil gjøre sammenslutningen til en kjendsgjærning. Den haan, hvormed borgerpressen i sin tid overøste sekretariatet, fordi

det tok sig av sjømændenes organisation er pludselig forstummet. Det viser sig her som ellers, at arbeidernes solidaritet vokser tiltrods for alle forsøk som gjøres for at splitte dem.

I slutten av aaret besluttet sekretariatet i likhet med aaret forut at iverksette en mere omfattende agitation. Den startedes i november. D'hr. O. Sæbø, G. Sethil, A. Juell og Ole O. Lian har holdt 83 foredrag for ialt 11801 tilhørere, hvilket gjennemsnittlig blir 130 ved hvert foredrag. Av følgende tabel vil man se de forskjellige steder og antallet av tilhørere:

Alm. agitation i tidsrummet novbr.—decbr. 1911.

Foredragsholder	Sted	Antal tilhørere	Foredragsholder	Sted	Antal tilhørere
Juell, A.	Kr.sand S. . . .	220	Lian, Ole O.	Trolla	250
—	—	21	Sethil, G.	Dalsbygden . .	12
—	Byglandsfjord .	60	—	Røstvangen . .	150
—	Vennesla	120	—	Foldalen	70
—	Evje	80	—	Lilleelvedalen .	50
—	Mosby	60	—	Elverum	50
—	Mandal	40	—	Aadals bruk . .	40
—	—	80	—	Hamar	150
—	Kr.sand	19	—	Lillehammer . .	130
—	Lillesand	200	—	Gjøvik	100
—	Grimstad	30	—	Toten	40
—	Fevig	30	—	Raufoss	70
—	Arendal	80	Sæbø, O. L.	Odda	550
—	—	10	—	—	
—	Rykene	12	—	Tyssedal	300
—	Tvedestrand . .	80	—	—	
—	—	130	—	Ulvik	100
—	Risør	60	—	Reine	70
—	Kragerø	60	—	Voss	250
—	—	40	—	Dale	100
—	Porsgrund . . .	60	—	Vaksdal	100
—	Here	100	—	Arne	100
—	Bøle	22	—	Samnanger . . .	16
—	Brevik	40	—	—	120
—	Taatø	18	—	Sævareid	140
—	Larvik	80	—	—	
—	Agnæs	70	—	Flæslund	150
—	Larvik	200	—	Nestun	70
Lian, Ole O.	Bergen	400	—	Fane	150
—	—	700	—	Fotlandsvaag . .	11
—	—	250	—	Uskedal	20
—	—	300	—	Lillebø	100
—	—	500	—	Lervik	60
—	—	400	—	Toftevaag . . .	200
—	Aalesund	300	—	Sunde	150
—	—	300	—	Herøund	30
—	—	300	—	Salhus	50
—	Molde	300	—	Eidsvaag	30
—	Kr.sund N. . . .	300	—	—	—
—	—	300	—	—	—
—	Trondhjem . . .	1000	Tilsammen . .	83 foredrag	11 801
—	—	250			
—	Hommelvik . . .	200			

Der har endvidere leilighetsvis været avholdt en række foredrag av sekretæren og formanden og enkelte andre sekretariatmedlemmer saavel i som utenfor Kristiania.

I alle de besøkte distrikter har der kun været en mening om at agitationen var paakrævet, og man ønsket mere snarest mulig. Der er til sekretariatet indløpet anmodninger fra nær sagt alle landets kanter om at faa agitatorer tilsendt, saa det synes at være en glædelig trang tilstede blandt arbeiderne til faglig agitation og oplysning.

I forbindelse med agitationen har sekretariatet utgit en kort brosjyre: „Fagorganisationen i raske træk“, hvilken er trykt i et antal av 40,000 ekspl.

Kooperationen.

Ogsaa for *kooperationen* har der i aaret været virket adskillig. Der er holdt en række foredrag om den kooperative bevægelses betydning i klassekampen. Landsorganisationens kooperative utvalg har været i virksomhet for at irettelægge forholdene for et frugtbart samarbeide mellem den faglige og kooperative virksomhet. Det er endnu saa, at større positive resultater av dette arbeide ikke kan paavises, men interessen for Kooperationen er utvilsomt i tiltagende blandt arbeiderklassen, og det gjælder da om at ta kraftig fat i det aar som kommer.

Fra det kooperative utvalg, som bestaar av d'hr. P. Aarøe (formand), Sverre Krogh (sekretær), A. M. Andersen, J. Bjerkmann og Randulf Arnesen, har sekretariatet mottat beretning og regnskap som vi indtar i sin helhet:

Beretning fra Arbeidernes faglige landsorganisations kooperative utvalg.

Paa Landsorganisationens kongres sommeren 1910 vedtoges følgende resolution angaaende Kooperationen:

Kongressen uttaler:

1. at forbrukskooperationen bør søke tilslutning fra hele den arbeidende befolkning, men der maa i det kooperative arbeide lægges avgjørende vekt paa, at forbrukernes fællesinteresser sættes over de enkeltes pengeinteresser;
 2. forbrukskooperationens maal bør være gjennom kapitalsterke fællesforetagender og størst mulig egenproduksjon at sikre den arbeidende befolkning et billigere og tryggere (uødhjælpssfond) forbruk end uuder det privatkapitalistiske system;
- Kongressen henstiller:
3. at spørsmålet om arbeidernes organisation av sin kjøpeevne optages til alvorlig drøftelse i fagforeningerne over det hele land;
 4. at der overalt, hvor der er samvirkende fagforeninger og mest mulig ellers, nedsettes utvalg med mindst 1 repræsentant fra hver fagforening paa stedet. Disse utvalg melder sig til landssekretariatet og faar i opdrag at virke for samling om forbruksinteressene;
 5. sekretariatet bemyndiges til at nedsætte et utvalg, som leder arbeidet og hvert aar avgir rapport til sekretariatet;
 6. kongressen bemyndiger sekretariatet til at anvende indtil 3000 kroner i de kommende 3 aar for at man ved litteratur og paa anden maate kan bistaa de lokale utvalg i deres arbeide;
 7. kongressen henstiller til arbeiderpressen at opta et energisk opplysningsarbeide til fremme av forbrukernes fællesinteresser og kjøpeevnens organisation.

I overensstemmelse med punkt 5 i resolutionen utnævnte sekretariatet paa møte den 7. oktober samme aar undertegnede til medlemmer av et saadant kooperativt landsutvalg.

Indkaldt til møte av Landsorganisationens formand den 19. oktober, konstituertes utvalget, og Sverre Krogh blev valgt til sekretær. Landsorganisationens formand redegjorde for komiteens mandat, som skulde bestaa i at fremme interessen for kooperationen blandt de fagorganiserte efter de linjer, som var opstillet i ovenstaaende resolution og som nærmere fremgik av utredningen og debatten herom paa den faglige kongress.

Det kooperative utvalg begyndte sin virksomhet den 2. november 1910.

Som det nærmest foreliggende satte komiteen sig i virksomhet for at — i henhold til resolutionens punkt 4 — faa oprettet stedlige kooperative utvalg. Et sirkulære blev i den anledning utsendt til samtlige fagforeninger i landet og er det hittil lykkedes utvalget herigjennem samt ved senere korrespondanse at faa oprettet 60 saadanne lokale utvalg, som staar i rapport med landsutvalget.

For at gi de lokale utvalg en foreløbig rettesnor for deres virksomhet, besluttet utvalget at trykke det forberedende utvalgs indstilling til kongressen om „Fagforeningerne og kooperationen“ i 3000 ekspl. og tilstille hvert medlem av de stedlige utvalg 1 ekspl. samt tilbyde utvalgene brosjyren til forhandling.

For at faa det lokale utvalg for Kristiania startet, indkalde utvalget de valgte repræsentanter herfor til møte den 30. januar. Paa dette møte trak landsorganisationens formand, i et oplysende foredrag, op retningslinjerne for utvalgets arbeide, hvorefter foresloges valg paa et engere utvalg. Paa fællesmøte den 13. februar med landsutvalget konstituerte dette utvalg sig med maler Pedersen som formand og typograf Eie som sekretær og kasserer.

For at faa en oversigt over i hvilken grad de fagorganiserte paa de enkelte steder har sluttet sig til kooperationen og for at faa indblik i hvilken indflydelse de fagorganiserte allerede har, samt muligheten for at de fagorganiserte ved massetilslutning kan faa avgjort indflydelse paa ledelsen av de bestaaende kooperative foreninger, blev der utsendt et spørreskema til avdelingene.

Av de indkomne besvarelser fremgaar, at de fleste steder, hvor kooperative utvalg er oprettet, har de fagorganiserte allerede ledelsen eller kan i alle fald med litt anstrengelse faa den.

For at veilede de fagorganiserte i spørsmålet om hvordan lovene for de kooperative selskaper bør være, for at et godt samarbeide mellem kooperationen og fagbevægelsen kan opnaaes, og kooperationen utvikles til et led i klassekampen, besluttet utvalget at utarbeide kooperative mønsterlove.

Utarbeidelsen herav, som paabegyndtes 1. april, tok desværre længere tid end fra først av tenkt. Sterk optathet av utvalgets medlemmer hindret utvalget i at fremme arbeidet med den forønskede fart.

En anmodning om samarbeide i dette arbeide fra Norges ko-

operative landsforenings styre, som utvalget stillet sig imøtekommende overfor, bevirket at arbeidet hermed, av en av N. K. L.s styre, det kooperative landsutvalg og Kristiania kooperative utvalg nedsat komite maatte optas fra først av igjen.

Sommerens faglige konflikt og andre vanskeligheter støtte til, saa mønsterlovene først kunde slutbehandles i et fellesmøte av N. K. L.s styre og utvalget i møte den 23. oktober 1911.

Gjennem dette samarbeide opnaaddes det glædelige resultat, at man enedes om felles mønsterlov, saa at saavel landsutvalget som N. K. L. vil arbeide for at faa disse gjennomført i de bestaaende selskaper og lagt til grund for eventuelle nye selskaper.

Rigtignok er lovene kun den ydre form, og det er selve aanden det kommer an paa, men formen maa ikke staa hindrende og stængende for at den rene klassekamp kan gjøre sig gjældende.

For nærmere at præisere mønsterlovens indhold og for at fremhæve den aand, som de kooperative foreninger bør fylles med, har utvalget utarbeidet et litet agitatorisk og forklarende flyveblad, som sendes ut samtidig med lovene. Flyvebladet er trykt i 10,000 ekspl. og er tænkt spredt blandt interesserte for at lette mønsterlovens indførelse.

I anledning den truende jernkonflikt paa vaarparten iaar, utsendte utvalget et cirkulære til de kooperative foreninger med anmodning om at disse — i tilfælde aapen kamp — skulde yde de kjæpende arbeidere sin støtte. Specielt pekte utvalget paa, at der burde ydes de angjeldende en kontant rabat, mot at de fraskrev sig ret til senere andel i kjøpeutbyttet for disse kjøp. At der burde aapnes adgang for arbeiderne at melde sig ind, men samtidig faa henstand med indskrivningspenge og indbetaling av part i andelen indtil den eventuelle lockout var forbi.

Anmodningen blev velvillig imøtekommet av en række kooperative foreninger, men konflikten gled over uten at man var nødt til at benytte sig av tilbudene.

Da lockouten senere paa sommeren brøt ut, sendte utvalget en fornyet henstilling til de kooperative foreninger, og det er os en glæde at kunne meddele, at en hel række av disse ydet de lockoutede en kontant rabat paa 5—10 %, og at enkelte ved siden herav bevilget kontante midler til hjelp for de lockoutede. Da vi ikke har nogen fuldstændig fortegnelse over den hjelp, som paa denne maate blev ydet, undlater vi her at fremhæve de enkelte, som vi har kjendskap til.

Paa anmodning fra N. K. L.s styre om at bli git anledning til at utrede landsforeningens sparekasses betydning for fagforbundsstyrene, besluttet utvalget at indbyde samtlige fagforbundsstyrene og kassererne og formændene i Kristianias respektive fagforeninger til møte, hvor hr. advokat Dehli skulde utrede spørsmålet. Tanken om at støtte denne vandt møtets udelte tilslutning og resulterte i at utvalget sendte cirkulærer til samtlige forbundsstyrene med anmodning om at opta spørsmålet, om placering av en del av organisationens midler i sparekassen, til behandling.

Likeledes rettet utvalget en henstilling til Kristiania-utvalget om at ta tanken om en eventuel placering av en del av fagforeningernes midler i den kooperative sparekasse op til drøftelse.

Utvalget sendte endvidere en anmodning til sekretariatet om at gaa i spidsen med at støtte landsforeningens sparekasse ved placering av midler i denne, samt at benytte sig av landsforeningens tilbud om at utnævne en av direktørene for sparekassen av sin midte. Utvalget har nemlig den opfatning at samarbeidet mellem den faglige og kooperative bevægelse herigjennem vil styrkes.

Utvalget har hat under overveielse igangssettelse av et kooperativt selskap til utgivelse av socialistisk og social litteratur. Utvalget har gjentagne gange hat saken op til drøftelse, men er endnu ikke kommet til noget endelig resultat.

Av skrivelser er der i aarets løp inkommet 183 og utsendt 109, foruten de i beretningen omtalte cirkulærer og brosjyrer og love, hvorav forsendelsen gaar op i ca. 1500.

Av agitation utført av utvalget kan nævnes, foredrag avholdte paa Strømmen, Lillestrøm, Fredriksstad, Lisleby, Røken, Tønsberg, Notodden, Saaheim, Foldalen, Randsfjord og Kristiania. (Som foredragsholdere har foruten utvalgets medlemmer ogsaa Landsorganisations formand deltatt).

Desuten er der bevilget Kristiania, Bergen og Fredriksstad midler til den stedlige agitation.

Utvalgets arbeide har — som man av denne beretning vil se — væsentlig været av forberedende art. Det det gjaldt, var jo først og fremst at skape grundlaget for den fremtidige agitation.

Nu, naar mønsterlovene foreligger, og det skriftlige agitationsmateriel begynder at utvikles, vil det agitatoriske arbeide — baade skriftlig og mundtlig — komme mere i forgrunden. Nu gjælder det, at kunne oprette en fast forbindelse mellem landsutvalget og de stedlige utvalg, at faa oprettet nye utvalg, og faa utfolde en intens agitation.

Dette vil nødvendigvis lægge sterkt beslag paa utvalgets kræfter, og for at faa en bestemt plan og mer fasthet i arbeidet har utvalget besluttet, at sekretæren skal ha fast kontortid hver torsdag aften, for at besvare den indløpende korrespondanse, søke opretholdt en hurtig forbindelse med de stedlige utvalg, staa til disposition med hensyn til mundtlig konferanse og lignende.

Utvalget er nemlig kommet til den opfatning, at den hittidige ambulerende tilværelse i en ikke ringe grad har sinket arbeidet, og da dette i fremtiden snarere vil økes end avta, har utvalget fundet det paakrævet at indføre en saadan nyordning.

Ekstrakt av utvalgets regnskap for perioden vedlægges.

Kristiania, den 5. januar 1912.

P. Aarøe,
p. t. formand.

A. M. Andersen.

I. Bjerkmann.

Randulf Arnesen.

Sverre Krogh,
sekretær.

Ekstrakt

av landsorganisationens koop. utvalgs regnskap for tidsrummet 8. december 10—
31. december 1911.

<i>Indtægter:</i>		<i>Utgifter:</i>	
Mottat av landsorg. . . .	kr. 1010.00	Tryksaker	kr. 344.00
Indtægt ved salg av bro- sjyrer og mønsterlove . .	36.40	Bevilgninger:	
		a. Kr.a-utvalget	kr. 200.00
		b. Bergens —	100.00
		c. Fr.stad —	25.00
			325.00
		Agitation (foredr. utbenbys)	108.00
		Porto	49.11
		Abonnement paa koop. blade og skrifter	80.69
		Husleie (avholdte møter i Kristiania)	21.50
		Kontorrekvisita	10.97
		Div. utgifter ved utv. møter	14.30
		Sekretærens godtgjørelse (bevilget av utvalget) . .	75.00
		Tilsammen	kr. 1028.57
		Pr. beholdning	7.83
		Tilsammen	kr. 1036.40
Tilsammen	kr. 1036.40		

P. Aarne,
utvalgets kasserer.

Revidert og fundet i orden.

Kristiania den 20/1 1912.

N. Møttet, Tobias Olsen, D. Jensen,
landsorg. revisorer.

Arbeiderbevægelsens arkiv

har i 1911 arbeidet som i tidligere aar. Det er væsentlig fra forbundene, partibladene og trykkerierne at arkivet i aaret har erholdt bidrag. Arkivet har nu en fyldig samling indbundne aargange av den norske socialdemokratiske presse samt fagforeningsorganerne. Likeledes beretninger, protokoller, love og tariffier fra samtlige fagforbund. Partibrosjyrer, endel offentlig statistik og en ikke saa liten samling av forskjellige tryksaker, skrivelser og protokoller fra fag- og politiske arbeiderforeninger. Fra de forskjellige foreninger utover landet sendes svært litet ind til arkivet og opfordringen om at indsende et eksemplar av alle tryksaker samt gamle protokoller og andre interessante ting, som bør opbevares, maa derfor atter gjentages. Som arkivar har i aaret fungert hr. Gunnar Ousland.

Regnskap fra Arbeiderbevægelsens arkiv for 1911.

Indtægter:

Saldo fra 1910	kr.	38.48
Bidrag fra Det norske arbeiderparti*)	"	500.00
— " landsorganisationen**)	"	400.00
Tilsammen	kr.	938.48

Utgifter:

Kontor- og skrivesaker	kr.	9.48
Belysning og ventilation	"	89.79
Rengjøring	"	96.00
Frakt og porto	"	20.95
Bokbinderarbeide	"	218.20
Avishold	"	5.20
Lønninger	"	400.00
Kassabeholdning 31/12 1911	"	98.86
Tilsammen	kr.	938.48

Status pr. 31 12 1911.

Aktiva:

Samvirkende fagforeninger, forskuds leie	kr.	1200.00
Inventar	"	835.95
Kontant i kassen	"	98.86
Tilsammen	kr.	2134.81

Passiva:

Landsorganisationen pr. 31/12 1910	kr.	1500.00
— avskrevet i 1911	"	300.00
Rest pr. 31/12 1911	kr.	1200.00
Kapitalkonto	"	934.81
Tilsammen	kr.	2134.81

Kontoret for agitation blandt kvinder

har fortsatt sin virksomhet i 1911. Av kvindeforbundets beretning hitsættes:

Kvindeforbundet, under hvis administration kontoret nu hører, har bl. a. arrangert 1 masse møte i anledning lockouten og 1 til protest mot de avsagte militærdomme. Fællesmøter er avholdt med Styret for den kvinnelige tjenerstands forening forat træffe en ordning

*) Tilgode av Arbeiderpartiet kr. 200.00 som vil bli havet i 1912. **) Husleien for året, 300 kr., er forskudsvis betalt av landsorganisationen, se tidl. beretninger.

hvorved foreningen kunde opretholdes. Videre er holdt møte med bestyrelserne for de kvindelige fagforeninger i Kristiania til drøftelse og planlæggelse av agitationen.

Fra arbeidsmandsforbundet er paa anmodning mottat et bidrag paa 300 kr. til hjælp ved agitationen, særlig blandt tekstilarbeiderne. Møter har været holdt med følgende foreninger: Hjula kvindelige arbeiderforening (2 møter), Nydalens kvindelige arbeiderforening, Fiskegarnsarbeiderskernes forening, Tricotagearbeiderskernes forening, Syerskernes forening og Bundtmakerarbeiderskernes forening. Møterne har været godt besøkt og nye medlemmer har tegnet sig.

Foruten dette arbeide med den faglige agitation har kontoret fra 1. juli overtat alt arbeide vedrørende kvindeforbundet, saaledes ekspeditionen av bladet „Kvinden“, al korrespondance vedrørende forbundet, kassererarbeidet etc.: som sekretær fungerer fru *Helga Nytteberg*.

Arbeidsledighetsforsikringen.

I henhold til kongressens beslutning har sekretariatet indgaat til statsmyndighetene med en forestilling sigtende til forandringer i lov om offentlig tilskud til arbeidsledighetskasser. Den 6. januar nedsatte sekretariatet en komite, bestaaende av d'hr. A. Aamodt, A. E. Gundersen og M. Ormestad, som fremkom med forslag til uttalelse. Sekretariatet sluttet sig til denne, hvorefter følgende oversendes odelstinget:

Til

Odelstinget.

Arbeidernes faglige landsorganisations 6. kongres, som avholdtes i Kristiania 27. juni — 3. juli 1910, behandlet indgaaende loven av 12 juni 1906 om stats- og kommunebidrag til arbeidsledighetskasser. Behandlingens formaal var dels paa grundlag av de indhøstede erfaringer at foreslaa enkelte forandringer i loven og dels at vække interessen for arbeidsledighetsforsikringen i sin almindelighet.

Av forhandlingerne fremgik, at der blandt de, som har praktisert loven hersker adskillig misfornøielse med flere av dens bestemmelser.

1. Selve refusionsprincippet medfører et altfor stort administrativt apparat. idet en hel række myndigheter skal undersøke og godkjenne hver enkelt utbetalt understøttelse. Hver enkelt post maa nemlig passere følgende instanser:

1. Kassens lokale styre. 2. Kommunestyret. 3. Arbeidskontoret. 4. Folke-registret (Kristiania). 5. Kassens hovedstyre. 6. Departementet.

At alt dette paafører kasserne et voldsomt merarbeide maa være indlysende. Man har selvfølgelig intet inot at utføre et merarbeide, forsaavidt dette er nødvendig, men i dette tilfælde anser man apparatet at være unødig vidtløftig og tidsspildende. Dette henger jo til en viss grad sammen med og er en følge av lovens princip om refusion baade av staten og de enkelte kommuner.

2. Bestemmelsen om, at der ikke gives refusion for understøttelse utbetalt til utlændinger, som ikke har opholdt sig 5 aar i landet.

Denne bestemmelse volder vanskeligheter, dels paa grund av de undersøkelser, som maa foretages for at konstatere dette, dels fordi den indskrænker det totale refusionsbeløp, hvilket ogsaa kasserernes regnskaper viser. I 1909 utgjorde refusionsbeløpet til 4 forbunds kasser (Norsk centralforening for

bogtrykkere, Norsk jern- og metalarbeiderforbund, Norsk møbelsnekkerforbund, Norsk træarbeiderforbund) 29.63 %, i 1910 26.88 % og for den hele tid 28.53 % av den utbetalte understøttelse. I hvert enkelt av disse forbund stiller forholdene sig dels gunstigere og dels sletttere end gjennemsnittet. Saaledes fik boktrykkerne i 1909 21.02 og i 1910 18.90 % og møbelsnekkerne 23.06 i 1909 og kun 16.59 % i 1910. Jern- og metalarbeiderforbundet fik i 1909 30.34 og i 1910 28.53 %. Træarbeiderforbundet fik i 1909 31.91 og i 1910 31.85 %.

Man finder bestemmelsen urimelig, saa meget mere som arbeidsledige medlemmer herfra landet ogsaa i adskillig utstrækning reiser til utlandet, hvor de kan erholde understøttelse indtil de faar arbeide.

3. Refusionsbeløpet ansees for at være for lavt.
4. Lovens § 6.
5. Begrepet „uforskyldt arbeidsledighet“ finder man uklart. (Lovens § 2, p. 8).

* * *

For at raade bod paa de her anførte ulemper kan der gaaes frem efter flere alternativer:

1. at gaa helt over til det danske system med statstilskud til kassernes kontingentindtægt.
2. Bibeholdelse av refusionsprincippet, men at staten bærer den hele utgift, saaledes at mellemregnskapet med kommunerne bortfalder.
3. Forskjellige lempninger i den gjældende lov sigtende til at forenkle administrationen.

* * *

Efterat den danske lov nu er tillempet i praksis, er der ingen tvil om at den er meget fordelagtigere for kasserne end den norske lov. At der betales tilskud i forhold til kassernes kontingentindtægt stimulerer medlemmerne til at betale høi kontingent, hvorved kasserne blir istand til at opsamle betydeligere fonds til anvendelse under ugunstige arbeidsforhold. Vistnok har man ogsaa der kommunebidrag, men dette betales utenom statsbidraget. Hvor kommunebidrag betales, erholder kasserne i tilskud tilsammen 100 % av medlemmernes kontingent. Man gaar nemlig ut fra følgende princip:

Først beregnes hvor stor indtægt en kasse gjennemsnitlig bør ha pr. medlem for at kunne dække forpligtelserne aar om andet. Kommer man til det resultat, at en kasse behøver en indtægt svarende til 12 kr. pr. medlem, fordeles denne kontingent mellem staten, kommunen og medlemmet. Staten betaler $\frac{1}{3}$, ikke av medlemskontingenten alene, *men av den samlede kontingent* 12 kr. hvilket blir 4 kr., kommunen $\frac{1}{6}$ av 12 kr. = 2 kr. og medlemmet betaler resten = 6 kr., tilsammen kr. 12.

Staten og kommunerne øver ingen kontrol med den utbetalte understøttelse til de enkelte medlemmer, og beskæftiger sig ikke, som her, med at bedømme og undersøke gjennom en række myndigheter av hvilken grund snekker N. N. er blit arbeidsledig, hvor han har opholdt sig i løpet av 5 aar o. s. v.

Det hele indskrænker sig til den rent regnskapsmæssige kontrol, og en aarlig kontrol av medlemsantallet. Den øvrige kontrol besørger kasserne alene. Saavidt vi har bragt i erfaring fungerer systemet utmerket, og staten har allerede hvert aar utbetalt de mangedobbelte av det beløp, den norske stat har betalt i samme øiemod for den hele tid.

Dette viser, at en forenkling i systemet hos os maa la sig praktisere uten vanskeligheter. Det virker nemlig høist eiendommelig, at landets kommunestyrever og statens høieste administration (departementet) skal gi sig av med at granske hvert indtræffende tilfælde av arbeidsledighet og gjøre sig op en mening om, hvorvitt denne arbeidsledighet er uforskyldt eller ikke, og om vedkommende er værdig til at faa understøttelse samt detaljerte undersøkelser om, hvor hver enkelt arbeider har opholdt sig i det og det tidsrum o. s. v. Alt dette, fordi en mand kan ha mottatt 3 kr. i understøttelse, hvorav staten skal betale 33 øre og kommunen 67 øre.

Kongressen var derfor av den opfatning, at loven nu bør bli gjenstand for en grundig revision med en større effektivitet og enkelthet for øie. Da tiden nu

maaske er for langt fremskreden for en mere indgaaende behandling av loven iaar, henleder man samtidig opmerksomheten paa de øvrige 2 alternativer.

Systemet vilde forenkles meget, om staten overtok den hele utgift og loven forøvrigt blev forandret i de foran anførte punkter, nemlig: Ophævelse av bestemmelsen i § 1 om utlændinger, refusionen forhøiet til halvdelen av den utbetalte understøttelse, klarere bestemmelser angaaende begrepet „uforskyldt arbeidsledighet“, og ophævelse av § 6. Ophæves kommunens andel i refusionen, bortfalder derved §§ 4, 11 og 12.

Men selv om statsmyndighetene vil beholde det nuværende system med baade stats- og kommunebidrag, kan der ogsaa gjøres endel forandringer i loven, som vil bevirke, at den kan praktiseres med noget mindre omsvøp, nemlig, at bestemmelsen i § 1 om utlændinger ophæves, og begrepet „uforskyldt arbeidsledighet“ i § 2, p. 8 forandres derhen, at et medlem er berettiget til understøttelse, selv om det ikke er arbeidsgiveren, som sier ham op. Der kan nemlig være likesaa god grund for vedkommende selv til at slutte hos en bestemt arbeidsgiver. Er der bruk for manden vil straks en anden bli indtat i hans plads, og for staten og kommunen maa det være likegyldig, hvilke personer det er, som har arbeide, og hvilke personer gaar ledige, naar det kan konstateres at der ikke er arbeide nok til alle. Arbeidsledigheten bør med andre ord ikke bedømmes individuelt, men saklig. Naar en person gjør hvad han kan for at skaffe sig arbeide, men intet passende kan faa, da er arbeidsledigheten uforskyldt, uanset det som har været den direkte og umiddelbare aarsak til at han er kommet ut av en bestemt plads.

Forsaaaviddt kommunebidraget bibeholdes, foreslaaes § 4 forandret derhen, at refusionskommunen blir den kommune, hvor vedkommende bor i det øieblik understøttelsen utbetales. Derved vil alle vanskeligheter ved at utgranske de 6 maaneder i de 5 aar bortfalde, og dermed det vanskeligste punkt i hele loven.

Forsaaaviddt de kommunale tilsyn efter § 11 skal bibeholdes, bør der fastsettes en tidsfrist inden hvilken tilsynet maa ha tilbakesendt de maanedlige opgaver, og, forsaaaviddt fristen oversittes, ansees samtlige opførte understøttelser som godkjendte. Kasserne klager nu over, at tilsynet ofte beholder skemaerne meget længre end av departementet fastsat.

Erbødigst.

Arb. fagl. landsorganisation.
Sekretariatet.

Ole O. Lian.

M. Ormestad.

Folkets hus's fond.

Kongressen 1910 vedtog følgende beslutning:

Til et „Folkets hus's fond“ avsættes fra 1. januar 1911 et beløp av maanedskontingenten, svarende til 2 øre pr. heltbetalende medlem, idet den ordinære kontingent for heltbetalende fastsettes til 37 øre pr. maaned. Av fondets midler ydes fra 1912 av laan til fuldførelse av eller til dækkelse av forfalden gjæld paa allerede opførte forsamlingsbygninger, som eies av fagforeningerne.

Sekretariatet utarbeider statuter for fondet. I disse bestemmes en grænse for laanebeløpenes størrelse samt amortisationstid, rentefot m. v. Laan gives kun mot pant i eiendommen.“

I henhold hertil har sekretariatet utarbeidet følgende regler for fondet:

Lov for Folkets hus's fond.

(Gjældende fra 1. januar 1912).

§ 1. Fondets opgave er gjennom laan at støtte saadanne byggeforetagender, hvis formaal det er at skaffe forsamlings- og møtelokaler for den organiserte arbeiderbevægelse i Norge.

§ 2. Fondets midler tilveiebringes ved avsætning av 2 øre av hver til landsorganisationen betalt maanedskontingent for heltbetalende medlemmer.

Alle renter og avdrag av givne laan betales til fondet direkte.

§ 3. Laan kan kun bevilges til Folkets hus's foretagender, der eies eller bygges av en forening eller en sammenslutning av foreninger tilsluttet Arb. fagl. landsorganisation.

§ 4. Laan gives kun som avdragslaan mot pant i eiendommen og ikke paa længere varighet end 10 aar. Høieste laanebeløp til et hus er kr. 5000.00.

For laanebeløpet betales 4 % aarlig rente.

§ 5. For hvert laan skal, inden dette utbetales laantageren, mellem laaneformidleren (sekretariatet) og laantageren opprettes fuldstændig laanekontrakt, hvori maa indtages bestemmelser angaaende:

Stedets beliggenhet, størrelsen og værdien av byggeforetagendet, betingelserne for laanets utbetaling, sikkerhet og vilkaar for dettes tilbakebetaling. kontrol fra laaneformidleren som laantageren maa underkaste sig, forpligtelse til brandforsikring og vedlikehold av bygningen.

§ 6. Ved ansøknin g om laan, der indsendes til og avgjøres av sekretariatet, maa foruten den av bestyrelsen for den laanesøkende organisation underskrevne laanekontrakt, indsendes 2 eksemplarer av organisationens love samt bekreftet avskrift av forhandlingsprotokollen, hvor ansøknin g om laan blev besluttet.

§ 7. Som sikkerhet for laanets tilbakebetaling skal organisationen stille sig som selvskyldnerkantonist, samt utfærdige obligation i eiendommen for laanebeløpet.

Obligation, der overskrider 80 % av eiendommens værdi, godkjendes ikke som sikkerhet.

Hvor obligation ikke kan anbringes ved ansøknin gen om laanet, kan sekretariatet utlaane beløpet mot foreløbig sikkerhetsstillelse og kvittering, naar samtidig indgaaes avtale om at denne skal ombyttes med obligation straks denne kan plaseres.

§ 8. Laanet er avdragsfrit 1 aar, regnet fra første forfaldsdag efter at laanet er bevilget.

Indtil kapitalavdragene begynder, betales rente for det hele laanebeløp.

Renter og kapitalavdrag skal betales til sekretariatet en gang hver 6. maaned — juni og december. Avdragene sker med mindst $\frac{1}{20}$ av laanesummen + 4 % rente pro anno, og indbetales til sekretariatet senest sidste hverdag i juni og december hvert aar, til det hele laan er betalt.

Betales ikke rente og avdrag til forfaldsdag, kan sekretariatet opsi det hele laan til indbetaling straks.

§ 9. Ved undersøkelser paa stedet angaaende foretagenders beskaffenhet og værdi, som maatte vise sig nødvendig, bestrides omkostningerne herved av fondets midler.

Fondet træder i virksomhet for utlaan 1. januar 1912.

Der er allerede i løpet av 1911 indkommet en række laaneandragender, saa det har vist sig, at behovet for forsamlingslokaler er tilstede i sterk grad landet rundt.

Den 8. skandinaviske arbeiderkongres.

Som bekjendt skulde den 8. skandinaviske arbeiderkongres egentlig været avholdt i Gøteborg 1911.

Paa forslag fra Sverige besluttede imidlertid de faglige og politiske hovedorganisationers styrer i de 4 nordiske lande at utsætte kongressens avholdelse til 1912.

I henhold hertil samledes lørdag den 16. december repræsentanter fra arbeidernes faglige og politiske hovedorganisationer i de 3 nordiske lande i Gøteborg til konferanse om arrangementet av den 8. skandinaviske arbeiderkongres.

Fra Sverige møtte: For landsorganisationen: Herm. Lindqvist; for arbeiderpartiet: C. G. Wickman. Fra Danmark henholdsvis: Carl F. Madsen og Th. Stauning. Fra Norge: Ole O. Lian og Magnus Nilssen. — Desuten deltok som repræsentanter for arbeiderorganisationerne i Göteborg skomaker Høglund og redaktør Blom. — Til dirigent valgtes Lindqvist, sekretær Blom.

Konferansen skulde fatte beslutning om: Tid og sted for kongressen. Indbydelsescirkulære og anden offentliggjørelse. Repræsentationsretten. Forslag til dagsorden og forretningsorden for kongressen.

Fra Sveriges repræsentanter forelaa der henstilling om at henlægge kongressen til *Stockholm*, navnlig av den grund, at den svenske landsorganisation skal avholde sin kongres der 1912. Efter en længere drøftelse blev dette forslag tiltraadt av konferansen. Likeledes besluttedes det at kongressen skal afholdes i dagene 2.—4. september 1912. Det viste sig umulig at faa den afholdt i pinsen paa grund av en række landsmøter etc.

De finske arbeiderorganisationer besluttedes indbudt til deltagelse i kongressen som tidligere.

Konferansen indstiller paa, at repræsentationsretten blir som ved foregaaende kongres: 1 repræsentant for indtil 500 medlemmer, 2 for 500—1000 og 3 for over 1000 medlemmer. Det henstilles til landenes organisationer at centralisere repræsentationen mest mulig.

Det blev overlatt til den svenske kongreskomite at utarbeide indbydelsescirkulæret, som skal utsendes av de respektive landes komiteer. I hvert land utpekes en kongreskomite, som forestaar de forskjellige arbeider. Forslag til kongressen skal være indsendt inden 1. juni. — Til kongressen skal fra hvert lands hovedorganisationer foreligge en trykt beretning.

Som hovedpunkter paa kongressens dagsorden vedtok konferansen at opstille: Organisationsformer og taktik, herunder lovgivning om arbeiderbevægelsen. Trustdannelser og dyrtid.

Punktet organisationsformer og taktik indledes av en repræsentant fra hvert land. Det besluttedes at anmode den svenske partifælle, riksdagsmand *Palmstierna* om at indlede forhandlingen om trusterne.

Endelig vedtok konferansen forslag til forretningsorden for kongressen og behandlede derefter forskjellige andre spørsmål i forbindelse med denne sak.

For at markere 25-aarsdagen for de skandinaviske arbeiderkongresser, besluttedes at henstille til de respektive landes organisationer at indbyde til kongressen de, som deltog i den første kongres i Göteborg 1886.

Dette forslag er senere tiltraadt av samtlige hovedorganisationer. Som komite for Norge er valgt *Magnus Nilssen* og *Ole O. Lian*.

Den 7. internationale fagforeningskonferanse

avholdtes i dagene 10.—12. august i Budapest. Paa grund av den store lockout fik sekretariatet ikke anledning til at sende nogen repræsentant derved.

Til konferansen forelaa fra sekretariatet en længere utredning ang. konfliktstillingen i Norge. Repræsentanterne for den svenske og danske landsorganisation foreslog en uttalelse om, at de norske arbeidere i sin store kamp hadde alle organiserte arbeideres anerkjendelse. Uttalelsen blev enstemmig vedtat.

Landsmøter,

Følgende landsmøter er avholdt i aarets løp: Arbeidsmandsforbundet 24. mai—1. juni i Kristiania. Bokbinderforbundet 24.—26. juli i Kristiania. Formerforbundet 16.—21. juli i Kristiania. Guldsmedarbeiderforbundet i paasken i Bergen. Havne- og transportarbeiderforbundet 9.—14. juli i Kristiania. Litografisk forbund i paasken i Kristiania. Murerforbundet i pinsen i Bergen. Slagter- og pølse-makerforbundet i pinsen i Kristiania. Sag-, tomt- og høvleri-arbeiderforbundet i paasken i Kristiania. Stenhuggerforbundet 8. og 9. mai i Fr.stad. Tobaksarbeiderforbundet i paasken i Kristiania.

Journaliststipendium.

Fra den socialdemokratiske presseforening mottok sekretariatet andragende om bevilgning av et beløp som bidrag til et utenlandsstipendium for journalister i arbeiderpressen. Centralstyret for Det norske arbeiderparti hadde for 1911 bevilget kr. 250.00 og et lignende beløp er bevilget av sekretariatet, saaledes at stipendiet blev paa 500 kroner.

Til at forestaa utdelingen av stipendiet valgtes fra presseforeningen fru *Fernanda Nissen*, fra centralstyret *Magnus Nilssen* og fra sekretariatet *Ole O. Lian*.

Der inkom ansøkninger fra Rudolf Dahl, J. Friis, Oscar Peder- sen, Chr. Hilt, Wm. Carlsen og Einar Li.

Stipendiet blev utdelt til redaktør Einar Li.

Voldgiftskjendelser.

I 1911 er kun faldt en voldgiftskjendelse ang. forstaaelse av overenskomst. Vi indtar den her i sin helhet:

Norsk jern- og metalarbeiderforbund.

1. *Twist om forstaaelsen av verkstedsoverenskomstens § 7 b, 2den passus.* I henhold til den indgaaede overenskomst av 24. april 1911 fattet endel verkstedklubber beslutning om ikke at arbeide overtid utover den i overenskomsten bestemte maksimumsgrænse.

Disse beslutninger, som vedrørte arbeidsforholdene ved bedrifterne, blev i henhold til overenskomstens § 10 e oversendt jern- og metalarbeiderforbundet hovedstyret til godkjendelse.

I hovedstyrets møter den 1. og 13. september behandledes de fattede beslutninger og meddeltes approbation.

Verkstedforeningen, der underhaanden var kommet til kundskap om de fattede beslutninger, blev da underrettet om, at beslutningerne var approberet av hovedstyret.

Verkstedforeningen nedla innsigelse mot beslutningen, som de fandt stridende mot den indgaaede overenskomst og forlangte forhandlingsmøte avholdt.

Saadant møte fandt sted den 15. september uten at enighet opnaaddes.

Saken henvistes derefter til avgjørelse ved voldgift. Som det av nedenstaaende protokol over voldgiftsrettens møter frengaar, var saken oprindelig henskudt til avgjørelse mellem landsorganisationen og arbeidsgiverforeningen, idet overenskomsten var indgaaet mellem hovedorganisationerne paa vegne av samtlige 6 forbund som overenskomsten omfatter, samt verkstedforeningen.

Da imidlertid arbeidsgiverforeningen reiste inhabilitetstvist paa de opnævnte voldgiftsmænd, frasa sekretariatet sig enhver befatning med saken og overlot den til vort forbund fra hvilket striden var reist.

Voldgiftsrettens protokol er følgende:

Aar 1911 den 28. september sammentraadte nedennævnte voldgiftsmænd til valg av rettens formand i tvist angaaende overtidsbestemmelserne i den nye overenskomst i jernindustrien:

Hr. overbestyrer Platou og hr. verftsdirektør Swensen, valgt av Norsk arbeidsgiverforening. Axel Knudsen, valgt av Arbeidernes faglige landsorganisations sekretariat.

Den anden av jern- og metalarbeiderforbundets voldgiftsmænd, hr. forretningsfører G. Sethil, var forhindret fra at avgi møte, men efter avtale mellem parterne hadde man fundet, at nærværende møte til valg av rettens formand allikevel kunde finde sted.

Da enighet om valg av rettens formand ikke kunde opnaaes, blev det i henhold til voldgiftsoverenskomsten overlatt til handelsdepartementet at opnævne denne.

Den 28. september 1911 avholdtes møte i voldgiftsretten i tvist angaaende overtidsbestemmelserne i den nye overenskomst i jernindustrien.

De av begge parter opnævnte voldgiftsmænd møtte og tillike hr. advokat F. A. Krog, der ifølge skrivelse fra handels- og industri-departementet av 28. september d. a. var opnævnt som formand i retten.

For Norsk arbeidsgiverforening møtte hr. direktør E. Heiberg, for Norsk jern- og metalarbeiderforbund hr. hovedkasserer A. Aamodt.

Hr. direktør Heiberg fremla et trykt eksemplar av den ældre overenskomst („apriloverenskomsten“) samt et skrevet eksemplar av den nye „apriloverenskomst“ mellem Norsk arbeidsgiverforening m. fl. paa den ene side og Arbeidernes faglige landsorganisation tillikemed 6 i overenskomsten nævnte forbund paa den anden side.

Videre fremla hr. Heiberg fremstilling til voldgiftsretten fra arbeidsgiverforeningens centralstyre med de deri nævnte bilag 1—4.

Hr. direktør Heiberg fremsatte innsigelse mot de av Norsk jern- og metalarbeiderforbund opnævnte voldgiftsmænd, d'hr. Sethil og Knudsen, idet han for hr. Sethils vedkommende gjorde opmerksom paa, at han er viceformand i Norsk arbeidsmandsforbund og medlem av landsorganisationens sekretariat, og var det idag av hr. Knudsen meddelt, at han hadde deltatt i det hovedstyremøte, hvor verkstedklubbernes beslutninger om negtelse av overtidsarbeide var blitt godkjendt. Hr. Heiberg bad videre tilføiet protokollen, at hr. Sethil har deltatt i de møter i sekretariatet, hvor forhandlingsutvalg og voldgiftsmænd var blitt opnævnt.

Hr. Aamodt paastod under henvisning til § 8 i overenskomsten angaaende forhandlinger og voldgiftsretter, tidligere praksis og en av voldgiftsretten truffen avgjørelse i sak mellem Drammens trævarefabrik og Norsk trøarbeiderforbund av 1910, de av metalarbeiderforbundet opnævnte voldgiftsmænds habilitet godkjendt.

Begge parter hadde derefter gjentagne gange ordet til munttlige indlæg.

Retten optok derefter inhabilitetsspørsmålet til avgjørelse og berammet nyt møte til lørdag den 30. september kl. 5¹/₂ efterm.

*F. A. Krog. W. H. Swensen. Chr. Platou. Gunnar Sethil.
Axel Knudsen.*

Den 30. september avholdtes atter møte i voldgiftsretten. Samtlige voldgiftsrettens medlemmer var tilstede. For arbeidsgiverforeningen møtte hr. direktør Heiberg og for Norsk jern- og metalarbeiderforbund møtte forbundets formand, hr. forretningsfører J. Borgen.

Formanden i retten fremla:

1. „Meddelelsesblad“ for 1910, hvori pag. 150 flg. findes referat av den i hr. Aamodts tilførsel i forrige møte nævnte kjendelse.
2. Kopi av sekretariatets skrivelse av 20. september d. a. til centralstyret.
3. Do. av centralstyrets skrivelse til sekretariatet av 26. september d. a.
4. Do. av sekretariatets skrivelse til centralstyret av 27. september d. a., hvilke 3 sidstnævnte kopier efter formandens begjæring var blit ham tilstillet fra arbeidsgiverforeningen. Endelig fremlagdes:
5. En formanden underhaanden tilstillet fremstilling til voldgiftsretten fra Norsk jern- og metalarbeiderforbund, datert 29. september d. a.

Efterat parterne hadde trukket sig tilbake og efter raadslagning av voldgiftsrettens medlemmer, fremla formanden et skriftlig votum, som her indtages:

Saken har sin oprindelse derfra, at endel til *Norsk jern- og metalarbeiderforbund* som led knyttede *verkstedklubber* har fattet beslutning om at negte at arbeide paa overtid utover 30 timer i 4 paa hinanden følgende ukør — hvilke beslutninger har været forelagt for og er godkjendt av nævnte forbunds hovedstyre.

De mekaniske verksteders landsforenings hovedstyre fandt disse stridende mot den nye apriloverenskomst og besvæerte sig i skrivelse til jern- og metalarbeiderforbundets hovedstyre av 30. august d. a. over forholdet. I sin svarskrivelse av 4. september bekræftet hovedstyret, at det hadde godkjendt verkstedklubbers beslutninger, som det heter „i overensstemmelse med vor opfatning av overenskomsten.“

Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre tok derefter saken i sin haand og tilskrev under 7. september d. a. Arbeidernes faglige landsorganisations sekretariat med anmodning om, at saken maatte bli gjort til gjenstand paa forhandlingsmøte og eventuelt avgjøres ved voldgift.

I skrivelse av 12. september erklærer sekretariatet sig villig til at la spørsmålet om „hvorvidt jern- og metalarbeiderforbundet har optraadt i strid med apriloverenskomsten“, avgjøres ved forhandling, eventuelt voldgift, og opnævnte som forhandlere „fra sekretariatets side“ d'hr. J. Borgen, H. Pettersen og M. Nygaard, samtlige medlemmer av sekretariatet.

Forhandlinger fandt derefter sted den 15. september, men uten resultat.

Man enedes derfor om at la saken avgjøre ved voldgift.

I protokolutskriften heter det videre:

„Hr. Borgen meddelte at ville tilbakekalde jern- og metalarbeiderforbundets hovedstyres approbation paa de hittil fattede beslutninger av enkelte *verkstedklubber* indtil voldgiftens avgjørelse forelaa.“

Centralstyret oversendte den 16. september utskrift av protokollen for forhandlingsmøtet til sekretariatet, som under 20. september svarer:

„Vi har mottatt det ærede centralstyres skrivelse av 16. ds., hvorav fremgaar, at forhandlingerne angaaende jern- og metalarbeiderforbundets negtelse av overtidsarbeide utover 30 timer i 4 paa hinanden følgende uker ikke har ført til noget resultat, og at saken er henvist til avgjørelse ved voldgift.“

Sekretariatet opnævner som voldgiftsmænd d'hr. Sethil og Knudsen.

I skrivelse av 26. september til sekretariatet bebuder centralstyret, at det vil protestere mot de av sekretariatet valgte voldgiftsmænd som inhabile:

Sethil som medlem av sekretariatet, der er part i saken,

Knudsen som medlem av hovedstyret for Norsk jern- og metalarbeiderforbund og som arbeider ved et verksted, der omfattes av overenskomsten.

I svarskrivelse av 27. september erklærer sekretariatet, at det ingen befatning har hat med saken, idet jern- og metalarbeiderforbundet ikke har forelagt sekretariatet sin beslutning til godkjendelse. Sekretariatet hadde derfor ingen pligt til at optræde som part i saken; naar det er gaat med herpaa, er det kun efter centralstyrets anmodning. Da imidlertid centralstyret har vraket de av sekretariatet opnævnte voldgiftsmænd, finder det ikke længer grund til at optræde som part under voldgiftsretten.

I voldgiftssaken har derefter Norsk jern- og metalarbeiderforbund optraadt som part.

Arbeidsgiverforeningen har for voldgiftsretten optat indsigelsen mot de av sekretariatet valgte voldgiftsmænd og har begrundet denne indsigelse

for Sethils vedkommende paa:

1. at han er viceformand i Norsk arbeidsmandsforbund,
2. at han er medlem av sekretariatet for Arbeidernes faglige landsorganisation,
3. at han har deltat i de møter i sekretariatet, hvor forhandlingsutvalg og voldgiftsmænd blev opnævnt, og

for Knudsens vedkommende paa:

at han har deltat i det hovedstyremøte i jern- og metalarbeiderforbundet, hvori verkstedklubbernes beslutninger blev godkjendt.

Den i ovennævnte skrivelse av 26. september bebudede indsigelse paa grundlag av, at Knudsen er arbeider ved et verksted, der omfattes av overenskomsten, er derimot ikke optat for voldgiftsretten.

Arbeiderorganisationens repræsentant har paastaat valget opretholdt under henvisning til tidligere praksis, ældre voldgiftsavgjørelse og særlig under paaberopelse av § 8 i den mellem organisationerne gjældende „overenskomst angaaende forhandlings- og

voldgiftsretter," der som eneste inhabilitetsgrund nævner deltagelse i „nogen tidligere forhandling angaaende saken."

Jeg kan ikke være enig i den forstaaelse av § 8, at den utelukker alle andre inhabilitetsgrunde end den i paragraffen nævnte, men jeg mener dog, at man av den positive bestemmelse maa være berettiget til at slutte, at ikke en hvilkensomhelst interesse i saken eller enhver deltagelse i handlinger og beslutninger, der staar i forbindelse med saken kan begrunde inhabilitet.

Ved „forhandlinger" i § 8 sigtes utelukkende til de tidligere i samme overenskomst tvungne forhandlinger, der skal gaa forut for enhver voldgiftsavgjørelse, §§ 2—6 (maaske ogsaa til de underhandlinger, som efter § 1 skal prøves mellem arbeidsgivere og arbeidere, de sidstnævnte ved sine tillidsmænd).

Av bestemmelsen maa for det første kunne slutes, at den rent materielle (økonomiske) interesse, som enhver til et fag hørende arbeider eller arbeidsgiver kan ha av sakens utfald, ikke i og for sig gjør ham inhabil som voldgiftsdommer, likesaalitt som den omstændighet, at han er medlem av noget av de forbund eller foreninger, som er omfattet av den overenskomst, om hvis forstaaelse der er tvist.

Forat en tidligere befatning med den omtvistede sak skal kunne medføre inhabilitet, maa dette efter min opfatning begrunde i:

enten, at vedkommende ved sin deltagelse i saken har tat standpunkt til det omtvistede spørsmål paa saadan maate, at han maa anse sig moralsk forpliktet til at opretholde dette,

eller, at den stilling vedkommende indtar inden den organisation, som er part i saken, kan antages at medføre en kollisjon mellem hans pligt likeoverfor organisationen og hans pligt som voldgiftsdommer.

Naar jeg efter dette utgangspunkt skal oppgjøre min mening om den her fremsatte inhabilitetsindsigelse, kommer jeg for hr. Knudsens vedkommende til det resultat, at han som medlem av jern- og metalarbeiderforbundets styre, der som anført maa ansees som part i denne sak (kfr. ogsaa den ovenfor citerte tilførsel i forhandlingsmøtet den 15. september), og som deltar i den beslutning, hvorved verkstedklubbernes beslutninger godkjendtes, maa ansees som inhabil som voldgiftsmand.

For hr. Sethils vedkommende bemerkes:

Ad insigelse nr. 1. Da det ikke er oplyst noget om, at Norsk arbeidsmandsforbund som organisation har fattet nogen beslutning eller tat noget standpunkt til det omtvistede spørsmål, kan hans stilling som viceformand inden dette forbunds hovedstyre ikke inhabilitere ham.

Ad insigelse nr. 2 og 3. Av det inden saken oplyste fremgaar det, at sekretariatet, vistnok paa det forberedende stadium, har tat aktiv del i saken, idet det har opnævnt først forhandlere og derpaa voldgiftsmænd. Gjennem disse handlinger har imidlertid hverken sekretariatet som korporation eller dets medlemmer lagt for dagen, hvilket standpunkt de indtar til det omtvistede spørsmål.

De 3 av sekretariatet opnævnte forhandlere kan vistnok siges at ha repræsentert sekretariatet, men likesom de i sin egenskap av forhandlere ikke er bundet av, hvad der maatte være sekretariatets opfatning, saaledes kan de heller ikke ved det standpunkt de indtar **som** forhandlere binde sekretariatet eller dets medlemmer.

Den omstændighet, at sekretariatet en tid i formen har staat som part i saken efter arbeidsgiverforeningens henstilling, kan efter omstændighetene heller ikke antages at medføre inhabilitet for dets medlemmer, idet der i denne tid intet er foretat eller besluttet, som med nødvendighet medfører nogen moralsk forpligtelse for dem til at hævde et bestemt standpunkt i tvisten. At det ogsaa i den tid var metalarbeiderforbundet og ikke Arbeidernes faglige landsorganisation, som var den virkelige part i saken, fremgaar av de foreliggende oplysninger.

Efter det omhandlede blir det min konklusion:

at inhabilitetsindsigelse mot metalarbeider Aksel Knudsen tages tilfølge,

at inhabilitetsindsigelse mot forretningsfører Sethil ikke tages tilfølge.

Platou og Swensen sluttet sig til formandens konklusion for Knudsens vedkommende, men antok, at ogsaa Sethil burde erklæres inhabil som voldgiftsmand paa grund av hans stilling som viceformand i Norsk arbeidsmandsforbund, idet de maatte anse samtlige de i overskriften for overenskomsten nævnte forbund for at være i virkeligheten, om ikke i formen, parter i saken.

Sethil voterte for, at baade han selv og Knudsen skulde anerkjendes som voldgiftsmænd overensstemmende med ældre praksis og i henhold til voldgiftsbestemmelsernes § 8.

Knudsen sluttet sig til Sethils konklusion.

I henhold til den passerte votering avsa voldgiftsretten saadan

kjendelse:

Den av arbeidsgiverforeningen fremsatte habilitetskjendelse tages tilfølge for Aksel Knudsens vedkommende, men tages ikke tilfølge for Sethils vedkommende.

*

De til retten forelagte fremstillinger er følgende:

Fremstilling til voldgiftsretten fra Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre.

Den foreliggende tvist gjælder spørsmålet, om arbeiderorganisationerne efter den nye overenskomst i jernindustrien er berettiget til at træffe avtale om negtelse av overtidsarbeide utover den i overenskomstens § 7 b, 2. passus nævnte begrænsning.

For at den ærede voldgiftsret skal faa den nødvendige oversigt, skal vi, forinden vi kommer ind paa selve tvistespørsmålet, tillate os at redegjøre for overtidsbestemmelserne i den gamle og den nye overenskomst i jernindustrien. Disse bestemmelser lyder saaledes:

Den gamle overenskomst.

a. Overtidsarbeide og natskift skal kunne finde sted i den utstrækning som verkstedernes rationelle drift eller specielle arbeiders utførelse nødvendiggjør, uten at dette efter avtale i hovedorganisationer, klubber eller grupper kan negtes.

b. Man er dog enig om, at overtidsarbeidet bør innskränktes til det mindst mulige, og i særdeleshet, at det ikke overdrives overfor den enkelte arbeider.

Saaledes skal der ikke av nogen arbeider kunne forlanges utført mere end høist 24 timers arbeide i træk og heller ikke mere end høist 30 timers overtidsarbeide i løpet av 4 paa hinanden følgende uker, medmindre vedkommende arbeider dertil er villig.

Undtagelser herfra danner:

1. Arbeide, der er nødvendig for driftens regelmæssige gang

O.S.V.

Den nye overenskomst.

a) Overtidsarbeide og natskift skal kunne finde sted i den utstrækning, som verkstedernes rationelle drift eller specielle arbeiders utførelse nødvendiggjør (kfr. § 17).

b) Man er dog enig om, at overtidsarbeide bør innskränktes til det mindst mulige, og i særdeleshet, at det ikke overdrives av eller overfor den enkelte arbeider.

Saaledes skal der ikke av nogen arbeider kunne forlanges utført mere end høist 20 timers arbeide i træk (eksklusive spise- og hviletider) og heller ikke mere end høist 30 timers overtidsarbeide i løpet av 4 paa hinanden følgende uker (kfr. § 17).

Undtagelser herfra danner:

1) Arbeider, som er nødvendige for driftens regelmæssige gang

O.S.V.

I den nye overenskomst er der desuten indtat en ny paragraf (§ 17), hvortil samme overenskomsts § 7 a og § 7 b, 2det avsnit henviser. Denne § er saalydende:

§ 17.

Forholdet mellem arbeidsgiver og arbeider vedrørende retten til indenfor overenskomstens ramme ulindret at avtale løn (§ 1 c og d sidste led), individuelt lønstillæg (§ 4 c), akkordtagen (§ 5 c og i), samt utførelse av overtidsarbeide (§ 7 a og b) kan ikke forhindres ved organisationsmessige avtaler.

Til bedre forstaaelse av sidstnævnte paragraf kan opplyses, at den gamle overenskomst i 2 paragraffer indeholdt en bestemmelse, hvorved arbeidernes organisationer avskjæres adgangen fra at gripe hindrende ind i vedkommende forhold, nemlig i den gamle overenskomsts overfor citerte § 8 a og i dens § 6 c om akkordprisens fastsettelse. I sit første forslag til ny overenskomst i jernindustrien (av 10. januar 1911) hadde Norsk jern- og metalarbeiderforbund bibeholdt denne bestemmelse baade i akkordparagraffen og i overtidsparagraffen. Men til gjengjæld var i bestemmelseerne om, at lønnen for den dygtigere arbeider (den nye overenskomsts § 1 c) og spørsmålet om lønstillæg (sammes § 4 c) avgjøres efter avtale mellem den enkelte arbeider og arbeidsgiver, indtat et forbud mot, at arbeidsgiverne eller deres organisation la hindringer iveien herfor.

Under forhandlingerne enedes man imidlertid om tilslut at sløife saavel det tidligere forbud mot indgripen av arbeidernes organisationer som det foreslaaede tilbud mot indgripen av arbeidsgivernes organisationer i alle vedkommende paragraffer. Istedenfor besluttet man

at indta en ny særlig paragraf, hvori organisationerne paa begge sider forbydes at gripe ind i forskjellige forhold. Paa denne maate kom altsaa den nye overenskomsts § 17 istand. I de forskjellige bestemmelser, som denne paragraf tar sigte paa, er der kun indtat en henvisning til § 17.

I overensstemmelse hermed er derfor tilføielsen „uten at dette efter avtale i hovedorganisationer, klubber eller grupper kan negtes“, som fandtes i den gamle overenskomsts § 8 a, sløifet i den nye overenskomst, og istedenfor er bare indtat en henvisning til § 17. En lignende henvisning til § 17 er imidlertid ogsaa indtat i den nye overenskomsts § 7 b, 2det afsnit, skjønt den gamle overenskomst ikke i den tilsvarende bestemmelse hadde nogen tilføielse som den ovenfor nævnte.

Det vil bemerkes, at der ogsaa ved tariffrevisionen er foretat andre forandringer i overtidsbestemmelserne. I litra b, 1. afsnit, het det i den gamle overenskomst, at overtidsarbeidet ikke maa overdrives overfor den enkelte arbeider. Dette er i den nye overenskomst forandret til, at overtidsarbeidet ikke skal overdrives av eller overfor den enkelte arbeider. Meningen med de tilføiede ord var at hindre, at arbeidere efter eget ønske og, som det har forekommet, uten engang at konferere med arbeidsgiveren arbeider saa meget paa overtid, at det maa ansees som uforsvarlig.

Videre er ordene „medmindre vedkommende arbeider dertil er villig“, som findes tilslut i 2. afsnit av den gamle overenskomsts § 8 b, sløifet i den nye overenskomst. Denne forandring var foreslaat av arbeiderne med den ganske korrekte begrundelse, at den gamle bestemmelse var sproglig uriktig. Begrænsningen gjælder jo nemlig kun, hvor meget overtidsarbeide der kan forlanges utført av den enkelte arbeider. Det er da høist overflødig at undta fra begrænsningen de tilfælder, hvor arbeideren selv er villig til at arbeide mere overtid. I henhold hertil gik da arbeidsgiverne med paa at sløife den omhandlede tilføielse.

*

Det har fra begge sider været erkjendt, at arbeiderorganisationerne efter den gamle overenskomst i jernindustrien var uberettiget til at træffe beslutning om, at ingen maa arbeide utover den i nævnte overenskomsts § 7 b, 2. passus nævnte begrænsning.

Efter den nye overenskomsts indgaaelse meddelte et verksted, at dets arbeidere hadde fattet beslutning om at negte alt overtidsarbeide utover de 30 timer i løpet av 4 paa hinanden følgende uker. Der blev i den anledning fra De mekaniske verksteders landsforening sendt Norsk jern- og metalarbeiderforbund en skrivelse av 30. august d. a., hvorav kopi er fremlagt som bilag 1 hermed. Denne skrivelse blev besvaret i en skrivelse fra forbundet av 4. september d. a., der er fremlagt som bilag 2 hermed. Det fremgaar av sidstnævnte skrivelse, at Norsk jern- og metalarbeiderforbunds hovedstyre „i overensstemmelse med vor (forbundets) opfatning av overenskomsten“ har

godkjendt beslutninger av endel verkstedsklubber om negtelse av overtidsarbeide utover 30 timer i løpet av 4 paa hinanden følgende uker.

Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre anmodet derfor i skrivelse av 7. september d. a. (bilag 3) til Arbeidernes faglige landsorganisations sekretariat, om at saken maa bli avgjort ved forhandling og eventuelt voldgift. I henhold hertil blev et forhandlingsmøte avholdt den 15. september d. a. Vi henviser herom til den fremlagte protokolutskrift (bilag 4). Da enighet ikke blev opnaadd i dette møte, er saken overladt til nærværende voldgiftsrets avgjørelse. Vi tillater os derfor at forelægge den ærede voldgiftsret følgende spørsmåal:

„Er der efter den nye overenskomst i jernindustrien adgang for arbeidernes organisationer til at træffe avtale om negtelse av overtidsarbeide utover den i overenskomstens § 7 b, 2. passus, nævnte begrænsning?“

*

Til nærmere belysning av dette spørsmåal skal vi i tilslutning til foranstaaende redegjørelse tillate os at anføre:

Norsk jern- og metalarbeiderforbund hævder, at spørsmålet om arbeiderorganisationernes berettigelse til at beslutte negtelse av alt overtidsarbeide utover den i overtidsparagraffens litra b, 2. passus, nævnte begrænsning er kommet i en anden stilling efter den nye overenskomst end efter den gamle. Før erkjendes de at ha været uberettiget til at fatte saadanne beslutninger, men efter den nye overenskomst paastaaes de at ha fuld adgang dertil.

Efter vor opfatning er det imidlertid endnu mere aabenbart efter den nye overenskomst end efter den gamle, at arbeiderorganisationerne er uberettiget til at fatte denslags beslutninger.

Den nye overenskomst fastslaar jo i § 17, at forholdet mellem arbeidsgiver og arbeider vedrørende retten til indenfor overenskomstens ramme uhindret at træffe avtale om bl. a. utførelse av overtidsarbeide (idet der henvises til saavel § 7 a som § 7 b) ikke kan forhindres ved organisationsmæssige avtaler. Det vil si, at organisationerne ikke har ret til at fatte nogen beslutning, der griper hindrende ind i arbeidsgiverens adgang til frit at træffe en hvilken som helst avtale med den enkelte arbeider om, at denne skal utføre overtidsarbeide, forutsat kun, at denne avtale ligger „indenfor overenskomstens ramme“. Det gjælder derfor bare her at faa paa det rene, om avtaler mellem arbeidsgiver og arbeider angaaende overtidsarbeide utover den i § 7 b, 2. avsnit, fastsatte begrænsning ligger indenfor overenskomstens ramme. Gjør den det, er det dermed ogsaa avgjort, at arbeiderorganisationerne ikke har ret til at vedta beslutninger, hvorved saadanne avtaler hindres.

Med avtaler indenfor overenskomstens ramme kan kun menes avtaler, som ikke staar i strid med overenskomsten, og som man derfor, uten at komme i konflikt med overenskomsten, er berettiget til at indgaa.

Spørsmålet blir altsaa videre, om den i den nye overenskomst § 7 b, 2. avsnit, fastsatte begrænsning er at opfatte som et absolut

forbud mot, at der arbeides mere overtid end her nævnt. Dette vil neppe engang den anden part hævde. Den gamle overenskomst uttaler uttrykkelig, at der ikke maa forlanges utført mere overtidsarbeide end nævnt, „medmindre vedkommende arbeider dertil er villig“. Denne tilføielse er vistnok sløifet i den nye overenskomst. Men dette er som tidligere nævnt kun gjort av rent redaktionelle grunde. Videre bestemmer den nye overenskomst, at overtidsarbeidet heller ikke av den enkelte arbeider maa overdrives. Det skal saaledes ikke lenger være det eneste avgjørende, om arbeideren selv er villig, idet arbeiderorganisationerne selv, hvor arbeidernes samtykke foreligger, kan paaklage forholdet som overdrivelse av overtidsarbeidet. Men det ligger tydelig i dagen, at det ikke er overenskomstens mening, at ethvert tilfælde, hvor der med vedkommende arbeiders samtykke arbeides utover den i den nye overenskomsts § 7 b, 2. avsnit, fastsatte begrænsning, maa betragtes som overdrivelse av overtidsarbeidet. Den nye overenskomst har nemlig likesom den gamle kun knyttet den omhandlede begrænsning til, hvad der kan forlanges utført av en arbeider. Og arbeidernes forhandlere ved overenskomstens oprettelse var fuldt opmerksom paa, hvad dette uttryk indebar, idet der blev nøie diskutert i anledning forslaget om at sløife tilføielsen „medmindre vedkommende arbeider dertil er villig“. Man maa derfor opfatte den nye overenskomst saaledes, at den tillater frivillig overtidsarbeide utover begrænsningen, men at arbeidernes organisationer, hvis der i noget specielt tilfælde menes at foreligge overdrivelse av overtidsarbeidet, har adgang til at paatale forholdet ved forhandling og eventuelt voldgift.

At ogsaa Norsk jern- og metalarbeiderforbund har den samme opfatning, at ikke ethvert frivillig overtidsarbeide utover den fastsatte begrænsning strider mot overenskomsten, fremgaar tydelig av den fremgangsmaate, forbundet har valgt. Var nemlig forbundet av den motsatte opfatning, vilde det selvfølgelig paatale ethvert tilfælde, hvor der var arbeidet utover begrænsningen, som overtrædelse av overenskomsten, og det vilde likesaalitt være nødvendig, at der fattedes beslutninger av de forskjellige verkstedklubber for dette forhold som for avdre, der menes at stride mot overenskomsten.

Det maa saaledes være fuldt paa det rene, at begrænsningen i den nye overenskomsts § 7 b, 2. avsnit, ikke gjælder og overhodet ikke vedkommer det frivillige overtidsarbeide. Frivillige avtaler om overtidsarbeide utover denne begrænsning ligger derfor aldeles ikke utenfor overenskomstens ramme, saasandt det ikke i det enkelte tilfælde kan paavises at foreligge overdrivelse av overtidsarbeidet. Og forbudet i den nye overenskomsts § 17 mot organisationernes indgripen i forskjellige forhold, maa saaledes ogsaa ramme generelle beslutninger inden arbeiderorganisationer om negtelse av alt overtidsarbeide utover den ovennævnte for det tvungne overtidsarbeide fastsatte begrænsning.

At den nye overenskomsts § 17 ogsaa uttrykkelig tar sigte paa at avskjære organisationerne fra at hindre frivillige avtaler om overtidsarbeide utover den nævnte begrænsning, fremgaar forøvrig tydelig nok derav, at § 17 foruten at henvise til den generelle bestemmelse

om overtidsarbeide i § 7 a ogsaa specielt henviser til § 7 b. Og at denne sidste henvisning netop gjelder § 7 b, 2. avsnit, fremgaar derav, at der tilslut i dette avsnit henvises til § 17.

Overenskomsten nøier sig altsaa ikke med i sin almindelighet at forbyde organisationernes indblanding i avtaler mellem arbeidsgiver og arbeider om overtidsarbeide, men peker endog specielt paa, at dette forbud ogsaa gjelder saadanne avtaler, der forutsættes i § 7 b, 2. avsnit.

I dette avsnit er der imidlertid ikke tale om andre avtaler end saadanne, der gjelder frivillig overtidsarbeide utover den omhandlede begrensning. D. v. s. direkte omhandler jo § 7 b, 2. avsnit, overhodet ikke nogensomhelst avtale, men inneholder kun en begrensning av, hvad arbeidsgiveren kan forlange av arbeideren. Men indirekte aapner, som tidligere paapekt, denne bestemmelse adgang til frivillige avtaler om overtidsarbeide utover begrensningen (kfr. tilføielsen i den gamle overenskomst: „medmindre vedkommende arbeider dertil er villig“). Naar derfor overenskomstens § 17 specielt henviser til § 7 b, 2. avsnit, saa kan deri kun lægges den uttrykkelige hensigt at avskjære arbeiderorganisationerne fra at træffe avtaler, der hindrer frivillig overtidsarbeide utover den i nævnte avsnit fastsatte begrensning. Ved at faa ind denne specielle henvisning i § 17 mente arbeidsgivernes forhandlere at ha utelukket enhver tvil. Og det forekommer os, at det ogsaa har lykkedes arbeidsgivernes forhandlere at faa denne sin hensigt saa klart uttrykt i den nye overenskomsts bestemmelser, at enhver tvil burde være utelukket.

I henhold til ovenstaaende tillater vi os at fremsætte paastand paa, at det av os fremsatte spørsmaal besvares med „nei“, og at voldgiftssakens omkostninger betales av den anden part.

Kristiania den 27. september 1911.

For Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre

Axel Krefling.

Fremstilling til voldgiftsretten fra Norsk jern- og metalarbeiderforbund.

Foranlediget ved et cirkulære utsendt av forbundets hovedstyre, hvori der henstilles til medlemmerne at paase overholdelsen av den netop indgaaede overenskomst, tok enkelte verkstedsklubber spørsmaalet om overtidsarbeide op til drøftelse og besluttet at negte at arbeide overtid utover den i overenskomsten fastsatte begrensning.

I henhold til overenskomstens § 10, punkt e, oversendte klubberne den fattede beslutning til hovedstyret til approbation.

I hovedstyrets møter den 1. og 13. september behandledes de indkomne beslutninger, der fik hovedstyrets godkjendelse i henhold til dettes opfatning av overenskomstens forståelse og under hensyntagen til dette spørsmaals forhistorie.

Til belysning herav skal anføres:

Vaaren 1906 optoges de første forhandlinger til gjennomførelse av en kollektiv avtale mellom arbeidsgiverforeningen og vort forbund.

Den 9. mai fremla da forbundet et skriftlig formulert forslag, der bl. a. indeholdt følgende bestemmelse angaaende overtidsarbeide: „Arbeide utenfor den ordinære arbeidstid kan finde sted, naar vedkommende arbeider eller arbeidere dertil er villige . . .“

Dette forslag, som altsaa tok sigte paa et helt frivillig forhold vedrørende overtidsarbeidet, fandt arbeidsgiverne helt urimelig, da saadant arbeide ofte var nødvendig, hvis ikke bestillingene skulde gaa til utlandet.

Efter at arbeidsgiverne hadde indtat dette standpunkt, og i be-
traktning av den førte diskussion, blev der i en motivert fremstilling
anført, at vi kunde være villige til at gaa ind paa, at massenegtelse
eller organisationsmæssige avtaler om at negte at arbeide over-
tid ikke skulde finde sted, mot at der i overenskomsten blev indtat
en bestemmelse om begrænsning. I henhold hertil fremsatte arbei-
dernes repræsentanter den 14. juni 1906 følgende modificerte forslag:

„Arbeide utenfor den ordinære arbeidstid kan finde sted, naar
vedkommende arbeider eller arbeidere enkeltvis dertil er villige.
Dog kan ikke arbeiderne ved avtaler eller beslutninger i foreninger,
klubber eller grupper negte overtidsarbeide.“

Arbeidsgiverne fandt heller ikke at kunne akseptere dette forslag.
da de derved mente at kunne bli avskaaret adgangen til overtids-
arbeide, naar det var nødvendig.

Paa grunnlag av en bestemmelse i en engelsk overenskomst
fremsatte de da den 16. juni et forslag gaaende ut paa:

„Enhver arbeider er i sin almindelighet forpligtet til at arbeide
overtid, dog skal der ikke av nogen arbeider kunne forlanges mere
end 40 timers overtidsarbeide pr. maaned. Dog maa negtelse efter
avtale i hovedorganisationer, klubber eller andre samlinger av arbei-
dere ikke finde sted.“

Dette forslag kunde vi ikke akseptere, men fandt dog at kunne
gaa med paa, at negtelse av at arbeide overtid som kampmiddel ikke
var tillatt, under forutsætning av at der blev en effektiv begrænsning,
som hindret misbruk.

Vi foreslog derfor den 18. juni følgende:

„Overtidsarbeide skal i almindelighet kunne paaregnes utført i
den utstrækning, som verkstedernes rationelle drift eller specielle
arbeiders utførelse nødvendiggjør, uten at dette efter avtaler i hoved-
organisationer, klubber eller grupper kan negtes.“

Hertil kom, at vi satte begrænsningen til høist 20 timer i løpet
av en maaned.

Med en saa sterk begrænsning som 20 timer fandt arbeidsgiverne
ikke at kunne gaa med paa, og slutresultatet blev det samme som den i
aaret efter i den saakaldte apriloverenskomst av 1907 indtagne
bestemmelse.

Dette forslag blev imidlertid forkastet av arbeiderne, idet de
fandt, at man blev bundet for sterkt, likesom begrænsningen ikke
var tilfredsstillende. I slutten av samme aar fremkom vi da med et

helt nyt forslag, basert paa en begrænsning av høist 20 timer i løpet av en maaned, likesom bestemmelsen om at der ved organisationsmæssige avtaler ikke maatte hindres utførelse av overtidsarbeide blev sloifet i vort forslag.

Her tok vi altsaa fuldt ut sigte paa at der ikke maatte arbeides utover den fastsatte begrænsning.

Som allerede tidligere fremholdt, blev imidlertid resultatet saadan som i overenskomst av 1907, og i følge denne var vi avskaaret fra at træffe organisationsmæssige avtaler.

Ved overenskomstens revision ivaar tok vi atter sigte paa dette forhold, som vi mener har faat sit uttryk i den nugjældende overenskomst, idet saavel ordene „medmindre vedkommende dertil er villig“ er strøket, som ogsaa at der i den nugjældende overenskomst § 17, efter forslag fra arbeidernes repræsentanter, efter en længere diskussion, blev indtat ordene „indenfor overenskomstens ramme“.

At disse forandringer fra den tidligere overenskomst ikke uten aarsak og med det for øie, at man ved beslutninger skulde kunne træffe avtaler om negtelse av overtidsarbeide utover den fastsatte maksimumsgrænse, fremgaar ganske tydelig av denne saks forhistorie.

Som yderligere eksempel herpaa kan anføres:

Arbeidsgivernes repræsentanter gjorde allerede straks fra begyndelsen av forhandlingerne ivaares opmerksom paa, at naar der fra vor side var frenkommet et forslag med saavidt mange og indgripende forandringer, var der litet haab om at komme til enighet, og antydnet da herunder, at det kun maatte bli tale om spørsmålet om mindstelønnens forhøielse i nogen grad, og at den tidligere overenskomst forøvrig maatte bli uforandret.

Behandlingen av det fremlagte forslag blev imidlertid paabegyndt og fortsat i en række moter.

Efterat forslagene var grundig diskutert, fremla arbeidsgiverne den 7. mars et forslag, der bl. a. om det omstridte punkt indeholdt følgende bestemmelse:

„§ 7, før § 8. *Overtidsarbeide og natskift.*

- a. Overtidsarbeide og natskift skal kunne finde sted i den utstrækning, som verkstedernes rationelle drift eller specielle arbeiders utførelse nødvendiggjør. (Kfr. § 18).
- b. Man er dog enig om, at overtidsarbeidet bør indskrænkes til det mindst mulige, og isærdeleshet at det ikke overdrives overfor den enkelte arbeider. Saaledes skal der ikke av nogen arbeider kunne forlanges utført mere end høist 24 timers arbeide i træk og heller ikke mere end høist 30 timers overtidsarbeide i løpet av 4 paa hinanden følgende uker.“ (Kfr. § 18).

Det skal til henvisningen til § 18 (nu § 17) gjøres opmerksom paa, at man paa forhaand var blitt enig om at samle de i den tidligere overenskomst ved enkelte bestemmelser knyttede ord „uten at det efter avtale i hovedorganisationer, klubber eller grupper kan negtes“ i en bestemt paragraf, idet der fra vor side blev hævdet, at denne bestemmelse ogsaa var nødvendig for os paa enkelte steder for

at faa etablert et gjensidig forhold, og ikke som i den tidligere overenskomst, kun at det var ensidig og i arbeidsgiverens favor.

I de tidligere omtalte forslag, som arbeidsgiverne fremla den 7. mars, har de git uttrykk for en saadan gjensidighetsbestemmelse i § 18, men med tydelig angivelse av, at overtidsarbeide utover den fastsatte begrensning ikke maatte forhindres ved organisationsmessige avtaler. Forslaget hadde nemlig følgende ordlyd:

„Forholdet mellem arbeidsgiver og arbeider vedrørende retten til uhindret at avtale individuelle lønstillæg, akkordtagen samt utførelse av overtidsarbeide (kfr. § 1 c, 5 c, k, 7 a og b) kan ikke forhindres ved avtaler i hovedorganisationer, kredse, avdelinger, klubber eller grupper.“

Dette forslag fandt vi ikke antagelig og fremsatte den 14. mars følgende forslag:

„Forholdet mellem arbeidsgiver og arbeider vedrørende retten til indenfor overenskomstens ramme uhindret at avtale individuelle lønstillæg (§ 1 c), løn (§ 1 d sidste led), akkordtagen (§ 5 c) samt utførelse av overtidsarbeide (§ 7 a og b), kan ikke forhindres ved avtaler inden organisationerne.“

Denne forandring fra vor side blev derefter begrundet med vort syn paa det skadelige ved overtidsarbeide, og at vi maatte ha fuld adgang til at træffe organisationsmessige avtaler over forhold der laa helt utenfor overenskomstens ramme; men derimot kunde saadanne avtaler ikke træffes om arbeidsforhold, hvorom der i overenskomsten var trukket en bestemt ramme (i dette tilfælde 30 timer i 4 uker).

Dette av os fremlagte forslag blev efter adskillige indsigelser fra arbeidsgivernes side endelig godkjendt efter at arbeidsgiverne var gjort fuldt opmerksom paa hensigten med det.

Man vil ogsaa gjøre den ærede voldsgiftsret opmerksom paa, at naar vi forlangte og fik uttatt ordene av den tidligere overenskomst „medmindre vedkommende dertil er villig“, saa indebærer dette en ganske væsentlig realitet og er ikke skedd av redaktionelle eller sproglige hensyn.

Dette vil tydelig fremgaa av vore bestræbelser for gjennomførelsen av en kortere arbeidstid og likeledes av vore oprindelige forslag om høiere overtidsprocenter, hvilket ene og alene var opsatt for at faa overtidsarbeidet mest mulig innskærpet.

Høiere overtidsprocenter opnaaddes ikke, og det var da ganske naturligt, at vi maatte finde andre midler for at overtidsarbeidet ikke skulde misbrukes, hvilket ogsaa lykkedes os, idet vi henviser til de tidligere refererte forslag.

Det er plannæssig arbeidet herpaa helt fra 1906 og indtil vi iaar ved overenskomstens revision fandt vore bestræbelser fyldestgjorte.

Naar det i overenskomsten ogsaa er kommet ind, at overtidsarbeide ikke maa overdrives av den enkelte, saa er det ogsaa her tilkjendegitt, at den enkelte ikke har adgang til at arbeide mer end overenskomsten bestemmer, men dette forhindrer ikke, at der like-

fuldt kan træffes avtaler om arbeidsforhold, som ligger utenfor overenskomstens ramme.

Ligger det indenfor overenskomstens ramme at træffe avtaler om begrænsning av overtiden, maa der likefuldt kunde træffes avtaler om forandring av mindstelønnen og den ordinære arbeidstid, men det maa vel følge hele forholdets natur ikke kunne sies at være tilladt. For saavel arbeidstid, mindsteløn som overtidsarbeide er der trukket saa sterke grænser, at dette maa kunne sies at være indenfor overenskomstens ramme.

Er saaledes den optrukne grænse for overtidsarbeide den i overenskomsten bestemte, nemlig 30 timer i løpet av 4 uker, maa arbeidernes organisationer ha fuld adgang til at træffe avtaler, som hindrer misbruk herav.

Vi tillater os derfor at forelægge den ærede voldgiftsret følgende spørsmål:

„Er det i strid med overenskomst av 24. april 1911 at arbeidernes organisationer fattet beslutning om negtelse av overtidsarbeide utover den i overenskomstens § 7 b, 2. passus, fastsatte begrænsning?“

I henhold til ovenstaaende tillater vi os at fremsætte paastand paa, at det av os fremsatte spørsmål besvares med „nei“ og at voldgiftens omkostninger bæres av den anden part.

Kristiania den 29. september 1911.

Norsk jern- og metalarbeiderforbund.

J. Borgen.

Den 4. oktober 1911 avholdtes møte i voldgiftsretten. Rørlægger Kr. Jakobsen var fremmødt som opnævnt voldgiftsmand istedenfor hr. A. Knudsen. Formanden fremla 1) skrivelse av 3. oktober fra N. j.- og m.-f. angaaende Jakobsens opnævnelse, 2) skrivelse av 2. oktober fra samme forbund med dermed følgende 10 nummererte bilage.

Efter rettens foranledning avgav parterne nærmere forklaringer i tilslutning til sine forelagte skriftlige indlæg og avgav svar paa stillet spørsmål angaaende deres opfatning av betydningen av de forandringer, som var indkommet i den nye apriloverenskomsts § 7 b og § 17. Begge parter uttalte ønsket om at faa fremstillet som vidner endel av de mænd, som hadde deltatt i forhandlingerne angaaende sidste overenskomst i tiden fra 31. januar til 18. april d. a.

Retten besluttet i den anledning at utsætte retsmøtet til lordag den 7. ds. kl. 5^{1/2}, til hvilken tid direktør Heiberg og formand Borgen lovede at fremstille sine vidner.

F. A. Krog. W. H. Swensen. Chr. Platou.

Kr. Jakobsen. Gunnar Sethil.

Den 16. oktober 1911 avholdtes møte i voldgiftsretten. Hr. Borgen fremførte som vidner d'hr. forretningsfører M. Ormestad og forretningsfører Ole O. Lian, og hr. Heiberg førte som vidner d'hr. verks-eier Axel Amundsen og direktør G. Sem, hvilke herrer samtlige har deltatt i forhandlingerne angaaende den nye apriloverenskomsts opprettelse.

F. A. Krog. Gunnar Sethil. Kr. Jakobsen.
W. H. Swensen. Chr. Platou.

Den 17. oktober 1911 avholdtes møte i ovennævnte sak. Hver av parterne hadde atter ordet 2 gange, hvorefter de avtraadte. Rettens medlemmer gjennemgik saken under fælles konferanse.

Møte til avgivelse av kjendelse berammes til lørdag den 21. oktober kl. 5 efterm.

F. A. Krog. Gunnar Sethil. Kr. Jakobsen.
W. H. Swensen. Chr. Platou.

Den 21. oktober 1911 avholdtes møte i ovennævnte sak. For- manden fremla utkast til kjendelse. D'hr. Platou og Swensen sluttet sig til dette. D'hr. Sethil og Jakobsen fremla skriftlig minoritets votum.

Kjendelsen og minoritetens votum indtages saalydende:

Kjendelse

i voldgiftssak mellem Norsk jern- og metalarbeiderforbund og Norsk arbeidsgiverforening.

Angaaende tvistens opprindelse henvises til præmisserne for den under 30. september d. a. avsaatte inhabilitetskjendelse.

Twisten angaar spørsmålet om hvorvidt arbeidernes organisa- tioner efter den nye apriloverenskomst er berettiget til ved beslutninger at lægge hindringer iveien for frivillige avtaler mellem arbeidsgivere og arbeidere om overtidsarbeide utover den i overenskomstens § 7 b, 2. passus, angivne grænser.

Arbeidsgiverforeningen har til besvarelse fremsat følgende spørsmål:

„Er der efter den nye overenskomst i jernindustrien adgang for arbeidernes organisationer til at træffe avtale om negtelse av overtidsarbeide utover den i overenskomstens § 7 b, 2. passus nævnte begrænsning?“

Jern- og metalarbeiderforbundet har formulert følgende spørsmål:

„Er det i strid med overenskomst av 24. april 1911 at arbei- dernes organisationer fatter beslutning om negtelse av overtids- arbeide utover den i overenskomstens § 7 b, 2. passus, fastsatte be- grænsning?“

Begge parter har paastaat, at voldgiftssakens omkostninger bæres av den anden part.

Det er paa det rene mellem parterne, at der efter den tidligere gjældende overenskomst (av april 1907) ikke var lovlig adgang for

arbeiderorganisationerne til at søke hindret frivillige avtaler mellom arbeidsgivere og arbeidere om overtidsarbeide utover den i nævnte overenskomst § 8 b, 2. passus, angivne begrænsning: „høist 24 timers arbeide i træk og heller ikke mere end høist 30 timers overarbeide i løpet av 4 paa hinanden følgende uker.“

Samme begrænsning findes i den nye overenskomsts § 7 b, 2. passus.

Fra jern- og metalarbeiderforbundet hævdes imidlertid, at dette forhold er forandret ved den nye overenskomst, dels ved dennes § 17 — særlig ved de efter arbeidernes forslag indskutte ord „indenfor overenskomstens ramme“ — og dels ved at ordene „med mindre vedkommende arbeider er villig“ i den ældre overenskomsts § 8 b, 2. passus er sloifet i den nye overenskomst.

Angaaende § 17 i overenskomsten er oplyst følgende:

I den ældre overenskomst fandtes ingen tilsvarende paragraf. Derimot var der ved 2 paragraffer (6 c og 8 a) tilføiet en bestemmelse om, at frivillige ordninger angaaende de i paragrafferne omhandlede forhold (akkordpriser og overtidsarbeide i den utstrækning som for verkstedernes rationelle drift nødvendig) ikke skulde kunne hindres ved avtaler inden organisationerne.

Disse forbud mot organisationsmæssige indgrep var ensidige — utelukkende rettet mot arbeidernes organisationer. Under forhandlingerne i 1911 blev paa et tidlig stadium fra arbeiderne stillet krav om at tilsvarende bestemmelser ogsaa skulde indtages mot organisationsmæssige ingrep fra arbeidsgivernes side, hvor dette var aktuelt.

Efter adskillig drøftelse gik arbeidsgivernes forhandlere ind paa dette krav, og for at undgaa de hyppige gjentagelser enedes parterne om, at alle forbud mot organisationsmæssige indgrep skulde formuleres i en særskilt paragraf.

I de utkast, som i mars 1911 blev utarbeidet baade av arbeidsgiverne og av arbeiderne til ny overenskomst (førstnævnte fremlagt i møte 7/3 11 og sidstnævnte i møte 16/3 11) var i henhold hertil indtaget en særskilt paragraf (§ 18) av det angivne indhold. Foruten i enkelte andre her uvæsentlige punkter, var der mellem dem den avvikelse, at arbeidernes forslag indeholdt ordene „indenfor overenskomstens ramme“, som ikke fandtes i arbeidsgivernes. Væsentlig overensstemmende med arbeidernes utkast til § 18 blev i et efterfølgende møte uten synderlig diskussion om dette punkt § 17 i den nuværende overenskomst vedtatt.

Jern- og metalarbeiderforbundet hævder nu, at formuleringen av bestemmelsen netop gir uttrykk for, hvad der ogsaa fra arbeidernes side var tilstøttet og at organisationerne skulde faa en videregaaende ret end tidligere til at gripe ind og fatte fællesbeslutninger om negtelse av overtidsarbeide utover de i § 7 b, 2. passus, optrukne grænser. Det paastaas ogsaa, at arbeidsgivernes forhandlere efter de uttalelser, som faldt fra arbeidernes forhandlere, maatte forstaa at dette var tilstøttet med tilføielsen av ordene „indenfor overenskomstens ramme“.

Angaaende dette sidste punkt skal retten foreløbig bemerke, at der i det, som under saken er oplyst, intet er fremkommet, som kan

støtte denne arbeidernes paastand. Man maa endog efter vidneforklaringen anse det fuldt paa det rene, at betydningen av ordene „indenfor overenskomstens ramme“ ikke engang har været drøftet i det møte, hvor paragraffen blev behandlet og vedtat.

Om forstaaelsen av § 17, fortolket efter dens ordlyd og dens logiske sammenhæng med de bestemmelser i overenskomsten, hvortil den henviser, kan der efter rettens mening ikke være synderlig tvil. Meningen kan kun være den, at avtalen mellem arbeidsgiver og arbeider om de i paragraffen nævnte forhold ikke lovlig kan hindres av organisationerne, „forsaavidt de ligger indenfor overenskomstens ramme“, hvilket kun kan betyde: „forsaavidt de ikke staar i strid med nogen bestemmelse i overenskomsten“.

Hvad der blir at undersøke er altsaa, om en overenskomst mellem arbeidsgiver og arbeider, om negtelse av overtidsarbeide utover 20 timer i træk eller mere end 30 timer i 4 paa hinanden følgende uker, er i strid med overenskomsten.

Dette spørsmåals besvarelse maa søkes i § 7.

Denne paragraf lider under en noget mangelfuld avfatning.

Dens litra a indeholder den almindelige regel, at overtidsarbeide „skal kunne finde sted i den utstrækning, som verkstedernes rationelle drift nødvendiggjør.“ Efter dens ordlyd og dens henvisning til § 17 skulde man nærmest tro, at den gjorde forholdet til gjenstand for fri forhandling mellem den enkelte arbeider og arbeidsgiver. Efter hvad parterne er enig om har imidlertid bestemmelsen — saavel som den tilsvarende bestemmelse i den ældre overenskomst — altid været forstaat og praktisert saaledes, at arbeidsgiveren inden den i paragraffen angivne ramme kan kræve overtidsarbeide.

Litra b, 1. passus, gjør en begrænsning i hovedregelen. Parterne er enig om, at denne bestemmelse er saaledes at forstaa, at overtidsarbeide i den utstrækning, at det kan regnes som „overdrivelse“ er forbudt. Forbudet gjælder efter den nye overenskomsts redaktion saavel mot den enkelte arbeidsgiver som mot den enkelte arbeider.

Naar anden passus i litra b i umiddelbar forbindelse med denne forbudsbestemmelse fortsætter: „Saaledes skal der ikke av nogen arbeider kunne forlanges utført mere end o.s.v., saa ligger det nær at anta, at den indeholder en defination av eller en nærmere forklaring om, hvad der i den praktiske anvendelse er at regne som overdrivelse, og folgelig er forbudt.

Fra metalarbeiderforbundet er ogsaa denne opfatning gjort gjældende og til støtte for den er anført, at de ord, som fandtes i den tilsvarende bestemmelse i den ældre overenskomst: „medmindre vedkommende arbeider dertil er villig“, er sløifet i den nye overenskomst. Det var, anførtes det, alene disse ord som medførte, at organisationerne efter den ældre overenskomst ikke kunde hindre frivillige avtaler om overtidsarbeide utover den fastsatte begrænsning, og naar disse ord blev tat ut, saa bortfaldt dermed ogsaa det baand, som derved var lagt paa organisationerne, hvilket ogsaa fra arbeidernes side var tilsigtet.

Denne opfatning bestrides bestemt av arbeidsgiverne, som hævder,

at naar ordene „medmindre vedkommende arbeider dertil er villig“ bortfaldt ved revisionen, saa var det alene motivert — og fra arbeidernes side begrundet — i rent sproglige og redaktionelle hensyn, idet tilføielsen var ganske overflødig i en bestemmelse, som efter sin ordlyd og mening begrænset arbeidsgivernes ret til at forlange overtidsarbeide utført.

Rettens pluralitet maa ogsaa slutte sig til denne opfatning, idet den finder den fra forbundets side hævdede fortolkning ganske uforønlig med bestemmelsens ordlyd, særlig ordet „forlange“, og der er intet oplyst, som kan støtte den av en av vidnerne uttalte mening, at ordet „forlange“ er blit staaende igjen ved inkurie, som en levning fra den gamle overenskomst.

I ethvert fald maa det ansees fuldt paa det rene, at arbeidsgivernes forhandlere ikke har godkjendt en i strid med bestemmelsens ordlyd staaende forstaaelse, der vilde medføre en ganske væsentlig realitetsforandring i de tidligere bestaaende forhold.

Overenskomstens § 7 set i sin sammenhæng maa altsaa efter rettens mening forstaaes saaledes:

Litra a bestemmer, at arbeidsgiverne (under de angivne forutsetninger) som regel er berettiget til at kræve overtidsarbeide utført indtil 20 timer i træk og indtil 30 timer i hver 4 ukers periode. Inden denne grænse pligter arbeideren at utføre overtidsarbeide.

Utover denne grænse er efter litra b, 2. passus, overtidsarbeide tillatt efter fri overenskomst mellem arbeidsgiver og arbeider.

Men saavel det pligtmæssige som det tillatte (frivillige) overtidsarbeide er begrænset ved bestemmelsen i litra b, 1. passus, der forbyder ethvert overtidsarbeide, som maa ansees som overdrevet.

Likeoverfor overdrivelser av overtidsarbeide er organisationerne berettiget til at skride ind i ethvert enkelt tilfælde.

Men de er uberettiget til at fatte almindelige bestemmelser om, at overtidsarbeide skal negtes utover de i litra b, 2. passus, optrukne grænser.

Voldgiftsrettens pluralitet kommer saaledes til det resultat, at de av verkstedklubberne fattede beslutninger saavel som jern- og metalarbeiderforbundets godkjendelse av disse beslutninger er stridende mot den nye overenskomst.

Minoritetens votum.

Rettens mindretal — 2 medlemmer — Sethil og Jakobsen, kan ikke slutte sig til majoritetens avgjørelse.

Efter den historiske utredning av denne sak er det bragt paa det rene, at Norsk jern- og metalarbeiderforbund gjennom længere tid har drevet et planmæssig arbeide for at faa overtiden begrænset; men at Norsk arbeidsgiverforening ihærdig har kjæmpet imot under henvisning til de praktiske vanskeligheter, som derved vilde paaføres bedrifterne. Allerede i 1906 ved forhandlingernes optagelse stilledes forslag om, at overtidsarbeide kun skulde finde sted, naar vedkommende arbeider eller arbeidere dertil var villige. I 1907 gik forbundets bestræbelser likeledes ut paa i overenskomsten at faa en be-

grænsning av overtidsarbeidet. Arbeidsgiverforeningen paa sin side tilstræbet den størst mulige frihet, og resultatet av forhandlingerne blev, at § 8 fik følgende ordlyd:

- a. Overtidsarbeide og natskift skal kunne finde sted i den utstrækning, som verkstedernes rationelle drift eller specielle arbeiders utførelse nødvendiggjør, uten at dette efter avtale i hovedorganisationer, klubber eller grupper kan negtes.
- b. Man er dog enig om, at overtidsarbeidet bør innskærpes til det mindst mulige og i særdeleshed, at det ikke overdrives overfor den enkelte arbeider. Saaledes skal der ikke av nogen arbeider kunne forlanges utført mere end høist 24 timers arbeide i træk og heller ikke mere end høist 30 timers overtidsarbeide i løpet av 4 paa hinanden følgende uker, medmindre vedkommende arbeider dertil er villig. Undtagelse herfra danner o.s.v.

Til trods for denne begrænsning viser det sig allikevel, at overtidsarbeidet blev overdrevet i den grad, at det under forhandlingerne i 1911 blev nævnt eksempler paa, at enkelte hadde arbeidet op til 130 timer i uken. Vi anser det derfor ganske klart, at under disse forhold maatte der fra forbundets side under forhandlingerne i 1911 lægges spesielt an paa at faa en yderligere begrænsning. Det fremgaar da ogsaa, at ordene „medmindre vedkommende arbeider dertil er villig“ er utgaat av paragraffen. At man spesielt tok sigte paa at faa disse ord ut er let forklarlig, da disse ord i praksis gjorde hele begrænsningen illusorisk. Ti i praksis vil det i sin store almindelighet ikke være nogen forskjell paa enten det blir forlangt av arbeideren, at han skal arbeide overtid, eller han blir anmodet om at arbeide overtid. I begge tilfælde opfattes det som en ordre, og befølges ikke denne, kan han let komme paa listen over „vrangvillige“ personer, uanset enten det er kommet som forlangende eller anmodning.

Naar det har været nævnt, at overdrivelse av overtidsarbeidet kan være gjenstand for paatale, saa anser vi en saadan paatale litet hensigtssvarende. Den vil komme til at avhænge av et skjønn, og selv om arbeidsgiverne indrømmer, at 140 timers arbeidstid i uken er overdrivelse, saa blev der et langt sprang mellem dette og hvad vi anser for overdrivelse. Vi mener, at der kan bli overdrivelse og saa indenfor den i overenskomsten optrukne ramme.

De forandringer, som blev foretat i den nye overenskomst maa efter vor mening tillægges en viss vekt, naar de sees i belysning av forholdene og sakens forhistorie. Men selv om man anser, at der her ikke er ført avgjørende bevis hverken i den ene eller den anden retning, saa maa selve overenskomsten gi jern- og metalarbeiderforbundets paastand medhold.

I § 7 a staar, at overtidsarbeide og natskift skal kunne finde sted i den utstrækning, som verkstedernes rationelle drift eller specielle arbeiders utførelse nødvendiggjør. Arbeidsgiveren har ret til at anvende dobbelt skift, og han har ret til at anvende overtid, og er saaledes ikke bundet i sine dispositioner. Men likeoverfor den enkelte arbeider er han bundet ved den innskærpning, som indeholdes i § 7 b. Naar ikke arbeidsgiveren kan forlange noget utover det, som inde-

holdes i § 7 b, saa maa ogsaa organisationen være berettiget til at fatte beslutning herom av hensyn til de vaklende medlemmer. Naar der i § 7 baade i litra a og b henvises til § 17, saa forstaar vi det derhen, at arbeiderne ikke kan fatte beslutning om at negte indførelse av natskift, heller ikke om, at der ikke skal arbeides overtid i sin almindelighet, og heller ikke om, at den enkelte arbeider skal arbeide det antal overtid, som indeholdes i § 7 b. Dette ligger altsammen indenfor overenskomstens ramme, men vi anser forbundet berettiget til at fatte en for medlemmerne bindende beslutning om ikke at arbeide utover den i overenskomsten fastsatte begrensning.

Naar arbeidsgiverforeningen fremholder, at deres forhandlere saa tydelig har faat sin opfatning frem i overenskomsten, saa kan vi ikke være enig deri. Saken utmerker sig netop ikke ved sin avgjorte klarhet. Og vi mener, at hvis der her er tvil tilstede, saa maa denne komme jern- og metalarbeiderforbundet tilgode som den part, der forsvarer de svakeres interesser og hvis bestræbelser gaar ut paa at hindre misbruk og overdrivelse.

*

Retten finder enstemmig, at voldgiftsrettens omkostninger efter omstændighetene bør deles likt mellem parterne.

Saken har i det hele medtat 7 møter og foranlediget 2 kjendelser. Voldgiftsmændenes honorarer ansættes saaledes:

Formanden kr. 250,00, Platou, Swensen og Sethil hver kr. 175,00, Jakobsen kr. 130,00 og Knudsen kr. 45,00.

I henhold til anførte avsiges saadan

kjendelse:

Norsk jern- og metalarbeiderforbunds organisationer kjendes uberettiget til at træffe avtaler eller fatte beslutninger om negtelse av overtidsarbeide utover den i apriloverenskomstens § 7 b, 2. passus fastsatte begrensning.

Voldgiftssakens omkostninger utredes av begge parter i forening med en halvdel hver.

Lønsbevægelser og konflikter.

Industrien i Norge vokser sig for hvert aar frem til større betydning. Statistiken viser en sterk stigning i antallet av industriarbeidere i forhold til folkemængdens vekst forøvrig. Mens landets befolkning fra 1865 til 1910 er øket med 41 % er antallet av industriarbeidere i samme tidsrum øket med 305 %. Ifølge fabriktællingen for 1909 er ialt 3 821 bedrifter med 105 042 personer underlagt fabriktilsynsloven. Hertil kommer en række bedrifter og arbeidsbrancher, som ikke kommer ind under denne kategori. Tællingen utviser at 20 000 kvinder ved utgangen av 1909 var beskæftiget i industrien. Ogsaa paa dette omraade kan vort land saaledes sies at være traadt ind i rækken av de moderne industrilande.

Det er beregnet, at der i 1909 var anbragt en kapital paa ca. 400 millioner kroner i norske industrianlæg; herav er noget over en fjerdedel paa utenlandske hænder. Den største kapital, 300 millioner kroner, eies av de *store aktieselskaper*, likesom over to tredjedele av det samlede antal dagsverk utførtes ved anlæg, som disponeres av aktieselskaper.

Utviklingen viser saaledes at det gaar i retning av store bedrifter, koncentrert i mægtige og kapitalsterke aktieselskaper. Mens der i 1865 kun var 28 bedrifter med over 100 arbeidere her i landet, var der i 1909 220 slike bedrifter. Der er heller intet som tyder paa, at denne utvikling skal stanse.

Mens kapitalismen saaledes gjennom en stadig sterkere koncentration søker at erholde mest mulig profit, har den ogsaa gjennom arbeidsgiverorganisationen optat en sterk kamp mot arbeidernes krav paa større andel i utbyttet. Norsk arbeidsgiverforening har i de senere aar hat en rask vekst. Den omfattet pr. 1. september 1911 ialt 1357 bedrifter med 66 436 arbeidere, og aaret har vist at de norske arbeidsgivere ikke staar tilbake for sine kampfæller i andre lande, naar det gjælder at bruke alle midler for at søke at holde igjen overfor arbeiderklassens krav paa bedre livsvilkaar.

Den vældige utvikling paa industriens omraade har ogsaa sat sit præg paa fagorganisationens virksomhet. De titusener av arbeidere, som fra 1905 og opover sluttet sig til organisationen, har faat sine løns- og arbeidsvilkaar regulert gjennom tarifoverenskomster. Den

ene industri, og det ene fag efter det andet har fremsat lønskrav og gjennomført overenskomster. I perioden 1905—1911 var der ca. 900 tariffbevægelser og ved det sidste aars utgang var der ialt gjældende 590 tarifoverenskomster, omfattende 61 454 arbeidere.

Situationen ved aarets begyndelse var den, at de organiserte arbeidere stod overfor revision av en række forskjellige overenskomster — særlig inden de store industrier, men ogsaa inden mange andre mindre fag og arbeidsbrancher. Allerede den 1. januar var overenskomster opsagt for 17 000 arbeidere, og ialt utløp til opsigelse i aaret 332 overenskomster, omfattende ca. 36 000 arbeidere.

Som det fremgaar av de efterfølgende statistiske tabeller, hvor lønsbevægelserne og deres resultater er fremstillet, er der i 1911 oprettet 193 tarifoverenskomster, omfattende 25 904 arbeidere. Sammenligner man dette med tidligere aar, vil man se, at her er en rivende utvikling. Et endnu bedre bevis paa organisationens kampdygtighet leverer tabellerne over arbeidsstansningerne i aaret. Ifølge disse opgaver har 41 566 arbeidere været i aapen kamp med arbeidsgiverne, og der er gjennom fagorganisationen utbetalt en direkte understøttelse av over 1 million kroner. Som det av de foretagne beregninger vil sees, utgjør de opnaadde lønsforbedringer over 2 millioner kroner pr. aar, og arbeidstiden er forkortet med 33 711 timer pr. uke.

Til trods for den efter vore forhold gigantiske kamp, som i aaret er ført med arbeidsgiverforeningen, og hvor selve organisationen stort set var innsatsen, har det altsaa lykkedes ikke bare at tilbakeslaa arbeidsgivernes angrep, men ogsaa at vinde betraktelige skridt fremad.

Angaaende de forskjellige detaljer i aarets virksomhet paa lønsbevægelsernes omraade, maa henvises til de efterfølgende tabeller og de utdrag og sammendrag av disse, som findes indtatt i beretningen. De bør læses med opmerksomhet av enhver, som vil ha nogen begrundet mening om den faglige virksomhet i aaret.

Det vilde kræve altfor megen plads her nærmere at omtale de forskjellige lønsbevægelser. Vi skal derfor kun i store træk berøre de konflikter, som særlig har præget aarets virksomhet og da særlig omtale arbeidsgiverforeningens storlockout.

Som allerede nævnt i beretningen for 1910 var overenskomsterne i *bergverksindustrien* og *jernindustrien* opsagt til utløp i 1911. Forhandlingerne i anledning bergverksoverenskomsterne begyndte allerede den 24. oktober 1910 og fandt først sin avslutning ved opgjøret i anledning den store lockout 1911. Vi skal derfor omtale forhandlingerne i bergverksindustrien sammen med lockouten og gaar saaledes over til at behandle *verkstedskonflikten* og de i forbindelse med denne staaende spørsmaal.

Forhandlingerne i jernindustrien.

Den inden jernindustrien gjældende overenskomst var av arbeiderne opsagt til utløp 31. mars. Den 23. januar mottok sekretariatet fra arbeidsgiverforeningen følgende skrivelse:

Til Arbeidernes faglige landsorganisations sekretariat.

Folkets hus.

Apriloverenskomstens opsigelse.

Centralstyret tillater sig herved at foreslaa, at forhandlingerne angaaende nye overenskomster i jernindustrien føres mellem det ærede sekretariat og centralstyret.

Forhandlingerne kommer som bekjendt paa den ene side til at omfatte følgende forbund:

Norsk jern- og metalarbeiderforbund, Norsk formerforbund, Norsk træarbeiderforbund, Norsk arbeidsmandsforbund, Norsk møbelsnekkerforbund, Norsk malerforbund.

Paa den anden side kommer forhandlingerne til at omfatte en række bedrifter, hvorav de fleste vistnok staar tilsluttet De mekaniske verksteders landsforening, men hvorav ogsaa endel staar som enkeltbedrifter inden arbeidsgiverforeningen.

Under disse forhold anser vi det for praktisk ugjorlig at komme til noget positivt resultat ved særforhandling mellem landsverkstedsföreningen og de enkelte forbund, og finder det saaledes nødvendig, at hovedorganisationerne straks tar ledelsen av forhandlingerne, som derved fra første stund vil komme til at føres mellem begge parter høieste instanser.

I ethvert tilfælde har centralstyret efter henstilling av landsverkstedsföreningens hovedstyre besluttet, at forhandlingerne fra vor side vil bli ført gjennom centralstyret, og henstiller vi til Dem at træffe en lignende beslutning for sekretariatets vedkommende.

Som medlemmer av forhandlingskomiteen har centralstyret valgt hr. verkseier Axel Amundsen, Kristiania, og De mekaniske verksteders landsforening d'herrer direktør E. Heiberg, Harald Jensen, G. Sem og H. Stub, Kristiania, direktør H. B. Holmsen, Trondhjem, direktør H. C. Flood og ingeniør F. Schuman, Bergen, og ingeniør Theo. Heide, Stavanger.

Centralstyret forbeholder sig adgang til under forhandlingerne at tilkalde ogsaa andre.

Da forhandlingerne om nye overenskomster ifølge apriloverenskomsten skal være optat inden januar maanedens utgang, tillater vi os at foreslaa, at de paa-begyndes mandag eller tirsdag i næste uke, og vil være forbunden for det ærede sekretariats svar snarest mulig, idet forhandlerne maa varsles nogen tid iforveien.

Ærbødigst

Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre

Harald Bjerke.

En kopi av denne skrivelse var av arbeidsgiverforeningen sendt samtlige interesserte forbund.

Efterat saken var drøftet i sekretariatet avsendtes følgende svar:

Kristiania den 26. januar 1911.

Til Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre.

Forhandling angaaende overenskomster i jernindustrien.

Det ærede centralstyres skrivelse av 23. ds. mottat.

Av skrivelsen fremgaar bl. a., at centralstyret efter henstilling fra landsverkstedsföreningens hovedstyre har besluttet, at forhandlingerne om oprettelse av nye overenskomster i jernindustrien vil bli ført gjennom centralstyret, og henstilles til sekretariatet at træffe en lignende beslutning for vort vedkommende, saaledes at forhandlingerne fra første stund kommer til at føres mellem begge parter høieste instanser.

Sekretariatet har i den anledning besluttet at imøtekomme det ærede centralstyres henstilling. Dog maa det bemerkes, at forhandlingsutvalget fra vor side vil bli endel talrigere end det av centralstyret og De mekaniske verksteders landsforening opnævnte. Vi har endnu ikke fuld oversigt over, hvilke og hvor mange personer utvalget kommer til at bestaa av, men skal dette snart bli centralstyret meddelt.

I likhet med det ærede centralstyre maa ogsaa sekretariatet forbeholde sig adgang til under forhandlingerne at tilkalde ogsaa andre end dem, som er valgt som medlemmer av forhandlingsutvalget.

Der er fra vor side intet til hinder for, at forhandlingerne kan paabegyndes mandag eftermiddag den 30. ds. eller tirsdag den 31. ds.

Ærbødigst

Arbeidernes faglige lausorganisation
sekretariatet

Ole O. Lian.

Forhandlingerne tok sin begyndelse den 31. januar.

Som repræsentanter for arbeidsgiverne møtte: Medlem av arbeidsgiverforeningens centralstyre verkseier *Axel Amundsen*. For de mekaniske verksteders landsforening: Direktør *E. Heiberg* (Skabo), direktør *Harald Jensen* (Jensen & Dahl), direktør *G. Sem* (Elektrisk byraa), direktør *H. B. Holmsen*, Trondhjem, ingeniør *F. Schuman*, Bergen, ingeniør *Thv. Heide*, Stavanger. Desuten deltok verkstedsforeningens kontorchef *Alf Bang* og delvis kontorchef *Axel Krefting* og sekretær *Pauss*.

For arbeiderne: Landsorganisationens formand *Ole O. Lian*. Sekretær *M. Ormestad*, forretningsfører *J. Borgen*, jerndreier *Randolf Arnesen*, mekaniker *Torger Eie*, Stavanger, smed *Olsen*, Trondhjem (Jern- og metalarb.forbundet). Forretningsfører *M. Nygaard*, former *E. Jansen*, former *L. Olsen* (Formerforb.). Forretningsfører *N. Pettersen*, skibssnekker *Frantzen-Ellingsen*, skibstømmer *Edv. Nilsen*, Bergen (Træarbeiderforbundet). Sekretær *J. Bjerkmann* (Arbeidsmandsforbundet). Forretningsfører *J. M. Winge* (Malerforbundet). Forretningsfører *P. Aarøe* (Mobelsnekkerforbundet).

Forhandlingerne fortsattes i 33 moter indtil arbeidsgiverne den 27. mars avbrøt forhandlingerne av den grund, at der ikke kunne opnaaes enighet om de saakaldte „almindelige bestemmelser“. Paa dette tidspunkt hadde arbeidsgiverne endnu ikke uttalt sig om løn og arbeidstid, idet de forsætlig negtet at behandle dette punkt før enighet var opnaadd om de væsentlige øvrige punkter i tariffen. Denne merkelige forhandlingsmetode vanskeliggjorde i høi grad forhandlingerne og skapte det første brudd.

Stillingen den 27. mars var saaledes blit den, at tariffen var gjennemgaat med undtagelse av spørsmålene løn og arbeidstid og at der forelaa endel uoverensstemmelser ogsaa paa andre punkter end de „alm. bestemmelser“. Saaledes vilde arbeidsgiverne ikke anerkjende mindsteløn for kvinder. Som aldersgrænse for hjelpearbeidere fastholdt arbeidsgiverne 21 aar m. v. Der var ogsaa adskillige andre uoverensstemmelser.

Imidlertid røk forhandlingerne paa de „almindelige bestemmelser“.

Arbeidernes forhandlere søkte først i henhold til kongressens beslutning helt at undgaa bestemmelserne; men arbeidsgiverne erklærte straks at det var en hovedsak for dem at faa disse ind uavkortet i sin gamle form, og at den hele tarif vilde komme til at staa og falde herpaa. Arbeidernes forhandlere søkte da at forme bestemmelserne saaledes, at de kunde være antagelige ogsaa for arbeiderne. Der blev fremsat flere forslag og ført lange forhandlinger herom. Det sidste forslag, som arbeidernes repræsentanter fremsatte, var saalydende:

- a. Foreningsretten skal gjensidig respekteres.
- b. Som følge herav skal streik eller lockout ikke kunne iverksættes for at tvinge nogen ind i eller ut av en organisation.
- c. Arbeidsgivernes ret til, inden overenskomstens ramme, at lede og fordele arbeidet og at anvende de maskiner og arbeidsmetoder de finder tjenlige, anerkjendes.
- d. I den gjensidige ret til opsigelse skal organisationerne ikke kunne gripe ind, undtagen naar der forekommer opsigelser, som formenes at stride mot overenskomsten.

Arbeidsgiverne kunde ikke gaa med herpaa, men foreslog saadan ordlyd:

Foreningsretten skal gjensidig respekteres.

Med iagttagelse av overenskomstens bestemmelser forøvrig anerkjendes arbeidsgiverens ret til at anvende arbeidere, saavel mænd som kvinder, hvad enten disse er organiserte eller ikke, og kan streiker og blokader ikke iverksettes med det formaal at tvinge nogen ind i organisationen.

Paa sin side skal en arbeidsgiver ikke kunne negte at anvende en arbeider av den grund, at vedkommende er medlem av en fagforening.

Endvidere anerkjendes arbeidsgiverens ret til at lede og fordele arbeidet samt til at anvende de maskiner og arbeidsmetoder, som han finder tjenlige.

Det er arbeidernes pligt ikke uten gyldig grund at forsømme den gjældende arbeidstid; endvidere er det enhver arbeiders pligt at utføre saa meget og saa godt arbejde, som hans evner og duelighet tillater, og at utnytte arbeidsmaskinerne fuldt ut.

I arbeidsgiverens og arbeiderens gjensidige ret til opsigelse skal ingen organisation kunne gripe ind, dog har organisationerne gjensidig paataaleret, forsaavidt der forekommer opsigelser, hvis foranledning formenes at stride mot nærværende overenskomst.

Under forhandlingerne gav arbeidsgiverne disse bestemmelser en langt videregaaende fortolkning end tidligere, og arbeidernes forhandlere erklærte ikke at kunne gaa med paa arbeidsgivernes forslag. Arbeidsgiverne avbrøt da forhandlingerne, idet de erklærte, at de ikke vilde uttale sig om løn og arbeidstid før dette spørsmal var løst.

Situationen var saaledes den, at den store kamp stod for døren med de almindelige bestemmelser som konfliktsgrundlag.

Sektetariatet besluttet at gi telegrafisk besked til alle avdelinger inden de angjeldende 6 forbund om straks at sammenkalde møte til behandling av situationen. Endvidere forelagdes følgende forslag til uttalelse for avdelingene:

„Forbundsstyret bemyndiges til at træffe alle nødvendige dispositioner, herunder indbefattet eventuel opsigelse av pladsene, i anledning forhandlingernes avbrytelse.“

Avstemningen foregik raskt og allerede mandag den 27. marts

forelaa resultatet, som viste at forslaget var omtrent enstemmig vedtatt av alle avdelinger. Tarifferne utløp 1. april, og da de som bekjendt var formet saaledes, at der bestod en særskilt overenskomst for hvert forbund, besluttete formerforbundet at opsi pladsene onsdag den 29. april. Likeledes opsa støperiarbeiderne sine pladse. Opsigelsestiden var for de fleste 8 dage.

Arbeidsgiverforeningens styre avholdt møte torsdag den 30. mars til drøftelse av situationen. Samme dag blev der paa foranledning av en telefonsamtale vekslet følgende skrivelser mellem hovedorganisationerne:

Til Norsk arbeidsgiverforening!

Foranlediget ved en telefonsamtale, som idag fandt sted mellem den ærede forenings formand, hr. ingeniør Harald Bjercke, og undertegnede, landsorganisationens formand, skal man tillate sig at fremkomme med følgende:

Da arbeidsgiverforeningens repræsentanter den 23. mars avbrøt forhandlingerne paa spørgsmaalet om de saakaldte „almindelige bestemmelser“, kom dette overraskende, forsaavidt som der under debatten om saken ikke syntes at foreligge tilstrækkelig grundlag for et saadant brudd. Saaledes fremkom der fra arbeidsgiverforeningens repræsentanter under diskussionen dagen før bruddet fandt sted, uttalelser, som antydte forskjellige løsninger av dissensen om disse bestemmelsers form og indhold.

I betragtning av den store betydning det vil ha for vort samfund, om den opstaaede konflikt kunde finde en snarlig løsning, tillater vi os derfor at foreslaa, at forhandlingerne gjenoptages om overenskomsternes samtlige øvrige bestemmelser, og at spørgsmaalet om de „almindelige bestemmelser“ utstaar til avgjørelse efterat der er opnaadd enighet om nye overenskomster forøvrig.

Ærbødigst

Arbeidernes fagl. landsorganisation. Sekretariatet.

Ole O. Lian.

Arbeidernes faglige landsorganisations sekretariat, Folkets hus.

Vor formand, hr. ingeniør Harald Bjercke, henvendte sig idag til den ærede landsorganisations formand for om mulig ved en personlig konferanse at avverge den truende arbeidsstans.

Som svar herpaa indløp kl. 1 til centralstyret en skrivelse, hvori der uttales overraskelse over, at bruddet kom paa de „almindelige bestemmelser“. Dette forbauser os, da vore forhandlere den hele tid har hævdet, at der maatte opnaaes enighet om de „almindelige bestemmelser“, forinden spørgsmaalet om arbeidstid og arbeidsløn optoges til behandling. Og paa denne basis har forhandlingerne den hele tid foregaat.

Sekretariatet foreslaar i sin skrivelse, at forhandlingerne gjenoptages om overenskomstens samtlige øvrige bestemmelser, og at spørgsmaalet om de „almindelige bestemmelser“ utstaar til avgjørelse, efterat der er opnaadd enighet om nye overenskomster forøvrig. Som av vor formand idag nævnt, maa centralstyret fastholde sit standpunkt i spørgsmaalet om de uorganiserte arbeidere, men man er fremdeles villig til at forhandle om redaktionen av vedkommende paragraf. Paa grund av de store samfundsinteresser, som det her dreier sig om, maa centralstyret imidlertid bestemt fastholde, at enighet opnaaes om heromhandlede sporsmaal, forinden de øvrige bestemmelser behandles. Ifald det ærede sekretariat er villig til paa dette grundlag at opta forhandlinger med centralstyret, kan det ske naarsomhelst. Man finder samtidig at maatte gjøre det ærede sekretariat bekjendt med, at centralstyret idag efter den igaar fra Norsk formerforbund og Norsk arbeidsmandsforbund mottagne opsigelse av de organiserte

formere og støperiarbeidere har besluttet, at de øvrige organiserte arbeidere ved verksteder, som er tilsluttet arbeidsgiverforeningen, skal opsiges. Opsigelsen vil ske ved opslag i vedkommende verksteder.

Erbødigst

Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre

Harald Bjørcke.

Hermed hadde arbeidsgiverforeningen tatt sit standpunkt. Al realitetsforhandling var avvist. *Lockouten var erklært.*

Opslagene paa verkstederne hadde følgende form:

De siden januar stedfundne forhandlinger angaaende fornyelse av overenskomsten blev avbrutt torsdag 23. mars som følge av, at forbundenes forhandlere ikke i overenskomsten vilde indtatte den tidligere bestemmelse, hvorved arbeidsgivernes ret til at sysselsætte saavel uorganiserte som organiserte arbeidere uttrykkelig opretholdes.

Norsk formerforbund og Norsk arbeidsmandsforbund har den 29. mars sendt Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre opsigelse med lovlig varsel for samtlige organiserte formere og støperiarbeidere ved de i Norsk arbeidsgiverforening staaende støperier og verksteder.

Paa grund av den herved opstaaende uholdbare situation har centralstyret i møte den 30. mars besluttet, at de av vore arbeidere, som er medlemmer av et forbund tilsluttet Arbeidernes faglige landsorganisation, skal opsiges med vanlig varsel fra idag.

I henhold hertil opsier vi med 8 dages varsel samtlige de av vore arbeidere, der staar i forbund, der er tilsluttet Arbeidernes faglige landsorganisation.

Kristiania den 31. mars 1911.

(Underskrift.)

Bemerk: Opsigelsen gjelder saaledes ikke de uorganiserte arbeidere.

Imidlertid var konflikten meget sterkt kommentert i pressen, og flere aviser fremholdt, at der fra autoritativt hold burde forsøkes mægling. En saadan kom da ogsaa istand, idet formændene for de 4 partigrupper i Stortinget — d'hr. *Halvorsen*, *Bratlie*, *Konow* (H) og *Alfred Eriksen* — indbød arbeidsgiverforeningens og landsorganisationens formand til en konferanse fredag 31. mars. Denne førte til at ny forhandling indlededes under stortingspræsident *Halvorsen* og *Alfred Eriksens* medvirken og med d'hr. *Bjørke* og *Amundsen* fra arbeidsgiversiden samt d'hr. *Lian* og *Borgen* fra arbeiderne som repræsentanter for hovedorganisationerne.

Mæglingen paagik til og med mandag aften den 4. april, da der kunde utsendes saadan meddelelse: „Mæglingen er avsluttet med, at der er opnaadd enighet mellem parterne om et forslag til almindelige bestemmelser, og man har avtalt, at alle opsigelser prolongeres til utløp onsdag aften den 12. april. — Forhandlingerne mellem arbeidsgivernes og arbeidernes repræsentanter gjenoptages imorgen (torsdag)“. Det nævnte forslag var saalydende:

„Foreningsretten skal gjensidig respekteres.

Med iagttagelse av overenskomstens bestemmelser forøvrig anerkjendes arbeidsgiverens ret til at lede og fordele arbeidet, anvende de maskiner og arbeidsmetoder de finder tjenlige, anta, beskæftige og avskedige arbeidere hvad enten disse er organiserte eller ikke, og skal streik, blokade eller lockout ikke kunne iverksættes for at tvinge nogen ind i eller ut av en organisation.

Arbeiderne er dog ikke forpligtet til at arbeide sammen med personer, som lider av generende sygdom eller som har utvist saadan utilbørlig optræden, at

de efter almindelig samfundsopfatning bør kunne kræves fjernet. Hvis tvistigheter herom opstaar, skal arbeidsstans ikke finde sted, men enhver saadan tvist skal avgjøres ved forhandling, eller i tilfælde av at enighet ikke opnaaes ved voldgift, efter forhandlings- og voldgiftsoverenskomstens bestemmelser.

I den gjensidige ret til opsigelse skal ingen organisation kunne gripe ind. Dog har organisationerne gjensidig paataleret, forsaavidt der forekommer opsigelser, som formenes at stride mot nærværende overenskomst."

Forhandlingerne blev saa gjenoptat av det store forhandlingsutvalg tirsdag 5. april og fortsattes til og med fredag 8. april, da de atter blev avbrudt og denne gang paa spørsmålene løn og arbeidstid. Her hadde parterne formet hvert sit forslag saaledes:

Arbeidernes forslag. Mindsteløn. Fagarbeidere: Gruppe I (Østlandet) 37 øre nu og 38 fra 1914.

Fagarbeidere: Gruppe II (Vestlandet) 35 øre nu og 36 fra 1913 og 37 fra 1914.

Hjælpearbeidere: Gruppe I (Østlandet) 32 øre nu og 33 fra 1914.

" " " " II (Vestlandet) 30 " - - 31 - 1913 og 32 fra 1914.

Lønstillæg: 3 øre nu og 1 øre fra 1914.

Arbeidstid: 55 timer nu og 54 timer fra 1914.

Arbeidsgjavernes forslag. Mindsteløn. Fagarbeidere: Gruppe I (Østlandet) 36 øre nu og 37 fra 1914.

Fagarbeidere: Gruppe II (Vestlandet) 34 øre nu og 35 fra 1913 og 36 fra 1914.

Hjælpearbeidere: Gruppe I (Østlandet) 30 øre nu og 31 øre fra 1914.

" " " " II (Vestlandet) 28 " - - 29 - - 1914.

Lønstillæg: 1 øre pr. time.

Arbeidstid: 55 1/2 time pr. uke.

Desuten gjenstod fremdeles tvistepunkter om 20- eller 21-aarsgrænsen for hjælpearbeidernes mindsteløn, reglerne for overtidsarbeide etc.

Tiden nærmet sig nu sterkt lockoutdagen den 12. april uten at der var skedd nogen forandring i situationen. De tidligere mæglere sammenkaldte da atter forhandlingsutvalget til møte onsdag 12. april og efter mæglerens opfordring gik man atter igang med behandling av de gjenstaaende tvistepunkter. Møter avholdtes alle paaskedage og endelig 2. paaskedag var der opnaadd enighet om et forslag til overenskomst.

Det blev besluttet, at arbeidet skulde fortsættes indtil avdelingene hadde faat behandlet og stemt over forslaget, for at der i tilfælde vedtagelse ikke skulde bli nogen avbrytelse i arbeidsforholdet med derav følgende forviklinger. Resultatet skulde foreligge senest mandag 24. april kl. 12. middag. Sekretariatet samt de av bevælgelsen berørte forbunds hovedstyre anbefalte tarifforslaget til vedtagelse. Avstemningsresultatet viste, at overenskomsten var vedtat med 4 514 mot 1 509 stemmer, som fordelte sig saaledes paa forbundene:

Jern- og metalarbeiderforbundet	3 270 ja,	1 052 nei.
Formerforbundet	696 -	265 -
Tæarbeiderforbundet	330 -	42 -
Arbeidsmandsforbundet	197 -	66 -
Møbelsnekkerforbundet	14 -	39 -
Malerforbundet	7 -	25 -

I henhold hertil besluttede landsorganisationens hovedstyre paa møte samme dag enstemmig at godkjennde overenskomsten.

Ved den nye overenskomst er der gjort fremskridt paa flere omraader. Foruten bestemmelserne om løn og arbeidstid, inneholder jo „jernoverenskomsten“ en række andre bestemmelser, som spiller en stor rolle i arbeidsforholdet. Paa dette omraade er den nye overenskomst blit klarere og bedre utformet.

Kravet om ensartet mindsteløn over hele landet blev ikke helt gjennomført, men mindstelønsgruppernes antal er formindsket. Mindstelønnen forhøiedes for Østlandets vedkommende med 3 øre og Vestlandet med 4 øre pr. time. For Aadals bruk hævedes mindstelønnen med 5 øre og for Eidsfos verk med 7 øre. Forskjellen mellem de to hovedgrupper er nu kun 1 øre og motstanden mot den ensartede mindsteløn er i realiteten brudt. Strømmen, Tønsberg og Lillehammer løftedes op i 1ste gruppe. — Mindstelønsalderen for hjelpearbeidere sattes til 20 aar (tidligere 21 aar). — Lønstillægget sattes til 2 øre pr. time for alle arbeidere, undtagen for lærlinge paa kontrakt. — Overenskomsten inneholder forbud for arbeidsgiverne om at træffe avtaler, som har til hensigt at stanse de individuelle lønstillæg. — Arbeidstiden forkortedes fra 57 til 55½ time pr. uke. — Der fastsattes timeløn for kvinder ved specialarbeide. — Samme løn for kvindelige fagarbeidere som for mænd er fastsat. — Lærlingeparagraffen og bestemmelserne om arbeide utenfor verkstedet, er forbedret. — Det er fastslaat, at tillidsmænd ikke skal kunne avskediges undtagen av saglige grunde.

I alle hovedkrav og ogsaa i de mindre væsentlige bestemmelser utviser saaledes den nye overenskomst fremskridt.

Den store tarifforhandling med alle dens vekslende situationer var av stor interesse og ganske lærerik for den norske fagorganisation. Arbeidsgivernes holdning viste, at der eksisterte et utviklet fællesskap mellem de skandinaviske arbeidsgiverorganisationer. Ikke for intet hadde man arrangert sig saaledes, at om krigen brøt ut i det ene land, skulde den ogsaa kunne erklæres i de 2 andre. I Danmark svævet saaledes lockouttruselen over 40 000 arbeideres hoder i en række forskjellige fag. I Sverige var en lignende lockouttrusel utstedt overfor 40 000 bygningsarbeidere.

Slik var den faglige situation. Og fra organisationens side blev saken sat mest mulig paa spidsen. To gange blev forhandlingerne avbrudt og man stod like foran kampen med alt det pres, som en saadan situation kan øve. De av Stortingets præsidentskap opnævnte mæglere anvendte likeledes sin indflydelse til begge sider for at fremdrive et resultat. Hele sanfundets opmerksomhet var saa at si rettet paa disse forhandlinger visse øieblikke. Og det er klart, at under saadanne omstændigheter driver forhandlingsskruen frem alt hvad der er at opnaa uten krig.

Bergverkskonflikten og storlockouten.

Bergverksforhandlingerne tok sin begyndelse allerede den 24. oktober 1910. De gjældende tariffier utløp 1. januar 1911. De var for

følgende bedrifters vedkommende opsagt av arbeidsgiverne: A/S. Røros kobberverk, The Foldal Copper and Sulphur Co., Ltd. (Foldals verk), The Bede Metal and Chemical Co., Ltd. (Killingdal gruber), Meraker gruber, A/S. Glomsruds kollens zinkgruber, A/S. Nordiske grubekompani (Fosdals gruber). — Videre foreslog arbeidsgiverforeningen at Salangen bergverk og Stordø kiskgruberskulde medtages. Der var imidlertid opnaadd enighet om overenskomster for disse 2 sidstnævnte bedrifter, men arbeidsgiverforeningen negtet at godkjende disse og negtet bedrifterne at sette overenskomstene ut i livet. Under de senere forhandlinger kom ogsaa Røstvangen gruber med, likesom ogsaa Sulitjelma blev trukket ind.

Forhandlingerne førtes oprindelig mellem Bergverkernes landsammenslutning og Arbeidsmandsforbundet. Disse forhandlinger paagik indtil 11. februar 1911. Man var da blit enige om, at der skulde oprettes en fællesoverenskomst for samtlige bergverk, indeholdende bestemmelser om arbeidstid, overtid, varighet etc., og at der skulde oprettes særskilte lønstariffer vedkommende de enkelte bergverk. Videre skulde fællesoverenskomsten gjøres gjældende for alle nye grubeanlæg, som maatte indmeldes i arbeidsgiverforeningen, og for de bergverker, hvis tariffer maatte utløpe i perioden. Forhandlerne var ogsaa blit enige om, at de gamle overenskomster skulde gjælde saalænge forhandlingerne paagik og indtil der fra en av parterne gaves 14 dages varsel for pladsenes vedkommende.

I sit første forslag hadde arbeidsgiverne *sløifet den garanterte mindsteløn i akkord*. Under forhandlingerne gik de dog med paa et slags garanti. For lønssatsernes vedkommende foresloges for Sulitjelma nogenlunde de gamle satser. For enkelte pladsers vedkommende blev der dog budt adskillige reduktioner, likesom alle produktionstillæg skulde bortfalde. For Foldals verk blev budt 10 % reduktion, likeledes ved Glomsruds kollens. Ved Røros blev tilbudt 2 øres tillæg pr. time og ved Fosdal en delvis reduktion paa 10 %. Endelig forlangte arbeidsgivernes forhandlere at de tidligere omforenede tariffer for Salangen og Stord skulde optages til behandling. Arbeidernes repræsentanter forlangte, at man først skulde færdigbehandle de øvrige overenskomster. Da enighet ikke opnaaddes herom, avbrøt arbeidsgiverne forhandlingerne den 11. februar, efterat der var holdt 29 forhandlingsmøter.

Saken blev nu av begge parter oversendt hovedorganisationerne, som enedes om at fortsætte forhandlingerne. Fra sekretariatet mødte *Sverre Iversen* og *Rich. Hansen* og fra arbeidsgiverforeningen *Aksel Krefling* og *W. R. Pihl*. Disse forhandlinger paagik fra 27. februar til 5. mai, i hvilken tid der holdtes 12 forhandlingsmøter. I de siste 3 møter deltok *M. Ormestad* istedetfor *Sverre Iversen*, som var forhindret. Heller ikke disse forhandlinger førte til noget resultat, hvorfor der i møte 5. mai blev protokollert følgende:

„Da der efter gjennomgaaelsen av saavel fællesoverenskomsten som av de enkelte tariffer viser sig at være vanskelig at opnaa enighet i mange punkter, fandt man paa begge sider at maatte forelægge saken for sine organisationer, som i tilfælde faar avgjøre hvorvidt og paa hvilket grundlag forhandlingerne skal fortsettes.“

Saken blev derpaa forelagt sekretariatet, hvor stillingen blev drøftet. Paa grundlag av de hittil førte forhandlinger utarbeidet arbeidsmandsforbundet et nyt forslag, som efterat være behandlet i sekretariatet blev oversendt arbeidsgiverforeningen, ledsaget av følgende skrivelse:

Kristiania den 16. mai 1911.

Til Norsk arbeidsgiverforening.

Bergverkerne.

I henhold til forhandlingernes protokolltilførsel i møte 5. ds. anmodet sekretariatet Norsk arbeidsmandsforbund om paany at gjennemgaa de foreliggende forslag til lønstariffer for bergverkerne og i tilfælde fremkomme med et forslag, som kunne danne grundlag for videre forhandlinger.

Et saadant forslag mottok vi igaar og blev det straks behandlet av sekretariatet, som besluttet at oversende det til den ærede forening, idet man erklærer sig villig til at gjenopta forhandlingerne. Dog vil det selvfølgelig være til liten nytte at begynde forhandlingerne paanyt, forsaavidt den ærede forenings forhandlere ikke er villige til eller kan strække sig lenger med sine lønstilbud end hittil er gjort.

Saken har nu været saa længe under behandling, at den efter sekretariatets mening bør faa en avslutning i den nærmeste fremtid, og man finder derfor at burde fremholde som en forutsætning fra sekretariatets side, at forhandlingerne, hvis de gjenoptages, bør være avsluttet inden 8. juni.

Ærbødigst

Arb.s fagl. landsorganisation
Sekretariatet

Ole O. Lian.

Herpaa indløp den 20. mai følgende svar:

Arbeidernes faglige landsorganisations sekretariat. Folkets hus.

Vi har mottat det ærede sekretariats skrivelse av 16. ds. tillikemed Norsk arbeidsmandsforbunds forslag til fællesoverenskomst og de av arbeidsmandsforbundet for hvert bergverk opstilte oversigtsskemaer, som bl. a. indeholder forbundets nye krav.

Av disse forskjellige bilag vil der nu bli sendt kopier til hvert enkelt bergverk.

Sekretariatets skrivelse blev behandlet av centralstyret i møte den 18. ds., hvor man besluttet at oversende saken til bergverkernes landssammenslutnings styre og anbefale, at forhandlingerne gjenoptages.

Selvfølgelig vil endel forhaandskonferanser og et møte av bergverkernes landssammenslutning bli nødvendig, og det maa derfor være indlysende, at de eventuelle forhandlinger ikke godt kan tænkes avsluttet inden 8. juni. saaledes som sekretariatet har forutsat i sin skrivelse av 16. ds.

Da forhandlingerne hittil har foregaaet meget grundig og har strakt sig over et tidsrum av 7 maaneder, er det heller ikke let at forstaa, hvortil et saadant hastverk netop nu skal tjene, medmindre det skal tages i forbindelse med en meddelelse, som vi nylig har faat. Vi er nemlig fra paalidelig hold blit underrettet om, at *Norsk arbeidsmandsforbunds styre har henvendt sig til sin afdeling ved Salangen gruber med forespørsel, om afdelingen er villig til at gaa til streik om 14 dage.*

Centralstyret finder det at være dets pligt paa forhaand at gjøre opmerk- som paa, at dersom det skulde bekræfte sig, at arbeidsmandsforbundet virkelig

for tiden foretar den slags manøvrer, og resultatet herav skulde vise sig at bli en lokal streik ved Salangen eller noget andet bergverk, vil centralstyret bli nødsaget til straks at træffe de nødvendige forføininger.

Ærbødigst

Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre

Harald Bjerke.

Skrivelsen blev oversendt arbeidsmandsforbundet til uttalelse. Den 24. mai meddelte forbundet, at det ikke kunde gaa med paa, at forhandlingerne yderligere blev uthalt, hvorfor det androg om godkjendelse til at *opsi pladsene for samtlige grubearbeidere*, som omfattes av forhandlingerne, hvis der ikke inden 8. juni var opnaadd enighet mellem forhandlerne om et resultat, som forbundet kunde godkjenne. Sekretariatet sluttet sig til forbundets opfatning og tilsendte den 31. mai Norsk arbeidsgiverforening følgende skrivelse:

Til Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre.

Bergverkerne.

Det ærede centralstyres skrivelse av 26. mai ang. forhandlingerne om overenskomst ved bergverkerne erkjendes mottat.

Av skrivelsen fremgaar, at centralstyret er enig med sekretariatet i at forhandlingerne gjenoptages.

Som allerede nævnt i vor skrivelse av 19. mai er det sekretariatets opfatning, at forhandlingerne om overenskomst ved bergverkerne nu har paagaat saa længe, at der maa sørges for en avslutning i den nærmeste fremtid. Vi fremholdt da som vor forutsetning, at forhandlingerne burde være avsluttet inden 8. juni.

Centralstyret har i sin skrivelse imidlertid ikke sluttet sig til denne vor opfatning, idet der bl. a. uttales, at da forhandlingerne nu har strakt sig over et tidsrum av 7 maaneder, er det ikke let at forstaa, hvortil et saadant hastverk netop nu skal tjene. Likeledes uttaler centralstyret, at forhandlingerne ikke godt kan tænkes avsluttet inden 8. juni.

Da saaledes forhandlingernes tilendebringelse fra det ærede centralstyres side ganske synes at svæve i det blaa, maa vi fastholde vor forutsetning om at disse bringes til avslutning efter den av os i skrivelse av 18. ds. uttalte forutsetning, idet arbeiderne ikke kan være tjent med at disse forhandlinger yderligere uthales.

Skulde enighet om et forslag til overenskomst ikke være opnaadd inden nævnte dato — den 8. juni førstkomende — har sekretariatet bemyndiget arbeidsmandsforbundet til at opsi pladsene for samtlige arbeidere ved de bergverk som, omfattes av forhandlingerne, idet vi gaar ut fra, at forhandlingerne, om nødvendig, ogsaa kan paagaa under opsigelsesfristen, som jo er 14 dage.

Ærbødigst

Arb.s fagl. landsorganisation
Sekretariatet

Ole O. Lian.

Den 8. juni mottok sekretariatet herpaa følgende svar:

Arb.s fagl. landsorganisations sekretariat, Folkets hus.

Vi tillater os herved at meddele, at bergverkernes landssammenslutning har hat møte bl. a. til behandling av det ærede sekretariats skrivelse av 16. og 31. mai d. a.

Herunder blev der enstemmig fattet den beslutning, at man ikke finder at kunne gaa med paa de av det ærede sekretariat ved skrivelse av 16. mai d. a. oversendte krav og ikke kan gaa til høiere lønssatser, kortere arbeidstid o.s.v. end allerede tilbudt.

Saken har derefter været behandlet av centralstyret, som var enig i bergverkerues beslutning. Under forutsætning av, at den av sekretariatet i skrivelse av 31. mai d. a. antydede streik ved bergverkerne ikke blir iverksat, er centralstyret dog villig til at fortsætte forhandlingerne for at søke disse bragt til en endelig avslutning. Efter foranstaaende maa det imidlertid være indlysende, at forhandlingerne ikke kan ske paa grundlag av yderligere indrømmelser fra bergverkernes side.

I tilfælde av at streik iverksettes, vil de av centralstyrets forhandlere under de sidste forhandlinger gjorde tilbud bli trukket tilbake, da disse blev fremsat i den hensigt at undgaa arbeidsstans.

Ærbødigst

Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre

Harald Bjerke.

Samme dag sendte arbeidsmandsforbundet i henhold til tidligere av sekretariatet given bemyndigelse følgende skrivelse til arbeidsgiverforeningen:

Til Norsk arbeidsgiverforening, Rosenkrantzgaten 7. hersteds.

Som bekjendt avsluttedes forhandlingerne vedrørende bergverkerne den 5. mai uten at enighet var opnaadd paa noget væsentlig punkt. Forhandlerne var dog enig i at forelegge saken for sine hovedorganisasjoner, der saa fik avgjøre hvorvidt og paa hvilken maate forhandlingerne skulde fortsættes.

Den 16. mai blev der fra Arbeidernes faglige landsorganisation oversendt den ærede forening et nyt forslag til overenskomster med tilbud om nye forhandlinger, hvilke forutsattes tilendebragt inden 8. juni.

Da der imidlertid endnu ikke er gjort skritt til at gjenopta forhandlingerne, maa vi gaa ut fra, at den ærede forening ikke ønsker videre forhandling.

Av den grund har forretningsutvalget, efter at vore avdelingers og sekretariatets bemyndigelse hertil er indhentet, besluttet at opsi samtlige vort forbunds medlemmer ved de bergverker, der har været omfattet av forhandlingerne til fratrædelse den 21. ds., hvilket herved meddeles.

I tilfælde der inden opsigelsestidens utløp skulde ønskes optat forhandling, er vi fremdeles villig hertil.

Ærbødigst

Norsk arbeidsmandsforbund

Rich. Hansen.

Nu synes formodentlig arbeidsgiverforeningen at tiden var kommet til at la den store bombe springe, idet sekretariatet mottok følgende skrivelse:

Kristiania den 17. juni 1911.

Arbeidernes faglige langsorganisations sekretariat, Folkets hus.

Centralstyret har i anledning av Norsk arbeidsmandsforbunds opsigelse av arbeiderne ved flere bergverker indkaldt arbeidsgiverforeningens representantskap til at træffe avgjørelse angaaende den herved opstaede situation. Repræsentantskapet har i møte idag anmodet centralstyret om at opfordre det ærede sekretariat til at sørge for, at opsigelsen tages tilbake og at medvirke til løsning av konflikten paa grundlag av arbeidsgivernes sidste tilbud. Ifald en tilfredsstillende ordning paa denne maate ikke opnaaes, har representantskapet en-

stemmig bemyndiget centralstyret til at opsi arbeiderne ved bedrifter, som til- sammen sysselsætter ca. 32 000 arbeidere. Det ærede sekretariats svar utbedes inden onsdag den 21. ds. kl. 12 middag.

Ærbødigst

Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre

Harald Bjerke.

Den store lockout

var hermed indledet. Lockoutdekretet gik som man vil se, ret og slet ut paa, at enten skulde arbeidsgivernes tilbud godtages og konflikten løses paa dette grundlag, eller ogsaa skulde 32 000 mand lockoutes. Men hvilke bedrifter der skulde lockautes fik man ikke vite. Som svar herpaa avsendte sekretariatet følgende skrivelse:

Kristiania den 21. juni 1911.

Til Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre.

Den ærede centralstyres skrivelse av 17. ds. erkjendes mottat. Som svar paa nævnte skrivelse skal meddeles, at sekretariatet fremdeles er villig til ved forhandling at medvirke til en løsning av konflikten ved bergverkerne. Det ærede centralstyre har imidlertid i en tidligere skrivelse av 8. juni sterkt præcisert, at det *„maa være indlysende at forhandlingerne ikke kan ske paa grundlag av yderligere indrømmelse fra bergeverkernes side“*, og dette standpunkt pointeres yderligere i skrивelsen av 17. ds. med den tilføielse, at ifald en tilfredsstillende ordning paa denne maate ikke kan opnaaes, er centralstyret bemyndiget til at opsi arbeidere i et antal av ca. 32 000. Nogen frugtbringende forhandling kan efter sekretariatets mening ikke føres, naar det av den ene part paa forhaand erklæres, at der ingen indrømmelser kan gives. Sekretariatet finder derfor, at forhandlinger paa det grundlag, som av det ærede centralstyre i skrivelser av 8. og 17. ds. nævnt, ikke kan føre til nogen løsning av konflikten.

Ærbødigst

Arbeidernes faglige landsorganisation.

Ole O. Lian.

Herpaa mottokes følgende svar:

Kristiania den 22. juni 1911.

Arbeidernes faglige landsorganisations sekretariat, Folkets hus.

Man har mottat det ærede sekretariats skrivelse av 21 ds. og ser derav, at sekretariatet finder, at en frugtbringende forhandling ikke kan føres paa grundlag av arbeidsgivernes sidste tilbud. Centralstyret beklager, at sekretariatet har avslaat vor opfordring og ikke har villet medvirke til en ordning av konflikten paa det foreslaaede grundlag, men har latt arbeiderne gaa til streik ved bergverkerne. Denne fremgangsmaate er endnu mere paafaldende, hvis det forholder sig, som det er os meddelt, at arbeidsgivernes sidste tilbud ikke har været forelagt grubearbeiderne til avstemning, men er avslaat av arbeidsmandsforbundets styre, uten at saadan avstemning har fundet sted. I henhold til repræsentantskapets beslutning finder centralstyret under disse omstændigheter at maatte iverksette den bebudede arbeidsstans og har derfor idag git paabud om opsigelse med 14 dages varsel fra 24. ds. av de landsorganisationen tilsluttede arbeidere ved en række bedrifter. Fortegnelse over disse vedlægges. Ifald en ordning ikke inden 1. juli er opnaadd, vil endvidere de landsorganisationen tilsluttede arbeidere ved en række andre bedrifter bli opsagt.

Ærbødigst

Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre

Harald Bjerke.

Freindeles fortsatte arbeidsgiverforeningen sit hemmelighetskræmmeri, idet den kun vedlagde fortegnelse over det saakaldte 1ste lock-outopbud. Det omfattede følgende bedrifter, hvis organiserte arbeidere blev opsagt med 14 dages varsel fra 24. juni:

Aamdals verk, Telemarken. Traag Mines Ltd., pr. Porsgrund. A/S. Birtavarre gruber pr. Tromsø. A/S. Ofotens malmfelt, Bogen, Ofoten. A/S. Altens kobbergruber, Kaafjord. Dunderland Iron Ore Co., Guldsmedvik i Ranen. Porsanger kobberfelter, Porsanger. Matmoderen bergverksaktieselskap, Vatnfjord, Lofoten. A/S. Norsk amerikansk kobber-, mine- og smelte-co., Trondhjem. Norske magnesit aktiebolaget, Snarum. A/S. Sydvaranger, Kirkenes. S. Haug, Drammen. Grønvold bruk, Drammen. Treschow-Fritzøe (sagbruk, høvleri og træsliperi), Larvik. Nøstet bruk, Drammen. Sagbruksforeningen (cellulosefabrik, træsliperi, sagbruk og høvleri), Fredrikshald. A/S. Sellebak bruk, Fredrikstad. A/S. Søren Wiese, Fredrikstad. And. H. Kiær & co., Ltd., Fredrikstad. Bjørneby's bruk, Fredrikstad. A/S. Moum bruk, Fredrikstad. Ludwig Wiese, Fredrikstad. A/S. Arthur Mathiesen & co., Fredrikstad. Skedsmo dampsg og høvleri. K.a og Lillestrøm. Westye Egeberg & co., K.a og Lillestrøm. Lillestrøm dampsg og høvleri. K.a og Lillestrøm. Mandalsgatens høvleri (undtagen snekkeriet), K.a. Helge Rein By bruk (sagbruk, høvleri og træsliperi), Stenkjær. Bøle sagbruk og høvleri, Skien. A/S. Rodskog bruk og guldlistefabrik (sagbruket), Gulsbogen. Landfald bruk, Drammen. Fjeldskilens bruk, Fredrikstad. Kallerød dampsg. Fredrikstad. Tangens dampsg og høvleri, Tistedalen. Fr. Fischers dampsg og høvleri, Gjøvik. Østerhausgatens høvleri (undtagen snekkeriet), K.a. A/S. Storgatens høvleri (undtagen snekkeriet), K.a. Holmestrand's dampsg og høvleri, Holmestrand. F. W. Henriksen, K.a. Skiens cellulosefabrik, Skien. A/S. Katfos cellulosefabrik, Gjeithus. A/S. Krogstad cellulosefabrik, Mjøndalen. A/S. Tofte cellulosefabrik, Hurum. Skotselv cellulosefabrik, Skotselven. Vestfos cellulosefabrik, Vestfossen. Mjøndalen cellulosefabrik, Mjøndalen. Gulsbogen cellulosefabrik, Gulsbogen. The Kellner Partington Paper Pulp Co. Ltd. (cellulosefabrik, papirfabrik og træsliperi), Sarpsborg. A/S. Greaker cellulosefabrik, Greaker. Hafslund sulfittfabrik, Sarpsborg. Bønsdalen Mills Ltd., Bon. Toteu cellulosefabrik, Nygård. A/S. Hurum fabrikker, Hurum. A/S. Ranheim papirfabrik, Ranheim. A/S. Skien papirfabrik, Skien. A/S. Drammens Paper Mills, Drammen. A/S. Norwegian Paper Co., Drammen. Hofs bruk, O. Grundt Røsholm, Hønefos. Jarlsberg Paper Mills, Gulsbogen. A/S. De forenede papirfabrikker, Kierulf & Ryberg, Drammen. Eker papirfabrik, Mjøndalen. A/S. papirfabrikken Brager, Drammen. A/S. papyrus Paper Mills, Mjøndalen. A/S. Torp bruk, Fredrikstad. A. S. M. Petterson & søn. (cellulose- og papirfabrikken), Moss. A/S. Randsfjord træmasse- og papirfabrik, Randsfjord. A/S. Hamang papirfabrik, Sandviken. A/S. Granfos bruk, Lysaker. A/S. Meraker bruk, Meraker. Salsbrukets træsliperi, Salsbruket. Myrens træsliperi, Skien. Grubbe bruk, Skien. Vafos bruk, Kragerø. Labro træsliperi, Skollenborg. Hønefos bruk, Hønefos. Tronstad bruk, ltd., Lie. Hofsfos træsliperi, Hønefos. Haugfos træsliperi, Aamot. Modum. Kongssagene bruk, Aamot, Modum. A/S. Ramfos træsliperi, Snarum. Follum træsliperi, Hønefos. Vittingfos bruk, Vittingfos. A/S. Skollenborg, Sande. Viul træsliperi, Randsfjord. Begna træsliperi, Hønefos. Heen træsliperi, Heen. Kongsberg træmassefabrik, Kongsberg. Aadalens træsliperi, Heen. A/S. Lilloc & Smith, Askim. Mago træsliperier og Baarlidalens bruk, Eidsvold. H. C. Hansens træsliperi, Skien. A/S. Ørje bruk, Ørje. A/S. Vardals træmassefabrik, Vardal. A/S. Kalvild træsliperi pr. Lillesand. Drammenselv's papirfabrikker, Gjeithus. A. S. Holmen Hellefos, Drammen. A/S. Walle export co., Fredrikstad.

Opsigelserne foregik ved følgende opslag (nr. 1 blev brukt paa de fleste steder, nr. 2 ved de øvrige).

Bekjendtgjørelse nr. 1: Paa grund av streiken ved bergverkerne og efter paalæg av Norsk arbeidsgiverforening opsiges herved alle de organiserte arbeidere, som staar i forbund, der er tilsluttet Arbeidernes faglige landsorganisation, til fratrædelse lørdag den 15. juli, forsaavidt ikke længere opsigelsesfrist er av-

talt. De uorganiserte arbeidere er saaledes ikke opsagt og vil kunne fortsætte arbeidet. Arbeidsgiverforeningen vil sørge for, at disse beholder sine pladse efter konfliktens ophør.

Bekjendtgjørelse nr. 2: Paa grund av streiken ved bergverkerne har arbeidsgiverforeningen paalagt os at opsi alle de organiserte arbeidere, som staar i et forbund, der er tilsluttet Arbeidernes faglige landsorganisation, til fratrædelse lørdag 15. juli, forsaavidt ikke længere opsigelsesfrist er avtalt. Saadan opsigelse gives herved. Da vor bedrift kun kan holdes igang, naar en væsentlig del av arbeidsstokken fortsætter arbeidet, opsiges herved samtidig med samme varsel de uorganiserte arbeidere. Disse vil dog kunne fortsætte arbeidet, ifald et tilstrækkelig antal melder sig paa kontoret inden dag den . Arbeidsgiverforeningen vil sørge for, at de uorganiserte arbeidere, som inden den dag melder sig, vil beholde sine pladse efter konfliktens ophør.

Det 1ste opbud saa unegtelig noget bluffmæssig ut. Der var medtat en række bedrifter, som ikke var igang, og det omfattet jo sagbruksindustrien, som paa de fleste steder ikke var særlig godt organisert. Baade antallet av bedrifter og arbeidere var saaledes kunstig opskruet og beregnet paa at virke som skræmmeskud.

Sekretariatet besluttet med hovedstyrets tilslutning at la arbeidsgiverforeningen spille ut sine trumfer og utskrev i den anledning en ukentlig *ekstrakontingent* av kr. 1.00 pr. helt- og kr. 0.50 pr. halvt-betalende medlemmer fra og med 2. juli.

Den 26. juli tilkaldte hr. statsminister *Konow* de to hovedorganisationers formænd til en konferanse, som resulterte i, at disse to skulde komme sammen til en forhandling for om mulig at opnaa et forlik.

Imidlertid hadde arbeidsgiverforeningen paabegyndt sine skrivelser om, at grubearbeiderne ikke var forelagt arbeidsgivernes sidste tilbud. Der blev referert i aviserne telegrammer fra gruberne med erklæring fra arbeiderne, som skulde bekræfte dette. Og i forhandlingerne holdt arbeidsgiverne paa, at grubearbeiderne nok var meget tilfreds med tilbudet. Fra sekretariatet blev der tilstillet aviserne følgende redegjørelse:

I anledning av arbeidsgiverforeningens sidste meddelelse til aviserne om avstemningen ved bergverkerne skal oplyses følgende:

Da bergverksforhandlingerne den 5. mai blev avbrutt, onedes begge parter om at forelegge saken for sine organisationer, som skulde avgjøre, hvorvidt og paa hvilket grundlag forhandlingerne skulde fortsættes. Norsk arbeidsmandsforbund omsendte da til samtlige interesserte grubearbeiderforeninger et cirkulære datert 9. mai. I ovennævnte cirkulære redegjøres for de forte forhandlinger og for den stilling, bergverkernes landssammenslutning og arbeidsgivernes forhandlere har indtat overfor de av arbeiderne foreslaaede lønssatser. I store træk anføres, hvilke lønninger arbeidsgivernes forhandlere har foreslaaet, idet der trækkes sammenligninger mellem de bestaaende lønsforhold. Endelig forelagdes i cirkulæret spørsmålet om at gi forbundet fuldmagt til at opsi pladsene. Kun 17 mand stemte mot opsigelse. Videre skal oplyses, at Norsk arbeidsmandsforbunds landsmøte, som avholdtes 25. mai og følgende dage, indgaaende behandlet saken. Paa møtet var repræsentanter for samtlige grubearbeiderforeninger tilstede. Landsmøtet vedtok enstemmig en henstilling til sekretariatet om at bringe grubearbeidernes sak til avslutning, eventuelt ved arbeidsnedleggelse, og grubearbeidernes repræsentanter pointerte under sakens behandling sterkt, at de foreliggende tilbud fra arbeidsgiverne var uantagelige. Der kan saaledes ikke være nogen tvil om arbeidernes vilje i denne sak.

Kristiania, 25. juni 1911.

Arbeidernes faglige landsorganisation, sekretariatet,
Ole O. Lian.

Men for at slaa alle skumlerier helt til jorden og for at fjerne alt snak i forhandlingsmøterne om, at arbeiderne ikke hadde stent over tilbudet, lot organisationen dette paany forelægge arbeiderne og da i helt detaljert form. Resultatet av den nye avstemning blev, at kun 15 stemte for tilbudet mot 17 den første gang.

Forhandlingerne mellem hovedorganisationernes formænd førte ikke til noget resultat. Og arbeidsgiverforeningen rykket saa ut med *2det lockoutopbud*. Dette skede i følgende skrivelse:

Kristiania den 1. juli 1911.

Arbeidernes faglige landsorganisations sekretariat.

Under henvisning til vor skrivelse av 22. juni tillater vi os herved at meddele, at paabud om opsigelse av de bedrifter, som omfattes av andet opbud, nu er utgaat. Opsigelsen omfatter ialt 139 bedrifter, nemlig jernindustrien og følgende fabrikker inden papirindustrien: Union co., Skien. A/S Klosterfossen. Skien. A/S Embretsfos fabrikker, Modum. Hunsfos fabrikker, Kristianssand. En fortegnelse over vedkommende bedrifter inden jernindustrien vil senere bli sekretariatet oversendt.

Erbødigst

Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre

Harald Bjerke.

Fortegnelsen, som oversendtes etpar dage efter, omfattet foruten de ovennævnte papirfabrikker følgende bedrifter inden *jernindustrien*:

Dahle bruk, I. Storvik, Kristiansund N. Trondhjems mek. verksted. Trolla bruk. Ørens mek. verksted. Hommervik verft og stoperi. Harstad mek. verksted. Bodø skibsverft. Kramper & Jørgensen, Molde. Isidor Nielsens mek. verksted, Trondhjem. Trondhjems traadspikerfabrik. Aalesunds mek. verksted. Tromsø skibsverft og mek. verksted. Tenfjords mek. verksted pr. Aalesund. E. Fjeldseth, Trondhjem. Norsk aktieselskap Siemens Schuckert, Trondhjem. A. M. Lilaens skibsverft og mek. verksted, Aalesund. Nidaros metalvarefabrik. Møller & Grønning, Trondhjem. Trondhjems jernindustri. Elektricitets aktieselskapet A. E. G., Trondhjem. Bergens mek. verksted. Laxevaags maskin- og jernskibshyggeri. Laxevaag verk, Bergen. Luna, Bergen. Wingaards jernstoperi, Bergen. Florø verksted. Mjellem & Karlsen, Bergen. Petter B. Ellingsen, Bergen. Irgens & Schuman, Bergen. A. E. G.s ingeniørkontor, Bergen. Norsk aktieselskap Siemens Schuckert, Bergen. Elektrisk installations byraa, ingeniør R. Pihl, Bergen. Einar Frisch's efterfølger, G. Gran, Bergen. Norsk elektrisk & Brown Boveris avdeling, Bergen. Rosenbergs mek. verksted. Stavanger. Sandnes mek. verksted. Stavanger jernstoperi. Stavanger stoperi og dok. De forenede norske laase- og beslagfabrikker, Stavanger. Stavanger blikemballage (undtagen trykkeriet og æskefabrikationsavdelingen). Stavanger traadstiftfabrik. W. Nessler, rørlegger og mek. verksted (undtagen rørleggerne). Stavanger. Teknisk bureau, K. Kielland (undtagen rørleggerne), Stavanger. Stavanger Bliktrykkeri og maskinverksted (undtagen trykkeriet og æskefabrikationsavdelingen). A. E. G.s ingeniørkontor, Stavanger. Tranbergs elektriske forretning, Stavanger. Carl E. Buch, elektrisk installationsforretning, Stavanger. Brødr. Andersen & Krussand, Drammen. H. C. Hansens mek. verksted, Skien. Drammens armaturfabrik. Drammens jernstoperi og mek. verksted. Sorlandets skibsbyggeri, Fevig. Pusnæs stoperi og mek. verksted, pr. Arendal. Westad armaturfabrik, ltd., Gjeithus. Saaheims mek. verksted. Framnæs mek. verksted. Sandefjord. Eidsfos verk. Brødr. Ressum stoperi og mek. verksted, Drammen. Kaldnes patentslip og mek. verksted, Tønsberg. H. Henriksen, mek. verksted, Tønsberg. Ingeniør Gran (undtagen rørleggerne), Drammen. Peder Jønsen, smie og mek. verksted, Tønsberg. Fredrikstad mek. verksted. Moss verft bergnings- og dykker co. Moss mek. verksted. Glommeus mek. verksted, Fredrikstad. Aadals bruk. Hamar jernstoperi og mek. verksted. Gjøvik stoperi og mek. verksted. Mesna bruk, Lillehammer. Eureka mek. verksted, Skien.

Helsfyr jernstøperi, Bryn. Fin Hjertnæs, Bestum. Akers mek. verksted. Akerselvens maskinverksted. A. H. Andersson & Co. H. P. Andresen & Co. G. Blunck (undtagen rørlæggerne). Kristiania spikerverk. Kristiania Staalverk. De forenede norske laase- og beslagfabrikker. Den norske naglefabrik. Elektricitetsaktieselskapet A. E. G. Elektrisk byraa Fortuna mek. verksted. A. P. Foss. A. Gulowsen. A. Heilemanns filfabrik. N. Jacobsens elektriske verksted. O. Jacobsens maskinverksted. Kampens mek. verksted. Kampens skrue- og motrifabrik. Kristiania kunst- og metalstøperi. Kværner bruk. Levahn motor co., aktieselsk. G. W. Linnekogel & søn. P. A. Lundberg. S. H. Lundh & co. Myrens mek. verksted. Norsk aktieselskap Siemens Schuckert. Norsk Elektrisk & Brown Boveri. Brødr. Nullmeyers maskinverksted. Nylands verksted. „Progress“ verktøimaskinfabrik. Rodeløkkes maskinverksted. Erik Ruuds mek. verksted. A/S Skabo jernbauevognfabrik. Skandia mek. verksted. Strømmen verksted. E. Sunde & co. (undtagen rørlæggerne). Brødr. Sundt, verktøimaskinfabrik. Thunes mek. verksted. Viig & Vraalsen. Vulkau jernstøperi og mek. verksted. Wingers elektriske verksted. Christian Wisbech (undtagen rørlæggerne). Den norske hesteskosømfabrik. Christiania traadstiftfabrik. Bryn jernstøperi. Stabells jernstøperi og aducerverk. L. H. Hagen & Co. (kun det mek. verksted). Foss jernstøperi. Hasle bruk. Ætna jern- og metalstøperi. Norsk gjærde- og metaldukfabrik. L. Davidsen & co. Jensens elektriske verksted. Per Kure. Hoffmanns elektrotekniske bureau. Chr. Wessel. Installationsbureauet. Roans elektriske forretning. A. H. Clausens elektrotekniske bureau. Kristiania elektriske forretning, ingeniør Tovsen & Agerman Jensen. Brødr. Løftegaard. A/S Nielsen & Tyvold.

Dette opbud var adskillig vægtigere end det første. Det omfattet saaledes en langt højere procent organiserede arbeidere og en industri — jernindustrien — som stod i livlig virksomhet. Det føltes da ogsaa straks paa tonen i pressen, at nu var der blit mere alvor i leken. Man blev sterkt nervøs i borgerbladene, og selv „Aftenposten“, som hadde spyttet efter „brandslukkerne“, hadde nu intet imot mægling. Det var likesom man hadde en følelse av, at arbeidsgiverforeningen hadde rodd sig for langt ut.

Sekretariatet utsendte et manifest, hvorav vi hitsætter:

Til arbeiderklassen i Norge!

Norsk arbeidsgiverforening har i disse dage rettet et kjæmpemæssig og brutalt angrep paa arbeiderklassen. Det er direkte rettet mot de organiserede arbeidere; men indirekte rammer det her hver eneste arbeider- og småkaarsfamilie i dette land.

Fagorganisationen bærer arbeiderklassens krav frem. Den høiner arbeidslønnen, forkorter arbeidsdagen, forbedrer arbeidsvilkårene, ikke bare for fagorganisationens egne medlemmer, men for alle arbeidere. Ja, organisationens arbeide paavirker ogsaa de fag, hvor der ingen organisation findes.

Dette forstaar arbeidsgiverne. Og de ønsker at knække fagorganisationens magt. De ønsker at stanse dens fremgang. De vil negte arbeiderklassen at vinde nye steg fremover.

Derfor har arbeidsgiverforeningen nu proklamert *kjæmpelockout*. 32.000 arbeidere i 235 bedrifter skal kastes ut.

Aarsaken hertil er som bekjendt *bergverkskonflikten*. Vi skal i gauske korte træk skissere dens historie.

Ifjor blev der opprettet tariff mellem arbeidsmandsforbundet og Salangen gruber. Arbeidsgiverforeningen negtet at godkjende den, da „lønssatserne baade var for høie og for meget specificert“. Ogsaa ved Stordo gruber negtet arbeidsgiverforeningen at godkjende forhandlingsresultatet. Derpaa opsa arbeidsgiverforeningen 1. oktober bergverksstarifferne og fik saa Salangen og Stordo samt senere Sulitjelma trukket med i forhandlingerne.

Fra oktober til 9. februar blev der saa forhandlet uten at man kom til

noget resultat. Derefter blev der ført forhandlinger mellem hovedorganisationerne fra 27. februar til 5. mai, hvorefter forhandlerne blev enig om at forelægge saken for sine organisationer.

Arbeidsmandsforbundet utarbeidet saa et nyt forslag til lønssatser under hensyntagen til situationen, og 16. mai blev dette forslag oversendt til arbeidsgiverforeningen av sekretariatet, som erklærte sig villig til ny forhandling under forutsetning av at denne kunde avsluttes 8. juni. Man kunde jo ikke fortsætte forhandlingerne aaret rundt.

Efterat endnu etpar skrivelser var vekslet fik tilslut sekretariatet det svar, at arbeidsgiverne ikke vilde gi yderligere indrømmelser. Da der saaledes var slaat ben under alle forhandlinger opsa bergverksarbeiderne sine pladser, hvorefter arbeidsgiverforeningen meddelte, at der vilde bli dekretert lockout for 32 000 arbeidere

Efter at ha referert hovedsatsene i de foreliggende tilbud og krav ved de forskjellige gruber fortsætter manifestet:

Som man ser, er den forlangte mindsteløn slet ikke særlig høi, og naar man tar hensyn til grubearbeidernes arbeidsforhold og levevilkaar, saa maa den vel siges at være lavere end for andet arbejde. Minering, fordring og lempning omfatter den store hovedmasse av arbeidere ved gruberne og for disse forlanges der som man vil se omkring 35 øre pr. time. Det er en mindsteløn, som ligger lavere end hvad de fleste andre fag har gjennomført.

Men allikevel lockouter arbeidsgiverforeningen med koldt blod 32 000 andre arbeidere paa grund av dette krav.

Hvem er det, som lockoutes? Fra 8. juli kastes ut alle sagbruks- og høvleri-arbeidere, cellulose-, papir- og træsliperiarbeidere. Desuten arbeiderne ved endel gruber, som ikke tidligere var inddrat i kampen.

Fra 15. juli kastes ut alle jernindustriens arbeidere, arbeiderne ved de elektriske installasjonsfirmaer samt arbeiderne ved endel papirfabrikker, som ikke stanser 8. juli.

De organiserte arbeidere vil motta dette svære angrep med urokkelig fasthet, beredt paa at forsvare sig til det yderste.

Lad eder ikke forvirre av borgerpressens løse rygter eller paastande, heller ikke av andre skvadronører. Gaa samlet og støt den vei fremad som organisationen anviser.

Det tyngste slag, som kan ramme arbeidsgiverne, er vort ubrytelige samhold. At ikke en eneste svikter trods det vældige angrep. At ikke én falder ut av rekkerne. At vi tvertimot erobrer nye kammerater i kampen. Det skal være vort sterke svar til de overmodige lockoutmakere.

De lockoutedes og streikendes solidaritet maa styrkes ved organisationens bidrag. De maa føle organisationens mægtige beskyttelse, mens de er kastet ut av arbeidsgiverne for at sultetvinges.

Det er en æressak for hver norsk arbeider at bringe de lockoutede sin hjelp. Alt hvad der i disse dage kan ofres maa bringes til fagorganisationen, som igjen vil la det komme de utkastede arbeidere tilgode.

Alkoholstreik vil arbeiderne iverksætte for at styrke sin økonomi, for at knytte hjemmenes interesse fastere til kampen.

En levende sympati for de lockoutede arbeidere og deres familier er vi sikker paa at alle smaafolk og arbeidere nærer utover det hele land. Og maaske der findes mange inden de øvrige samfundslag, som oprøres over arbeidsgiverforeningens brutale angrep.

Fagorganisationen vil gi alle disse anledning til at vise sin sympati i handling. Overalt vil de faglige og politiske arbeiderorganisationer nedsætte indsamlingskomiteer, som mottar frivillige bidrag, arrangerer foredrag og tilstelninger av forskjellig slags til indtægt for de lockoutede. Kupongbøker til indsamling av frivillige bidrag, utstedte av landsorganisationen, vil desuten bli utsendt til disse komiteer, og kan der faaes av alle som i handling vil vise sin sympati for de kjæpende arbeidere. De faglige og politiske arbeiderorganisationer maa paa hvert sted, i by og bygd, ordne med denne sak, raskt, energisk og med konduite. Der maa straks nedsættes *indsamlingskomiteer*, som ufortøvet gaar igang med arbeidet og sætter sig i forbindelse med landsorganisationens sekretariat, til hvilket alle indsamlede bidrag sendes.

Den norske arbeiderklasse vil slutte en stor brodering om sine lockoutede kammerater. Den vil ikke la dem i stikken. Men den vil understøtte og hjelpe dem til at holde ut i kampen for at seiren kan bli deres, til lykke for det arbeidende folk.

Smaafolkets fremtid i dette land er avhengig av fagorganisationens fremgang og vekst.

La de lockoutede overalt faa høre det sterke og manende rop fra hele arbeiderklassen: *Hold ut, eders sak er ror!*

De fagorganiserte arbeidere har straks ilignet sig 1 kroners ekstrakontingent pr. uke. Men desuten vil de frivillig yde bidrag utenom dette. Nu er der anledning for alle uten undtagelse til at yde sin hjelp i den store kamp, som arbeidsgiverforeningen har erklært.

235 bedrifter stanser. 32 000 arbeidere kastes paa gaten, fordi bergverksarbeiderne forlanger en mindsteløn av omkring 35 ore pr. time. Det er uhørt i Norges historie. Bergverkerne drives delvis av utenlandsk kapital. Denne kapital vil forholde arbeiderne en saa rimelig mindsteløn. Og arbeidsgiverforeningen stiller sig til tjeneste med sin kjæmpelockout.

Vi kalder paa arbeiderklassen i Norge. Vaagn op og se den blodige uret, som er begaaet mot eders brødre og søstre. Vaagn op og se, at de staar rede til at kjæmpe for sin ret, for sin eksistens. Vaagn op og forstaa, at de kan tilbakeslaa arbeidsgiverforeningens brutale angrep, naar blot alle de andre møter med sin hjelp. Slut eder til organisationen. Yd bidrag til de lockoutede. Og arbeidsgivernes anslag skal prelle av mot solidaritetens faste mur, som omslutter de kjæmpende arbeidere.

Den 8. juli blev hovedorganisationernes formænd atter indkaldt til statsministeren, som foreslog, at man skulde forsøke mægling. Parterne erklærte sig villig hertil og som mæglere blev av statsministeren opnævnt d'hrr. stortingspræsident *Magnus Halvorsen* og stortingsmand *Alfred Eriksen*. Mæglingsmøterne avholdtes i Stortinget og begyndte 11. juli. Foruten hovedorganisationens formænd d'hrr. *Ole O. Lian* og *Harald Bjerke* deltok i disse forhandlinger forretningsfører *Rich. Hansen* (arbeidsmandsforbundet) og direktør *Holm Holmsen* (bergverkernes landssammenslutning). Arbeidsgiverforeningen fremsatte krav om, at mæglingsforhandlingerne foruten bergverkskonflikten ogsaa matte omfatte murerkonflikten i Stavanger, konflikten ved spikerverket, Kr.a. og elektromontøernes tariffkrav. Dette vedtoges og striden som fra først av kun gjaldt bergverkskonflikten kom saaledes til at omfatte 4 tvistespoersmaal. Der blev under mæglingen fremholdt kravet om, at utkastelsen av 2det opbud skulde utsættes, mens forhandlingerne paagik. Kravet blev støttet av mæglerne, men arbeidsgiverne kunde ikke gaa med derpaa.

Mæglingen førtes fra 11. til 19. juli. Man beskjeftigede sig næsten utelukkende med bergverkstarifferne og arbeidsgiverne fremsatte herunder følgende forslag:

Arbeidsgivernes forslag til fællesoverenskomst gjøres straks gjældende. Arbeidsgivernes sidste tilbud med hensyn til satser og øvrige bestemmelser om husleie o. s. v., træder straks ikraft og gjælder indtil en konjunkturstigning, hvorefter et procenttillæg til de tilbudte satser gives. For at et saadant tillæg skal gives maa konjunkturstigningen ha varet mindst 6 maaneder. Derefter arbeides der med de for stigningen fastsatte tillæg saalænge, indtil konjunkturen i et like stort tidsrum har været under den notering, som betinger tillægget, hvorefter de nu tilbudte satser gjælder indtil lignende stigning skulde indtræde, hvorefter der fremgaas paa samme maate som ovenfor nævnt. For kobber- og kisgruberne fastsættes tillægget til 5 procent, naar noteringen av schilbars er steget til

65 lstrl., og for jerngruberne det samme tillæg, naar prisen for bedst rubio, middlesborough, er 22 sh. 6 d.

Dette kunde arbeidernes forhandlere ikke akseptere, men fremla istedet saadant forslag:

Arbeidernes forslag til fællesoverenskomst gjøres straks gjældende (alternativt: Paragraf 1 utgaar av overenskomsten). De mellem parterne tidligere omforente overenskomster ved Stordo og Salangen blir gjældende i hele overenskomstperioden. Ved de øvrige gruber gjælder arbeidsgivernes sidste tilbud indtil utgangen av 1911 (dog saaledes at ingen tidligere satser reduceres), hvorefter der indtræder en forhoielse, som fastsættes ved nærmere forhandling. Indenfor rammen av dette grundlag maa der være adgang til at drøfte enkelte satser og specielle forhold av lokal betydning for de enkelte bedrifter.

Dette forslag blev avslaat av arbeidsgiverne, hvorefter mæglerne den 19. juli fremsatte følgende forslag:

Da det har vist sig, at der ved mæglingen ikke har kunnet opnaaes enighet mellem parterne, henstiller undertegnede mæglere til parterne at la konflikten om bergverkerne og de 3 andre spørsmaal, som skulde medtages under mæglingen, med bindende virkning avgjøre ved voldgift. Det er forutsetningen, at bergverksstreiken og lockouten indstilles, naar begge parter har vedtat voldgiftsavgjørelse, og at voldgiftsrettens sammensætning og reglerne for saksbehandlingen fastsættes ved nærmere forhandling.

Man blev enig om at begge parter skulde behandle dette forslag og avgi svar samtidig. Til den fastsatte frist forelaa følgende svar:

Fra landsorganisationens sekretariat:

De ærede mægleres henstilling om at la bergverkskonflikten, konflikten ved K.ra spikerverk, overenskomsten for elektromontørerne, og overenskomst for murerne i Stavanger med bindende virkning avgjøre ved voldgift, har været forelagt sekretariatet for Arbeidernes faglige landsorganisation.

Efter sekretariatets opfatning er de omstridte spørsmaal saa omfattende og ligger saaledes an, at en voldgift ikke kan tiltrædes, idet man finder at de hittil førte forhandlinger ikke har skapt et acceptabelt grundlag for en saadan.

Fra arbeidsgiverforeningens centralstyre:

Det av dem fremsatte forslag om at la konflikten om bergverkerne og de 3 andre spørsmaal avgjøre ved voldgift har været behandlet av arbeidsgiverforeningens centralstyre.

Centralstyret fandt enstemmig ikke at kunne gaa ind paa forslaget, da man anser de foreliggende saker ikke egnet for voldgiftsavgjørelse.

For det tilfælde at motparten skulde indgaa paa voldgift, har centralstyret under den nuværende situation dog fundet at ville forelægge saken for en større forsamling og æske repræsentantskapets avgjørelse.

Mæglerne erklærte derpaa forhandlingerne som avsluttet uten resultat.

Sekretariatet ledsaget meddelelsen herom med følgende oprop:

Arbeidere!

Mæglingen er idag strandet, og arbeidsgiverne fortsætter storlockouten.

Med fortrøstning har vi set, hvordan alle arbeidere i disse dage enstemmig samles i forståelse av, at kampen gjælder hele deres eksistens.

Det er et livsspørsmaal ikke bare for den norske fagorganisation, men for hele den norske arbeiderklasse, at det sterke samhold bevares og at rækkerne forblir ubrytelige og faste til kampens ende.

Arbeidere, vi staar overfor den alvorligste situation i den norske arbeider-

bevægelses historie. Enhver maa være klar over hvilken betydning hver enkelts stilling har i denne sak.

Fagorganisationen er forberedt paa, at striden kan bli langvarig og der er truffet alle nødvendige foranstaltninger for at sikre de kjæmpende arbeidere understøttelse, hvor længe det end skal være.

Saa staar det da tilbake for den norske arbeiderklasse at slutte sig om de utkastede og streikende arbeidere med al mulig støtte og sympati.

Sørg for, at der overalt gjennom møter, stevner og paa anden maate lægges klarhet over situationen, saaledes at den samlede arbeiderklasse paa hvert sted gjennembringes av den rette følelse for og med de kjæmpende arbeidere.

Læg kraft i den frivillige innsamling, saa alle faar let og grei anledning til at vise sin sympati for de lockoutede ved økonomiske bidrag. Kun ved en enig og fast optræden vil det lykkes os at holde ut i denne kamp. Derfor maa man kun fæste lid til de meddelelser, som fagorganisationen utsender gjennom arbeiderpressen og direkte til arbeiderne gjennom fagforeningerne. Intet maa svække solidariteten eller skape forvirring i rækkerne. En vilje uttrykt gjennom organisationen er vor styrke.

Kampen har vist sig uundgaelig. Vore forhandlere har søkt at vise imøtekommenhet, uten at det har ført til noget resultat. Hold sammen paa samme glimronde maate som hittil, og arbeidsgiverne skal ikke kunne slaa os ned. *Kraftig samling og sterk utholdenhet i kampen!*

Det blev sterkt kommentert i pressen, at forhandlingerne var avbrutt, og flere venstreaviser samt enkelte andre blade angrep parterne, fordi de ikke hadde akseptert voldgiftsforslaget. Sørenskriver Castberg oversendte stortinget følgende skrivelse:

Til stortinget.

Den store lockout, som nu paagaar, maa betegnes som en landsulykke. Den kræver at der gjøres, hvad gjøres kan til dens bilæggelse eller begrænsning og til hindring av gjentagelser i fremtiden. Der foreligger som bekjendt forslag fra en departemental komite til lov om mægling og voldgift i arbeidstvistigheter. I denne komite sat ogsaa repræsentanter for arbeidernes og arbeidsgivernes faglige organisationer, d'hr. *Lian* og fabrikeier *Mylre*. Forslaget er fremlagt for justisdepartementet i november 1909 og har siden da foreligget tilgjengelig for almenheten. Dette forslag, som er enstemmig angaaende tvungen mægling og angaaende ordning av en fast voldgiftsinstitution i arbeidstvistigheter, er endnu ikke forelagt av regjeringen for stortinget. Men under de nuværende omstændigheter er der al grund til straks at ta saken op til gjennomførelse. Som den der i sin tid som chef for justisdepartementet hadde det nærmeste ansvar for den departementale komites nedsættelse, saavel som i egenskap av formand for arbeiderdemokraternes landsorganisation tillater jeg mig i ærbødighet at henstille til stortinget nn *uopholdelig at gjennomføre en lov om mægling og voldgift i arbeidstvistigheter*. Den lovgivende magt faar avgjøre i hvilken utstrækning en saadan lov kan og bør gjøres anvendelig paa den allerede igangsatte lockout. Samfundet kan hverken nu eller fremtidig staa vergeløst overfor det anarki, som nu hersker paa dette omraade.

Toten, 23. juli 1911.

Johan Castberg

10 stortingsmænd, repræsenterende alle partier, fremsatte forslag om at der skulde nedsættes en specialkomite, som skulde faa i opdrag at fremkomme med et lovforslag til mægling og voldgift. Meningen var, at denne lov skulde kunne gjøres anvendelig paa det nærværende tilfælde. Under stortingsdebatten om komiteens nedsættelse blev der dog fra flere av arbeiderpartiets repræsentanter advaret mot at frem-

tvinge nogen paniklov i denne vanskelige sak, men at komiteen kunde overveie foranstaltninger sigtende paa kun at løse den foreliggende konflikt. Der uttaltes tilslutning til denne opfatning fra flere hold, og komiteen fik saaledes det friest mulige mandat. Specialkomiteens sammensætning blev efter opnævnelse av valgkomiteen saadan: Konow (H.), Magnus Halvorsen, Alfred Eriksen, I. B. Sælen, J. Bratlie, Thore Foss og Chr. H. Knudsen.

Imidlertid blev hovedorganisationernes formænd for tredje gang tilkaldt til statsministeren, nemlig den 27. juli, og der blev foreslaaet, at nyt mæglingsforsøk skulde gjøres. Sekretariatet og centralstyret indvilget heri, og de to tidligere mæglere blev anmodet om at fungere som saadanne. Den saaledes gjenoptagne mægling begyndte 29. juli.

Imens hadde arbeidsgiverforeningen sammenkaldt til ekstraordinær generalforsamling, som avholdtes 28. juli. Dette møte hadde den dobbelte oppgave, nemlig at gi den svigtende solidaritet blandt arbeidsgiverne en opstrammer og at beslutte om de forholdsregler, som skulde tages for fremtiden. Øiensynlig hadde man ikke ventet, at fagorganisationen saa sterkt og sikkert skulde ha motstaat angrebet. Der hadde ogsaa i pressen fra medlemmer av arbeidsgiverforeningen været fremført anker mot lockouten, og bygningsmestrenes sammenslutning i Kristiania hadde saaledes bedt sig fritat for at komme med i en eventuel utvidelse av lockouten. En saadan utvidelse var planlagt, idet arbeidsgiverforeningen erkjendte, at den foreløbige lockout ikke hadde hat den tilsigtede virkning. Fra generalforsamlingen blev der tilstillet pressen følgende meddelelse:

Norsk arbeidsgiverforening avholdt idag ekstraordinær generalforsamling i Kristiania i anledning den paagaaende konflikt. Til generalforsamlingen var i henhold til arbeidsgiverforeningens love indkaldt 143 delegerte, repræsenterende landets samtlige distrikter og forskjellige bedriftsgrene. Derav fremmøtte 129 delegerte, som med 128 mot 1 stemme vedtok følgende resolution: „Generalforsamlingen beslutter, at lockouten eventuelt skal utvides. Centralstyret bemyndiges at iverksætte dette paa den maate og i den utstrækning, som findes paakrævet.“ Tilslut uttaltes der under almindelig tilslutning en varm tak til formanden, hr. ingeniør *Harald Bjerke*, for hans arbeide under konflikten.

Hvad der desuten hadde været behandlet og vedtat fik man en forstaaelse av siden, da arbeidsgiverne kom med sit voldgiftsforslag.

Sekretariatet offentliggjorde den 28. juli et kort manifest til arbeiderne av følgende indhold:

Meddelelse fra sekretariatet:

Rækkerne er ubrutt. Med tilfredshet kan vi fastslaa, at den lockout, som nu har paagaat i 3 uker, ikke paa nogensomhelst maate har rokket ved arbeidernes solidaritet og samhold. Den faste holdning, som har præget arbeidernes optræden fra første stund av, er fremdeles urokkelig. Fra alle distrikter meldes, at stemningen er den bedste. De lockoutede søker at anvende tiden paa bedste maate ved landophold og ved at søke en eller anden midlertidig beskæftigelse. Familiene synes overalt at staa den lockoutede forsørger trofast bi med den varme sympati og forstaaelse, som er saa nødvendig i denne tid. *Alkoholstreiken* har hat stor og god virkning. Den hele understøttelse bringes til familiene og anvendes til de nødtørftigste behov. Et lysende træk i den store kamp er enkelte kommuners forstaaelsesfulde holdning ved at igangssette ekstraarbeider, ved

bevilgning til laan etc. Møter og stevner har været avholdt i et overordentlig stort antal, og maa fortsættes for at tilbakeslaa arbeidsgivernes stadige forsøk paa at vildlede publikum. Arbeiderpressen har i denne tid sin store mission. Spred den overalt. Laan den til din nabo, saa flest mulig faar læse den! *Den frivillige innsamling* er omfattet med overordentlig sympati og interesse. Kupongbøger, repræsenterende et beløp av ca. 100 000 kroner, er allerede rekvirert fra de forskjelligste landsdele. Arbeiderne har svart paa lockouten med et glimrende samhold og en eksemplarisk holdning. Dette svar har git gjenklang ikke bare blandt alle de fagorganiserte i ind- og utland, men blandt hele den norske arbeiderklasse, ja ogsaa utenfor denne.

De solidariske uorganiserte, hvis klassefølelse var saa sterk, at de forlot de lockoutede bedrifter sammen med sine utkastede organiserte kammerater, har likeledes holdt stillingen. De har vist, at de ikke vil være streikbrytere. De erkjender det beklagelige og feilagtige i, at de ikke har tilhørt fagorganisationen, og de har avlagt en prøve paa, at deres følelser som arbeidere dog er med og for den kjæmpende fagorganisation. Efter opfordring fra flere distrikter har derfor sekretariatet besluttet, at av de frivillige bidrag skal de vanskeligst stillede av de uorganiserte, som har gjort fælles sak med fagorganisationen, erholde understøttelse. For at faa en fuld oversigt over disse forhold og en praktisk form for utdelingen av denne understøttelse maa der paa hvert arbeidscentrum, som er berørt av lockouten, nedsettes *arbeidskomiteer* for at ordne med utdelingen. De solidariske uorganiserte, som ønsker at komme i betragtning ved utdelingen, maa straks henvende sig til disse komiteer, som indsender fornøden fortegnelse til sekretariatet. Komiteerne vil da faa beløpene tilstillet fra sekretariatet. For at utdelingen skal kunne foretages allerede i neste uke, maa komiteerne søke at faa indsendt de nævnte fortegnelser til sekretariatet inden onsdag 2. august. De frivillige innsamlede bidrag vil saaledes ogsaa bli benyttet til at støtte de vanskeligst stillede uorganiserte (familieforsørgere etc.). Sæt derfor øket fart i innsamlingen, og la budskapet om at organisationen vil strække sin sterke beskyttende haand ogsaa ut over disse, naa det hele folk.

Ny mægling er efter hr. statsminister Konows initiativ paabegyndt, idet de spørsmåal, som den tidligere mægling ikke rak at behandle før den blev avbrutt (Kristiania spikerverks tarif, tarif for elektromontører, tarif for murere i Stavanger) nu skal gjennomgaaes og forhandles om ved siden av bergverkstarifferne. Stortinget har nedsat en spesialkomite, som skal søke at bringe i forslag noget, som kan hitføre en løsning. Hvad disse samfundsinstitutionernes forsøk kan føre til, er det ikke mulig at uttale sig om.

Hvad det gjælder nu mer end nogeusiude er, at de utelukkede og streikende staar sterkt og ubrytelig sammen, og at hele arbeiderklassen samler sig om dem med sin rike sympati og al den støtte, som kan ydes.

Fagorganisationen hadde saaledes midt under den store kamp set sig istand til av de frivillig innsamlede midler at støtte ogsaa de uorganiserte, som ved lockoutens begyndelse gjorde fælles sak med sine lockoutede kammerater. Dette var sikkert en strek i arbeidsgiverforeningens plan, idet denne hadde regnet med de uorganisertes svake økonomiske motstandskraft, og at disse ved sin tilbakegang til arbeidet skulde svække solidariteten hos de øvrige. Ved den økonomiske støtte, fagorganisationen kunde gi, blev ogsaa de uorganisertes solidaritet styrket, ved siden av at de vandt den store lærdom for livet, at det kun er fagorganisationen, som beskytter arbeiderklassen i fred som i strid.

Under den fortsatte kamp paagik mæglingsforhandlingerne. Man tok nu fat paa elektromontørernes tarif, konflikten ved Kristiania spikerverk og tvisten om murer tariffen i Stavanger. Da der ofte maatte konfereres med parterne, tok forhandlingerne adskillig tid. Grubetarifferne blev gjennomgaaet i detaljer. I den første mægling

var det væsentlig kun hovedspørsmålet, den almindelige forhøielse av mindstelønne, forhandlingerne hadde dreiet sig om.

Der opnaaddes enighet om et forslag vedrørende elektromontørenes, murenes og spikerverkets tarif. Likeledes var grubetarifferne specialbehandlet. Tilbake stod spørsmålet om et almindelig tillæg til mindstelønnen utover arbeidsgivernes sidste tilbud. Da var det, at arbeidsgiverforeningen foreslog dette spørsmaal løst ved voldgift.

Arbeiderne ansaa ikke en voldgiftsavgjørelse som den heldigste løsning, endskjønt man jo ikke definitivt hadde avslaat den ved det første tilbud, men kun uttalt, at slik som sakene den gang stod, ansaa man ikke at kunne overlate alle de resterende spørsmaal til en voldgift. Efter hvad der var foregaat i stortinget, hvor man hvert øieblik kunde vente en paniklov, og efter hvad der var opnaadd paa de øvrige punkter, som alle betegnet fremskridt for arbeiderne, fandt sekretariatet dog ikke helt at ville avslaa voldgiftstanken, men tok avstand fra den form, som arbeidsgiverne hadde git voldgiftsforslaget. Der blev saaledes fra arbeidernes side foreslaaet, at mæglerne skulde fremkomme med et forslag til løsning av det gjenstaaende tvistespørsmaal, som saa organisationerne skulde anbefale for medlemmerne. Da arbeidsgiverne imidlertid ikke kunde akseptere dette forslag, fremsatte mæglerne et voldgiftsforslag, som blev vedtat av begge parter. Mæglingen hadde saaledes resultert i, at forhandlerne var blit enig om en løsning av alle stridspunkter.

Om stillingen blev der fra mæglerne foreløbig utsendt saadan meddelelse gjennem pressen den 17. august:

„Der er opnaadd enighet mellem forhandlerne om forslag til overenskomster for elektromontørerne, Kristiania spikerverk, murerne i Stavanger og bergverkerne. Forslagene vil bli undergit avstemning. Utfaldet av avstemningen vil antagelig foreligge førstkommande tirsdag, hvorefter arbeidet eventuelt straks settes igang.“

Den 19. august offentliggjordes følgende meddelelse fra mæglerne om forhandlingsresultatet:

I møte fredag den 11. august var enighet opnaadd mellem forhandlere om alle tvistepunkter, som var gjenstand for mægling, med undtagelse av mindstelønnen ved bergverkerne.

Herom forelaa der da fra arbeidsgiverne følgende forslag:

Samtlige mindstelønssatser for: 1. Sulitjelmas aktiebolags gruber, 2. Røros kobberverk, 3. Foldals verk, 4. Killingdals gruber, 5. Glomsruds kollens siukgruber, 6. Nordiske grubekompani, 7. A/S Røstvangen, 8. A/S Stordø kisgruber, gjælder indtil der indtræder en konjunkturstigning, hvorefter et procenttillæg til de tilbudte satser gives. For at et saadant tillæg skal gives, maa konjunkturstigningen ha varet mindst 6 maaneder. Beregningen utføres paa basis av gjennomsnittsprisen for hver maaned og lægges noteringerne i det engelske „Mining Journal“ til grund. Derefter arbeides med de for stigningen fastsatte tillæg, saalænge indtil konjunkturen i et like stort tidsrum har været under den notering, som betinget tillægget, hvorefter de forannævnte satser gjælder, indtil lignende stigning skulde indtræde; derefter fremgaas paa samme maate som ovenfor nævnt. For kobber- og kisgruberne fastsettes tillægget til 5 pct., naar noteringen av bedst selected kobber er steget til pund 65 og for jerugruberne det samme tillæg, naar prisen for bedst Rubio Middlesborough er 22 sh. 6 d.

I motsætning hertil fremsatte arbeidernes repræsentanter følgende forslag:

De omforenede mindstelønssatser for: 1. Sulitjelma aktiebolags gruber, 2. Røros kobberverk, 3. Foldals verk, 4. Killingdals gruber, 5. Glomsrudkollens siukgruber, 6. Nordiske grubekompani, 7. A/S Røstvangen, 8. A/S Stordø kisgruber, gjælder indtil 31. december 1912, hvorefter der indtræder en forhøielse av mindstelønssatserne med 2 øre pr. time.

Videre blev der av arbejdsgiverne fremsat følgende forslag:

I betragtning av, at der her foreligger to konkrete oversigtlige forslag til løsning av det gjenstående spørsmål, overlates det til de to mæglere, d'hr. stortingspræsident Halvorsen og dr. Eriksen paa grundlag av de under mæglingen fremkomne oplysninger at avgjøre saken. Forinden de to mæglere i den anledning træder sammen, blir der av den norske regjering at opnævne en opmand. Forsaavidt de to mæglere ikke blir enige tiltræder opmanden, og spørsmålet avgjøres derpaa paa samme grundlag som ovenfor nævnt av den saaledes sammensatte voldgiftsret, for hvilken saken isaafald paany utredes av organisationerne i den utstrækning, disse finder nødvendig; denne voldgiftsret sammentræder senest 2 maaneder fra dato. Avgjørelsen som er bindende for parterne, kan dog kun gaa ut paa, at et av de to fremsatte forslag skal uforandret bli gjældende.

Fra arbeidernes side blev derimot foreslaat:

Da der nu av de tvistepunkter, som mæglingen har omfattet, gjenstaar lønsspørsmålet ved bergverkerne, hvorom der foreligger to forskjellige forslag fra parterne, og da man finder, at det av hr. ingeniør Harald Bjerke fremlagte voldgiftsforslag ikke er en heldig form for avgjørelse, henstilles til de to mæglere d'hr. stortingspræsident Halvorsen og dr. Eriksen at fremkomme med et forslag til overenskomst. Mæglernes forslag vil av organisationen bli anbefalet arbeiderne til vedtagelse.

Saken blev tat under fornyet overveielse av arbejdsgivernes centralstyre, som derpaa avgav følgende nttalelse:

„Arbeidsgiverforeningens centralstyre finder ikke at kunne anta det av hr. forretningsfører Lian fremsatte forslag av 12. ds. Bergverksarbeidernes lønninger er som tidligere paavist blandt de høieste i landet- hvorfor arbeiderne under de nuværende slette konjunkturer ikke med rimelighet burde kunne kræve nogen forhøielse. Istedetfor at fastholde de oprindelig forlangte reduktioner, er bergverkerne gaat med paa i det væsentlige at bibeholde de tidligere mindstelønssatser og er ved nogen gruber endog gaat med paa betydelige forhøielser. Naar hertil kommer, at der saasnart konjunkturerne tillater det, tilbydes et yderligere tillæg, som omtrent tilsværer arbeidernes seneste krav, finder centralstyret, at bergverkerne har strukket sig til det yderste. Det spørsmål, som maatte fiude sin avgjørelse er derfor, om bergverkerne under de nuværende slette konjunkturer og med sine høie lønninger kan binde sig til en yderligere fast forhøielse av mindstelønssatserne. Dette spørsmål finder centralstyret at kunne henskyte til avgjørelse ved voldgift. Hr. Lians forslag, som ikke er noget voldgiftsforslag, sikrer ikke en klar og endelig avgjørelse av saken. Centralstyret finder derfor at maatte fastholde sit voldgiftsforslag av 11. august 1911.“

Mæglingen blev derpaa utsat forat arbeidernes organisation kunde ta situationen under overveielse. Da det derefter blev meddelt mæglerne, at der fra arbeidernes side intet nyt forslag kunde fremkomme fremsatte disse følgende forslag:

„Spørsmålet om, hvorvidt og eventuelt hvilket tillæg til mindstelønnen ved bergverkerne skal gives, overlates til avgjørelse av de to mæglere, stortingspræsident Halvorsen og dr. Alfred Eriksen paa grundlag av de under mæglingen fremkomne oplysninger og under hensyntagen til de foreliggende forslag. Før de to mæglere i den anledning træder sammen, blir der av mæglerne, eller dersom disse ikke enes om valget, av den norske regjering at opnævne en opmand. Forsaavidt de to mæglere ikke blir enig om avgjørelsen av saken, tiltræder opmanden, og spørsmålet avgjøres derpaa paa samme grundlag som

ovenfor nævnt av den saaledes sammensatte voldgiftsret, for hvilken saken isaafald paany utredes av organisationerne i den utstrækning, disse finder nødvendig. Denne voldgiftsret sammentræder senest to maaneder fra dato. Avgjørelsen er bindende for parterne.“

Efterat dette forslag var drøftet av begge organisationer, blev det i møte den 17. august vedtat av forhandlerne.

*

Om *arbeidets gjenoptagelse* blev der truffet følgende overenskomst:

1. Samtlige bedrifter igangsættes efterhvert som det lar sig gjøre.
2. Samtlige arbeidere — organiserte og uorganiserte — indtages i sine tidligere pladse. I tilfælde av, at bedriften ikke straks kan beskjeftige alle de tidligere arbeidere, skal disse dog ha fortrinsret i de første 5 uker fra den dag bedriften sættes igang.

For at opretholde sin fortrinsret maa de tidligere arbeidere melde sig hurtigst mulig og senest 7 dage fra dato. For dem, der under konflikten har faat andet arbeide, der ikke kan forlates uten opsigelse, skal pladsene saavidt mulig holdes aapne under opsigelsesfristen, dersom dette lar sig gjøre uten skade for bedriften.

3. Saavel arbeidsgiver som arbeider — organisert som uorganisert — skal gjensidig søke at opretholde et godt forhold.

Saavel arbeidsgiverforeningen som Arbeidernes faglige landsorganisation og disse foreningers underorganisationer skal medvirke til, at denne overenskomst haandhæves ved midler, som staar til deres disposition.

Enhver tvist angaaende denne overenskomst og organisationernes haandhævelse av samme skal løses ved forhandling og eventuelt voldgift efter de regler, som til enhver tid er gjældende inden jernindustrien.

Resultatet av mæglingsforhandlingerne blev forelagt grubearbeiderne, elektromontørerne, spikerarbeiderne og murerne i Stavanger til avstemning. Det vedtokes med 1257 mot 432 stemmer. Dermed var den store konflikt avsluttet, og sekretariatet offentliggjorde i pressen følgende meddelelse:

Avstemningen over forhandlingsresultatet viser, at dette er vedtat med 1257 mot 432 stemmer. Den store konflikt er saaledes avsluttet. Bedrifterne vil bli igangsatt saa snart det lar sig gjøre og samtlige arbeidere — organiserte som uorganiserte — indtages i sine tidligere pladse. Ved de bedrifter, som ikke straks kan beskjeftige alle, skal de tidligere arbeidere ha fortrinsret i de første 5 uker fra bedriftens igangsættelse. Man maa melde sig hurtigst mulig og senest inden 7 dage fra dato. Mulige tvister ved gjenindtagelsen skal avgjøres ved forhandling og voldgift i henhold til overenskomsterne. Ved papir- og cellulosefabrikkerne gjælder de gamle overenskomster indtil videre. Da meddelelse fra forbundene ikke kan naa alle arbeidere saa hurtig, meddeles dette til underretning paa denne maate.

Kristiania, 23. august 1911.

Sekretariatet for Arbeidernes faglige landsorganisation.

Ole O. Lian.

Norsk arbeidsmandsforbund,
Rich. Hansen.

Norsk formerforbund.
M. Nygaard.

Norsk møbelsnekkerforbund,
P. Aaroe.

Norsk jern og metalarbeiderforbund.
Jorgen Borgen.

Norsk træarbeiderforbund,
H. Pettersen.

Norsk malerforbund,
J. M. Winge.

Foruten det store antal forhandlings- og mæglingsmøter, som fandt sted, blev der afholdt 24 sekretariatmøter og 3 hovedstyremøter i anledning den store konflikt. Om alle vigtigere avgjørelser i de forskellige situationer har der hersket enstemmighed baade inden sekretariatet og hovedstyret.

Onsdag den 23. august undertegnedes forliksoverenskomsten. Torsdag og fredag gjenoptoges arbeidet. Grubearbejderstreiken havde da paa gaat i 9 uker og streiken ved Kr.a spikerverk i 8 uker. 1ste opbud av lockouten hadde varet i 7 og 2det opbud i 6 uker. Ekstra-kontingenten var utlignet 8 uker.

*

Under mæglingen opnaaddes adskillige fremskridt for arbeiderne. Lønssatserne ved Salangen blev opretholdt, men tariffen blev mere specificert. Ved de bergverker, hvor der var foretat reduktioner blev satserne løftet op, likesom der gjennomførtes forbedringer paa andre hold.

Da lønstarifferne for gruberne er meget specificerte og ikke helt ensartede paa grund av de forskjellige arbeidsmetoder, kan vi ikke gi nogen fyldig oversikt over mindstelønssatserne. Man vil dog faa et indtryk av dem ved nedenstaaende opgave, som omfatter de talrigste grupper av grubearbeiderne, nemlig minerere, fordrere, stenslagere og scheidere.

Mindstelønssatser efter de nye tariffer:

	Minering	Fordring, stenslagning etc.	Scheidning
	45 øre pr. time.	37.5 øre pr. t.	— øre pr. t.
Salangen	45 —	37.5 —	— —
Stordø	35 —	31.5 —	30 —
Sulitjelma	33 —	31 —	36.5 —
Røstvangen	33 —	33 —	30 —
Nordiske grubekompani	30 —	30 —	27.5 —
Foldal	30 —	30 —	27.5 —
Killingdal	30 —	30 —	27.5 —
Glomsrudsollen	30 —	30 —	27.5 —
Røros	23 —	23 —	23 —

For de øvrige specialiteter er mindstelønnen delvis høiere. Ved Sulitjelma er der et høifjeldstillæg av 2,5 øre pr. time for en del av gruben.

Verkstedarbeiderne ved Sulitjelma og Foldalen fik oprettet særskilt overenskomst. Arbeidsgiverne hadde for disse arbeidere tilbudt en mindsteløn av 37 øre for fagarbeidere og 31 øre for hjelpearbeidere. For Sulitjelma blev der under mæglingen opnaadd et almindelig lønstillæg av 3 øre pr. time. Mindstelønnen sattes til 40 øre pr. time for fagarbeidere, for hjelpearbeidere 33 øre. For maskinister etc., som har maanedsgage, blev lønnen tilsvarende forhoiet, nemlig med kr. 7.50 pr. maaned. Endel andre forbedringer er tariffæstet, som 10 % tilæg for arbeide i smeltehytten og tørknuseriet etc. For Foldal er ogsaa mindstelønnen sat til 40 øre pr. time, og desuten et almindelig lønstillæg av 3 øre pr. time. Salangen-overenskomsten, hvor

mindstelønnen er 50 øre, fastsættes til utløp sammen med de øvrige. Grubetarifferne gjælder til 1. januar 1916.

Elektromontørerne. Av de andre tariffstridigheter, som var trukket med i mæglingen, var den betydeligste tariffen for elektromontørerne. Der var tidligere forhandlet om denne, uten at man var kommet til enighet. Tvistepunkterne var væsentlig mindstelønssatserne, lønstillæg samt lønsskala for lærlinger m. m. Der var av arbeidsgiverne budt 37 øre pr. time i mindsteløn for faglærte uten noget almindelig lønstillæg. — Resultatet blev: Faglærte 40 øre pr. time, utlærlinge 34, hjelpearbeidere 31. Desuten et almindelig lønstillæg av 2 øre pr. time. For lærlinge er der gjort protokolltilførsel indeholdende lønsskala. Tariffens varighet blir som jernoverenskomsten.

Ogsaa for *Spikerverket* var der opnaadd adskillige forbedringer under mæglingen, sammenlignet med det som forelaa før lockouten. Der var oprindelig krævet ganske store reduktioner i akkordsatserne. Disse reduktioner blev for de flestes vedkommende helt avverget, selv om det ikke lot sig gjøre ganske at undgaa endel reduktioner.

For *murerne i Stavanger* hadde arbeidsgiverforeningen som bekjendt motsat sig den overenskomst, som var godkjendt av de uorganiserte mestre, hvilket førte til blokade av de organiserte mestre. Der var bl. a. uenighet om utløpstiden, om erstatning for uberettiget skoft etc. Mæglingen førte til at Stavangeroverenskomsten blev anerkjendt av arbeidsgiverforeningen, idet der istedetfor skofteparagrafen blev vedtat en protokollbestemmelse.

*

Under lockouten var der en række foreteelser, som er egnet til at paakalde den største opmerksonhet. En række kommuner vedtok beslutninger, som baade moralsk og materielt støttet de utelukkede arbeidere. — Kooperationen viste, trods den ringe tilslutning den endnu har her i landet, at den kan bli arbeiderne til stor nytte under de faglige kampe. Og idetheletat var den offentlige opinion avgjort i arbeidernes favør.

Den frivillige innsamling blev omfattet med megen sympati. Ved det oppgjør som forelaa ved aarets utgang utgjorde de indkomne bidrag ialt kr. 75,508,48. Herav har dog fagforeningerne ydet en god del gjennom ekstraordinære bevilgninger av avdelingernes lokal-kasser. Sekretariatet utsendte kupongbøker lydende paa 50, 25 og 10 øre og der blev stillet opfordring til nedsættelse av innsamlingskomiteer over hele landet. Saadanne var ogsaa i virksomhet i byer og industricentrer. Innsamlingskomiteerne mottog gaver fra handelsmænd, bønder, lærere etc.

Understøttelse til de uorganiserte blev formidlet paa den maate, at der nedsattes særskilte utdelingskomiteer paa hvert sted, hvor der viste sig at være behov for saadanne. Fortegnelse over de uorganiserte, som tiltrængte bidrag blev innsendt til sekretariatet, hvorefter komiteerne fik til utdeling gjennemsnittlig kr. 4,00 pr. uke pro persona. Komiteerne utdelte desuten varer, som var git av de stedlige handelsmænd direkte til de utelukkede. I Kristiania blev *rarekort*

benyttet, som blev indløst i de kooperative forretninger, en ordning som baade de understøttede og komiteen var meget tilfreds med, da man paa den maate hadde større sikkerhet for, at understøttelsen kom familien tilgode.

Forskjellige adspredelser under lockouten blev bl. a. i stor utstrækning iverksat i Kristiania. Ved interesserte mands bistand blev der saaledes oprettet læsestuer med bøker fra Deichmanske bibliotek, *museumsbesøk* foretokes under ledelse av sakkyndige, *svømmekursus*, *skrivekursus*, *foredragsserier* etc. iverksattes. Forøvrig utviste de lockoutede stor omtanke og klogskap derved at de mest mulig anvende tiden til landophold og utflugter. Derved blev de ødelæggende virkninger til en viss grad avbøtet. Det var jo ogsaa under hele lockouttiden et enestaaende straalende sommervær med en varme som man kun sjelden har paa vore breddegrader. En del lockoutede særlig i landdistrikterne erholdt ogsaa litt midlertidig beskæftigelse under den tvungne ledighet. — Stevner og møter holdtes i stort antal over hele landet under enorm tilslutning. Demonstrationen i Kristiania, var saaledes den største, som man nogensinde har seet hertillands.

*

Voldgiftsavgjørelsen angaaende mindstelønnen for grubearbeiderne.

Fra mæglerne i den store lockout blev den 23. september utsendt følgende redegjørelse:

Den 22. september 1911 avholdtes møte av præsident Halvorsen og dr. Alfred Eriksen til fortsat behandling av voldgiftsspørsmålet.

Voldgiftsmændene blev enige om følgende avgjørelse:

Ved den overenskomst, som i august maaned d. a. er indgaaet angaaende bergverkerne mellem Norsk arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige landsorganisation er bestemt:

„Spørsmålet om hvorvidt og eventuelt hvilket tillæg til mindstelønnen ved bergverkerne skal gives, overlates til avgjørelse av de to mæglere, stortingspræsident Halvorsen og dr. Alfred Eriksen, paa grundlag av de under mæglingen fremkomne oplysninger og under hensyntagen til de foreliggende forslag.

Før de 2 mæglere i den anledning træder sammen, blir der av mæglerne, eller dersom disse ikke enes om valget, av den norske regjering at opnævne en opmand.

Forsaavidt de 2 mæglere ikke blir enige om avgjørelsen av saken, tiltræder opmanden, og spørsmålet avgjøres derpaa paa samme grundlag som ovenfor nævnt av den saaledes sammensatte voldgiftsret, for hvilken saken isaafald paany utredes av organisationerne i den utstrækning, disse finder nødvendig. Denne voldgiftsret sammentræder senest 2 maaneder fra dato.

Avgjørelsen er bindende for parterne.“

Da undertegnede voldgiftsmænd ikke blev enig om valget av opmand, blev ved kgl. res. av 12. september d. a. konstituert banedirektør Johan Fasting opnævnt til i tilfælde at tiltræde som opmand i nærværende voldgiftssak.

Undertegnede traadte derefter den 13. september d. a. sammen til avgjørelse av de spørsmål, som i henhold til ovennævnte overenskomst er overlatt til voldgiftsavgjørelse.

Fra Norsk arbeidsgiverforening forelaa et forslag, som gik ut paa at samtlige mindstelønssatser for 1) Sulitjelma aktiebolags gruber, 2) Røros kobberverk, 3) Foldals verk, 4) Killingdals gruber, 5) Glomsruds kollens zinkgruber, 6) Nordiske grubekompani, 7) Aktieselskapet Røstvangen, 8) Aktieselskapet Stordø kisgruber gjælder indtil der indtræder en konjunkturstigning, hvorefter et procenttillæg til de tilbudte satser gives.

For at saadant tillæg skal gives, maa konjunkturstigningen ha været mindst 6 maaneder. Beregningen utføres paa basis av gjennemsnittsprisen for hver maaned og lægges noteringerne i det engelske „Mining Journal“ til grund. Derefter arbeides med de for stigningen fastsatte tillæg saalænge indtil konjunkturaften i et like stort tidsrum har været under den notering, som betinger tillægget, hvorefter de forannævnte satser gjælder indtil lignende tilfælder skulde indtræde; derefter fremgaaes paa samme maate som ovenfor nævnt.

For kobber- og kisgruberne fastsættes tillægget til 5 %, naar noteringen av best selected kobber er steget til pund 65 og for jerngruberne det samme tillæg, naar prisen for best Rubio Middlesborough er 22 sh. 6 d.

Fra arbeiderne side forelaa forslag om, at de omforenede mindstelønsatser for de nævnte 8 bergverk skulde gjælde indtil 31. december 1912, hvorefter der skulde indtræde en forhøielse av mindstelønssatserne med 2 øre pr. time.

Voldgiftsretten finder, at mindstelønnen ved bergverkerne vistnok ikke er høi, men gjennemsnittsførtjenesten maa siges at være forholdsvis god og staar paa høide med den gjennemsnitlige førtjeneste i de bedrifter, som nærmest maa sammenstilles med bergverksdriften.

Ifølge opgaver, som er tilstillet os fra Det statistiske centralbyraa, var gjennemsnittsførtjenesten ved bergverkerne i 1909 41 øre pr. time for mænd over 18 aar. Denne statistik er utarbeidet paa grundlag av opgaver, som er indsamlet under fabriktellingen i 1909 og synes at stemme overens med de opgaver, som er fremlagt av Norsk arbeidsgiverforening, hvorefter den gjennemsnitlige førtjeneste i 1909 ved de gruber, som tilhørte arbeidsgiverforeningen var 42.2 øre pr. time for mænd over 20 aar.

For de 8 gruber, som spørsmålet om tillægget til mindsteløn gjælder, har Norsk arbeidsgiverforening opgit gjennemsnittsførtjenesten i 1909 til 43.3 øre pr. time for mænd over 20 aar. For 1910 har arbeidsgiverforeningen fremlagt en statistik, som viser at den gjennemsnitlige førtjeneste for 18 bergverk, som var tilsluttet foreningen, var 44.4 øre pr. time. Stigningen fra 1909 til 1910 begrundes dels deri, at et større bergverk, hvor førtjenesten laa under den gjennemsnitlige, blev nedlagt i begyndelsen av 1910, dels deri, at akkordførtjenesten ved en række bergverk synes at ha været større i 1910 end i 1909, uagtet noget tillæg til mindstelønnen ikke hadde fundet sted.

Ifølge opgaver fra Det statistiske centralbyraa var gjennemsnittsførtjenesten i 1909 ved stenbrud for mænd over 18 aar 30 øre pr. time og ved stenhuggerier 43 øre pr. time. Ifølge stort. prp. nr. 1, hovedp. X for 1911 var gjennemsnittsførtjenesten ved Kongsberg sølvverk for alt akkordarbeide i gruberne i tidsrummet 1. april 1909 til 31. mars 1910 kr. 4.80 pr. dag med 10 timers arbeidstid.

Ifølge arbeidsrapporter for statens jernbaneanlæg, som er utlaant fra arbeidsdepartementet, var gjennemsnittsførtjenesten i akkord for voksne arbeidere ved de anlæg, som var under arbeide i kvartalet 1. januar—31. mars 1911, fra anlæggets begyndelse og til 31. mars 1911 kr. 4.34. Den tilsvarende førtjeneste for dagarbeide var kr. 3.68. Arbeidstiden var i begge tilfælder 10 timer. Der var 2,806,492 dagsverk i akkord og 126,118 dagsverk i dagløn. Gjennemsnittsførtjenesten for samtlige arbeidere blir da kr. 4.31. Det maa her haves for øie, at arbeidet ved jernbaneanlæggene i nogen grad er sæsongarbeide. Styrelsen for Norges statsbaner har ifølge anmodning herom avgitt den uttalelse, at „ved Bergensbanens østenfjeldske del, der antagelig skulde kunne ansees som et gjennemsnitts-anlæg med hensyn til herhenhørende forhold, var der i den tid, da fuld arbeidsdrift paagik, beskæftiget følgende antal arbeidere:

I februar 1906	1364	mand.
- august —	1704	—
- februar 1907	1523	—
- august —	2052	—

Den nu avsluttede overenskomst for bergverkerne gjælder indtil utgangen av aaret 1915. Det har vist sig, at der i omtrent alle arbeidsgrene har været en stigning av arbeidsløn, likesom prisen paa de vigtigste livsformødenheter ogsaa har været stigende. Under disse omstændigheter maa det ansees for rimelig, at ogsaa arbeidslønnen ved bergverkerne i nogen grad forhøies i løpet av det tidsrum overenskomsten gjælder, hvad arbeidsgiverne ogsaa i sit tilbud har villet være med paa, naar grubernes økonomiske stilling bedraes.

Paa den anden side er det oplyst, at de norske bergverks økonomiske stilling for tiden ikke er god, da kobberpriserne gennem en længere tid har stået sig meget ugunstige.

Det synes derfor at være meget som taler for, at lønningerne ved bergverkerne først forhøies naar der indtræder en saavidt stor konjunkturstigning, at bergverkernes drift stiller sig gunstigere end den i de senere aar har været.

Imidlertid er kobberpriserne undergit forholdsvis betydelige svingninger fra maaned til maaned, saaledes som det fremgaar av en grafisk fremstilling, som velvillig er utarbeidet av Norges oplysningskontor for næringsveie, over priserne paa standard kobber fra januar 1906 til august 1911 efter „The Mining Journal“s maanedlige noteringer. Skulde forhøielsen av mindstelønnen være betinget av en konjunkturstigning, maatte tillægget derfor ikke være avhængig av, at noteringerne paa kobber i et visst antal maaneder uavbrutt har været over en viss pris. Det maatte være gennemsnitsprisen i et visst tidsrum, som var avgjørende, da det jo er denne som har betydning for driftsresultatet.

Voldgiftsretten har været sterkt inde paa tanken om et konjunkturtillæg efter arbeidsgiverforeningens forslag. Dette tillæg, 5 % — utgjørende mellem 1½ og 2 øre pr. time — vilde kunne bli gjældende i hele overenskomsttiden, men kunde selvfølgelig ogsaa efter kortere eller længere tids forløp falde bort.

En saadan lønningsmaate vil imidlertid være et fuldstændig nyt princip, som hos os ikke har været forsøkt i nogen arbeidsgren, og der synes ogsaa mot indførelsen av et saadant system at være betænkeligheter, som maa tillægges adskillig vegt.

I en artikel i „Teknisk ukeblad“ 1910 og 1911 „Om salgsprisen paa forskjellige slags malmer“ uttaler prof. J. H. L. Vogt:

„Produktionen og derved ogsaa forbruket av kobber har hittil tiltat, ikke i aritmetisk, men i geometrisk række. I begyndelsen og indtil et stykke over midten av det 19. aarhundrede utkrævet økningen til det dobbelte et tidsrum paa 20 à 30 aar, men senere — navnlig siden tiden omkring 1890, da elektroteknikken begynte at lægge beslag paa saa store mængder av kobber — har økningen til det dobbelte gaat endnu hurtigere, paa kun 12—14 aar, eller tid omtrent av denne størrelse.

Denne statsøkonomiske lov maa ogsaa gjælde for det nærmest følgende tidsrum. Det maa saaledes være berettiget at anslaa forbruket av kobber i tiden omkring 1920 eller 1925 til 1½ million ton, eller tal ialfald tilnærmelsesvis av denne høide.“

I samme artikel opgives forbruket av kobber i 1909 til ca. 800.000 ton.

Der skulde efter disse uttalelser fra sakkyndig hold være berettiget grund til at anta, at der i en overskuelig fremtid vil indtræde høiere kobberpriser.

Jo længere fristen sættes, jo større er jo utsigterne for, at konjunkturstigning vil indtræde, og man har derfor fundet, at tidspunktet for forhøielsen av mindstelønnen ikke kan sættes tidligere end fra 1. januar 1914, og da det ved de oplysninger, som er fremkommet under mæglingen, synes godtgjort, at en forhøielse av mindstelønnen vil medføre, at akkordpriserne gennemgaaende sættes op med et beløb, som er adskillig større end tillægget til mindstelønnen, finder man, at lønstillægget ikke kan sættes høiere end til 1 øre pr. time.

I henhold hertil avsiges følgende *kjendelse*:

De nuværende mindstelønssatser for: 1) Sulitjelma aktiebolags gruber, 2) Røros kobberverk, 3) Foldals verk, 4) Killingdals gruber 5) Glomsrudkollens sinkgruber, 6) Nordiske grubekompani, 7) Aktieselskapet Røstvangen, 8) Aktieselskapet Stordø kisgruber gjælder til og med 31. december 1913, hvorefter der indtræder en forhøielse av mindstelønssatserne med 1 — en — øre pr. time.

Magnus Haleorsen.

Alfred Eriksen.

*

Vi har her saa kort som mulig omtalt den store kamp og de konflikter, som har sat sit præg paa aarets virksomhet. Resultaterne

maa bedømmes under tilstrækkelig hensyntagen til at kampen i virkeligheten stod om noget andet og mere end en forbedring av timelønnen ved gruberne. Det var selve organisationen som skulde bibringes et knæk, som for lange tider skulde svække dens motstandsevne. Hensigten lykkedes ikke. Fagorganisationen i Norge har gaaet styrket ut av kampen med tusener av nye medlemmer, og med fremskridt paa det økonomiske omraade.

Den store kamp var os paatvunget av arbeidsgiverne, som øiensynlig hadde valgt aaret 1911 som det tidspunkt da de skulde rette et voldsomt slag mot vor raskt fremvoksende organisation. De kom med sit magtbud i en særlig brysk og usmakelig form: enten skulde grubeeiernes krav om reduktion vedtas eller ogsaa 32,000 arbeidere lockoutes. Under saadanne forhold var der ingen anden utvei end at opta kampen i hele dens utstrækning. Angrepet blev møtt med fasthet over hele linjen. Ved en storkamp som denne blir ofte de oprindelige tvistespoersmaal trængt i bakgrunden for selve tvekampen. Man maa betragte lockouten som en styrkeprøve, og vi bestod prøven med glans. Da lockouten dekretertes tilbakekaldte arbeidsgiverne sit sidste tilbud. For at faa et opgjør maatte de gaa videre. De maatte godkjende Salangens lønssatser og blev tvungne til selv at foreslaa spoersmaalet om yderligere tillæg avgjort ved voldgift. For elektromontørerne vandt organisationen en smuk seier, det samme gjælder verkstedarbeiderne ved gruberne. Det viste sig at arbeidsgiverforeningens lockout klemte foreningens egne medlemmer slik, at de paa alle punkter maatte gaa til indrømmelser, som det ikke var mulig at faa indvilget for lockouten. Naar hertil kommer den gigantiske agitation for fagorganisationen og hele arbeiderbevægelsen, som lockouten i sig selv var og ga støtet til, saa tror vi at kunne fastslaa, at den store lockout helt igjennem var en mislykket manøvre fra arbeidsgiverforeningens side, som ikke skal friste til snarlige gjentagelser.

*

I slutten av august maaned paabegyndtes forhandlinger om overenskomster i *cellulose-, papir- og træmasseindustrien*. Cellulose- og papirfabrikkernes tariffier utløp 20. august og træmassefabrikkernes den 1. november. De omfattet ialt 52 bedrifter med ca. 8500 arbeidere. Ved aarets utgang var endnu ikke forhandlingerne tilendebragt.

*

I de efterfølgende avsnit er de nærmere detaljer vedrørende aarets virksomhet statistisk belyst. I tabellarisk form er meddelt opplysninger om gjældende tarifoverenskomster, antallet av oprettede overenskomster i aaret, arbeidsstansninger, konflikternes omfang og karakter m. v. samt organisationernes medlemsforhold, administration, økonomiske forhold m. v.

Gjældende tarifoverenskomster.

Den ordnede samling av tarifoverenskomster paa landsorganisationens kontor er antagelig nu fuldstændig. Samlingen søkes stadig at holdes à jour saa man kan følge utviklingen paa dette omraade i de forskjellige fag.

Tabel I og II gir oversigt over forholdet. I tabel I hvorledes tariffernes utløp fordeler sig maaned og aar, og tabel II hvorledes de fordeler sig efter bedriftsgrupper og organisationer.

I de 3 aar man har hat en samlet oversigt over tariffællesskapet stiller forholdet sig saaledes:

Aar	Antal overens- komster	Antal arbeidere
1911	590	61454
1910	497	53001
1909	453	48917

Som man ser saa er saavel antallet overenskomster som de arbeidere de omfatter øket med henholdsvis 93 og 8453 fra 1910.

I arbeiderantallet er medregnet saavel organiserte som uorganiserte idet overenskomsterne omfatter alle. Antallet er som regel det som opgis av vedkommende organisation, naar krav om opsigelse eller gjennomførelse av ny overenskomst foreligger. Under varigheten kan det selvfølgelig variere sterkt. I tabel I er denne gang medtat 63 overenskomster der omfatter 7075 arbeidere som 1. januar var utløpen uten at nye var traadt i stedet. Nye overenskomster blev imidlertid gjennomførte i januar saa tallene er tat med i særskilt rubrik for at ikke hovedsifrene skulde bli misvisende.

Tarifoverenskomster oprettet i 1911.

I tabel III er paa samme maate som tidligere git en specificeret oversigt over hver enkelt overenskomst ordnet forbundsvis.

Materialet er det samme som før, og bearbejdelsen er foretat paa paa samme maate som ved tidligere beretninger. Fra nogle forbund har vi faat udmerkede opgaver fordi skemaerne er utfylt straks efter konfliktens avslutning, men fra andre har vi maattet vente hele aaret og opgaverne blev ikke tilfredsstillende. Meget vil være vundet, om forbundene snarest mulig efter en lønsbevægelses avslutning vilde utfylde skemaet til landsorganisationen og det statistiske centralbyraa, arbeidet blev lettere og oplysningerne sikrere. Det har jo en stor betydning at faa værdien av en lønsbevægelse ordentlig opgjort.

Til tabellen skal vi gjøre nogle bemerkninger.

I rubrik 3 har vi holdt os til forbundenes opgaver; disse er ofte skjønsmæssige hvad antallet uorganiserte angaar og ofte mangler der helt nogen opgave over dem, i de tilfælder er antallet i rubrik 4 ogsaa anvendt i rubrik 3. I rubrik 5 og 6 er som regel anført høieste og laveste mindsteløn (eller gjældende løn), og imellem kan ligge flere satser som ikke lar sig skematisk opstille. I rubrik 9 er den samlede lønsforhøielse dels beregnet av vedkommende forbund og dels av os og er derfor noget skjønsmæssig.

Beregningen er utført paa samme maate som i tidligere beret-

ninger. Som utgangspunkt er anvendt helt arbeidsaar, gjennomgaaende à 50 uker. Merindtægten ved økede akkordpriser har vi i de fleste tilfælder maattet se bort fra, da der ikke har været noget fast holdepunkt for en beregning. Tarifoverenskomsterne gjælder jo som regel længer end 1 aar og tidligere aars resultat burde jo tillægges aarets resultat saa længe overenskomsten varte. Dette er ikke gjort, da det kan lede til misforstaaelser, men derimot er tat med taritmæssig sikret lønsforhøielse i perioden. For hvert tilfælde er anmerkning i tabellen.

Dennegang er medtat en ny rubrik 20, *feriespørsmålet*. Spørsmålet er av saa stor betydning, at hvad der kan opnaaes her bør ofres opmerksomhet. I 1911 er gjennomført 14 overenskomster der fastsætter en aarlig ferie med fuld løn fra 3 til 12 dage. Overenskomsterne omfatter 1350 arbeidere, hvorav 819 organiserte, samlet antal feriedage pr. aar er 7264.

Resultatet av aarets avsluttede lønsbevægelser er at der er opprettet 193 overenskomster omfattende 25,904 arbeidere, hvorav 18,485 medlemmer mot i 1910 98 overenskomster omfattende 9426 arbeidere, hvorav 7053 medlemmer.

Den opnaadde lønsforhøielse er anslaat til 2,067,962 kroner (841,390 i 1910), hvilket gjør gjennemsnittlig kr. 79.83 pr. arbeider (kr. 89.26 i 1910).

Arbeidstiden er forkortet for 19,795 arbeidere, hvorav 13,474 medlemmer, med ialt 33,711 timer pr. uke, hvilket utgjør 1.70 time pr. arbeider.

I 1910 fik 1468 arbeidere, hvorav 1137 medlemmer, arbeidstiden forkortet med ialt 4476½ timer eller 3.05 timer pr. arbeider.

Lønsforhøielsen og arbeidstidsforkortelsen stiller sig saaledes noget daarligere end i 1910, regnet i gjennemsnit pr. medlem, mens de tal-mæssig, deres omfang, er uten sammenligning med tidligere aar, idet overenskomsterne omfatter henimot det tredobbelte antal arbeidere og medlemmer av hvad der tidligere er kommet med i de aarlige lønsbevægelser.

Arbeidsstansninger i 1911.

I tabel IV er opført alle arbeidsnedlæggelser i aaret, baade de der paagik fra 1910, og den som paagik ved dette aars utgang.

De arbeidsstansninger som førte til overenskomst er tillike opført i tabel III.

Tabellen er opsat paa samme maate i tidligere beretninger. Antallet arbeidere og medlemmer er efter forbundenes opgave i alt væsentlig og dermed beregningen over streikedagenes antal.

Datoerne for konflikters begyndelse og slutning er inclusive, altsaa første og sidste streikedag.

Tabellen omfatter 50 arbeidsnedlæggelser, omfattende 41,566 arbeidere, hvorav 27,047 medlemmer. De tilsvarende tal i 1910 var 45, 4046 og 3600. Tallet paa konflikter er gaat ganske uvæsentlig op, mens antallet arbeidere der har deltat i dem er tidoblet. Det er storlockoutens tal. I tapte arbeidsdage gjentar det samme sig. Tabellen viser 1,041,254 dage mot i 1910 161,933. I understøttelse er utbetalt

kr. 1,003,328.95, hvorav fra landsorganisationen kr. 477,393.75. I 1910 var tallene henholdsvis kr. 239,475.87 og kr. 151,758.00. Tallene er interessante til sammenligning og gir et godt billede av den kampevne organisationen kan utvikle.

Antal tapte arbeidsdage er som før nævnt vanskelig at beregne, i det væsentligste er det forbundenes opgaver, men gaar man ut fra at de kun omfatter organiserte, saa falder der i 1911 38.50 tapte arbeidsdage pr. deltagende medlem, mot 44.98 i 1910, mens understøttelsen utgjorde kr. 37.10 i 1911 og kr. 66.52 i 1910. I 1911 betales der i understøttelse kr. 0.96 pr. tapt arbeidsdag mot kr. 1.48 i 1910.

Andre saker.

Foruten de i tabellerne III og IV omhandlede oprettede overenskomster og arbeidsstansninger har der i aarets løp været behandlet følgende saker vedrørende arbeidsforhold:

Avsluttede uten overenskomst, bortfaldt eller utsat paa ubestemt tid:

Arbeidsmandsforbundet:

1. *Løkkens verk.* Fra Løkken grubearbeiderforening stilles anmodning om at faa hævet blokaden av stedet for jern- og metalarbeidernes vedkommende. Blokaden stod som hindring for tilveiebringelsen av en effektiv organisation paa stedet.

Efter henstilen fra sekretariatet ophævet jern- og metalarbeiderforbundet blokaden den 27. september.

2. *A/s Sydvaranger.* Krav om at søke gjennomført overenskomst paa stedet godkjendt. Omfatter 293 arbeidere, hvorav 184 organisert. Ved forhandling mellem forbundet og bedriften enedes man om indtil videre at opretholde det nuværende lønsnivaa. I tilfælde tarif ønskes blir denne at fastsette i henhold til bergverksoverenskomsten.

Baker- og konditorforbundet:

3. *Melchjor Rolfsen, Kristiania.* Krav om opsigelse av pladsene for 7 mand (alle organiserte) i anledning forretningens brud paa overenskomst. Godkjendt. Forretningen ordnet sig paa tilfredsstillende maate inden opsigelsesfristens utløp.

Bokbinderforbundet:

4. *Æske- og posearbeiderne i Kristiania.* Krav om overenskomst. Omfatter ca. 250 arbeidere, hvorav 90 organisert. Utsat.

Centralforening for boktrykkere:

5. *Stereotypianstalt i Kristiania.* Krav om at faa gjældende tarif godkjendt av en nyoprettendes satsfabrik. Anstalten søker opplære og sikre sig uorganiserte folk. Kan en blokade ikke bli virksom, søkes om ret til boykot av anstaltens produkter med adgang til eventuelt at hitføre arbeidsstans, hvor de benyttes. Godkjendt.

Saken bragtes iorden, idet forretningen forpligtet sig til at overholde den bestaaende boktrykkertarif i Kristiania saa længe denne er gjældende.

6. *A. S. Didriksens trykkeri, Kristiania.* Firmaet undlot at betale en trykkeske efter tariffen. Da organisationen paatalte dette blev hun avskediget. I anledning herav opsa forbundet med tilslutning av sekretariatet hele personalet, 20 arbeidere. Saken ordnedes ved forhandling, saaledes at avskedigelsen blev tat tilbake og arbeidet garantertes tariffmæssig betaling.

7. *Mallingske boktrykkeri, Kristiania.* Uberettiget avskedigelse av 3 arbeidere der hadde hævdet personalets rettigheter. Krav om at faa opsi samtlige, 72 arbeidere, godkjendtes.

Saken ordnedes i opsigelsestiden saaledes at avskedigelsen toges tilbake.

Jern- og metalarbeiderforbundet:

8. *Mustad fabrikker, Lysaker.* Lønskrav for mekanikere og reparatører, 12 mand, hvorav 10 organiserte. Godkjendt. Resultatet blev: Arbeidstiden forkortedes fra 60 til 55½ time pr. uke, 3—5 øres lønstillæg pr. time. Ingen overenskomst.

9. *Johan Guldbrandsens instrumentmakerverksted, Kristiania.* Krav om at faa opsi pladsene for at gjennomføre lønsforhøielse. Godkjendt. Under opsigelsestiden indrømmedes et lønstillæg à 2 øre pr. time. Ingen overenskomst. Forhøielsen omfatter 9 mand, hvorav 8 organiserte.

Skotøiarbeiderforbundet:

10. *Alfstad skofabrik, Gjøvik.* Krav om at faa søke gjennomført overenskomst omfattende 9 arbeidere, alle organiserte. Godkjendt. Forbundet meddeler at kravet er utsat, idet Alfstad har indrømmet samtlige arbeidere 2—3 kroner pr. uke i personlig lønstillæg.

Stenhuggerforbundet:

11. *Hyggens stenhuggeri, Røken.* Tvist om akkordpriser. Arbeids-giveren negtet voldgift, hvorfor stiltes krav om opsigelse av pladsene. Godkjendt. Kravet omfattet ca. 100 mand, hvorav 70 organiserte. Inden opsigelsesfristens utløp kom man til enighet paa en for arbeiderne tilfredsstillende maate.

Tilsammen 11 saker vedk. 772 arbeidere, hvorav 470 medlemmer.

Godkjendte krav om gjennomførelse av eller opsigelse av overenskomster, ikke færdigbehandlet ved aarets utgang:

<i>Arbeidsmandsforbundet:</i>			
		Antal arb.	Hvorav org.
1. Cellulose-, papir- og træmassetarifferne, overensk. opsa av arbeidsgiverne		7075	5969
2. Murarb. i Sandefjord, overensk. opsa av arb.		17	17
3. Murarbeiderne i Drammen, do.		50	50
4. Stenarbeiderne i Bergen, do.		130	110
5. Sundløkkens smelteverk, do.		100	85
6. Moss glasverk, do.		64	43
7. Stavanger kemiske fabrik, do.		37	26
8. Sandesund melkefabrik, krav om overenskomst		120	62
9. Hamar melkefabrik, do.		47	47

	Antal arb.	Hvorav org.
10. Kjøligruber, krav om overenskomst	58	44
11. Lysaker kemiske fabrik, overensk. opsagt av arb.	31	15
12. Mandlige hermetikarb., Stavanger, do.	600	445
13. Kvindelige do., do. do.	64	64
14. Hardanger jern- og stålverk, krav om overensk.	20	16
15. Bergens glasverk, overensk. opsagt av arbeiderne	28	26
16. Murarbeiderne, Fredrikstad, do.	9	9
17. Statens jernbaneanlæg, krav om overenskomst . .	?	?
Tilsammen . .	8450	7028

Baker- og konditorforbundet:

18. Bakerier i Tønsberg, overenskomst opsagt av arb.	29	29
--	----	----

Havne- og transportarbeiderforbundet:

19. Transportarb., Borregaard, krav om overenskomst	38	38
---	----	----

Jern- og metalarbeiderforbundet:

20. Cellulose-, papir- og træmassefabrikker, overensk. opsagt av arbeidsgiverne	146	146
21. Traadstiftarb., Trondhjem, krav om overenskomst	70	66
22. Sporvognsreparatører, K.r.a., do.	50	46
23. Metalarbeiderne, Odda, do.	23	21
24. Blikkenslagerne, Stavanger, overensk. ops. av arb.	40	40
Tilsammen . .	329	319

Malerforbundet:

25. Malerne i Bergen, overensk. opsagt av arbeiderne	240	140
26. do. paa Notodden, do.	15	12
27. do. i Skien, do.	25	17
28. do. i Vestfjorddalen, do.	25	25
28. do. i Kristiansand S., do.	50	44
Tilsammen . .	355	238

Matros- og fyrbøterunionen:

30. Matroser og fyrbøtere, Tr.hjem, krav om overensk.	454	204
31. do. Borregaard, do.	7	7
Tilsammen . .	461	211

Murerforbundet:

32. Murerne i Sandefjord, overensk. opsagt av arbeiderne	8	8
33. do. ved Borregaard, do. arbeidsgiverne	17	17
34. do. i Haugesund, do. arbeiderne	30	30
35. do. i Kristiansund N., do. do.	13	13
36. do. i Larvik, do. do.	12	12
37. do. i Fredrikstad, do. do.	22	22
38. do. i Drammen, do. do.	68	68
Tilsammen . .	170	170

Møbelsnekkerforbundet:

39. Møbelsnekkerne paa Hamar, overensk. ops. av arb.	9	9
40. do. i Kristiania, do.	310	300

		Antal arb.	Hvorav org.
41.	Møbelsnekkerne i Trondhjem, overensk. ops. av arb.	20	20
42.	do. i Sarpsborg, do.	18	14
43.	do. i Gjøvik, do.	23	21
Tilsammen . .		380	364
<i>Skind- og læderindustriarbeiderforbundet:</i>			
44.	Logarverne i Kristiania, overensk. opsagt av arb.	67	46
<i>Skotøiarbeiderforbundet:</i>			
45.	Haandskomakerne i Kr.a, overensk. opsagt av arb.	260	182
46.	Skofabrikarb. i Tr.hjem, do.	78	55
47.	Haandskomakerne i Gjøvik, do.	17	15
Tilsammen . .		355	252
<i>Slakter- og pølsemakerforbundet:</i>			
48.	Slagtere og pølse. i Aalesund, krav om overensk.	11	11
<i>Stenhuggerforbundet:</i>			
49.	Stenhuggerne i Kristiania, Grorud, Drammensfjorden, Fredrikstad og Idefjord, overenskomster (stor- og finsten) opsagt av arbeiderne.	600	510
<i>Træarbeiderforbundet:</i>			
50.	Træarb. paa Borregaard, overensk. ops. av arb.sgiverne	44	44
51.	Tømrere og snekkere i Fr.stad, overensk. ops. av arb.	74	54
52.	Træarbeiderne i Arendal, do.	22	14
53.	Tømrere og snekkere, Kr.sand S. do.	46	38
Tilsammen . .		186	150
Ialt . .		11431	9366

Hovedresultaterne.

Nedenfor hitsættes et sammendrag av aarets lønsbevægelser antal og omfang sammenlignet med 3 foregaaende aar:

Aar	Uten arbeidsstans		Med arbeidsstans		Tilsammen		Betalt understøttelse	
	bevæ- gelser	ar- beidere	bevæ- gelser	ar- beidere	bevæ- gelser	ar- beidere	ialt kr.	Herav av landsorg. kr.
1911. .	151	8534	50	41566	201	50100	1,003,328.95	477,393.75
1910. .	71	6054	45	4375	116	10429	239,475.87	151,758.00
1909. .	88	6209	76	3640	164	9849	219,713.59	138,231.50
1908. .	112	7958	61	9643	173	17601	528,560.37	173,157.00

Arbeidsstansningernes omfang de sidste 5 aar vil sees av følgende oversigt over streikeutgifterne og deres fordeling:

Aar	Streikeutgifter ialt kr	Pr. medl. kr.	Bidrag fra lands- organisationen kr.	Pr. medl. kr.
1911	1,003,328.95	20.25	477,393.75	9.63
1910	239,475.87	5.38	151,758.00	3.41
1909	219,713.59	4.76	138,231.50	3.00
1908	528,560.37	11.76	173,157.00	3.84
1907	461,723.81	13.14	303,090.78	9.56

For 1907 og 08 er medregnet *alle* utgifter ved en arbeidsstans. fra 1909 kun *streikeunderstøttelse*.

De viktigste opnaadde resultater med hensyn til lønsforhøielse og arbeidstidens forkortelse fremgaar av følgende utdrag av tabel III og IV.

Lønsforhøielse:

	Ant. overensk.	Ant. arbeidere	Derav medl.	Opnaadd lønsforh.		Understøttelser kr.
				Ialt kr.	pr. arb. kr.	
Uten stans . . .	151	8534	6343	817,483.00	95.79	—
Med stans . . .	42	17370	12142	1,250,479.00	72 02	67,703.01
Ialt . .	193	25904	18485	2,067,962 00	79.83	67,703.01
1910. .	98	9426	7053	841,390.00	89.26	138,266.69
1909. .	119	9087	7793	635,598.00	70.00	87,809.36

Arbeidstidens forkortelse:

	Antal overensk.	Antal arbeidere	Derav medlemmer	Arbeidstidsforkortelse timer pr. uke	
				ialt	pr. arbeider
Uten stans	84	4474	2996	7155½	1.60
Med stans	27	15321	10478	26555½	1.73
Ialt . .	111	19795	13474	33711	1.70
1910. .	28	1468	1137	4476½	3.05
1909. .	35	2511	2052	8350	3.33

Ferie med fuld løn:

	Antal overensk.	Antal arbeidere	Derav medlemmer	Feriendage pr. aar	
				ialt	pr. arbeider
	14	1350	819	7264	5.38

Lønssstigningen er saaledes ikke saa litet høiere i gjennemsnit ved overenskomster uten arbeidsstans, i 1910 var forholdet omvendt. Forholdet har sin naturlige forklaringsgrund deri at aarets kampe mer end nogen gang før har staat i lockoutens tegn. Det har været en kamp med bred front om selve magtstillingen, derfor har resultatet grepet om saa mange. Angaaende tabellens beregning henvises til foregaaende.

En undersøkelse av konflikters aarsak, karakter og resultat har adskillig interesse.

Av nedenstaaende sammenligning ser man at krav om overenskomst hvor der ingen var og fornyelse av ældre overenskomster i like grad har git anledning til konflikt. Høit op kommer ogsaa „konflikt i andre fag“. Det er storlockouten som her tar plads. Opgaverne over utbetalt understøttelse er hvad *fordelingen* angaar ikke helt rigtig. Lockouten har faat for meget, idet enkelte forbund ikke gjorde noget skille under utbetalinger i lockouttiden. Understøttelsen til de streikende

grubearbeidere og arbeiderne ved Kristiania spikerverk er saaledes med i lockoutopgjøret. Iøvrigt henvises til tabel IV.

Konflikternes aarsak:

Aarsak	Antal konflikter	Antal arb.	Derav medl.	Tapte arbeidsdage	Utbetalt understøttelse kr.	Herav av landsorganisa- tionen kr.
Krav om overenskomst . .	16	4244	3252	154063	23,195.06	4,959.50
Fornylelse av overenskomst.	16	12549	8534	51825	44,186.96	4,494.50
Konflikt i andre fag	10	24390	14972	827660	927,039.44	462,645.75
Førensret, avskedigelser m.v.	7	379	285	7658	8829.49	5,294.00
Førsøk paa lønsnedslag . .	1	4	4	48	78.00	—
Ialt . .	50	41566	27047	1041254	1,003,328.95	477,393.75

Konflikternes karakter sees av følgende:

Karakter	Antal konflikter	Antal arb.	Derav medl.	Tapte arbeidsdage	Utbetalt understøttelse kr.	Herav av landsorganisa- tionen kr.
Streik	37	16392	11496	183269	62,255.82	9,790.00
Sympatiststreik	1	30	30	390	317.00	—
Lockout	12	25144	15521	857595	940,756.13	467,603.75
Ialt . .	50	41566	27047	1041254	1,003,328.95	477,393.75

Konflikternes resultat:

Resultat	Antal konflikter	Antal arb.	Derav medl.	Tapte arbeidsdage	Utbetalt understøttelse kr.	Herav av landsorganisa- tionen kr.
Arbeidernes fordringer væ- sentlig gjennomført eller kompromis	46	41411	26902	1034438	994,902.20	472,077.75
Intet væsentlig opnaadd . .	3	133	133	6354	8,184.05	5,196.00
Paagik ved aarets utgang . .	1	22	12	462	242.70	120.00
Ialt . .	50	41566	27047	1041254	1,003,328.95	477,393.75

Fra 1910 paagik 8 konflikter omfattende 211 arbeidere, hvorav 192 medlemmer.

Av de oprettede 193 overenskomster indeholder 150 omfattende 24556 arbeidere, hvorav 17384 medlemmer, bestemmelser om forhandlinger og voldgift, og 108 omfattende 22888 arbeidere, hvorav 15948 medlemmer „almindelige bestemmelser“.

Tabel I. Tarifoverenskomsternes utløpstad.

Maaned	1912		1913		1914		1915		1916		1917		Ubestemt utløpstad		Utløpne. Paagaar forb.		Tilsammen	
	Tariffer	Arbejdere	Tariffer	Arbejdere	Tariffer	Arbejdere	Tariffer	Arbejdere	Tariffer	Arbejdere	Tariffer	Arbejdere	Tariffer	Arbejdere	Tariffer	Arbejdere	Tariffer	Arbejdere
Januar	16	1292	9	505	2	321	3	801	12	3023	2	498	—	—	—	—	—	—
Februar	3	313	2	204	1	43	—	—	2	87	—	—	—	—	—	—	—	—
Mars	12	988	5	794	1	40	3	385	52	14286	—	—	—	—	—	—	—	—
April	38	1862	12	625	8	412	25	4090	10	1277	—	—	—	—	—	—	—	—
Mai	50	3530	17	1475	12	340	1	36	2	774	—	—	—	—	—	—	—	—
Juni	31	1552	5	441	—	—	4	164	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—
Juli	28	3904	2	330	1	28	1	112	1	105	1	80	—	—	—	—	—	—
August	18	2433	—	—	2	60	1	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
September	23	1021	2	41	3	120	1	45	1	106	—	—	—	—	—	—	—	—
Oktober	14	651	2	109	4	59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
November	7	393	—	—	2	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
December	52	2808	2	173	—	—	1	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ubestemt udløpstad .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	1392	—	—	—	—
Utl. Paagaar forb. .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63	7075	—	—
Tilsammen . .	292	20747	58	4697	36	1467	40	5822	81	10676	3	578	17	1392	63	7075	590	61454

Tabel II. Bestaaende overenskomster pr. 1. januar 1912,

Nr.	Bedriftsgrupper	Arbeidsmands- forbundet		Baker- og kon- ditorforbundet		Bokbinder- forbundet		Centralforening for boktrykkere		Formerforb.		Havne-og trans- portarb forb.		Jern- og metal- arbeiderforb.		Litografisk forbund		Malerforbundet		Matros- og fyr- bøterunion		Murerforbundet	
		antal		antal		antal		antal		antal		antal		antal		antal		antal		antal			
		tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere		
1	Anlægsarbejde m. v.	13	2174	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	—	—	—	—	—	1	60
2	Bakerier og konditorier . . .	—	—	23	1239	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Bergverker	19	3794	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	282	—	—	—	—	—	—	1	9
4	Blikkenslagerverksteder . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	337	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Bokbinderier	—	—	—	—	5	602	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Boktrykkerier og lit. anst. . .	—	—	—	—	—	—	46	2608	—	—	—	—	—	—	1	200	—	—	—	—	—	—
7	Bryggerier, brænderier m. v. .	5	283	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Bødkerverksteder	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Elektrokem. og kem. ind. . . .	18	1587	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	236	—	—	—	—	—	—	1	23
10	Fyrstikfabrikker	4	535	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Gas- og elektricitetsverk . . .	2	330	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	47	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Glas-, sten- og teglindustri . .	8	494	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Guldsmedverksteder	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Havne- og transportarb.	17	1198	—	—	—	—	—	—	—	—	7	966	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Hermetikfabrikker	2	664	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Malerverksteder	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	1326	—	—	—	—	—
17	Mekaniske verksteder	3	555	—	—	—	—	—	—	14	1222	—	—	40	11900	—	—	1	38	—	—	—	—
18	Murerfaget	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	962	
19	Murmestre, murarbejdere . . .	12	571	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Møbelsnekkerverksteder	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Mølleindustri	1	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Rør læggerverksteder	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	254	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Sagbruk og høvlerier	21	2543	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Sjøfart	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	71	—	—
25	Skind- og læderindustri	2	162	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Skogdrift	1	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Skotøiindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Skrædderfaget	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Slagtere og pølsemakere	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	Smedeverksteder	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	258	—	—	—	—	—	—	—	—
31	Smør- og melkefabrikker	4	217	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Snekkere og tømmersmand . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	Stenhuggerfaget	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Tekstilindustri	9	2307	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Tobakindustri	1	53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Træmasse-, papir- og cel- luloseindustri	60	7192	—	—	—	—	—	—	—	—	1	38	3	124	—	—	—	—	1	7	1	7
37	Trævarefabrikker	2	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tilsammen		206	24892	23	1239	5	602	46	2603	14	1222	8	1004	75	13651	1	200	15	1364	4	78	24	1061
1910		181	24064	16	1022	5	534	35	2497	9	876	4	731	70	10899	1	200	14	1293	—	—	24	1195

Tabel III. Tarifoverenskomster

Løpenr.	Organisation, sted og bedrift	Ant. arb.		Løn tidligere	Lønsforbedringer opnaad ved			
		ialt	derav medlemmer		mindsteløn efter overensk.	almindelig lønstillæg	tillæg i akkordpriser	Lønsforb. anslaaet til ialt pr. aar kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Arbeidsmandsforbundet.			kr. eller ore	kr. eller ore		pet.	
1	Kristiania seildugsfabrik	110	78	45—30	46—33	—	10	8000
2	Øvre Lier. A/s Børresens skoge, skogsarbeiderne	43	43	?	4,00	—	10-25	3870
3	Bergen. Murarbeiderne	73	73	45	55	10	—	20805
4	Nitedals krudtverk	43	43	37,5—27,5	42,5—32,5	5	10	6074
5	Nedre Eker. Mjøndalen bro	60	50	35	50—40	10—15	—	14400
6	Slemmestad. A/s Chr.a Portland cementfabrik	200	132	30	35	5	5-20	26800
7	Tr.hjem. A/s E. C. Dahls bryggeri, Tr.hjems bryggeri og Aktiebrygg.	103	87	18,00—16,00	23,00—19,00	5,00-3,00	—	20600
8	Lier. Sjaastad sagbruk	45	36	—	—	—	10-15	4050
9	Lysaker. O. Mustad & søns margarinfabrik	50	40	36	42	3,5	—	5000
10	Hele landet. Mek. verkst., støperiarb. a. Gruppe I.	299	299	28	31	2	—	22403
	b. — II.			26	30			
	c. Aadals bruk, Eidsfos verk, Trolla bruk			24	29			
11	Tr.hjem. A/s „Arild“ margarinfabrik	17	17	19,00—18,00	21,50—19,00	2,50	—	2125
12	Sarpsborg. Murarbeiderne. Murmestre	9	9	50	55	5	—	1215
13	Hiterdal. Hiterdals lænsere	50	31	3,50	4,00	0,50	15-20	7500
14	Namdalen. Salsbrukets træsliperi	60	47	—	4,00—3,25	25—50	—	5400
15	Skien. Murarbeiderne. Murmestre	30	30	45	55	10	—	8550
16	Gjøvik. A/s Hunton bruk	126	85	—	32,5	—	—	—
17	Vestfjordalen. Murarb. A/s Rjukan salpeterverk og A/s Rjukanfos	28	28	63	73	10	—	7840
18	Tistedalen. Tangens dampsg og høvleri A/s.	33	23	32,5—25	40—30	6	10-15	5841
19	Bæghaelvns tømmerfløtere	21	21	4,00—3,00	4,75—3,25	75—25	—	3150
20	Kr.ania. A/s Lilleborg fabrikker	77	55	42—30	45—35	5	—	11550
21	Aalen. The Bede Metal & Chemical Co. Ltd. (Killingdals gruber)	140	128	27-24 ³ / ₄ -24 ³ / ₄	31-31-28,5	3	—	10500
22	Foldalen. The Foldal Copper and Sulphur Co. (Foldals verk)	335	232	30-27 ¹ / ₂ -27 ¹ / ₂	31-31-28,5	1	—	9548
23	Fosdal. A/s Nordiske grubekomp.	47	30	30-30-27 ¹ / ₂	31-31-28,5	1	—	1269
24	Glomsruds kollens zinkgruber	37	31	30-27 ¹ / ₂ -27 ¹ / ₂	31-31-28,5	2	—	1998
25	Roros kobberverk	570	500	21—19	24—24—24	3	—	46170
26	A/s Røstvangen gruber	145	116	—	34—34—31	—	—	—
27	Salangens bergverksaktieselskap	190	150	—	45—37,5	—	—	—
28	A/s Stordø kisgruber	163	100	—	36-32,5-31	—	—	—
29	Sulitjelma aktiebolags gruber	1260	874	32 ¹ / ₂ -30-36	34-32-37,5	2	—	71820
30	Stavanger. Murarb. Murmestre	41	41	50	55	5	—	5535
31	Kr.ania spikerverk	248	212	31,5	35—31,5	2	5	14880
32	Narvik. Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag	148	46	4,50—3,50	4,50—3,50	2	—	8732
33	Drammen. Gruudarbeiderne	30	27	45—40	55—50	10	20	8550
34	Evje. A/s Evje nikkelverk, A/s Kr.sands nikkelraffineringsverk	150	128	60—32,5	60—35	2,5	—	10125

oprettet i 1911.

Arbeidstid pr. uke			Tillæg for overtid nat- og helligdagsarbeide		Indeholder overensk.			Var der tidligere overenskomst?		Ferie ant. dage	Anmerkninger
tidligere timer	etter overensk. timer	Forkor- telsen ut- gjør ialt timer pr. uke	tidligere	etter overensk.	bestemt om voldgift	timelen ga- rantert i lakk.	alm. be- stemmelser	Var der tidligere overenskomst?	Var der arbeids- stans?		
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
			pct.	pct.							
60	58	220	25—50	25—50	ja	—	ja	ja	nei	—	
—	—	—	—	—	nei	—	nei	nei	ja	—	Flotuing 4 kr. pr. dag
60	57	219	25—50	25—100	ja	ja	nei	ja	nei	—	Straks 50 ø., $\frac{1}{10}$ 11, 55 ø.
60	56 $\frac{1}{2}$	150 $\frac{1}{2}$	intet	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	Till. i akkordpr. gj. kun
60	60	—	intet	10 øre pr. t.	nei	—	nei	nei	nei	—	kvinderne
10—12	8-10-12	294	25—50	25—50—100	ja	ja	nei	ja	nei	—	Straks 33 ø., $\frac{1}{11}$ 13, 35 ø.
60	57	309	40 øre pr. t.	45—55 øre	ja	—	ja	ja	nei	—	Straks kr. 22—18, $\frac{1}{11}$ 14,
—	—	—	—	—	nei	—	nei	nei	nei	—	kr. 23—19
10	10	—	25—50—100	25—50—100	nei	ja	nei	ja	nei	—	Akkordtarif
57	55 $\frac{1}{2}$	448 $\frac{1}{2}$	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	ja	—	Dagarb. 40 øre, stiger til 40 øre
—	—	—	—	—	ja	—	—	—	—	—	Straks 29 øre, $\frac{1}{14}$ 14, 30 øre
—	—	—	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	— 27 øre, $\frac{1}{14}$ 14, 29 øre
57	54	27	25—50—100	25—50—100	ja	—	nei	ja	ja	—	— kr. 18—20.50. $\frac{1}{14}$ 14,
—	10	—	intet best.	50	nei	—	nei	nei	ja	—	19—21.50
60	60	—	—	25—50—100	ja	ja	ja	nei	nei	—	Flækarb. 50 øre
60	57	90	25—50	50—100	ja	—	nei	ja	ja	—	$\frac{1}{14}$ 12, 53 ø., $\frac{1}{14}$ 13, 55 øre
60	57	378	—	—	ja	ja	ja	nei	nei	—	Arb. opsagt grundet for- eningsretten, opsigelsen tat tilbake, akkordtarif oprettet
57	56	28	50—100	50—100	ja	ja	nei	ja	ja	—	
59	59	—	50	50	nei	—	nei	nei	nei	—	
10	10	—	intet	50—100	nei	—	nei	nei	ja	—	
60	60	—	intet	25—50	ja	ja	ja	nei	nei	—	
50	50	—	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	ja	—	
60	57	1005	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	ja	—	De nuværende satser 1 øre lavere. Till. gis $\frac{21}{112}$ 1913. Herfra undtat Sa- langen. Satserne gj. de 3 hovedgr.: Minering, fordring, scheidung Arbeidstiden: 8 timers skiftbibeholdes overalt uforandret, og ved Røros smelteverk er indført 8 timer
57	54	141	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	ja	—	
54	54	—	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	ja	—	
8—10	8—10	—	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	ja	—	
60	57	435	intet	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	
60	57	570	intet	25—50—100	ja	ja	ja	nei	ja	—	
60	57 $\frac{1}{2}$	407 $\frac{1}{2}$	intet	25—50—100	ja	ja	ja	nei	ja	—	
60	57	3780	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	ja	—	
54	54	—	25—50—100	25—50—100	ja	ja	nei	ja	ja	—	
60	60	—	25—50	25—50—100	ja	ja	ja	ja	ja	—	
48—59	48—59	—	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	
57	57	—	ubestemt	25—50—100	ja	ja	nei	ja	ja	—	
8—12	8—10	—	—	50—75	ja	ja	nei	nei	nei	—	

Straks 50 øre, $\frac{1}{14}$ 12, 53 øre,
 $\frac{1}{14}$ 13, 55 øre

Maanedslønnede kr. 5.00 i
tillæg

Tabel III. Tarifoverenskomster

Løpnr.	Organisation, sted og bedrift	Ant. arb.		Løn tidligere	Lønforbedringer opnaad ved			
		ialt	derav medlemmer		mindsteløn efter overensk.	almindelig lønstillæg	tillæg i akkordpriser	Lønforb. anslaaet til ialt pr. aar kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
35	Trondbjøms gasverk	30	23	kr. eller øre 4,50—3,25	kr. eller øre 5,00—3,60	50—35	—	3600
36	Telemarken. Rjukanselsk. Anlæg .	650	579	50—42,5	65—45	2	—	36400
37	— — — drift	—	—	—	52—40	—	—	—
38	A/s Stavanger cementvarefabrik . .	38	28	40—35	43—38	3	—	3249
39	Haugesund. Sten- og jordarb. Komm.	95	95	—	4,00—3,50	—	—	—
40	— — — Entreprenører	—	—	—	4,80—4,00	—	—	—
41	Drammen. A/s Rødskog bruk og guldlistefabrik	39	39	45—38	45—40	2	5-25	2126
42	Hommelvik. Meraker bruk	67	45	4,50—3,00	4,50—4,00	—	—	3000
43	Stenberg lænse. Tømmerfløtere . .	40	32	50—40	55—45	5	5 ø.	4320
44	Løvanger. Værdalsbruket	73	29	—	4,00—3,00	30—25	—	5475
45	Lysaker. O. Mustad & søn. Tøndefabr.	6	6	—	35—30	3—2	10	513
46	— — — Kjørere	11	11	22,00—20,00	24,00—22,00	2,00	—	1100
47	— — — Dagarb.	8	6	30	36	6	—	1332
	Tilsammen	6038	4735	—	—	—	—	435415
	Baker- og konditorforbundet.			pr. uke kr.	pr. uke kr.	kr.		
48	Fredrikshald. Bakerier	28	20	—	35—20	3,00	—	4200
49	Hønefos. do.	14	14	—	35—22	2,00	—	1400
50	Kongsberg. do.	15	12	—	30—21	2,00	—	1500
51	Stavanger. do.	70	60	—	32—21	2,50	—	8750
52	— — — Konditorerne	16	11	—	32—21	2,50	—	2000
53	Kr.sund N. Bakerier og konditorier	41	30	—	32—18	2,00	—	4264
54	Kopervik. Bakerier	12	12	—	25—23—20	—	—	—
	Tilsammen	196	159	—	—	—	—	22114
	Bokbinderforbundet.							
55	Bergen. Bokbinderfaget	106	88	22,00—18,00	25,00—19,00	3—1	—	11880
	Centralforening for boktrykkere.							
56	Hønefos. Boktrykkerier	12	12	22,00	24,00	2,00	—	1248
57	Kongsberg. do.	12	12	21,00	23,00	2,00	—	1248
58	Flekkefjord. do.	7	7	15,00	21,00	6,00	—	2184
59	Sandefjord. do.	12	12	21,00	22,00	1,00	—	624
60	Voss. do.	4	4	16,00	20,00	4,00	—	832
61	Bodø. do.	20	20	18,00	20,00	2,00	—	2080
62	Narvik. do.	15	15	21,00	23,00	2,00	—	1560
63	Harstad. do.	8	8	20,00	22,00	2,00	—	832
64	Lervik, Stord. do.	6	6	18,00	20,00	2,00	—	624
65	Kopervik. do.	4	4	20,00	22,00	2,00	—	416
	Tilsammen	100	100	—	—	—	—	11648

[illegible]

Tabel III. Tarifoverenskomster

Løpenr.	Organisation, sted og bedrift	Ant. arb.		Løn tidligere	Lønsforbedringer opnaad ved			
		ialt	derav medlemmer		mindsteløn efter overensk.	almindelig lønstillæg	tillæg i akkordpriser	Lønsforb. anslaaet til ialt pr. aar kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Formerforbundet.			pr. time ore	pr. time ore	ore		
66	Hele landet. Støperier. Formere.							
	a. Gruppe I	1100	1011	—	37—31			
	b. — II				36—30	2	—	82418
	c. Aadals bruk. Eidsfos verk og Trolla bruk				35—29	—	—	—
67	Bergen. Evje og Towans mek. verkst.	5	5	—	36—30	2	—	278
68	Fr.stad. Nabbetorps mek. verksted	3	3	—	37—31	2	—	167
69	Haugesunds støperi	6	6	—	36—30	2	—	333
70	Kristiania. Hovind jernstøperi	5	5	—	37—31	2	—	278
71	— Svendsens aducerverk	4	4	—	37—31	2	—	222
72	Kr.sand. Jørgensens mek. verksted	2	2	—	36—30	2	—	111
73	— Kr.sands mek. verksted	11	11	—	36—30	2	—	6 11
74	Lysaker. Mustads jernstøperi	37	37	—	37—31	2	—	2054
75	Molde. Rauma støperi	5	5	—	36—30	2	—	278
76	Porsgrunds mek. verksted	9	9	—	37—31	2	—	500
77	Tr.hjem. Baklandets mek. verksted	5	5	—	36—30	2	—	278
78	Volden. Møre støperi	10	10	—	36—30	2	—	555
79	Tistedalen. A/s Cathrineholms mek. verksted og støperi	11	11	—	36—30	3—2	—	846
	Tilsammen	1213	1124	—	—	—	—	88929
	Havne- og transportarbeiderforbundet.			kr. eller ore	kr. eller ore		pet.	
80	Kristiansund. Last- og lossearb.	50	50	40	50	10	10 ø.	—
81	Kristiania. Transportarbeidere	150	100	22,00—20,00	24,00—21,00	2—1	—	9375
82	Fredrikstad. Stuerarbeidere	130	130	—	—	—	5	—
83	Sarpsborg. Hafslund kaier. Stuerarb.	20	20	—	—	—	5	—
	Tilsammen	350	300	—	—	—	—	9375
	Jern- og metalarbeiderforbundet.							
84	Haugesund. Blikkensl. kobbersl.	8	5	—	40—36—32	3	—	1283
85	Hele landet. 104 mek. verksteder.							
	a. Gruppe I	9500	6000	34—28	37—31			
	b. — II			32—26	36—30	2	—	711788
	c. Aadals bruk, Eidsfos verk og Trolla bruk			30—24	35—29			
86	Aalesund. Brunholmens mek. verkst.	19	14	—	36—30	2	—	1424
87	Bergen. Evje og Andersen	23	9	—	36—30	2	—	1723
88	Gjøvik. Brødr. Øveraasen	18	12	—	37—31	4	—	1998
89	Haugesund. Hauges. jernskibsbygg.	58	29	—	36—30	2	—	4346
90	— Hauges. smede- og platerverkst.	6	2	—	36—30	2	—	450

oprettet i 1911. (Forts.)

Arbeidstid pr. uke			Tillæg for overtid nat- og helligdagsarbeide		Indeholder overensk.			Var der tidligere overenskomst?	Var der arbeidsstans?	Ferie ant. dage	Anmerkninger
tidligere timer	etter overensk. timer	Forkortelsen utgjør ialt timer pr. uke	tidligere	etter overensk.	bestemt om vologgt	time-løn ga-ranter i akk.	alm. be-stemmelser				
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
			pet.	pet.							
57	55 1/2	1650	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	ja	—	Tidl. ingen garant. time-løn. Straks 35—29 ore, 1/4 14, 36—30 ore
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Straks 33—27 ore, 1/4 14, 35—29 ore
57	55 1/2	7 1/2	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	Straks 35—29 ore, 1/4 14, 36—30 ore
57	55 1/2	4 1/2	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	
57	55 1/2	9	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	do.
57	55 1/2	7 1/2	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	
57	55 1/2	6	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	
57	55 1/2	3	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	do.
57	55 1/2	16 1/2	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	
57	55 1/2	55 1/2	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	
57	55 1/2	7 1/2	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	do.
57	55 1/2	13 1/2	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	
57	55 1/2	7 1/2	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	
57	55 1/2	15	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	do.
60	57	33	intet	25—50—100	ja	ja	ja	nei	nei	—	
—	—	1836	—	—	—	—	—	—	—	—	
			ore pr. time	ore pr. time							
—	—	—	intet	60	nei	—	nei	ja	nei	—	Tillæg i akk.priserne er pr. ton
65	65	—	40—50	50—80	ja	—	ja	ja	nei	3	Tillægsoverensk. Stuer-forms part nedsat fra 10 til 5 % av brutto-fortjenesten
—	—	—	—	—	ja	—	nei	—	nei	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	nei	nei	—	Akkordtarif
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			pet.	pet.							
60	57	45	—	30—50—100	nei	nei	nei	nei	nei	—	
57	55 1/2	14250	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	ja	—	Straks 35—29 ore, 1/4 14, 36—30 ore
											Straks 33—27 ore, 1/4 14, 35—29 ore
57	55 1/2	28 1/2	—	25—50—100	ja	ja	ja	nei	nei	—	Straks 35—29 ore, 1/4 14, 36—30 ore
57	55 1/2	34 1/2	—	25—50—100	ja	ja	ja	nei	nei	—	
59	55 1/2	63	—	25—50—100	ja	ja	ja	nei	nei	—	
57	55 1/2	87	—	25—50—100	ja	ja	ja	nei	nei	—	
57	55 1/2	9	—	25—50—100	ja	ja	ja	nei	nei	—	do.

Tabel III. Tarifoverenskomster

Løpnr.	Organisation, sted og bedrift	Ant. arb.		Løn tidligere	Lønforbedringer opnaad ved			
		ialt	derav medlemmer		mindsteløn efter overensk.	almindelig lønstillæg	tillæg i akkordpriser	Lønforb. anslaaet til ialt pr. aar kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
				kr. eller øre	kr. eller øre		pct.	
91	Haugesund. mek. verksted	68	30	32—26	36—30	2	—	5095
92	— Mølleveiens mek. verksted	11	4	32—26	36—30	2	—	824
93	Krania. Knut Andersens m. verksted	7	5	—	37—31	2	—	524
94	— S. J. Bennetter maskinverkst.	7	5	—	37—31	2	—	?
95	— Brødr. Christensens m. verkst.	28	20	34—28	37—31	2	—	2098
96	— Chr.a hesteskosømfabrik	78	52	—	37—31	3	—	6494
97	— Chr.a jernseng-og-jernvarefabr.	28	9	34—28	37—31	2	—	2098
98	— Kjelsaas bruk	34	30	—	37—31	4	—	3774
99	— Krag & Hansens m. verksted	15	7	34—28	37—31	2	—	1124
100	— Martinsen & Holmgren m. v.	18	15	—	37—31	2	—	1349
101	— Norsk gjærde- og metaldukfabr.	58	50	—	37—31	2	—	4346
102	— Norsk jernindustri	16	14	—	37—31	2	—	1199
103	— A/s Norsk motorfabrik	6	4	—	37—31	2	—	450
104	— Olsen & Borge m. verksted	10	4	—	37—31	2	—	749
105	— A/s „Rap“ motorfabrik	16	7	—	37—31	2	—	1199
106	— Rodfildgatens metalstoperi	12	9	34—28	37—31	2	—	899
107	Kristiansands mek. verksted	87	66	32—26	36—30	2	—	6518
108	— H. Hansens maskinverksted	6	4	32—26	36—30	2	—	450
109	— T. Tallaksens mek. verksted	7	4	32—26	36—30	2	—	524
110	Porsgrunds mek. verksted	202	57	—	37—31	2	—	15135
111	Trondhjem. Baklandets m. verksted	20	14	32—26	36—30	2	—	1499
112	— E. Eriksens mek. verksted	26	12	32—26	36—30	2	—	1948
113	Tønsberg. C. Kristoffersens m. v.	56	21	—	37—31	2	—	4196
114	Norsk hydro-elekt. kvelstofaktieselskap. Svælgfos kraftstation	18	17	120,00-90,00	135-100,00	15	—	3240
115	Fredrikstad mek. verksted	469	293	—	—	—	—	—
116	Foldalen. The Foldal Copper and Sulphur Co. (Foldals verk)	22	16	—	40—33	3	—	1197
117	Sulitjelma aktiebolags gruber og A/s „Transport“	88	80	—	40—33	3	—	7524
118	Narvik. Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag	30	21	4,50—3,50	4,50—3,50	2	—	1770
119	Kr.a spikerverk	98	82	31,5	37—31,5	2	—	7938
120	Helelandet. 37 elektr. installationsfirm.	700	500	32-26-34-28	40—31	2	—	52448
121	Lysaker. Mnstad & søn. Beslagsmedene	37	30	35	38	3	6	3080
122	Telemarken. Rjukanselsk. Anlæg	200	150	—	55—45	3—4	—	19332
123	— do. Drift	—	—	—	50—42	—	—	—
124	Tistedalen. A/s Cathrineh. m. v. og st	30	10	—	36—30	2—3	—	2220
125	Trondhjem. 5 smedeverksteder	35	25	—	—	4	—	3885
126	Hamar. A/s „Vølund“	28	21	?	?	2-5-8	5-25	3080
	Tilsammen	12203	7759	—	—	—	—	891218
	Malerforbundet.							
127	Stavanger. Malerfaget	85	75	50—40	56—51	11—6	—	17145
128	Aalesund. do.	23	23	45	50	5	—	3105
129	Hele landet. Mek. verkst., malere	38	38	43	45	2	—	2109
130	Hamar. Malerfaget	27	22	45—30	50—45	5	—	3848
	Tilsammen	173	158	—	—	—	—	26207

Tabel III. Tarifoverenskomster

Løpnr.	Organisation, sted og bedrift	Ant arb.		Løn tidligere	Lønsforbedringer opnaad ved			
		ialt	derav medlemmer		mindsteløn efter overensk.	almindelig lønstillæg	tillæg i akkordpriser	Lønsforb. anslaaet til ialt pr. aar kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Matros- og fyrbøterunion.								
				pr. mnd. kr.	pr. mnd. kr.		pet.	
131	Skien. Dampskibsselsk. „Skien“ . .	26	26	60	60	—	—	—
132	Fredrikstad. A/s „Trafik“	26	26	100—95	110—100	5—10	—	1560
133	Skien. Skien—Telemark. d.sk.selskap	19	19	55	60	5	—	1140
	Tilsammen . .	71	71	—	—	—	—	2700
Murerforbundet.								
				pr. time øre	pr. time øre			
134	Sarpsborg. Murestre, murere	12	12	60	65	5	—	1620
135	Kr.sand S. do. do.	25	24	60	65	5	—	3563
136	Skien. do. do.	33	33	60	65	5	—	4703
137	Tyssedal og Odda. do. do.	24	24	65	80	15	—	9576
138	Telem. Rjukanselsk. do. do.	60	60	70	80	10	—	16800
139	Notodden. do. do.	15	12	75	75	—	—	—
140	Bergen. do. do.	112	107	60	67	7	—	22344
141	Stavanger. do. do.	55	55	65	65	—	—	—
142	Gjøvik. do. do.	8	7	50—45	65	15	—	3420
	Tilsammen . .	344	334	—	—	—	—	62026
Møbelsnekkerforbundet.								
143	Kristiania. Billedskjærerfaget . . .	16	16	55—40	55	—	—	2025
144	Hele landet. M. verkst., møbelsn.)	50	50	34	37	2	—	2775
	a. Gruppe I			32	36			
	b. — II			30	35			
	c. Aadals bruk, Eidsfos verk og Trolla bruk			37	41	4	—	13680
145	Bergen. Møbelsnekkerfaget	120	115	40—35	40	3	—	1008
146	Porsgrund. do.	12	12					
	Tilsammen . .	198	193	—	—	—	—	19488
Sag-, tomt- og hølveriarbejderforb.								
147	Kr.ania. A. Svenssons tøndefabrik .	25	25	45—32	50—36	8—4	—	3000
Skind- og læderindustriarb.forbundet.								
148	Tr.hjem. A/s Klem Hansen & co. .	29	23	35—29	45—35	10—6	6	6843
Skotøiarbejderforbundet.								
					kr. eller øre			
149	Sandnæs. Haand- og fabrikarb. . .	23	23	—	35—24	—	10	2050
150	Kristiania. 15 skofabrikker	650	425	34	39—35	—	10	50000
151	Horten. Haandskomakerfaget . . .	22	18	—	20,00	—	20	3740

oprettet i 1911. (Forts.)

Arbeidstid pr. uke			Tillæg for overtid nat- og helligdagsarbeide		Indeholder overensk.			Var der tidligere overenskomst?	Var der arbeidsstans?	Ferie ant. dage	Anmerkninger
tidligere timer	etter overensk. timer	Forkortelsen utgjør ialt timer pr. uke	tidligere	etter overensk.	bestemm. om voldgift	timeløn garentert i lakk.	alm. bestemmelser				
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
—	—	—	ore pr. time	ore pr. time							
hede døgn	10	—	intet	40	nei	—	nei	nei	nei	—	
hede døgn	12	—	intet	40—55	nei	—	nei	nei	nei	—	
—	—	—	intet	40	nei	—	nei	nei	nei	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
57	54	36	pet.	pet.	ja	ja	nei	ja	nei	—	
57	57	—	25—50—100	25—50—100	ja	ja	nei	ja	nei	—	
60	57	99	50	50—100	ja	ja	nei	ja	ja	—	
60	57	72	25—50—100	50—100	ja	ja	nei	ja	ja	—	
57	56	60	50—100	25—50—100	ja	ja	nei	ja	nei	—	Tidligere frit hus. Nu 50 ore pr. uke
57	57	—	50—100	50—100	ja	ja	nei	ja	nei	—	
60	57	336	50—100	50—100	ja	ja	nei	ja	ja	—	
54	54	—	16—42	25—90	ja	ja	nei	ja	nei	—	Straks 65 ore, 1/7 12, 67 ore
60	57	24	16—42	25—50—100	ja	ja	nei	ja	ja	—	
—	—	627	intet	25—50—100	nei	ja	nei	nei	nei	—	Straks 60 ore, 1/5 12, 65 ore
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
54—57	54	—	intet	25—50	ja	ja	—	nei	ja	—	
57	55 1/2	75	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	ja	—	Straks 35 ore, 1/4 14, 36 ore
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
57	57	—	25—50	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	Straks 33 ore, 1/4 14, 35 ore
56—60	56	24	intet	25—50	nei	ja	nei	nei	nei	—	
—	—	99	—	—	—	—	—	—	—	—	
57	55	50	25—50—100	25—50—100	nei	ja	nei	ja	nei	3	Straks 4 ores lønstillæg, 1/4 12 yderligere 1 ore
60	57 1/2	72 1/2	intet	25—50	ja	ja	ja	ja	nei	—	Mindestel. for mænd 315 ore, efter 1 aar 35 ore pr. time. Svende 40 ore, fra 1. jan. 12, 45 ore pr. t.
60	57	69	intet	33	nei	ja	nei	nei	nei	—	
54—57	54—57	—	25	25—50	ja	ja	ja	ja	nei	—	
72	60	264	intet	20	nei	—	nei	ja	nei	—	

Tabel III. Tarifoverenskomster

Løpenr.	Organisation, sted og bedrift	Ant. arb.		Løn tidligere	Lønforbedringer opnaad ved			
		ialt	derav medlemmer		mindsteløn efter overensk.	almindelig lønstillæg	tillæg i akkorder	Lønforb. anslaaet til ialt pr. aar kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
152	Hamar. Haandskomakerfaget . . .	23	14	16,00	18,00	—	10	2886
153	Skien. A/s Bakkens sko- og tøffelfabr.	52	32	—	22,00-12,00	—	—	—
154	Hamar. A/s Norrøna skofabrik . .	64	56	18,00-16,00	0,39-0,34	—	8	5000
	Tilsammen . .	834	568	—	—	—	—	63676
	Skrædderforbundet.							
155	Notodden. Skrædderfaget	20	20	20,00	24,00	4,00	11	4000
156	Kr.sand S. do.	25	15	18,00	22,00	4,00	10	3000
157	Molund. do.	15	9	—	20,00-14,00	3,00	20	2250
158	Vestfjorddalen. do.	10	10	22,00	22,00	—	10	—
	Tilsammen . .	70	54	—	—	—	—	9250
	Slagter- og pølse-makerforbundet.							
159	Hamar. Slagterier og pølse-makerier	18	18	25,00-18,00	25,00-18,00	—	—	—
160	Aalesund. do.	11	11	15,00	18,00	3,00	—	1650
	Tilsammen . .	29	29	—	—	—	—	1650
	Sporveisforbundet.			kr. pr. aar	kr. pr. aar			
161	A/s Drammens elektriske bane . . .	18	18	1150—600	1580—1040	—	—	7830
162	A/s Bergens elektriske sporvei . .	80	75	1500—820	1600—940	—	—	8800
	Tilsammen . .	98	93	—	—	—	—	16630
	Stenhuggerforbundet.							
163	Grorud og Drammensfjorddistriktet.	98	90	55	55	—	—	—
164	Bergen. Riber & søns stenhuggeri .	4	4	45	50	5	—	570
	Tilsammen . .	102	94	—	—	—	—	570
	Tobaksarbejderforbundet.							
165	Kristiania. 12 tobaksfabrikker . .	614	560	3,50—3,00	4,00—3,00	25—20	10-7	39645
166	Kr.sand S. O. P. Moe & søn og C. Pedersen & søns tobaksfabrik .	94	59	—	3,65—2,75	35—10	10	4230
	Tilsammen . .	708	619	—	—	—	—	43875

[illegible]

Tabel III. Tarifoverenskomster

Løpenr.	Organisation, sted og bedrift	Ant. arb.		Løn tidligere	Lønsforbedringer opnaad ved			
		ialt	derav medlemmer		mindsteløn efter overensk.	almindelig lønstilleg	tilleg i akkordpriser	Lønsforb. anslaaet til ialt pr. aar kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Trikotagearbejderskernes forbund.						pct.	
167	Kristiania. H. Meyers trikotagefabrik	55	55	—	—	—	15	5363
168	— A/s Lauritzen & Sørensen, do.	38	38	—	—	—	7-10	1900
	Tilsammen . .	93	93	—	—	—	—	7263
	Træarbejderforbundet.			pr. time øre	pr. time øre			
169	A/s Mjøndalen trævarefabrik	20	20	—	48	3	—	1710
170	Larvik. Tømmer- og bygn.snekkere	40	34	45	50	5	—	6000
171	Hele landet. Mek. verkst. Træarb.							
	a. Gruppe I			34	37			
	b. — II	1000	650	32	36	2	—	47175
	c. Aadals bruk. Eidsfos verk og Trolle bruk			30	35	—	—	—
172	Haugesund. Bødkerne	100	72	—	40	—	10	—
173	Tr.hjem. Tømr. og bygn.snekkere	180	120	40	42	6	—	30780
174	— Snekkere	78	48	40	42	6	—	13338
175	Tønsberg. Bygm., tømr. og snekkere	35	29	47	57	10	—	9975
176	Molde. Træarbejdere	26	16	50—30	45	5	—	3705
177	Haugesund. Byg- og tømmere	65	40	40	48	8	—	14820
178	Hammerfest. Træarbejdere	74	46	45—35	50—40	5	—	10545
179	Notoddens trævarefabrik	8	8	55	57,5	2,5	—	535
180	Heggedal trævarefabrik	14	12	45—34	45	2	—	798
181	Narvik. Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag	?	?	—	—	2	—	—
182	Notodden. Bygmestre	52	47	57,5	70	12,5	—	17388
183	Tyssedal og Odda. A/s Hard. elektr. jern- og stålverk samt bygm. Førde	67	58	50—35	60—55	10	—	19095
184	Arendal. A/s „Barbu“ fabrikker	30	14	30	36	6	—	5130
185	Vestfjordalen. Bygmestre	80	70	57,5	72,5	15	—	33600
186	Telemarken. Rjukanseksk. Anlæg	90	70	55	62,5	7,5	—	18900
187	— do. Drift	—	—	50	57	—	—	—
188	Larvik. Ellef Olsen og Nilsen & Sørum. trævarefabrikker	10	10	45—40	50—45	5	—	1425
	Tilsammen . .	1969	1364	—	—	—	—	234919
	Forgyldernes fagforening.							
189	A/s Kristiania nye guldlistefabrik	30	15	40	42	2	—	1080
	Gibbs og stukkatørernes forening.							
190	Kr.ania Gibbsmakere og stukkatører	28	28	60—55	65—55	5	—	3990

oprettet i 1911. (Forts.)

Arbeidstid pr. uke			Tillæg for overtid nat- og helligdagsarbeide		Indeholder overensk.			Var der tidligere overenskomst?	Var der arbeidsstans?	Ferie ant. dage	Anmerkninger
tidligere timer	etter overensk. timer	Forkortelsen utgjør ialt timer pr. uke	tidligere	etter overensk.	bestemn. om voldgift	time løn ggarantert i akk	alm. bestemmelser				
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
—	—	—	—	—	nei	—	nei	—	nei	—	Akkordtarif do.
—	—	—	—	—	ja	—	ja	nei	nei	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	57	—	pet.	pet.	nei	—	nei	nei	nei	—	Straks 45 o., 1/6 13. 48 o.
60	60	—	intet	25—50 25—50—100	nei	—	nei	nei	nei	—	
57	55 1/2	1275	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	ja	—	Straks 35 o., 1/4 14, 36 o.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Straks 33 o., 1/4 14, 35 o.
60—70	57	360	intet	25—50	ja	—	nei	nei	ja	—	Lonstill. 4 ore straks, 2 ore 1/4 13
57	57	—	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	
57	57	—	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	Straks 50 ore, 1/4 12.53 o., 1/4 13 55, 1/4 14. 57 ore
57—60	57	70	—	25—50	ja	ja	ja	nei	nei	—	
60	57	78	intet	25—50	ja	ja	nei	nei	ja	—	Straks 47 ore og 37 ore, 1912 48 og 38 ore, 1913 50 og 40 ore
60	57	195	intet	25—50—100	ja	ja	nei	nei	nei	—	
57—60	57	148	intet	25—50—100	ja	ja	nei	nei	nei	—	Straks 47 ore og 37 ore, 1912 48 og 38 ore, 1913 50 og 40 ore
57	53 1/2	28	25—50	50—100	ja	ja	nei	nei	nei	—	
60	57	42	intet	25—50	ja	ja	nei	nei	nei	—	Straks 66.5 ore, 1/3 1912 70 ore
48—59	48—59	—	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	
56	53.5	130	25—50—100	50—100—150	ja	ja	ja	ja	ja	—	Straks 52—50 ore, 1/2 1912 54—52 o., 1/2 14. 60—55 o., henholdsv. anlag og drift
60	57	201	50	25—50—100	ja	ja	ja	nei	ja	—	
60	57	90	intet	30—50	ja	ja	nei	nei	nei	—	Straks 35 o., 1/3 13. 36 ore
56	56	—	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	ja	—	
56	56	—	25—50—100	25—50—100	ja	ja	ja	ja	ja	—	Straks 67.5 ore, 1/3 1912 70 ore, 1/3 1914 72.5 ore
57	57	—	—	25—50—100	ja	ja	ja	nei	nei	—	
60	57	30	intet	25—50	ja	ja	nei	nei	nei	—	—
—	—	2587	—	—	—	—	—	—	—	—	
54	54	—	25	25—50	nei	ja	nei	nei	nei	—	Ved akkord garantert kr. 0.50 pr. time
60	57	84	50	25—50—100	ja	ja	ja	ja	nei	—	—

Tabel III. Tarifoverenskomster

Løpenr.	Organisation, sted og bedrift	Ant. arb.		Løn tidligere	Lønforbedringer opnaad ved			
		ialt	derav medlemmer		mindsteløn efter overensk.	almindelig lønstillæg	tillæg i akkordpriser	Lønforb. anslaaet til ialt pr. aar kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Hattearbeidernes forening.			ore	ore		pet.	
191	Kristiania. A/s Holms hattefabrik .	105	93	—	31,5	—	8-10	900
	Rebslagernes forening.							
192	Kristiania. A/s Timms dampreperbane	35	29	35	39	4	—	3990
	Ølbryggeriarbeidernes forening.							
193	Kristiania. Bryggerierne	757	337	37—35	41—39	4	—	89326
	Alle organisationer tilsammen	25904	18485	—	—	—	—	2067962

[illegible]

Tabel IV. Arbeidsstans-

Løpnr.	Organisation, sted og bedrift	Arbeidsstansningens årsak	Arbeids- stansningens karakter	Omf. antal arbeidere	
				ialt	derav medlemmer
1	2	3	4	5	6
Arbeidsmandsforbundet.					
1	Sævareid pap- og papirfabrik	Angrep paa foreningsretten	Lockout . . .	59	59
2	Nitedals krudtverk	Krav om overenskomst . .	Streik	43	43
3	Øvre Lier. A/s Børresens skoge, skogsarb.	do.	do.	43	43
4	Hiterdal. Hiterdals lenser	do.	do.	14	14
5	Hele landet. Mekaniske verksteder . .	Krav om ny overenskomst	do.	299	299
6	Sarpsborg. Murmestre, murarbeidere .	do.	do.	9	9
7	Skien. do. do.	do.	do.	13	13
8	Stavanger. do. do.	do.	do.	41	41
9	Vestfjorddalen. Murarb. A/s Rjukan salpeterverk og A/s Rjukanfos . . .	do.	do.	28	28
10	Bægnælvens tømmerfløtere	Krav om overenskomst . .	do.	21	21
11	9 bergverk: Killingdals gruber, Foldals verk, A/s Nordiske grubekompagni, Glomsrudkollens zinkgruber, Røros kobberverk, A/s Røstvangens gruber, Salangens bergverks aktieselskap, A/s Stordø kisgruber, Snitjelma ak- tieholags gruber	do.	do.	2887	2161
12	Kristiania spikerverk	Krav om ny overenskomst	do.	175	175
13	Cellulose-, papir- og træmasseindustrien. Sagbruk og høvlerier	Storlockouten	—	12449	6942
14	Hommelvik. Meraker bruk	Konflikt om streikbryter . .	Streik	66	66
15	Drammen. Grundarbeiderne	Krav om overenskomst . .	do.	30	27
16	A/s Stavanger cementvarefabrik	do.	do.	19	19
17	Moss. Helly Hansens oljeklædefabrik .	Foreningsformand avsked	do.	75	75
	Tilsammen	—	—	16271	10035
Formerforbundet.					
18	Hele landet. Støperier	Krav om ny overenskomst	Streik	1100	1011
19	Formere	Storlockouten	—	1200	1137
	Tilsammen	—	—	2300	2148
Havne- og transportarbeiderforbundet.					
20	Trondhjem. Losse- og lastearbeidere .	Krav om forh. av akkordpr.	Streik	94	94
21	Havne- og transportarbeidere	Storlockouten	—	73	73
	Tilsammen	—	—	167	167
Jern- og metalarbeiderforbundet.					
22	Fredrikstad. Glommens mek. verksted	Konflikt om streikebryter.	Streik	160	66
23	Hele landet. Mekaniske verksteder . .	Krav om ny overenskomst	do.	9500	6000

* Disse konflikter begyndte i 1910.

ninger i 1911.

Arbeids- stans- ningen begyndte den	Arbeids- stans- ningen ophørte den	Varighet i løpende dage i 1911	Antal tapte arbeids- dage i 1911	Utbetalt under- støttelse ialt i 1911 kr.	Herav bidrag fra lands- organisa- tionen kr.	Konfliktens resultat og andre bemærkninger	Løpenr.
7	8	9	10	11	12	13	14
26— 8*	15— 4	105	5406	7706,00	4860,00	Hævet som resultatløs	1
4— 9*	5— 2	36	992	2111,00	910,00	Overenskomst	2
2— 1	22— 1	21	738	461,50	—	do.	3
6— 4	26— 4	21	210	121,50	—	do.	4
13— 4	19— 4	7	897	—	—	Ny overenskomst	5
1— 5	4— 5	4	36	—	—	do.	6
1— 5	15— 5	15	169	523,50	—	do.	7
1— 5	23— 8	115	205	754,00	—	do. Arbeiderne optok straks arbeidet hos uorganiserte mestre . .	8
1— 6	2— 6	1	28	—	—	Ny overenskomst	9
7— 6	20— 6	14	252	734,50	—	Overenskomst	10
22— 6	23— 8	63	115194	—	92951,00	do.	11
28— 6	23— 8	57	8575	538244,53	6918,25	Ny overenskomst	12
9 og 16—7	23— 8	46	485511	—	187222,00	—	13
14— 9	25— 9	12	660	—	—	—	14
25— 9	27— 9	3	90	—	—	Overenskomst	15
2—11	12—11	11	190	56,10	—	do.	16
10—12	22—12	13	900	418,25	—	Opsigelserne toges tilb. fra begge sider og retssak frafaldtes. Samtl. gjenindt.	17
—	—	—	620053	551130,88	292861,25	—	
13— 4	19— 4	7	3600	3816,25	300,00	Ny overenskomst	18
9 og 16—7	23— 8	46	39660	56113,05	23580,50	—	19
—	—	—	43260	59929,30	23880,50	—	
10— 4	11— 4	2	188	—	—	Ingen overenskomst. 16—8 pct. forh.	20
9— 7	23— 8	46	1758	2644,50	1480,00	for koks og kul pr. ton —	21
—	—	—	1946	2644,50	1480,00	—	
13— 3	14— 3	1	—	—	—	Fjernelse av streikebryter	22
13— 4	19— 4	7	28500	30699,91	—	Ny overenskomst	23

Tabel IV. Arbeidsstans-

Løpnr.	Organisation, sted og bedrift	Arbeidsstansningens årsak	Arbeidsstansningens karakter	Omf. antal arbeidere	
				Ialt	derav medlemmer
1	2	3	4	5	6
24	Foldals verk. Salangens bergverkkaktieselskap og Sulitjelma aktiebolags gruber	Krav om overenskomst . .	Streik . . .	178	152
25	Kristiania spikerverk	Krav om ny overenskomst	do.	98	82
26	Mekaniske verksteder	Storlockouten	—	9500	6000
27	37 elektriske installationsfirmaer . . .	Krav om overenskomst . .	Lockout . . .	700	500
	Tilsammen . .	—	—	20136	12800
Malerforbundet.					
28	Trondhjem. Skabo og Strømmens m. v.	Krav om overenskomst . .	Streik . . .	38	38
29	Malere	Storlockouten	—	41	41
	Tilsammen . .	—	—	79	79
Matros- og fyrbøterunion.					
30	Matroser og fyrbøtere	Storlockouten	—	29	29
Murerforbundet.					
31	Skien. Muremestre, murere	Murarbeiderstreik	Sympatistr. .	30	30
32	Stavanger. do. do.	Krav om ny overenskomst	Streik . . .	55	55
33	Notodden. do. do.	do.	Lockout . . .	15	12
34	Murere	Storlockouten	—	—	—
	Tilsammen . .	—	—	110	107
Møbelsnekkerforbundet.					
35	Kristiania. Billedskjærerlaget	Krav om overenskomst . .	Streik . . .	12	12
36	Bergen. 2 snekkermestre	Negtelse av overtidsarbeide	Lockout . . .	8	8
37	Hele landet. Mekaniske verksteder . .	Krav om ny overenskomst	Streik . . .	50	50
38	Møbelsnekker	Storlockouten	—	70	70
	Tilsammen . .	—	—	140	140
Skind- og læderindustriarbeiderforbundet.					
39	Kr.sand. Kongsgaard garveri	Angrep paa foreningsretten	Streik . . .	8	8
Stenhuggerforbundet.					
40	Bergen. Riber & søns stenhuggeri . .	Lønsreduktion	Streik . . .	4	4

* Disse konflikter begyndte i 1910.

ninger i 1911. (Forts.).

Arbeids- stans- ningen begyndte den	Arbeids- stans- ningen ophørte den	Varighet i løpende dage i 1911	Antal tapte arbeids- dage i 1911	Utbetalt under- støttelse ialt i 1911 kr.	Herav bidrag fra lands- organisa- tionen kr.	Konfliktens resultat og andre bemærkninger	Løpenr.
7	8	9	10	11	12	13	14
22— 6	23— 8	63	9600	11286,21	2820,50	Ny overensk., ved Salangen sympatistr.	24
28— 6	23— 8	57	4800	5475,49	2488,50	Ny overenskomst	25
16— 7	23— 8	39	285000	305959,20	138462,00	Overenskomst	26
16— 7	23— 8	39	24500	6100,50			27
—	—	—	352400	359521,31	143771,00	—	
13— 4	19— 4	7	114	—	—	Ny overenskomst	28
16— 7	23— 8	39	398	562,33	309,00	—	29
—	—	—	512	562,33	309,00	—	
16— 7	23— 8	39	630	785,50	404,00	—	30
1— 5	15— 5	15	390	317,00	—	Murarbeiderne fik overenskomst	31
1— 5	23— 8	115	20	21,50	14,00	Ny overenskomst. Arb. optok straks arbeidet hos uorganiserte mestre . .	32
1— 7	5— 7	5	69	—	—	Ny overensk. Svendenes krav indrømmet	33
9 og 16—7	23— 8	46	150	258,50	130,00	—	34
—	—	—	629	597,00	144,00	—	
9—10*	4— 2	35	240	474,20	253,00	Overenskomst	35
17— 3	15— 5	57	350	227,19	98,00	Konflikten hævedes ved ny overenskomst	36
13— 4	19— 4	7	192	153,01	—	Ny overenskomst	37
16— 7	23— 8	39	1689	2395,23	1189,00	—	38
—	—	—	2471	3249,63	1540,00	—	
12— 6*	11— 2	42	288	478,05	336,00	Hævet som resultatløs	39
2— 4	15— 4	14	48	78,00	—	Ny overenskomst	40

Tabel IV. Arbeidsstans-

Løpnr.	Organisation, sted og bedrift	Arbeidsstansningens årsak	Arbeidsstansningens karakter	Omf. antal arbeidere	
				Ialt	derav medlemmer
1	2	3	4	5	6
	Træarbeiderforbundet.				
41	Hele landet. Mekaniske verksteder . .	Krav om ny overenskomst	Streik . . .	1000	650
42	Haugesund. Bødkerne	Krav om overenskomst . .	do. . . .	76	64
43	Molde. Træarbeiderne	do.	do. . . .	8	3
44	Træarbeidere	Storlockouten	—	1000	650
45	Tyssedal og Odda. A/s Hardanger elektriske jern- og stålverk samt bygmester Forde	Krav om overenskomst . .	Streik . . .	59	39
46	Vestfjorddalen. Bygmestre	Krav om ny overenskomst	do. . . .	29	29
47	Telemarken. Rjukansekskaperne. Anlæg	do.	do. . . .	90	50
48	Notodden. Bygmestre	do.	do. . . .	35	30
49	Arendal. Timber & co. Træarbeidere	Krav om overenskomst . .	do. . . .	22	12
	Tilsammen . .	—	—	2319	1527
	Gibs- og stukkatorernes forening.				
50	Kristiania. O. Andersen & co.	Tvist om først. av overensk.	Streik . . .	3	3
	Alle organisationer tilsammen	—	—	41566	27047

ninger i 1911. (Forts.).

Arbeids- stans- ningen begyndte den	Arbeids- stans- ningen ophørte den	Varighet i løpende dage i 1911	Antal tapte arbeids- dage i 1911	Utbetalt under- støttelse ialt i 1911 kr.	Herav bidrag fra lands- organisa- tionen ialt kr.	Konfliktens resultat og andre bemærkninger	Løpenr.
7	8	9	10	11	12	13	14
13— 4	19— 4	7	1950	157,60	—	Ny overenskomst	41
12— 5	21— 5	10	213	396,70	88,00	Overenskomst	42
8— 6	25— 7	40	40	47,85	—	do.	43
9 og 16—7	23— 8	46	12474	19759,60	10000,00	—	44
28— 8	26— 9	29	1040	1162,30	768,00	Overenskomst	45
31— 8	3—10	34	820	2272,10	756,00	Ny overenskomst	46
13— 9	3—10	21	1600	364	720,00	do.	47
1— 9	17— 9	17	364	313,60	216,00	do.	48
5—12	—	27	462	242,70	120,00	Paagik ved aarets utgang	49
—	—	—	18963	24352,45	12668,00	—	
12— 2	4— 3	21	54	—	—	Arb. fik ubetalt tilgodehavende løn . .	50
—	—	—	1041254	1003328,95	477393,75	—	

Avdelings- og medlemsbevægelsen.

Ved utgangen av 1910 stod 20 forbund og 8 enkeltstaaende fagforeninger tilsluttet landsorganisationen. Det gjennemsnittlige medlemsstal i december maaned var 45,940, hvorav 5138 halvtbetalende. Avdelingernes antal utgjorde 743.

I 1911 er der fra 1. januar indmeldt *Ølbryggeriarbejdernes forening* i Kristiania, fra juli *Guldsmedarbejdernes forbund* og fra september det nystiftede *Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbund*. Forbundet blev stiftet av avdelinger der hadde utmeldt sig av arbeidsmandsforbundet. I samme tidsrum er uttraadt *Possementmakernes forening* i Kristiania.

Ved utgangen av 1911 stod altsaa 22 forbund og 8 enkeltstaaende fagforeninger tilsluttet landsorganisationen. Medlemsantallet ved aarets utgang efter gjennemsnittet for december var 53,115, hvorav 6063 halvtbetalende. En fremgang av 7175. Gjennemsnittet i aaret var 49.551 mot 44,518 i 1910.

Antal avdelinger ved utgangen av 1911 var 814, en økning av 71.

Tabel VI gir en bedre oversigt over avdelings- og medlemsbevægelsen. I denne er medtat Litografernes forbund som endnu ikke er tilsluttet landsorganisationen, saa avdelings- og medlemsantallet er noget høiere der. Dette skyldes ogsaa at flere forbund opgir høiere medlemstal paa aarsrapporten end der er betalt for i december. Efter tabel VI er fremgangen 6377 eller 13.4 pct. I 1910 var fremgangen 7 pct.

Tabel VII viser organisationsforholdene i geografisk henseende. Tabellen er nu omarbeidet, saa den viser stillingen amtsvis og inden amtet byer og herreder for sig, man kan da lettere ha oversigt.

Tabel V. Organisationernes gennemsnitlige medlemsantal for hver maaned i 1911.

(Efter skemaerne for kontingentindbetalingen til landsorganisationen.)

Løpenr.	Organisationer	Januar	Febr.	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.	Gj.sn. i aaret	Gj.sn. 1910
1	Arbejdsmandsforbundet	20256	20256	20256	20391	20391	20391	20391	20391	19157	19776	20557	20557	20231	20696
2	Baker- og konditorforbundet	844	854	854	854	864	864	873	882	904	926	940	984	887	812
3	Bokbinderforbundet	563	563	573	597	612	613	615	623	627	633	655	658	611	559
4	Centralforening for boktrykkere	2050	2072	2142	2162	2188	2272	2272	2535	2531	2531	2531	2531	2318	1963
5	Formlerforbundet	1148	1183	1234	1240	1236	1233	1230	1241	1240	1231	1240	1248	1225	1062
6	Guldsmedarbejderforbundet	—	—	—	—	—	—	484	481	486	489	490	496	244	—
7	Havne- og transportarbejderforbundet	1253	1272	1294	1309	1323	1316	1283	1267	1290	1345	1366	1383	1308	1187
8	Jern- og metalarbejderforbundet	9429	9597	9676	9652	9694	9571	10012	10006	10363	10503	10749	10884	10011	8334
9	Malerforbundet	801	767	767	773	837	837	848	845	795	795	788	780	803	917
10	Matros- og fyrbøterunion	537	518	649	679	714	706	714	683	712	728	731	733	675	334
11	Murerforbundet	1034	1036	1060	1110	1115	1120	1142	1162	1179	1199	1202	1200	1130	988
12	Møbelsnekkerforbundet	770	771	775	780	782	785	788	792	793	800	850	885	798	727
13	Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	1522	1763	1810	1851	579	—
14	Skind- og læderindustriarbejderforb.	220	290	292	274	223	192	192	191	160	170	188	189	215	192
15	Skotøiarbejderforbundet	1371	1407	1450	1490	1501	1486	1464	1440	1429	1426	1434	1465	1447	1245
16	Skrædderforbundet	680	680	680	680	672	672	672	672	672	672	699	720	681	710
17	Slagter- og pølsemakerforbundet	199	195	194	187	179	167	169	171	179	197	209	209	188	202
18	Sporvejsforbundet	334	387	310	275	344	307	302	302	302	305	334	334	320	264
19	Stenbuggerforbundet	1019	1091	1131	1129	1139	1127	1148	1147	1135	1169	1189	1210	1136	971
20	Tobaksarbejderforbundet	764	777	782	759	707	659	602	553	562	589	604	603	663	440
21	Trikotagearbejderskernes forbund	180	180	178	173	173	173	173	150	150	150	150	150	165	128
22	Træarbejderforbundet	2800	2905	2911	3012	3148	3212	3242	3331	3459	3500	3500	3500	3210	2469
23	Forgyldernes fagforening, Kr.a.n.a.	16	16	14	14	14	14	13	14	14	14	14	14	14	14
24	Fredriksvårns rebslagerforening	14	14	15	15	16	16	16	18	20	22	22	22	18	13
25	Gibs- og stukkatørernes fagf. Kr.a.	29	30	34	34	37	43	46	42	46	46	45	45	40	24
26	Hattearbejdernes forening, —	94	98	97	121	112	104	96	92	89	87	88	87	97	91
27	Korsskjærernes —	51	59	59	59	59	59	58	58	58	56	56	56	57	50
28	Rebslagernes —	30	29	21	21	21	18	13	13	19	23	23	22	21	32
29	Sukkervarearb.s —	75	75	75	75	75	75	65	65	65	60	60	60	69	73
30	Ølbryggeriarb.s —	394	454	518	516	470	455	438	395	309	252	240	239	390	—
	Tilsammen	46955	47576	48041	48381	48646	48487	49361	49562	50267	51457	52764	53115	49551	44518
	Derav halvtbetalende	5497	5682	5775	5803	5767	5607	5697	5867	5860	5917	6025	6063	5797	4882

Tabel VI. Afdelings- og medlemsantal pr. ³¹/₁₂ 10 og 11 samt

Løpe-år.	Organisation	Antal afdelinger			
		pr. ³¹ / ₁₂ 1910	tilsluttet i aarets løp	utgaat eller nedlagt i aarets løp	pr. ³¹ / ₁₂ 1911
1	2	3	4	5	6
1	Arbejdsmandsforbundet	287	38	33	292
2	Baker- og konditorforbundet	31	9	1	39
3	Bokbinderforbundet	7	—	—	7
4	Centralforening for boktrykkere	39	4	—	43
5	Formerforbundet	29	3	—	32
6	Guldsmedarbejderforbundet	8	2	—	10
7	Havne- og transportarbejderforbundet	16	2	1	17
8	Jern- og metalarbejderforbundet	82	3	1	84
9	Litografisk forbund	6	—	—	6
10	Malerforbundet	20	4	4	20
11	Matros- og fyrbøterunion	5	1	1	5
12	Murerforbundet	29	1	1	29
13	Møbelsnekkerforbundet	24	2	—	26
14	Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbundet	—	18	—	18
15	Skind- og læderindustriarbejderforbundet	10	5	5	10
16	Skotøiarbejderforbundet	23	1	1	23
17	Skrædderforbundet	18	2	1	19
18	Slagter- og pølsemakerforbundet	10	3	1	12
19	Sporvejsforbundet	4	2	—	6
20	Stenhuggerforbundet	39	11	5	45
21	Tobaksarbejderforbundet	5	—	—	5
22	Trikotagearbejderskernes forbund	2	—	—	2
23	Træarbejderforbundet	55	9	2	62
24	Forgyltørernes fagforening, Kr.a	1	—	—	1
25	Fredriksvørns rebslagerforening	1	—	—	1
26	Gibs og stukkatørernes forening, Kr.ania	1	—	—	1
27	Hattearbejdernes — — —	1	—	—	1
28	Korsskjærernes — — —	1	—	—	1
29	Possementmakernes — — —	1	—	1	—
30	Rebslagernes — — —	1	—	—	1
31	Sukkervarearbejdernes — — —	1	—	—	1
32	Ølbryggeriarbejdernes — — —	1	—	—	1
Tilsammen		758	120	58	820

¹ Opgave over ind- og uttraadte savnes. Som indtraadte er derfor kun opført det antal som utgjør utgjør tilbagegangen.

tilsluttede og uttraadte afdelinger og medlemmer i 1911.

Antal medlemmer							Med.stallets forandring		Løbe-nr.
pr. 31/12 1910		indtraadt i aarets løp	uttraadt i aarets løp	pr. 31/12 1911		herav kvinder	absolut + eller -	procentvis + eller -	
ialt	herav halvtbet.			ialt	herav halvtbet.				
7	8	9	10	11	12	13	14	15	
20256	1336	8180	7879	20557	1354	?	+ 301	+ 1,5	1
844	4	490	228	1106	4	—	+ 262	+ 31,0	2
552	309	276	166	662	396	374	+ 110	+ 19,9	3
2056	643	634	115	2575	1065	729	+ 519	+ 25,2	4
1152	150	124	28	1248	148	—	+ 96	+ 8,3	5
473	61	114	87	500	76	66	+ 27	+ 5,7	6
1264	57	236	99	1401	51	—	+ 137	+ 10,8	7
9326	1289	3638	2050	10914	1344	?	+ 1588	+ 17,0	8
246	—	130	21	355	62	62	+ 109	+ 44,3	9
925	6	338	432	831	10	—	+ 94	+ 10,2	10
545	49	228 ¹	—	773	39	—	+ 228	+ 41,8	11
1041	—	215	51	1205	—	—	+ 164	+ 15,8	12
752	28	201	68	885	43	—	+ 133	+ 17,7	13
—	—	1915	48	1867	45	—	+ 1867	—	14
212	58	170	193	189	52	47	+ 23	+ 10,8	15
1383	208	495	395	1483	225	130	+ 100	+ 7,2	16
680	137	248	185	743	173	173	+ 63	+ 9,3	17
196	17	131	118	209	17	1	+ 13	+ 6,6	18
328	16	77	71	334	44	—	+ 6	+ 1,8	19
993	169	393	180	1206	217	—	+ 213	+ 21,5	20
754	413	157	321	590	238	301	+ 164	+ 21,8	21
130	130	50	30	150	150	150	+ 20	+ 15,4	22
2700	184	1790	990	3500	250	—	+ 800	+ 29,6	23
16	2	—	2	14	2	—	+ 2	+ 12,5	24
15	—	7	—	22	—	—	+ 7	+ 46,7	25
28	—	24	7	45	—	—	+ 17	+ 60,7	26
93	48	47	53	87	39	39	+ 6	+ 6,5	27
49	8	7	—	56	8	8	+ 7	+ 14,3	28
7	—	—	7	—	—	—	+ 7	—	29
30	16	21	29	22	11	6	+ 8	+ 26,7	30
70	35	54	64	60	20	12	+ 10	+ 14,3	31
337	67	—	96 ²	241	57	?	+ 96	+ 28,5	32
47453	5440	20390	14013	53830	6140	?	+ 6377	+ 13,4	

fremgangen. ² Opgave over ind- og uttraadte savnes. Som uttraadte er derfor kun opført det antal som

Tabel VII. Organisationsforholdene

1 Foreningernes hjemsted	2 Arbeidsmands- forbundet		3 Baker- og kon- ditorforbundet		4 Bokbinder- forbundet		5 Centralforening for boktrykkere		6 Formerforb.		7 Guldsmedarb.- forbundet		8 Havne- og transportarb.- forbundet		9 Jern- og met.- arb.forbundet		10 Litografisk forbund		11 Malerforbundet		12 Matros- og fyrbøterunion	
	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1. Smaalenenes amt.																						
Askim	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Borge	1	132	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Glemminge	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Greaaker	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hvaløerne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Id	1	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kraakerøy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—
Onsø	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Raade	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sandesund	1	62	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	89	—	—	—	—	—	—	—	—
Skjeberg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tistedalen	4	143	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	32	—	—	—	—	—	—
Tune	4	242	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ørje	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	13	639	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	89	1	32	—	—	1	6	—	—
Fredrikshald . . .	4	221	1	18	—	—	1	22	1	12	1	2	—	—	1	40	—	—	—	—	—	—
Fredrikstad . . .	1	8	1	52	—	—	1	39	1	34	—	—	1	74	5	414	—	—	1	19	1	55
Moss	4	319	1	17	—	—	1	11	1	23	—	—	1	54	1	220	—	—	1	8	—	—
Sarpsborg	12	1421	1	12	—	—	1	11	1	9	—	—	—	—	1	206	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets byer	21	1969	4	99	—	—	4	83	4	78	1	2	2	128	8	880	—	—	2	27	1	55
Amtet	34	2608	4	99	—	—	4	83	4	78	1	2	3	217	9	912	—	—	3	33	1	55
2. Akershus amt.																						
Aker	1	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	111	—	—	—	—	—	—
Bærum	5	434	—	—	—	—	—	1	37	—	—	—	—	—	1	121	—	—	—	—	—	—
Eidsvold	1	93	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Heggedal	1	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nesodden	1	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nittedal	1	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Strømmen	1	92	—	—	—	—	—	1	56	—	—	—	—	—	1	135	—	—	1	26	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	11	812	—	—	—	—	—	2	93	—	—	—	—	—	3	367	—	—	1	26	—	—
Lillestrøm	1	51	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Amtet	12	863	1	9	—	—	—	2	93	—	—	—	—	—	3	367	—	—	1	26	—	—

i geografisk henseende.

13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25	
Murerforbundet		Møbelsnekkerforbundet		Sag-, tomt- og høvleriarb. forb.		Skind- og læderindustriarb. forbundet		Skotøiarbejderforbundet		Skrædderforbundet		Slakter- og pølsemakerforb.		Sporvejsforb.		Stenhuggerforbundet		Tobaksarb.forb.		Trikotagearbejderskernes forb.		Træarb.forb.		Tilsammen	
avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
—	—	—	—	1	82	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	106	—	—	—	—	—	—	1	6
—	—	—	—	1	404	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	320
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	29	—	—	—	—	—	—	1	404
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	81	—	—	—	—	—	—	1	29
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	382	—	—	—	—	—	—	5	81
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13	—	—	—	—	—	—	13	406
—	—	—	—	1	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	141	—	—	—	—	—	—	2	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	10	164
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	—	—	—	—	—	—	1	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	151
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	175
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	19	—	—	—	—	—	—	6	261
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30
—	—	—	—	3	509	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	785	—	—	—	—	—	—	52	2060
1	6	1	10	1	182	—	—	1	81	1	58	1	6	—	—	1	16	—	—	—	—	1	19	17	663
1	16	1	17	6	387	—	—	1	11	1	33	—	—	—	—	2	40	—	—	—	—	2	87	26	1286
1	2	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	1	76	14	749
1	23	1	10	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	20	1752
4	47	4	49	7	569	—	—	2	92	3	71	2	13	—	—	3	56	—	—	—	—	5	232	77	4450
4	47	4	49	10	1078	—	—	2	92	3	71	2	13	—	—	36	841	—	—	—	—	5	232	129	6510
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	1	46	—	—	—	—	—	—	4	239
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	8	632
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	24	—	—	—	—	—	—	1	93
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	14	3	79
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	52
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	141	5	450
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	2	70	—	—	—	—	3	195	23	1581
—	—	—	—	1	225	1	9	1	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	328
—	—	—	—	1	225	1	9	1	34	—	—	—	—	1	18	2	70	—	—	—	—	3	195	28	1909

Tabel VII. Organisationsforholdene

1 Foreningernes hjemsted	2 Arbeidsmands- forbundet		3 Baker- og kon- ditorforbundet		4 Bokbinder- forbundet		5 Centralforening for boktrykkere		6 Formerforb.		7 Guldsmedarb.- forbundet		8 Havne- og transportarb.- forbundet		9 Jern- og met.- arb.forbundet		10 Litografisk forbund		11 Malerforbundet		12 Matros- og fyrbøterunion	
	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
3. Kristiania ¹ .	36	3340	2	384	2	475	1	1399	1	486	1	344	4	453	16	4656	1	236	1	304	1	422
4. Hedemarkens amt.																						
Aadalsbruk . . .	—	—	—	—	—	—	—	1	32	—	—	—	—	1	36	—	—	—	—	—	—	—
Elverum	—	—	—	—	—	—	1	13	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Foldalen	1	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	14	—	—	—	—	—	—
Inset	1	69	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lille-Elvedalen .	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Magnor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	9	—	—	—	—	—	—	—
Tolgen	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tonset	1	109	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	5	458	—	—	—	—	1	13	2	37	—	—	—	3	59	—	—	—	—	—	—	—
Hamar	1	55	—	—	—	—	1	32	1	26	1	3	—	—	1	159	—	—	1	13	—	—
Kongsvinger . .	—	—	—	—	—	—	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets byer	1	55	—	—	—	—	2	40	1	26	1	3	—	—	1	159	—	—	1	13	—	—
Amtet	6	513	—	—	—	—	3	53	3	63	1	3	—	—	4	218	—	—	1	13	—	—
5. Kristians amt.																						
Dovre	3	251	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jevnaker	3	185	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Otta	1	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ranfossen	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	11	—	—	—	—	—	—
Vaage	2	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vardal	1	129	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	11	720	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	11	—	—	—	—	—	—
Gjøvik	1	30	—	—	—	—	1	15	1	27	—	—	—	—	1	63	—	—	—	—	—	—
Lillehammer . .	—	—	—	—	—	—	1	16	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets byer	1	30	—	—	—	—	2	31	1	27	1	4	—	—	1	63	—	—	—	—	—	—
Amtet	12	750	—	—	—	—	2	31	1	27	1	4	—	—	2	74	—	—	—	—	—	—

¹ Hertil kommer 7 enkeltstaaende foreninger med tilsammen 525 medlemmer.

i geografisk henseende. (Forts.).

13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25	
Murerforbundet		Møbelsnekkerforbundet		Sag-, tomt- og hovleriarb.forb.		Skind- og lederindustriarb.forbundet		Skotøiarbejderforbundet		Skrædderforbundet		Slakter- og pølsemakerforb.		Spurveisforb.		Stenhuggerforbundet		Tobaksarb.forb.		Trikotagearbejderskernes forb.		Træarb.forb.		Tilsammen	
avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	538	3	446	2	301	5	137	3	592	3	307	1	75	2	220	2	144	4	548	1	135	7	945	107	17412
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	68
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	264
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	69
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	109
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	567
1	16	1	9	—	—	—	—	1	65	1	22	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	418
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8
1	16	1	9	—	—	—	—	1	65	1	22	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	426
1	16	1	9	—	—	—	—	1	65	1	22	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	993
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	251
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	185
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	100
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	129
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	731
1	11	1	23	—	—	—	—	1	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	197
1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13	4	36	
2	14	1	23	—	—	—	—	1	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13	11	233	
2	14	1	23	—	—	—	—	1	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13	23	964	

Tabel VII. Organisationsforholdene

1 Foreningernes hjemsted	2 Arbeidsmands- forbundet		3 Baker- og kon- ditorforbundet		4 Bokbinder- forbundet		5 Centralforening for boktrykkere		6 Formerforb.		7 Guldsmedarb.- forbundet		8 Havne- og transportarb.- forbundet		9 Jern- og met.- arb.forbundet		10 Litografisk forbund		11 Malerforbundet		12 Matros- og fyrhøterunion	
	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
6. Buskeruds amt.																						
Aadalen	2	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Eker, Nedre	2	505	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Eker, Øvre	3	204	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Finse	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hurum	2	211	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	—	—	—	—	—
Lier	2	97	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Modum	7	602	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	73	—	—	—	—	—	—
Nes	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norderhov	5	220	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Roken	1	157	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sandsvær, Ytre . . .	1	103	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sandsvær, Øvre . .	2	101	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sigdal	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	29	2267	1	10	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	2	103	—	—	—	—	—	—
Drammen	5	490	1	30	—	—	1	93	1	58	—	—	1	250	1	200	1	6	1	9	—	—
Hønefoss	3	119	1	12	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kongsberg	—	—	1	10	—	—	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets byer	8	609	3	52	—	—	3	114	1	58	—	—	1	250	1	200	1	6	1	9	—	—
Amtet	37	2876	4	62	—	—	3	114	1	58	1	2	1	250	3	303	1	6	1	9	—	—
7. Jarlsberg og Larviks amt.																						
Eidsfoss	—	—	—	—	—	—	—	—	1	28	—	—	—	—	1	45	—	—	—	—	—	—
Skoger	1	159	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	1	159	—	—	—	—	—	—	1	28	—	—	—	—	1	45	—	—	—	—	—	—
Fredriksværn ¹ . . .	1	103	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holmestrand	1	80	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Horten	—	—	1	6	—	—	1	17	1	4	—	—	—	—	1	49	—	—	1	11	—	—
Larvik	2	123	1	12	—	—	1	21	—	—	—	—	—	—	1	81	—	—	1	10	—	—
Sandefjord	1	16	1	10	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	1	194	—	—	—	—	—	—
Tønsberg	—	—	1	29	—	—	1	22	1	17	1	20	—	—	1	214	—	—	1	13	—	—
Ialt: Amtets byer	5	322	4	57	—	—	4	63	3	27	1	20	—	—	4	538	—	—	3	34	—	—
Amtet	6	481	4	57	—	—	4	63	4	55	1	20	—	—	5	583	—	—	3	34	—	—

¹ Hertil kommer Fredriksværns repslagerforening med 22 medl.

i geografisk henseende. (Forts.).

13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25		
Murerforbundet		Møbelsnekkerforbundet		Sag-, tomt- og hovleriarb. forb.		Skind- og læderindustriarb. forbundet		Skotøiarbejderforbundet		Skrædderforbundet		Slakter- og polsemakerforb.		Spørveisforb.		Stenhuggerforbundet		Tobaksarb. forb.		Trikotagearbejderskernes forb.		Træarb forb.		Tilsammen		
avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	33	—	—	—	—	1	15	2	45	
—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	4	553	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	204		
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	12	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	249	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	97	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	1	696	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	2	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	220	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	58	—	—	—	—	—	2	1	215	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	103	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	101	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	10	
1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	11	—	—	—	—	2	91	—	—	—	—	2	20	39	2507	
1	74	1	31	2	142	1	19	1	17	1	35	1	6	1	22	—	—	—	—	—	2	222	23	1	1704	
1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15	7	—	158	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	21	
2	76	1	31	2	142	1	19	1	17	1	35	1	6	1	22	—	—	—	—	—	3	237	32	—	1883	
3	79	1	31	2	142	1	19	1	17	2	46	1	6	1	22	2	91	—	—	—	—	5	257	71	—	4390
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1	9	—	—	—	—	—	—	1	18	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	125	
1	11	1	4	1	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	83	
1	12	1	17	—	—	—	—	1	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	9	128	
1	4	1	6	—	—	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	1	32	10	359	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	41	8	321	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	36	11	391	
4	36	3	27	1	65	—	—	2	43	2	19	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	4	119	42	—	1407
4	36	3	27	1	65	—	—	2	43	2	19	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	5	134	46	—	1654

Tabel VII. Organisationsforholdene

Foreningernes hjemsted	Arbeidsmands- forbundet		Baker- og kon- ditorforbundet		Bokbinder- forbundet		Centralforening for boktrykkere		Formforb.		Guldsmedarb.- forbundet		Havne- og transportarb.- forbundet		Jern- og met.- arb.forbundet		Litografisk forbund		Malerforbundet		Matros- og fyrhøterunion	
	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
8. Bratsberg amt.																						
Aamdal	1	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gjerpen	1	101	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Herre	1	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maarvand	1	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nissedal	2	87	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Notodden	8	353	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	133	—	—	1	16	—	—
Saude	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skotfos	1	493	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	43	—	—	—	—	—	—
Slemdal	1	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vestfjorddalen	5	440	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	336	—	—	1	25	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	22	1712	2	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	512	—	—	2	41	—	—
Kragerø	4	123	—	—	—	1	6	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Porsgrund	1	3	1	18	1	6	1	12	1	9	—	—	—	—	1	61	—	—	—	—	—	—
Skien	6	369	1	19	1	14	1	38	—	—	—	—	3	55	—	—	—	—	1	15	1	46
Ialt: Amtets byer	11	495	2	37	2	20	3	56	2	12	—	—	3	55	1	61	—	—	1	15	1	46
Amtet	33	2207	4	56	2	20	3	56	2	12	—	—	3	55	4	573	—	—	3	56	1	46
9. Nedenes amt.																						
Aamli	2	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Byglandsfjord	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Evje	1	155	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fevik	1	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	68	—	—	—	—	—	—
Froland	1	62	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rykene	1	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Salterød	1	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	8	379	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	68	—	—	—	—	—	—
Arendal	1	23	1	22	—	1	21	1	28	—	—	—	—	—	1	117	—	—	—	—	—	—
Grimstad	—	—	1	7	—	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lillesand	1	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tvedestrand	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets byer	2	61	2	29	—	2	29	1	28	—	—	—	—	—	1	117	—	—	—	—	—	—
Amtet	10	440	2	29	—	2	29	1	28	—	—	—	—	—	2	185	—	—	—	—	—	—

i geografisk henseende. (Forts.).

13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25	
Murerforbundet		Møbelsnekkerforbundet		Sag-, tomt- og høvleriarb forb.		Skind- og læderindustriarb forbundet		Skotøiarbejderforbundet		Skrædderforbundet		Slagter- og pølsebakerforb.		Spurveisforb.		Stenhuggerforbundet		Tobaksarb forb.		Trikotagearbejderskernes forb.		Trearb forb.		Tilsammen	
avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	39
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	101
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	55
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	87
1	21	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	56	14	609
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	536
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50
1	64	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	1	210	12	1115
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	85	—	—	—	—	—	—	—	—	2	36	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	2	266	36	2686
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	134
—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	115
1	22	1	20	—	—	1	7	2	99	1	28	1	14	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	22	769
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	24	2	23	—	—	1	7	2	99	1	28	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	2	26	37	1018
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	109	2	23	—	—	1	7	2	99	3	64	1	14	—	—	1	15	—	—	—	—	4	292	73	3704
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	55
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	155
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	87
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	62
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	52
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	447
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	9	1	26	—	—	—	—	—	—	1	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	37	9	314
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	15
—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	9	2	32	—	—	—	—	—	—	1	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	37	13	373
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	9	2	32	—	—	—	—	—	—	1	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	37	22	820

Tabel VII. Organisationsforholdene

1 Foreningernes hjemsted	2 Arbeidsmands- forbundet		3 Baker- og kon- ditorforbundet		4 Bokbinder- forbundet		5 Centralforening for boktrykkere		6 Formerforb.		7 Guldsmedarb.- forbundet		8 Havne- og transportarb.- forbundet		9 Jern- og met.- arb.forbundet		10 Litografisk forbund		11 Malerforbundet		12 Matros- og fyrbeterunion	
	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
10. Listerog Mandals amt.																						
Oddernes . . .	1	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vennesla . . .	2	131	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	3	144	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Flekkefjord . . .	—	—	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristiansand . .	2	55	1	16	—	—	1	39	1	16	—	—	1	111	1	88	—	—	1	40	—	—
Ialt: Amtets byer	2	55	1	16	—	—	2	44	1	16	—	—	1	111	1	88	—	—	1	40	—	—
Amtet	5	199	1	16	—	—	2	44	1	16	—	—	1	111	1	88	—	—	1	40	—	—
11. Stavanger amt.																						
Egersund . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Haugesund . . .	4	260	1	12	—	—	1	19	1	6	—	—	—	—	1	99	1	6	1	8	—	—
Kopervik . . .	1	16	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sandnes . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stavanger . . .	8	703	2	73	1	60	1	115	1	60	1	20	—	—	4	321	1	76	1	56	—	—
Ialt: Amtets byer	13	979	4	95	1	60	2	134	3	73	1	20	—	—	5	420	2	82	2	64	—	—
Amtet	13	979	4	95	1	60	2	134	3	73	1	20	—	—	5	420	2	82	2	64	—	—
12. Søndre Ber-genhus amt.																						
Arne	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dale i Bruvik . .	1	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fane	1	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Odda	2	217	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	93	—	—	—	—	—	—
Samnanger . . .	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skaftaa	1	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stord	2	171	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tysedal	2	129	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	11	651	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	93	—	—	—	—	—	—
Amtet	11	651	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	93	—	—	—	—	—	—
13. Bergen . . .	14	473	2	104	1	88	1	246	1	135	1	67	1	40	8	965	1	25	1	130	1	45

i geografisk henseende. (Forts.).

13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25	
Murerforbundet		Møbelsnekkerforbundet		Sag-, tomt- og høvleriarb.forb.		Skind- og læderindustriarb.forbundet		Skotøiarbejderforbundet		Skrædderforbundet		Slakter- og polsemakerforb.		Spurveisforb.		Stenhuggerforbundet		Tobaksarb. forb.		Trikotagearbejderskernes forb.		Træarb.forb.		Tilsammen	
avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	131
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	144
1	6	1	20	1	25	—	—	1	19	1	13	1	11	—	—	—	—	1	40	—	—	2	70	17	569
1	6	1	20	1	25	—	—	1	19	1	13	1	11	—	—	—	—	1	40	—	—	2	70	18	574
1	6	1	20	1	25	—	—	1	19	1	13	1	11	—	—	—	—	1	40	—	—	2	70	21	718
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5
1	23	1	20	—	—	—	—	1	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	99	15	586	
1	3	1	5	—	—	—	—	1	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	26
1	74	1	41	—	—	—	—	2	118	—	—	1	8	—	—	—	—	—	1	15	3	251	29	1991	
3	100	4	71	—	—	—	—	4	177	—	—	1	8	—	—	—	—	—	1	15	5	350	51	2648	
3	100	4	71	—	—	—	—	4	177	—	—	1	8	—	—	—	—	—	1	15	5	350	51	2648	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	27
1	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	11	5	344	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	171
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	51	3	180	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	62	15	829	
1	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	62	15	829	
1	113	1	120	—	—	1	5	2	157	1	62	1	10	1	57	1	30	—	—	—	—	7	389	48	3261

Tabel VII. Organisationsforholdene

Foreningernes hjemsted	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
14. Nordre Bergenhus amt.																								
Aardal	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kirkebø	1	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	2	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Florø	1	14	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Amtet	3	74	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15. Romsdals amt.																								
Vatne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	16	—	—	—	—	—	—	—
Volden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	1	16	—	—	—	—	—	—	—
Aalesund	1	4	1	16	—	—	1	22	1	11	1	5	—	—	1	130	—	—	1	15	—	—	—	—
Kristiansund	1	15	1	24	—	—	1	25	1	7	—	—	1	50	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—
Molde	—	—	1	10	—	—	1	7	1	5	—	—	—	—	1	40	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets byer	2	19	3	50	—	—	3	54	3	23	1	5	1	50	3	230	—	—	1	15	—	—	—	—
Amtet	2	19	3	50	—	—	3	54	4	33	1	5	1	50	4	246	—	—	1	15	—	—	—	—
16. Søndre Trondhjems amt.																								
Aalen	4	269	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holtaalen	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hommelvik	1	113	—	—	—	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—	1	8	—	—	—	—	—	—	—
Løkkens verk	1	181	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Opdal	2	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rennebu	2	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Strinden	1	193	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Støren	2	236	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	14	1107	—	—	—	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—	1	8	—	—	—	—	—	—	—
Røros	2	315	—	—	—	—	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Trondhjem	9	420	1	84	1	19	1	167	2	76	1	29	3	225	8	602	1	6	1	95	1	205	—	—
Ialt: Amtets byer	11	735	1	84	1	19	2	176	2	76	1	29	3	225	8	602	1	6	1	95	1	205	—	—
Amtet	25	1842	1	84	1	19	2	176	3	83	1	29	3	225	9	610	1	6	1	95	1	205	—	—

i geografisk henseende. (Forts.).

13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25		
Murerforbundet		Møbelsnekkerforbundet		Sag-, tomt- og høvleriarb. forb.		Skind- og læderindustriarb.forbundet		Skotofarbejderforbundet		Skrædderforbundet		Slakter- og polsemakerforb.		Spurveisforb.		Stenbuggerforbundet		Tobaksarb.forb.		Trikotagearbejderskernes forb.		Traarb.forb.		Tilsammen		
avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	55	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	60	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	16	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	76	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	16	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	26	
1	12	1	10	—	—	—	—	1	39	—	—	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	49	11	303
—	—	1	6	—	—	—	—	1	32	1	38	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	3	61	14	346	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	29	6	97	
1	12	2	16	—	—	—	—	2	71	1	38	2	24	—	—	—	—	—	—	—	—	6	139	31	746	
1	12	2	16	—	—	—	—	2	71	1	38	2	24	—	—	—	—	—	—	—	—	6	139	33	772	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	269	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	128	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	181	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	42	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	65	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	193	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	236	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	1122	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	324	
1	88	1	18	—	—	1	12	1	87	1	70	1	30	1	17	—	—	—	—	—	—	4	274	40	2524	
1	88	1	18	—	—	1	12	1	87	1	70	1	30	1	17	—	—	—	—	—	—	4	274	43	2848	
1	88	1	18	—	—	1	12	1	87	1	70	1	30	1	17	—	—	—	—	—	—	4	274	59	3970	

Tabel VII. Organisationsforholdene

Foreningernes hjemsted	Arbeidsmandsforbundet		Baker- og konditorforbundet		Bokbinderforbundet		Centralforening for boktrykkere		Formerforb.		Guldsmedarb.-forbundet		Havne- og transportarb.-forbundet		Jern- og met.-arb.forbundet		Litografisk forbund		Malerforbundet		Matros- og fyrbøterunion	
	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
17. Nordre Trondhjems amt.																						
Aasen	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Beitstaden	1	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Klingen	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Møraker	2	124	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Salsbruket	1	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	6	282	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Levanger	1	44	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Namsos	1	12	—	—	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stenkjær	—	—	—	—	—	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets byer	2	56	—	—	—	3	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Amtet	8	338	—	—	—	3	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18. Nordlands amt.																						
Ankenes	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fauske	14	955	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	72	—	—	—	—	—	—	—
Mo	3	174	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	33	—	—	—	—	—	—	—
Svolvær	—	—	1	5	—	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	18	1144	1	5	—	1	9	—	—	—	—	—	—	2	105	—	—	—	—	—	—	—
Bodø	1	4	—	—	—	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Narvik	1	87	1	13	—	1	8	—	—	—	—	—	—	1	84	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets byer	2	91	1	13	—	2	23	—	—	—	—	—	—	1	84	—	—	—	—	—	—	—
Amtet	20	1235	2	18	—	3	32	—	—	—	—	—	—	3	189	—	—	—	—	—	—	—
19. Tromsø amt.																						
Lyngen	1	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Salangen	2	142	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	68	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	3	187	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	68	—	—	—	—	—	—	—
Harstad	—	—	—	—	—	1	5	1	8	—	—	—	—	1	65	—	—	—	—	—	—	—
Tromsø	—	—	1	21	—	1	20	—	—	—	—	—	—	1	66	—	1	10	—	—	—	—
Ialt: Amtets byer	—	—	1	21	—	2	25	1	8	—	—	—	—	2	131	—	1	10	—	—	—	—
Amtet	3	187	1	21	—	2	25	1	8	—	—	—	—	3	199	—	1	10	—	—	—	—

Tabel VII. Organisationsforholdene

1 Foreningernes hjemsted	2 Arbejdsmands- forbundet		3 Baker- og kon- ditorforbundet		4 Bokhinder- forbundet		5 Centralforening for boktrykkere		6 Formerforb.		7 Guldsmedarb.- forbundet		8 Havne- og transportarb.- forbundet		9 Jern- og met.- arb.forbundet		10 Litografisk forbund		11 Malerforbundet		12 Matros- og fyrbøterunion	
	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
20. Finmarkens amt.																						
Sydvaranger . .	2	326	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	127	—	—	—	—	—	—
Hammerfest . .	—	—	1	7	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vadsø	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vardø	—	—	1	6	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets byer	—	—	3	18	—	—	2	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Amtet	2	326	4	22	—	—	2	12	—	—	—	—	—	—	2	127	—	—	—	—	—	—
Byerne	133	9354	34	1068	7	662	41	2553	25	1073	9	494	16	1312	61	9194	6	355	16	756	5	773
Landdistrikterne	159	11047	5	38	—	—	2	22	7	175	1	2	1	89	23	1614	—	—	4	73	—	—
Direkte medl. .	—	156	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	106	—	—	—	2	—	—
Hele landet . .	292	20557	39	1106	7	662	43	2575	32	1248	10	500	17	1401	84	10914	6	355	20	831	5	773

i geografisk henseende. (Forts.).

13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25	
Murerforbundet		Møbelsnekkerforbundet		Sag-, tomt- og høvleriarb forb.		Skind- og læderindustriarb forbundet		Skotioarbejderforbundet		Skrædderforbundet		Slakter- og pølsemakerforb.		Spørveisforb.		Stenhuggerforbundet		Tobaksarb. forb.		Trikotagearbejdernes forb.		Trearb forb.		Tilsammen	
avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	7	474
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	32	3	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	37	13	536
24	1079	26	885	15	1358	10	189	23	1481	16	696	12	209	5	316	7	245	5	588	2	150	51	2915	557	38252
5	123	—	—	3	509	—	—	—	—	3	47	—	—	1	18	38	961	—	—	—	11	563	263	15281	
—	3	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	22	—	297	
29	1205	26	885	18	1867	10	189	23	1483	19	743	12	209	6	334	45	1206	5	590	2	150	62	3500	820	53830

Tabel VIII. Opgave over tapte arbejdsdage.

Løpnr.	Organisation	Arbeidsledighetens årsak										Beregnet medlemstal	Løpnr.
		Mangel paa arbejde		Sygdom		Værnepligt		Andre årsaker		Tilsammen			
		ialt	pr.medl	ialt	pr.medl	ialt	pr.medl.	ialt	pr.medl	ialt	pr.medl		
1	Bokbinderforbundet	906	1,48	2878	4,71	1254	2,05	—	—	5038	8,25	611	1
2	Centralforening for boktrykkere	6541	2,82	20783	8,97	4311	1,86	2541	1,10	34176	14,74	2318	2
3	Guldsmedarbejderforbundet *. . .	250	0,51	—	—	—	—	—	—	250	0,51	486	3
4	Jern- og metalarbejderforbundet	46203	4,62	60661	6,06	38584	3,85	478	0,05	145926	14,58	10011	4
5	Litografisk forbund	324	1,08	1285	4,28	1184	3,95	300	1,00	3093	10,31	300	5
6	Malerforbundet	16305	20,31	4407	5,49	779	0,97	741	0,92	22232	27,69	803	6
7	Matros- og fyrbøterunionen . .	—	—	2790	4,13	—	—	—	—	2790	4,13	675	7
8	Møbelsnekkerforbundet	2190	2,74	4129	5,17	2696	3,38	33	0,04	9048	11,34	798	8
9	Sag-, tomt- og høvleriarb.forb.**	5714	3,29	3885	2,24	722	0,42	3688	2,12	14009	8,07	1737	9
10	Skind- og læderindustriarb.forb.	800	3,72	1292	6,01	528	2,46	833	3,87	3453	16,06	215	10
11	Skotøiarbejderforbundet	6793	4,69	10462	7,23	2700	1,87	30	0,02	19985	13,81	1447	11
12	Slagter- og pølsemakerforbundet	446	2,37	266	1,41	1109	5,90	—	—	1821	9,69	188	12
13	Stenhuggerforbundet	1271	1,12	6415	5,65	3084	2,71	1433	1,26	12203	10,74	1136	13
14	Træarbejderforbundet	25608	7,98	19427	6,05	6158	1,92	2988	0,93	54181	16,88	3210	14
15	Enkeltvis tilsluttede foreninger	2172	8,26	1054	4,01	414	1,57	—	—	3640	13,84	263	15
	Tilsammen	115523	4,77	139734	5,77	63523	2,63	13065	0,54	331845	13,71	24198	
	Sammenlignet med 1910	—	8,78	—	6,11	—	3,07	—	1,31	—	19,27	—	

* Opgaven gjælder kun fra 1. juli. ** Gjælder kun fra 1. september.

Tapte arbeidsdage.

I tabel VIII foreligger oplysninger fra 14 forbund og 4 foreninger om antal tapte arbeidsdage grundet mangel paa arbeide, sykdom, værnepligt og andre aarsaker. Tapte arbeidsdage grundet konflikt er ikke medregnet her. Opgaverne omfatter 24,198 arbeidere og er som regel oppgjort paa grundlag av de uker, hvert enkelt medlem har været fritat for at betale kontingent. Reglerne herfor er noget forskjellige og gjør det jo vanskelig at bedømme tallene helt korrekt.

I sammenligning med 1910 fremgaar det at antallet av tapte arbeidsdage er gaat ned fra 19,27 til 13,71 pr. medlem. Det har været et mindre antal ledighetsdage paa samtlige poster. Tapte arbeidsdage paa grund av konflikt viser derimot en skarp kurve opover, det er 21 dage pr. medlem mot 3,64 dage i 1910.

Organisationernes regnskaper.

I tabel IX, X og XI er der git en statistisk oversigt over organisationernes indtægter, udgifter og kassebeholdning, opsat efter samme metode som i tidligere beretninger.

Av landsorganisationens regnskap fremgaar det, at de tilsluttede organisationer har indbetalt i ordinær og ekstrakontingent kr. 519,673.85, mens kr. 477,393.75 igjen er utbetalt i streikeunderstøttelse. Landsorganisationens indtægter paa denne konto overstiger saaledes streike-utgifterne med kr. 42,280.10. (I 1910 kr. 115,222.88.) I tabel IX og X er ikke disse bruttoposter opført, da det blir dobbeltposteringer. Inden hvert forbund er kun differansen mellem det som er betalt til eller mottat fra landsorganisationen opført og i den endelige sum kun den samlede differanse.

Efter tabel IX har 3 forbund tilsammen mottat kr. 146,735.37 mere end de har betalt til landsorganisationen, mens omvendt efter tabel X har 27 organisationer betalt kr. 189,089.68 mer en de har mottat i streikebidrag. Trækkes kr. 146,735.37 fra kr. 189,089.68 blir den endelige samlede utgift til landsorganisationen kr. 42,354.31.

Landsorganisationens regnskap utviser paa denne post kr. 42,280.10, altsaa en differanse paa kr. 74.21. Dette kommer av at endnu ikke alle organisationer avslutter sine regnskaper strængt efter kalender-aaret.

I sine hovedtræk stiller regnskaperne sig saaledes: Indtrædelses-avgift kr. 18,303.96 (1910 11,208.10), ordinær kontingent kr. 1,256,849.75 (1910 1,050,115.41), altsaa en økning paa disse poster med tilsammen kr. 213,830.20. Ekstrakontingenten var kr. 471,384.30 (1910 108,496.09). Renter kr. 41,615.85 (1910 27,044.15). Statsbidrag til arbeidsledighetskasser kr. 26,143.22 (1910 39,741.29). De samlede indtægter utgjorde kr. 1,938,868.39 mot i 1910 kr. 1,250,702.83.

De viktigste utgiftsposter var: Streikeunderstøttelse kr. 1,014,545.71 (1910 244,697.63). Hertil er at bemerke at der mellem opgaverne i tabel IV og X er en uoverensstemmelse. Vi har anvendt forbundenes spesialopgaver for hver enkelt konflikt og faat et beløp stort kr. 1,003,328.95 som er benyttet hele veien. Tabel IV var trykt før vi fik opgaver til tabel X. Differansen fordeler sig paa forbundene saaledes:

Arbeidsmandsforbundet	merutgift	kr. 11,007.50
Jern- og metalarb.forbundet	mindreutgift	„ 404.71
Matros- og fyrbøterunionen	merutgift	„ 33.60
Møbelsnekkerforbundet	—	„ 430.37
Korkeskjærernes forening	—	„ 100.00
Repslagernes forening	—	„ 50.00

Merutgift tilsammen „ 11,216.76

Sandsynligvis er de sidste opgaver de rigtige, da de er opgjort efter organisationernes avsluttede regnskaper.

Regnskapsmæssige uoverensstemmelser burde jo ikke eksistere, men vi kan ikke vente med at begynde arbeidet til de avsluttede regnskapsopgaver foreligger: den sidste aarsrapport fik vi først 18. mars.

De øvrige store utgifter i 1911 var følgende (tallene for 1910 anføres i parentes): Andre utgifter vedkommende konflikter kr. 28,096.80 (17,445.50), bidrag til utlandet kr. 3,852.19 (920.00). Til selvhjælpsinstitusjoner er medgaat i reise- og arbeidsledighetsunderstøttelse kr. 122,136.35 (132,274.78), sykeunderstøttelse og lægehjælp kr. 271,467.79 (205,394.18). I denne stigning spiller sykeforsikringen og de godkjendte kasser sterkt ind. Forsikrings- og begravelsesbidrag kr. 88,738.12 (72,057.42), invalide- og anden understøttelse kr. 10,878.70 (9,117.95), administrationsutgifter: fagblade kr. 16,143.54 (16,310.82), agitation kr. 26,299.12 (19,377.13), landsmøter og kongresser kr. 20,471.99 (36,726.83), lønninger kr. 72,231.48 (53,933.27), trykning og kontorrekvisita kr. 23,522.42 (17,381.50), andre utgifter kr. 75,971.21 (43,812.74).

De samlede utgifter utgjorde kr. 1,963.445.10 mot i 1910 kr. 984,107.89. Indtægterne oversteg altsaa utgifterne med kr. 122,158.66.

Til fullstændiggjørelse av organisationens finansielle stilling har vi søkt oppgave over avdelingernes inntægter, utgifter og formue. Oppgaverne er desværre mangelfulde og omfatter kun 188 avdelinger i 10 forbund. Et sammendrag gir følgende resultat:

Indtægter:

Kontingent og indtrædelsesavgift	kr. 89,430.57
Andre inntægter	„ 21,728.96

Tilsammen kr. 111,159.53

Utgifter:

Vedkommende konflikter	kr. 8,131.96
Bidrag til andre organisationer	„ 1,881.52
Reise- og arbeidsledighetsunderstøttelse	„ 2,094.60
Sykeunderstøttelse og lægehjælp	„ 17,328.01
Begravelses- og forsikringsbidrag	„ 1,368.45
Anden understøttelse	„ 1,894.23
Administrationsutgifter	„ 31,926.43
Bidrag til politiske formaal	„ 5,850.77
— - kooperative formaal	„ 4,703.04
Andre utgifter	„ 22,140.89

Tilsammen kr. 97,319.90

Kassebeholdningen i ovennævnte avdelinger var ved aarets utgang kr. 134,339.70 mot kr. 125,595.26 ved utgangen av 1910. Avdelingernes øvrige eiendele beløper sig til kr. 75,025.97, hvilket gjør en samlet formue av kr. 334,960.93. 49 avdelinger i 2 forbund, som ikke har avgitt regnskap, opgir sin kassebeholdning med kr. 61,894.76. Lægges dette beløp til skulde saaledes 237 avdelingers kassebeholdning bli kr. 196,234.46.

Organisationernes beholdninger i de forskjellige kasser findes angitt i tabel XI. Ved utgangen av 1911 var kassebeholdningerne kr. 1,299,623.08 mot kr. 1,169,757.86 i 1910, hvilket er en fremgang i løpet av aaret paa kr. 129,865.22. Reservefondene og sykekasserne er gaat en ubetydelighet ned, ellers er det fremgang for alle kasser rent talmæssig.

Kapitaløkningen har dog ikke holdt skridt med tilveksten av nye medlemmer. Utreknet pr. medlem er beholdningerne gaat ned fra kr. 24.72 til kr. 24.14, altsaa en nedgang paa kr. 0.58 pr. medlem.

Forbundenes øvrige aktiva er opført med kr. 53,301.66. Lægges det til kontantbeholdningen blir forbundenes kapitalkonto kr. 1,352,924.74.

Et sammendrag av forbundenes avdelingernes og landsorganisationens formuer gir følgende resultat:

Forbundenes kontantbeholdning	kr. 1,299,623.08
Avdelingernes	— 134,339.70
Landsorg.	— 237,356.04

Tilsammen kr. 1,671,318.82

Forbundenes øvrige aktiva	kr. 53,301.66
Avdelingernes	— 75,025.97
Landsorg.	— 87,626.71

Tilsammen kr. 215,954.34

Tilsammen blir saaledes kapitalkontoen for de organisationer, hvorfra der foreligger opplysninger, kr. 1,887,273.16.

Tillidsmænd og funktionærer.

I 1911 hadde 19 forbund samt landsorganisationen og kvindernes kontor ialt 34 tillidsmænd og 8 funktionærer.

De enkelte tillidsmandslønner var: 4 hadde 2400, 1 2300, 2 2200, 7 2000, 3 1900, 6 1800, 3 1700, 1 1600, 1 1500, 4 1440, 1 1036 og 1 1000 kroner pr. aar. Gjennemsnittsløn 1788 kr. pr. aar.

Av funktionærene hadde 1 1900, 1 1440, 1 1200, 1 1020, 2 960, 1 720 og 1 600 kr. pr. aar. Gjennemsnittsløn 1100 kr. pr. aar.

Fagforeningskontingenten.

En oversigt herover er gitt i tabel XII. Flere forbund har i 1911 forøiet sin forbundskontingent, saaledes Bokbinderforbundet fra 28.60 til 29.80, Centralforening for boktrykkere fra 72.80 til 75.40, Guld-

smedarbejderforbundet fra 26.00 til 31.20, Havne- og transportarbejderforbundet fra 10.80 til 12.00, Jern- og metalarbejderforbundet fra 48.88 til 54.08, Møbelsnekkerforbundet fra 30.65 til 40.00, Skotøiarbejderforbundet fra 18.98 til 20.09, Slagter- og pølse-makerforbundet fra 26.00 til 27.30, Trikotagearbejderskernes forbund fra 9.80 til 10.40 og Træarbejderforbundet fra 35.65 til 40.00. For det nystiftede Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbund er kontingenten fastsat til 20.80. Forholdelserne er noget tilsvarende for de halvtbetalende.

Fagblade.

I 1911 udgav 15 forbund og 1 forening fagblade. Bladene er utkommet med 3 til 52 numre i året i et samlet oplag av 54,055.

Fagbladenes navn, oplag og hvor ofte de utkommer sees av følgende sammenstilling:

	Antal nr.	Gj.sn.- antal
Arbeidsmanden	12	21500
Norsk baker- og konditorforbunds blad	12	1500
Norsk bokbindertidende	12	1050
Typografiske Meddelelser	52	3100
Formernes fagblad	6	1500
Guldsmedarbeideren	4	1000
Transportarbeideren	4	1500
Jern- og metalarbeideren	12	11000
Norsk lithografia	12	375
Malernes fagblad	4	1800
Kvartalsrapport for Norsk murerforbund	4	1287
Kvartalsrapport for Norsk møbelsnekkerforbund	4	1000
Skotøiarbeideren	4	1800
Norsk skrædderforbunds blad	3	800
Fagblad for Norsk træarbejderforbund	6	4750
Hattearbeideren (skandinavisk)	12	93

Desuten har Centralforening for boktrykkere, Malerforbundet og Stenhuggerforbundet hver utgit 2 agitationsskrifter i henholdsvis 1500, 2000 og 3000 eksemplarer.

Tabel IX. Organisationernes

Løpnr.	Organisation	Indtrædelses- avgift	Kontingent	Ekstra- kontingent
	1	2	3	4
		kr.	kr.	kr.
1	Arbejdsmandsforbundet	6294,36	273370,97	212967,95
2	Baker- og konditorforbundet	139,80	30341,45	8249,00
3	Bokbinderforbundet	162,75	13370,56	4074,25
4	Centralforening for boktrykkere	193,50	120266,90	8081,25
5	Formerforbundet	80,00	55214,38	1656,00
6	Guldsmedarbejderforbundet	—	12429,30	3341,30
7	Havne- og transportarbejderforbundet	181,40	27473,41	8795,50
8	Jern- og metalarbejderforbundet	3710,50	426043,28	127353,00
9	Litografisk forbund	215,00	20473,50	2760,50
10	Malerforbundet	168,30	17136,28	9392,25
11	Matros- og fyrbøterunionen	2241,00	9364,00	141,25
12	Murerforbundet	233,40	25448,00	9772,50
13	Møbelsnekkerforbundet	495,80	32196,50	4814,50
14	Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbundet	947,50	7860,15	1590,00
15	Skind- og læderindustriarbejderforbundet	67,50	2582,10	1201,10
16	Skotøiarbejderforbundet	676,80	24559,34	11289,00
17	Skrædderforbundet	335,55	9113,66	4684,50
18	Slagter- og pølsemakerforbundet	100,00	4140,68	1477,25
19	Sporvejsforbundet	—	2632,95	2733,50
20	Stenhuggerforbundet	325,00	18375,80	9844,10
21	Tobaksarbejderforbundet	—	8860,20	3413,75
22	Trikotagearbejderskernes forbund	6,90	1263,40	206,75
23	Træarbejderforbundet	1238,65	102310,10	28860,10
24	Forgyldernes fagforening, Kristiania	6,00	320,50	24,80
25	Fredriksværens repslagerforening	3,50	204,75	20,50
26	Gips- og stukkatorernes fagforening, Kr.a	80,00	718,72	353,50
27	Haltearbejdernes forening, Kristiania	40,50	1355,25	541,25
28	Korkeskjærernes — —	2,50	1723,98	445,85
29	Repslagersnes — —	10,50	295,75	48,35
30	Sukkervarearb.s — —	30,50	1417,50	228,00
31	Ølbryggeriarb.s — —	316,75	5986,39	3022,75
	Tilsammen	18303,96	1256849,75	471384,30
	Naar bidraget fra landsorganisationen fra- trækkes blir nettoindtægterne	18303,96	1256849,75	471384,30

indtægter i 1911.

Fra lands- organisationen modtaget mere end betalt	Streikebidrag fra udlandet	Frivillig indsamling	Renter	Statsbidrag til arbejdsledig- hetskassen	Andre indtægter	Tilsammen	Løbene.
5	6	7	8	9	10	11	
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	
77683,53	20000,00	531,15	5836,15	—	3593,15	600277,26	1
—	—	—	539,10	—	2779,35	42048,70	2
—	—	—	1019,95	—	209,00	18836,51	3
—	—	—	6248,70	3114,99	650,12	138555,46	4
15222,95	10740,00	—	2794,39	—	—	85707,72	5
—	—	—	648,84	—	—	16419,44	6
—	—	—	404,59	—	75,00	36929,90	7
53828,89	75000,00	—	17772,92	15616,56	892,09	720217,24	8
—	—	396,00	730,00	—	—	24575,00	9
—	—	—	389,47	—	2393,94	29480,24	10
—	—	—	—	—	830,55	12576,80	11
—	—	—	792,01	—	1221,95	37467,86	12
—	—	—	1364,71	504,18	73,00	39448,69	13
—	—	—	—	—	1279,05	11676,70	14
—	—	—	30,95	—	53,23	3934,88	15
—	—	—	501,61	—	2234,66	39261,41	16
—	—	—	180,11	—	204,02	14517,84	17
—	—	—	18,12	—	24,00	5760,05	18
—	—	—	41,10	—	—	5407,55	19
—	—	—	634,03	—	1112,88	30291,81	20
—	—	—	47,42	—	21,65	12343,02	21
—	—	—	—	—	—	1477,05	22
—	—	—	1075,28	6907,49	9,60	140401,22	23
—	—	—	32,55	—	—	383,85	24
—	—	—	—	—	—	228,75	25
—	—	—	5,91	—	59,85	1217,98	26
—	—	—	103,55	—	—	2040,55	27
—	—	—	204,54	—	—	2376,87	28
—	—	—	28,11	—	—	382,71	29
—	—	—	42,49	—	43,85	1762,34	30
—	—	—	129,25	—	143,22	9598,36	31
146735,37	105740,00	927,15	41615,85	26143,22	17904,16	2085603,76	
—	105740,00	927,15	41615,85	26143,22	17904,16	1938868,39	

Tabel X. Organisationernes

Løsnr.	Organisation	Understøttelse under konflikter	Andre ut- gifter ved- kommende konflikter	Bidrag til utenlandske organisa- tioner	Til lands- organisat. betalt mere end modtaget	Reise- og arbeids- ledigheds- understøt.	Sykeunder- støttelse og lægehjælp
1	2	3	4	5	6	7	
		kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
1	Arbeidsmandsforbundet . . .	562138,38	14682,95	—	—	—	8381,20
2	Baker- og konditorforbundet	—	154,25	—	13713,66	7581,00	3688,90
3	Bokbinderforbundet	—	200,00	75,05	5973,50	583,85	—
4	Centralf. for boktrykkere . .	—	—	1477,06	25874,24	16719,45	43608,23
5	Formlerforbundet	59929,30	799,55	—	—	2939,59	10701,53
6	Guldsmedarbejderforbundet .	—	—	—	4322,39	662,40	—
7	Havne- og transportarb.forb.	2644,50	—	—	12516,93	—	—
8	Jern- og metalarbejderforb.	359116,60	5035,94	—	—	59025,95	164122,61
9	Litografisk forbund	—	—	270,00	—	1834,50	7872,00
10	Malerforbundet	562,33	342,03	—	10231,99	—	4890,00
11	Matros- og fyrbøterunionen.	819,10	216,00	90,00	2606,55	40,90	—
12	Murerforbundet	597,00	520,95	1080,00	14899,93	—	4619,75
13	Møbelsnekkerforbundet . . .	3680,00	51,93	—	8742,55	3610,90	8480,25
14	Sag-, tomt- og høvleriarb.f.	—	46,95	—	1866,34	—	—
15	Skind- og læderindustriarb.f.	478,05	—	—	1889,28	—	—
16	Skotøiarbejderforbundet . . .	—	523,09	500,00	17071,69	5971,66	—
17	Skrædderforbundet	—	—	—	8194,00	352,88	—
18	Slagter- og pølsemakerforb.	—	142,45	—	2358,60	413,12	88,00
19	Sporvejsforbundet	—	295,35	—	4051,64	—	—
20	Stenhuggerforbundet	78,00	1347,48	346,08	14016,21	200,00	—
21	Tobaksarbejderforbundet . .	—	230,45	—	6418,89	400,00	—
22	Trikotagearbejderskernes f.b.	—	—	—	1132,80	—	—
23	Træarbejderforbundet	24352,45	3397,43	—	24236,24	21446,90	13139,63
24	Forgyltørnes fagf., Krania .	—	—	—	184,90	20,00	6,00
25	Fredriksværns repslagerforb.	—	—	—	235,81	5,00	—
26	Gips- og stukkør.s f., Kr.a	—	—	—	529,99	151,25	15,00
27	Hattearbejdernes foren., —	—	100,00	14,00	1008,40	24,00	144,00
28	Korkeskjærernes — —	100,00	10,00	—	757,59	—	152,90
29	Repslagernes — —	50,00	—	—	170,15	—	—
30	Sukkervarearb.s — —	—	—	—	784,70	153,00	368,80
31	Ølbryggeriarb.s — —	—	—	—	5300,71	—	1188,99
	Tilsammen	1014545,71	28096,80	3852,19	189089,68	122136,35	271467,79
	Naar bidraget fra landsorg. fratrækkes blir nettoutgifterne	1014545,71	28096,80	3852,19	42354,31	122136,35	271467,79

udgifter i 1911.

Forsik- rings- og begravel- seshidrag	Invalide- og anden understøt- telse	Fagblade	Agitation	Landsm., kongresser og konfe- ranser	Lønninger.	Tryknings- og kontor- rekvisita	Andre ntgifter	Tisammen	Løpnr.
8	9	10	11	12	13	14	15	16	
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	
23350,00	—	3930,59	14960,36	7256,60	16638,00	3994,90	13022,50	668355,48	1
3182,50	—	1079,00	877,65	—	2018,82	—	2367,23	34663,01	2
709,82	—	522,40	45,50	999,20	1303,11	557,85	554,70	11524,98	3
7700,00	2355,00	4356,95	2937,22	124,35	5166,66	2586,80	8263,54	121169,50	4
9900,00	3260,00	276,00	24,40	3555,48	2060,00	350,25	1694,09	95490,19	5
—	—	260,00	203,95	504,82	583,25	199,35	158,94	6895,10	6
8540,00	1440,00	276,75	519,90	491,77	2030,86	412,97	1240,35	30114,03	7
15505,03	2662,35	3450,85	1293,78	3301,06	13012,36	5013,11	20076,66	651616,30	8
—	488,00	300,00	—	1113,00	2000,00	—	3507,50	17385,00	9
2281,20	—	344,50	208,85	—	1750,00	335,60	6909,15	27855,65	10
30,00	—	—	335,20	—	5971,55	294,00	2100,41	12503,71	11
4275,00	100,00	234,00	233,85	1180,46	2533,32	1179,74	1093,29	32547,29	12
2266,82	—	180,00	479,90	—	1950,00	455,23	801,92	30699,50	13
600,00	—	—	337,51	133,95	1899,45	2334,61	1971,99	9190,80	14
—	—	—	158,52	—	265,00	112,18	131,72	3034,75	15
3300,00	—	273,00	389,90	—	1924,25	287,87	1431,88	31673,34	16
2745,00	—	106,50	360,26	—	1700,00	229,34	903,45	14591,43	17
140,00	—	—	469,25	558,95	1036,80	512,01	369,46	6088,64	18
—	—	—	—	—	—	81,67	533,55	4962,21	19
—	—	—	879,78	689,46	2964,95	1341,65	2119,79	23983,40	20
—	—	—	62,00	365,31	798,00	604,37	407,64	9286,66	21
—	—	—	—	—	75,00	47,75	110,80	1366,35	22
3960,00	477,35	547,50	1274,21	—	3848,80	1849,01	4379,95	102909,47	23
—	21,00	—	—	30,25	15,00	5,00	25,00	307,15	24
—	—	—	—	—	—	—	25,24	266,05	25
—	75,00	—	103,29	—	28,70	64,99	159,07	1127,29	26
40,00	—	—	143,84	90,00	100,00	19,15	447,84	2131,23	27
—	—	—	—	—	249,60	96,50	81,38	1447,97	28
2,75	—	5,50	—	16,00	30,00	—	80,77	355,17	29
50,00	—	—	—	—	150,00	10,66	368,90	1886,06	30
160,00	—	—	—	61,33	128,00	545,86	632,50	8017,39	31
88738,12	10878,70	16143,54	26299,12	20471,99	72231,48	23522,42	75971,21	1963445,10	
88738,12	10878,70	16143,54	26299,12	20471,99	72231,48	23522,42	75971,21	1816709,73	

Tabel XI. Organisationernes kasser

Løpnr.	Organisation	Beholdning pr. 21/12 1910	Pr. 31.	
			Administra- tionskasser	Reservefond
1	2	3	4	5
		kr.	kr.	kr.
1	Arbejdsmandsforbundet	239253,43	—	—
2	Baker- og konditorforbundet	10904,48	373,02	5317,68
3	Bokbinderforbundet	24017,95	1999,07	10838,16
4	Centralforening for boktrykkere	191545,60	7249,99	67876,06
5	Formlerforbundet	86718,59	271,73	45713,95
6	Guldsmedarbejderforbundet	14915,36	1484,81	13478,79
7	Havne- og transportarbejderforbundet	10652,13	1187,11	10799,49
8	Jern- og metalarbejderforbundet	381607,64	6342,22	257188,07
9	Litografisk forbund	23520,73	—	12358,22
10	Malerforbundet	13601,99	580,09	6902,41
11	Matros- og fyrboterunionen	163,46	—	236,55
12	Murerforbundet	25887,94	1356,43	20991,90
13	Møbelsnekkerforbundet	36359,22	2693,73	21993,10
14	Sag-, tomt- og hovleriarbejderforbundet	—	—	2092,85
15	Skind- og læderindustriarbejderforbundet	759,83	552,16	1107,80
16	Skotøiarbejderforbundet	13823,61	2805,81	8002,84
17	Skrædderforbundet	6663,67	144,84	3723,70
18	Slagter- og pølsemakerforbundet	1341,80	91,05	—
19	Sporvejsforbundet	1131,79	142,54	1434,59
20	Stenhuggerforbundet	18389,31	6196,85	18500,87
21	Tobaksarbejderforbundet	4366,39	996,24	4620,27
22	Trikotagearbejderskernes forbund	707,99	149,59	669,10
23	Træarbejderforbundet	48812,28	6126,97	35221,42
24	Forgyldernes fagforening, Kristiania	953,39	84,17	540,13
25	Fredriksværns replagerforening	161,67	124,37	—
26	Gips- og stukkatorernes forening, Kristiania	374,78	465,47	—
27	Hattearbejdernes	3229,07	96,72	1492,26
28	Korkeskjærernes	—	1740,80	128,55
29	Repslagernes	997,60	1025,14	—
30	Sukkervarearbejdernes	—	47,94	238,36
31	Ølbryggeriarbejdernes	8896,16	8567,31	—
	Tilsammen	1169757,86	52896,17	551467,12

ved utgangen av 1910 og 1911.

december 1911					Formue pr. medlem pr. 31/12		Løpnr.
Reise- og arbeidsledig- hetskasser	Sykekasser	Forsikrings- kasser	Invalide- og andre kasser	Tilsammen	1910	1911	
5	6	7	8	9	10	11	
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	
—	3170,84	168004,37	—	171175.21	11,81	8,33	1
3856,88	—	3557,27	5185,32	18290.17	12,92	16,54	2
12833,12	—	5659,13	—	31329.48	43,51	47,33	3
38372,88	5661,14	34356,75	55414,74	208931.56	93,16	81,14	4
7098,15	2540,79	1177,35	20134,15	76936.12	75,28	61,65	5
9476,10	—	—	—	24439.70	31,53	48,88	6
—	—	5481,40	—	17468.00	8,43	12,47	7
34089,15	15084,32	130076,93	7427,89	450208,58	40,92	41,25	8
2042,53	3378,09	12931,89	—	30710.73	95,61	86,51	9
—	3070,33	4673,75	—	15226.58	14,70	18,32	10
—	—	—	—	236.55	0,30	0,31	11
—	2947,40	5512,78	—	30808.51	24,87	25,57	12
12031,38	6474,47	1915,73	—	45108.41	48,35	50,97	13
—	—	393,05	—	2485,90	—	1,33	14
—	—	—	—	1659,96	3,58	8,78	15
6483,56	—	4119,47	—	21411.68	10,00	14,44	16
—	—	2721,54	—	6590.08	9,80	8,87	17
922,16	—	—	—	1013,21	6,85	4,85	18
—	—	—	—	1577,13	3,45	4,72	19
—	—	—	—	24697.72	18,52	20,48	20
1203,33	—	602,91	—	7422.75	5,79	12,58	21
—	—	—	—	818,69	5,45	5,46	22
27921,04	2273,69	14760,91	—	86304,03	18,08	24,66	23
—	405,79	—	—	1030,09	59,59	73,58	24
—	—	—	—	124,37	10,78	5,65	25
—	—	—	—	465,47	13,39	10,34	26
—	1549,41	—	—	3138.39	34,72	36,07	27
1593,00	3013,99	—	—	6476.34	—	115,65	28
—	—	—	—	1025,14	33,25	46,60	29
1211,05	538,05	—	—	2035,40	—	33,92	30
—	1909,82	—	—	10477,13	26,40	43,47	31
159134,33	52018.13	395945.23	88162,10	1299623,08	24,72	24.14	

Tabel XII. Indtrædelsesavgift, ekstra- og

Løpnr.	Organisation	Konting- gentklasse	Indtrædel- sesavgift	Gjenind- trædelses- avgift	Ekstra- kontingent	Ordinær kontingent
1		2	3	4	5	6
			kr.	kr.	kr.	kr.
1	Arbeidsmandsforbundet	1/1 bet.	1,00	2,00	?	23,40
		1/2 "	1,00	2,00	?	14,56
2	Baker- og konditorforbundet	1/1 "	—	—	11,00	36,40
		1/2 "	—	—	5,50	18,20
3	Bokbinderforbundet	1/1 "	0,50	4,00	10,00	?
		1/2 "	0,25	2,00	5,00	?
		A "	—	4,00—6,00	?	80,60
4	Centralforening for boktrykkere	B "	—	2,00—3,00	?	31,20
		C "	—	2,00—3,00	?	23,40
5	Formerforbundet	1/1 "	0,50	5,00	2,60	57,20
		1/2 "	0,50	5,00	1,56	28,60
6	Guldsmedarbeiderforbundet	1/1 "	—	—	8,00	41,60
		1/2 "	—	—	4,00	26,00
7	Havne- og transportarb.forbundet	1/1 "	1,00	?	11,00	?
		1/2 "	1,00	?	5,50	?
		A "	5,00	10,00	20,00	57,20
8	Jern- og metalarbeiderforbundet	B "	3,00	6,00	15,00	39,00
		C "	1,00	2,00	10,00	26,00
9	Litografisk forbund	1/1 "	2,00	10,00	15,00	78,00
		1/2 "	0,50	0,50	—	10,40
10	Malerforbundet	1/1 "	2,50	?	15,00	27,00
		1/2 "	1,25	?	7,50	13,50
11	Matros- og fyrbøterunionen	1/1 "	2,00	5,00	—	14,40
		1/2 "	2,00	5,00	—	9,60
12	Murerforbundet	1/1 "	2,00	?	10,00	33,50
		1/2 "	1,50	?	6,00	52,50
13	Møbelsnekkerforbundet	1/1 "	1,50	?	3,75	32,50
		1/2 "	1,00	2,00—5,00	1,50	26,00
14	Sag-, tonnt- og høvleriarb.forbundet	1/1 "	1,00	2,00—5,00	—	15,60
		1/2 "	0,30	0,30	3,50	31,20
15	Skind- og læderindustriarb.forb.	1/1 "	0,30	0,30	1,75	13,00
		1/2 "	0,30	0,30	1,75	13,00
16	Skotøiarbeiderforbundet	A "	1,30	1,30	10,50	27,44
		B "	1,30	1,30	5,25	17,64
		C "	0,30	0,30	5,25	9,80
17	Skrædderforbundet	1/1 "	1,50	1,50	9,00	23,40
		1/2 "	1,00	1,00	4,50	11,70
18	Slagter- og pølsemakerforbundet	1/1 "	1,00	3,00	12,50	32,50
		1/2 "	1,00	3,00	6,25	16,25
19	Sporveisforbundet	1/1 "	—	—	10,00	12,00
		1/2 "	—	—	5,00	6,00
20	Stenhuggerforbundet	1/1 "	1,00	2,50	10,00	26,00
		1/2 "	1,00	2,50	5,00	13,00
21	Tobaksarbeiderforbundet	1/1 "	1,00	5,00	?	26,00
		1/2 "	0,50	2,50	?	13,00
22	Trikotagearbeiderskernes forbund	1/1 "	0,30	—	1,50	13,00
23	Træarbeiderforbundet	1/1 "	0,50—5,50	?	12,50	47,50
		1/2 "	0,50—5,50	?	3,00	27,50
24	Forgyldernes fagforening, Kr.a	1/1 "	1,00	1,00	?	30,90
		1/2 "	0,50	0,50	?	12,85
25	Fredriksvårns repslagerforening	1/1 "	0,50	?	?	13,00
26	Gips- og stukkatorernes for., Kr.a	1/1 "	10,00	10,00	—	20,80
27	Hattearbeidernes — — — — —	1/1 "	2,00	4,00	8,00	20,80
		1/2 "	0,50	0,50	4,00	7,80
28	Korkeskjærernes — — — — —	—	—	—	—	—
29	Repslagernes — — — — —	1/1 "	0,50	0,50	?	18,20
		1/2 "	0,50	0,50	?	10,40
30	Sukkervarearbeidernes — — — — —	1/1 "	1,00	2,00	10,00	26,00
		1/2 "	0,50	1,00	5,00	13,00
31	Ølbryggeriarbeidernes — — — — —	1/1 "	0,25	2,00	?	12,00
		1/2 "	0,25	1,00	?	6,00

¹ Administrationsutgifter utredes av samme kasse. ² Da sykekassen er frivillig er denne post ikke

ordinær aarskontingent i 1911.

Den ordinære kontingents fordeling til de forskellige kasser							Avdelingernes kasser	Løbenr.
Forb.s administra- tion m. v.	Reserve- fond	Reise- og arbejds- kasse	Sykekasse	Invalide- kasse	Andre kasser	Ialt til forbundet (rubr. 7-12)		
7	8	9	10	11	12	13	14	
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	
—	¹ 15,60	—	² 13,00	—	2,60	18,20	5,20	1
—	¹ 9,36	—	² 5,20	—	2,60	11,96	2,60	
5,20	10,40	10,40	2,60	—	2,60	31,20	5,20	2
2,60	5,20	5,20	1,30	—	1,30	15,60	2,60	
5,95	10,60	7,95	—	—	5,30	29,80	?	3
3,30	5,30	3,71	—	—	2,65	14,96	?	
5,20	18,20	16,90	24,70	2,60	7,80	75,40	5,20	
5,20	5,20	7,80	10,40	—	—	28,60	2,60	4
5,20	5,20	—	10,40	—	—	20,80	2,60	
5,20	15,60	13,00	10,40	7,80	—	52,00	5,20	5
2,60	7,80	6,50	5,20	3,90	—	26,00	2,60	
5,20	18,20	7,80	—	—	—	31,20	10,40	6
2,60	10,40	5,20	—	—	—	18,20	7,80	
4,80	7,20	—	—	—	—	12,00	?	7
2,16	3,84	—	—	—	—	6,00	?	
3,64	15,60	6,24	23,92	—	4,68	54,08	3,12	
3,64	10,40	5,20	13 00	—	3,64	35,88	3,12	8
3,64	5,20	3,64	8,84	—	1,56	22,88	3,12	
—	¹ 23,40	13,00	28,60	13,00	—	78,00	—	9
—	¹ 10,40	—	—	—	—	10,40	—	
4,05	8,10	—	8,10	—	—	20,25	6,75	10
2,03	4,05	—	4,05	—	—	10,13	3,37	
7,20	7,20	—	—	—	—	14,40	—	11
4,80	4,80	—	—	—	—	9,60	—	
4,50	13,00	—	5,20	3,00	—	25,70	7,80	12
5,00	12,50	7,50	12,50	—	2,50	40,00	12,50	
3,50	6,50	5,00	7,50	—	2,50	25,00	7,50	13
—	¹ 18,20	—	—	—	2,60	20,80	5,20	14
—	¹ 10,40	—	—	—	2,60	13,00	2,60	
5,20	10,40	—	—	—	—	15,60	15,60	15
2,60	5,20	—	—	—	—	7,80	5,20	
4,41	7,84	5,39	—	—	2,45	20,09	7,35	
4,41	4,41	2,94	—	—	2,45	14,21	3,43	16
4,41	4,41	—	—	—	—	8,82	0,98	
5,20	7,28	—	—	—	4,16	16,64	6,76	17
2,60	3,64	—	—	—	2,08	8,32	3,38	
14,30	8,45	—	4,55	—	—	27,30	5,20	18
6,89	4,42	—	2,34	—	—	13,65	2,60	
1,20	7,20	—	—	—	—	8,40	3,60	19
0,60	3,60	—	—	—	—	4,20	1,80	
10,40	7,80	—	—	—	—	18,20	7,80	20
5,20	5,20	—	—	—	—	10,40	2,60	
6,76	7,80	2,08	—	—	4,16	20,80	5,20	21
3,12	4,16	1,04	—	—	2,08	10,40	2,60	
2,60	7,80	—	—	—	—	10,40	2,60	22
6,00	12,50	12,50	5,00	—	4,00	40,00	7,50	23
3,38	7,03	7,03	2,81	—	2,25	22,50	5,00	
—	8,40	—	15,60	—	—	—	6,90	24
—	4,32	—	5,20	—	—	—	3,33	
—	—	—	—	—	—	—	13,00	25
—	—	—	—	—	—	—	20,80	26
—	10,40	—	5,20	—	—	—	5,20	27
—	5,20	—	—	—	—	—	2,60	
—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	18,20	29
—	—	—	—	—	—	—	10,40	
—	7,80	5,20	5,20	—	—	—	7,80	30
—	3,90	2,60	2,60	—	—	—	3,90	
—	—	—	² 24,00—14,40	—	—	—	12,00	31
—	—	—	² 9,60	—	—	—	6,00	

medtat under rubr. 6 og 13.

Ekstrakt av Arbeidernes faglige landsorganisation regn-

Kassebeholdning fra forrige aar 135490,69

Indtægter:

Kr.

	Kontingent		
	ordinær kr.	ekstraord. kr.	tilsammen kr.
Arbeidsmandsforbundet	86306,72	128871,00	215177,72
Baker- og konditorforbundet	4149,66	7964,00	12113,66
Bokbinderforbundet	2016,22	4211,00	6227,22
Centralforening for boktrykkere	8973,27	17509,50	26482,77
Formørforbundet	5013,76	5009,00	10022,76
Guldsmedarbeiderforbundet	825,19	3328,50	4153,69
Havne- og transportarbeiderforbundet	5601,41	7893,50	13494,91
Jern- og metalarbeiderforbundet	40107,11	49835,00	89942,11
Malerforbundet	3579,72	7284,00	10863,72
Matros- og fyrbøterunionen	2813,86	—	2813,86
Murerforbundet	4938,93	10105,00	15043,93
Møbelsnekkerforbundet	3406,71	6815,00	10221,71
Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet	1866,34	—	1866,34
Skind- og lærindustriarbeiderforbundet	789,78	1435,50	2225,28
Skotøiarbeiderforbundet	5810,69	11261,00	17071,69
Skrædderforbundet	2690,00	5504,00	8194,00
Slagter- og pølsemakerforbundet	789,10	1569,50	2358,60
Sporveisforbundet	1202,92	2733,50	3936,42
Stenhuggerforbundet	4508,21	9508,00	14016,21
Tobaksarbeiderforbundet	2220,89	4198,00	6418,89
Trikotagearbeiderforbundet	352,80	780,00	1132,80
Traaarbeiderforbundet	13369,24	23535,00	36904,24
Forgyldernes fagforening	58,90	126,00	184,90
Fredriksværns repslugerforening	74,81	158,00	232,81
Gips- og stukkatorernes forening	196,09	353,50	549,59
Hattearbeidernes forening	315,90	692,50	1008,40
Korkskjærernes forening	233,66	521,50	755,16
Possamentmakernes forening	4,90	—	4,90
Repslagernes forening	68,15	102,00	170,15
Sukkervarearbeidernes forening	239,70	545,00	784,70
Ølbryggeriarbeidernes forening	1408,71	3892,00	5300,71

Tilsammen . . . 203933,35 315740,50 519673,85

519673,85

Herav overføres Folkets hus fond kr. 9560,04.

Avdrag paa laan: De samv. fagl., „Folkets hus“, Kr.a	500,00
Landsorg. i Finland, tilbakebetalt laan	5000,00
Baker- og konditorforb., restanse 1907	1600,00
Malerforb., refundert streikeunderstøttelse	4573,68
Indsamling til storlockenten	75508,48
Bidrag fra utlandet til storlockenten	33081,61
	108590,09
Salg av den internationale beretning	3201,57
Abonnement paa „Meddelelsesbladet“	5,00
Renter	6361,12
Forskjellige inntægter	45,00

129876,46

Transport 785041,00

skap for tidsrummet 1. januar til 31. december 1911.

	Utgifter:	Kr.	Kr.
Kontorleie, lys og renhold		1063,46	
Porto, telegrammer og telefon		734,54	
Trykning		3871,75	
Bokbinderarbeide		27,78	
Avishold m. v.		198,70	
Kontorrekvisita		299,96	
Inventar		191,64	
Lønninger:	Kr.		
Formanden	2400,00		
Sekretærene	1700,00		
Kontorhjælp	2240,00		
Sekretariathonorar	400,00		
Revisionshonorar	225,00		
		6965,00	
Oversættelse og juridisk assistanse		185,00	
Hovedstyre- og sekretariatmøter		742,60	
Kongresser og konferanser		555,05	
Forhandlingsmøter og reiser i anledning konflikter		1729,45	
Mægling og voldgift i arbeidstvister		654,60	
Biblioteksutgifter		184,01	
Forskjellige utgifter		946,15	
			18349,63
„Meddelelsesbladet“			2301,10
International beretning			3497,00
Agitation:			
Almindelig agitation	2482,58		
Agitation blandt sjømænd	150,00		
— blandt skogarbeidere	200,00		
		2832,58	
Agitation blandt landarbeidere og fiskere		3500,00	
			6332,58
Arbeiderbevegelsens arkiv		400,00	
Kontoret for agitation blandt kvinder		1158,71	
Kooperative utvalg		930,00	
Den soc.-dem. aftenskole		300,00	
Internationale sekretariat		64,80	
Norsk forening for socialt arbeide		200,00	
Journaliststipendium		250,00	
Pension til D. Jensen		600,00	
			3903,51
Streikeunderstøttelse til uorganiserte			28430,89
Streikebidrag til utlandet:			
Skrædderne, Serbien		499,50	
Typograferne og bokbinderne, Finland		1009,40	
Bygningsarbeiderne, Madrid		346,00	
			1854,90
Laan til landsorganisationen i Finland			5000,00
Malerforbundet, tilbakebetalt kontingent			621,60
Arbeidsmandsforbundet:	Kr.		
Sævareid pap- og papirfabrik	4860,00		
Nittedals krudtverk	910,00		
Storlockouten	187222,00		
Bergverkerne	92951,00		
Spikerverket	6918,25		
		292861,25	
			Transport 292861,25 70291,21

Indtægt:

Kr.

Transport 785041,00

785041,00

Utgifter:

	Kr.	Kr.
Formerforbundet:	Transport 292861,25	70291,21
Verkstødkonflikten	Kr. 300,00	
Storlockouten	23580,50	
		23880,50
Havne- og transportarbeiderforbundet:		
Storlockouten		1480,00
Jern- og metalarbeiderforbundet:	Kr.	
{ Storlockouten	138462,00	
{ Bergverkerne	2820,50	
{ Spikerverket	2488,50	
		143771,00
Malerforbundet:		
Storlockouten		309,00
Matros- og fyrbøterunionen:		
Storlockouten		404,00
Murerforbundet:	Kr.	
{ Murerne, Stavanger	14,00	
{ Storlockouten	130,00	
		144,00
Møbelsnekkerforbundet:		
Billedskjæperne, Kristiania	253,00	
Snekker m. Knag, Bergen	98,00	
Storlockouten	1189,00	
		1540,00
Skind- og lærindustriarbeiderforbundet:		
Kongsgaard garveri, Kristiansand		336,00
Træarbeiderforbundet:	Kr.	
Bødkerne, Haugesund	88,00	
Træarbeiderne, Tyssedal og Odda	768,00	
Bygningsfagene, Notodden, bygmestre	216,00	
— Vestfjorddalen, bygmestre	756,00	
— Rjukan anlægget	720,00	
Storlockouten	10000,00	
A/s Timber & co., Arendal	120,00	
		12668,00
		477393,75
Kassebeholdning pr. 31/12 1911		547684,96
		237356,04
		785041,00

Status pr. 31.

Aktiva:		Kr.	Kr.
<i>Laan:</i>			
De samv. fagforeninger, Folkets hus, Kristiania		34000,00	
„Ny Tid“, Trondhjem		8000,00	
„Smaalenes soc.-dem.“, Fredrikstad		5000,00	
Det norske arbeiderparti		1300,00	
Bergens arbeiderforbund		24060,00	
Vennesla arbeiderforening		4000,00	
„1ste Mai“, Stavanger		3000,00	
„Sørlandets soc.-dem.“, Kristiansand S.		3000,00	
			82360,00
Inventar	4625,20		
→ 2 % slitage	92,50		
			4532,70
Biblioteket			734,01
		Kr	
Folkets hus fond, beholdning	9560,04		
Kassebeholdning	227796,00		
			237356,04
			<u>324982,75</u>

Kristiania, 22. januar 1912.

Regnskapet revidert

N. Mittet, Tobias
revi-

Kontingentrestanse pr. 31. december 1911.

<i>Det norske sporveisforbund:</i>	Kr.
Kontingent for november 1911	<u>115,22</u>

december 1911.

Passiva:

Balanse	Kr. 324982,75
-------------------	------------------

324982,75

Kristiania, 31. december 1911.

Sverre Iversen,
sekretær.

og fundet i orden.

Olsen, D. Jensen,
sører.

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

